

श्रीमद्भगवद्गीताविवेचनात्मकशब्दकोशः

CRITICAL WORD-INDEX
TO THE
BHAGAVADGĪTĀ

BY

Rao Bahadur PRAHLAD C. DIVANJI, M.A., LL.M.,
Retired Judge, Advocate (O.S.),
Editor and Translator, *Siddhāntabindu*
(Gaekwad's Oriental Series No. 64).

FOREWORD BY

Dr. S. M. KATRE, M.A., Ph.D.,
Director, Deccan College Post-Graduate
and Research Institute, Poona.

Distributors :

NEW BOOK CO., LTD.
188/190, Hornby Road,
BOMBAY

1946

PREFACE

I am glad to be able at long last to place this volume before the learned public for use and evaluation.

The difficulties in the way of my doing so were many and multifarious and presented themselves at each stage since inquiries began to be made for getting the work printed and published at a reasonable cost. However by the grace of Him to whom this work has been dedicated they could all be surmounted one after another.

I regret I am not able to offer copies of this work at a price which any and every student of the *Bhagavadgītā* can afford to pay but my excuse is the enormous rise in the prices of the materials and the wages of the labourers employed in the printing presses during the years 1943-45.

I take this opportunity of publicly acknowledging my gratitude to the late Dr. V. S. Sukhtankar Ph. D. for the practical advice which he had ungrudgingly and unassumingly given to me when I consulted him on two previous occasions and for having consented to favour me with a Foreword to this work when I met him in the first week of January 1943 on the occasion of the Silver Jubilee of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona. I sincerely regret that he suddenly passed away in that very month before completing his course of lectures on the Mahābhārata at the end of which I was to have delivered my manuscript to him for that purpose as he had desired.

I am however glad and fortunate to have secured for the same purpose the good-will of Dr. S. M. Katre M.A., Ph.D., Director, Deccan College Post-graduate and Research Institute, Poona, who has already made his mark in the world of oriental research as the author of certain works on Indology and the principal editor of some commemoration volumes and three oriental research journals, the *Oriental Literary Digest*, the *Deccan College Quarterly* and the *New Indian Antiquary*. I thank him sincerely for having spared sufficient time to look into the manuscript carefully and to contribute the Foreword. I confess it has given me confidence in my new line of work.

I am also thankful to Mahāmahopādhyāya P. V. Kane M.A., LL.M., and Professor H. D. Velankar M.A., for having spared time from their multifarious engagements for going through my manuscript and favouring me with their valuable opinions before I offered the work to the University of Bombay for publication on its behalf. Though that University could not see its way to accept that offer it showed its appreciation of my work by offering to give a grant of Rs. 500/- towards the costs of its publication, should I be prepared to publish it on my own. I thankfully accepted the offer and hereby publicly acknowledge that solid and encouraging financial assistance from it with thanks. I also acknowledge with thanks the assistance which two of my brother lawyers Messrs H. S. Desai and S. V. Desai, Advocates (O. S.),

FOREWORD

IT is my good fortune to-day to introduce the present Critical *Word-Index or Index-Verborum to the Bhagavadgītā* to the world of scholars. The author of this index needs no introduction to scholars in India or outside : for during a very busy official life connected with the judicial department of the Government of Bombay, Rao Bahadur P. C. Divanji has maintained his scholarly contacts and personally contributed valuable research papers to several oriental journals of repute. He belongs to a generation which, despite the routine of official life, found sufficient leisure to devote himself seriously and whole-heartedly to intellectual pursuits and make definite contribution to Indology in general.

The present index, as the author explains in his luminous Introduction, is the outcome of several factors, the chief of which is the *Review of Prof. Kirfel's Verse-Index* to this 'crest-jewel' of Indian literature by the late Prof. Dr. V. S. Sukhtankar, which appeared in the *Oriental Literary Digest*, of which I was the Chief Editor then. After such correspondence and discussion Rao Bahadur Divanji, convinced of the need of a really critical Index-Verborum, despite the many existing word-indices, began collecting his material in all seriousness, and this book which is being published now bears out in full the expectations that his friends had at the time when the work was first planned. It is much to be regretted that Dr. Sukhtakar who first gave concrete shape to Rao Bahadur Divanji's unfulfilled perception of the need of such an index, is no longer with us to contribute this Foreword. His unrivalled knowledge of the Mahābhārata Textual Criticism and long contact with its critical edition would have been sufficient guarantees for the real need of this Index which, in a sense, he initiated by his inspiring appeal to Indian Scholarship in that review. My only qualification for the task is that I was the Managing Editor of the Journal in which that review appeared, and was a close personal friend of the late Professor, associated with him very closely during the past seven years. I do so in the spirit of the *Gītā* which has been referred to by the learned author in his Introduction.

It will be noticed that in the preparation of this Index Rao Bahadur Divanji has kept the needs of philosophers, lexicographers and linguisticians before him. The author has sacrificed much of his time for the sake of the scholars of the *Gītā*, and if there is any criticism, it is that he is far more conscientious and far more thorough than he has a right to be. The division of word-units into primary, secondary, tertiary and quaternary, with the exact references under each head, and an index of words common to primary and the rest of the word-units, makes the work of the reader far easier than a mere lexicographi-

OPINIONS

The *Bhagavadgītā* has been the source of inspiration to millions of Indians for at least two thousand years. Numerous commentaries have been written during several centuries to elucidate its teaching. Several scholars have prepared indexes of the words of the *Bhagavadgītā*. Rao Bahadur P. C. Divanji has, however, prepared an Index of the words of the said work on a novel plan. He gives an Index of all the primary word-units in alphabetical order and treats the Vulgate and Kāśmīr recensions separately with a comparative table of variant readings. Then in Part II he gives a similar treatment of the secondary and other word-units. Part III contains a common index of all the words treated of in Parts I and II. The compounds are dissolved according to the author's own ideas. He does not cite the dissolution of compounds given by the numerous commentators of the *Bhagavadgītā*. If he had done that the volume of the work would have increased enormously, though such a work would have been most useful to all interested in the study of the *Gītā* and in Indian philosophy and exegesis. Even as it is, the work prepared by Rao Bahadur Divanji is most valuable and deserves encouragement. He has been known to me for over forty years. He has been doing valuable work and has contributed numerous papers on subjects connected with Indology. He has translated a very difficult work on Vedānta viz., the *Siddhāntabindu* of Madhusūdana Sarasvatī with a very scholarly Introduction and Notes for the Gaekwad Oriental Series. The present work shows great patience and industry and presents material in a form valuable to students of linguistics, philosophy and sociology.

Bombay, dated 18th June 1943.

P. V. KANE.

I have carefully read the Word-Index of the *Bhagavadgītā* which is prepared by Rao Bahadur P. C. Divanji, whose name is already well-known to orientalists through his papers and articles on various subjects connected with Sanskrit literature. He is specially interested in the Śāṅkara Vedānta and had edited the *Siddhāntabindu* of Madhusūdan Sarasvatī with a critical Introduction and English Translation in the G. O. Series. Naturally the *Bhagavadgītā* attracted his very serious attention and he very soon discovered the need of a Complete and Scientific Word-Index of that all important work. The task of preparing such an index was extremely difficulty, dull and uninteresting and required an unusual degree of physical and mental energy. Yet even in his days of retirement from Government service, where he has

CONTENTS.

	Pages
INTRODUCTION	
PART I.—PRIMARY WORD-UNITS.	
SECTION A.—Vulgate with Variants	1-168
„ B.—Kāśmīr Recension	168-187
„ C.—List of New Words in Section B	187-189
APPENDIX I.—Critical Apparatus of Section A	189-193
„ II.—Critical Apparatus of Section B	193-223
„ III.—Addenda to Section B	224
PART II.—SECONDARY, TERTIARY & QUATERNARY WORD-UNITS.	
SECTION A.—Secondary Word-Units.	
Sub-Section (a)—Vulgate with Variants	225-297
„ (b)—Kāśmīr Recension	297-306
SECTION B.—Tertiary Word-Units.	
Sub-Section (a)—Vulgate with Variants	307-320
„ (b)—Kāśmīr Recension	321-323
SECTION C.—Quaternary Word-Units.	
Sub-Section (a)—Vulgate with Variants	324-326
„ (b)—Kāśmīr Recension	326-327
SECTION D.—Word-Units Common to all or any two of the preceding sections of this Part.	
Sub-Section (a)—Vulgate with Variants	327-331
„ (b)—Kāśmīr Recension	331
PART III.—CONSOLIDATED INDEX OF THE PRIMARY AND SUBSIDIARY WORD-UNITS.	
SECTION A.—Vulgate with Variants	332-362
„ B.—Kāśmīr Recension	362-366

PART I B.

At p. 170 in entry No. 21 line 1 in place of Nom. sing. of the neu. read
Acc. sing. of the mas.

„ 177 „ 203 „ 4 „ याध्यमानाः read योध्यमानाः
„ 184 „ 373 „ 1 „ समदुःखसुख स्वप्नः read समदुःखसुखस्वप्नः.

APP. I.

At p. 191 between entries Nos. 19 and 20 insert the following :—

19a. 6.23 निर्विण्णचेतसा अनिर्विण्णचेतसा Sankara, Ānandagiri and
Daivajña Paṇḍit.

At p. 191 in entry No. 24 Col. 4 in place of (तस्य तस्य अव) read
तस्य तस्य अचलाम्).

APP. II.

At p. 199 in entry No. 68 Col. 4 in place of अर्जुन read अर्जुन
„ 204 in foot-note (12) „ 3 „ योगीमयी „ योगी मयी
„ 204 „ (12) „ 4 „ मध्येवासौ „ मध्येवासौ
„ 205 in entry No. 122 „ 3 „ नेहभूयोऽन्यत् „ नेह भूयोऽन्यत्
„ 209 in foot-note 9 „ 4 „ धातूनामस्मि काञ्चनम् read
धातूनामस्मि काञ्चनम्.
„ 212 „ 13 „ 1 „ अनन्तवीर्योमितविक्रमस्त्वम् read
अनन्तवीर्योमितविक्रमस्त्वम्.

PART II A.

At p. 225 in entry No. 6 line 1 in place of (अक्षीणि शिरासि read
(अक्षीणि शिरासि.

„ 226 „ 18 „ 7 „ अतिशयमश्नातीति read
अतिशयमश्नातीति.
„ 227 „ 21 „ 1 „ तथा read तथा.
„ 228 „ 42 „ 1 „ (मयि) „ (मयि)
„ 230 „ 62 „ 1 „ अन्य भाक् „ अन्यभाक्.
„ 231 „ 96 „ 3 „ अरेश्च पक्ष „ अरेश्च पक्षः.
„ 233 „ 111 „ 2 „ ज्ञानावस्थित चेताः „ ज्ञानावस्थितचेताः
„ 234 „ 149 „ 1 „ रागात्मकम् „ रागात्मकम्.
„ 241 „ 215 „ 3 „ कामक्रोधौ, ताभ्याः „ कामक्रोधौ, ताभ्याम्.
„ 243 „ 250 „ 6 „ (२०) कर्मसङ्ख्यासात् „ (२४) कर्मसङ्ख्यासात्,
„ 246 „ 278 „ 5 „ कुरु श्रेष्ठः „ कुरुश्रेष्ठः
„ 247 „ 286 „ 18 „ (उत्पादयन्ति) „ (उत्पादयन्ति).
„ 247 „ 287 „ 2 „ दृष्टव्य „ दृष्टव्यः.
„ 247 „ 301 „ 1-2 „ यज्ञतपक्रियाः „ यज्ञतपक्रियाः.
„ 248 „ 313 „ 3 „ क्षेत्रं य जानाति सः क्षेत्रज्ञः, तस्य read
(क्षेत्रं यः जानाति सः क्षेत्रज्ञः, तस्य).
„ 248 „ 318 „ 2 „ (,) गतागतम् read (,) गतागतम्.

INTRODUCTION

I. Necessity of a Critical Word-Index.—II. Primary Word-Units and the Critical Apparatus for them; (a) Vulgate with Commentaries; (b) Kāśmīr Recension with Commentaries and its Probable Genesis.—III. Secondary, Tertiary and Quaternary Word-Units.—IV. Word-Units Common to Parts I and II.—V. Concluding Remarks.

I. *Necessity of a Critical Word-Index.*

It was as early as December 1931 that I had felt the necessity of an exhaustive word-index to the *Bhagavadgītā* because I had to deliver a presidential address at a Gītā-jayanti celebration at Bulsar where I then was and intended to speak therein on the repeated emphasis laid in that work on the relation between life and philosophy. I had felt the same necessity over again when in 1933 I drafted my Introduction to the critical edition of the *Siddhantabindu* published as No. 64 of the Gaekwad's Oriental Series, wherein I had traced the history of the Advaita doctrine from the Vedic times to the time of the author, the 17th Century A. D. On none of those occasions, however, had I any idea as to the amount of necessity for the same felt by other students of the work. Nor did I then feel the urge to make an attempt to undertake that work myself because unless one feels that there is a chance of one's work being appreciated by those for whom it is meant, one does not think it worth his while to take it up. Such an urge came upon me only when in Dr. V. S. Sukhtankar's review of the *Verse-Index* of that work published by Dr. W. Kirfel of the University of Bonn¹ I found a hope expressed that "some Indian scholars will wake up to the necessity of preparing at long last *a complete index verborum of this crest-jewel of Indian literature*, an index in which every occurrence of every inflected and uninflected word and every grammatical form will be separately indexed and cited as in Grassmann's *Worterbuch to the R̥gveda*". It was impressed on my mind again and with greater force when I read in Prof. R. D. Laddu's review of Arthur C. March's work entitled "*A Buddhist Bibliography*"², the prefatory remark that "the importance of a complete bibliography on a subject or an *index verborum* to a work can hardly be over-estimated by any one interested in the pursuit of research. The rapid growth that has been taking place in the literature relating to comparative philology, philosophy and religion to-day necessarily demands of a researchist complete upto-date bibliographies on his subjects as well as *index verborum* to the works within the purview of his study. Where there are none of the kind he has to compile them himself for his own use, which is, no doubt, a giddy task that takes away so much of his energy". I, therefore,

---

1. OLD. II. 5, p 82.

2. Ibid III. 2, pp. 34-35.

the words, simple and compound, which have been employed by the learned author for the purpose of making up each stanza. These units are so called because they primarily catch the eye when the words joined by Samdhis are separated and put into prose-order. In order to illustrate this I take the stanza 4·27 which runs as follows:—
 सर्वाणीन्द्रियकर्माणि प्राणकर्माणि चापरे । आत्मसंयमयोगाप्तौ जुहति ज्ञानदीपिते ॥ When subjected to the above double process it is reduced to the following form:—अपरे^१ सर्वाणि^२ इन्द्रियकर्माणि^३ प्राणकर्माणि^४ च^५ ज्ञानदीपिते^६ आत्मसंयम-योगाप्तौ^७ जुहति^८ ॥ It can be seen from the figures placed over the units that the stanza contains 8 words of which the 2nd, 5th and 8th are simple while the remaining ones are compound words. Such Primary Word-Units are collected together and arranged in alphabetical order, bearing in mind not only their initial letters but also the subsequent ones occurring in them in order, and indexed in Part I. In the case of each such unit, the grammatical form in which it occurs in the text has been defined, its meaning or possible meanings given in brackets and the several places of its occurrence in the text specified by reference in each case to the number of the Adhyāya, printed in thick black types and that of the stanza in the ordinary ones. In arriving at these units, the introductory prose-remarks occurring at certain places in the work have been, but the colophons at the end of the Adhyāyas have not been, taken to form part of the text because the former are the necessary portion of the episode in the *Mahābhārata*, which the *Gītā* is, but the latter being most probably emendations made for the first time either by a commentator or a copyist in order to give the readers an idea of the contents of each chapter by a single expression are not the same as given in all the editions with commentaries and therefore lack uniformity. Many of them are not sufficiently comprehensive also.

In order to get the variants adopted or noticed by some of the commentators of the work, the additional editions made use of are:— (1) the *Jagad-hitecchu Press edition* of A. D. 1886 containing the Bhāṣya of Śaṅkara and the glosses of Ānandagiri and Daivajña Paṇḍit, (2) the *Gujarati Press edition* of 1912, and (3) the *Gujarati Press edition* of 1935, the last two together containing the text and the commentaries of 19 commentators including Śaṅkara. The Primary Word-Units obtained from these variants have been given their proper places in the Index, the propriety or impropriety of the original and variant readings has been discussed in the entries relating to them and a comparative table of such variants with the names of the commentators adopting them called the *Critical Apparatus of Section A* has been added at the end of this Part as Appendix I.

or other data of a reliable character. It was, therefore, condemned as unauthoritative by Prof. Otto Schrader and M. Pritz.¹

In 1930, however, the former brought out his edition of the *Kāśmīr Recension of the Text of the Bhagavadgītā* through M. Kolhammar, Stuttgart, on the basis of (1) Abhinavagupta's commentary published by the N. S. Press, Bombay in 1912 along with the text and other commentaries, (2) MS. No. 3271 at the India Office Library of the work with the commentary of Rāmakaṇṭha alias Rāmakaṇṭha named *Sarvatobhadra* and (3) a birch-bark MS. of the bare text upto 8. 18, bearing No. 6763 D at the MSS. Library at the British Museum. This recension had no connection with the text as attempted to be re-constructed by Hamsayogin but had nevertheless several other distinguishing features. They were :—(1) That it contained 14 complete and 4 half stanzas, of which there was no trace in the Vulgate ; (2) that the number of the different readings which it contained was 282, and (3) that the stanzas numbered 2. 66–67 in the Vulgate did not form part of it. The birch-bark MS. had the Vulgate stanza 5. 19 not at its proper place and also not after 6. 9 as in the commentaries but that must obviously have been due to the inadvertance of its copyist. Moreover, the existence of the commentary of Abhinavagupta thereon and that of other previous ones referred to therein² showed that said recension had been recognised for several centuries in Kāśmīr either as the only one known to the Paṇḍits there or as the only one acceptable to them as the authoritative one. Schrader thought that, such a recension must have been current in that province between the latter half of the 10th century when Rāmakaṇṭha was believed to have flourished and the 14th century when the Pratyabhijñā school, to which Abhinavagupta belonged, is believed to have become extinct.

The interest created by this publication led Pandit Laxman Raina Brahmachari of Śrīnagar to publish separately the text with the commentary of Abhinavagupta in A. D. 1933. Mr. S. N. Tadpatrikar of Poona was then inspired to collect together and study several MSS. of the work in the Śāradā and Nāgarī scripts at the Bhandarkar Institute and to publish in A. D. 1934 a critical edition of the work as the *Pant*

1. See Otto Schrader's paper thereon in the *Garbe Festschrift Volume* (1927) and that of M. Pritz in ZDMG., 1930. Rājavaidya Jīvarām Kālīdās of Goṇḍal, Kāṭhiavāḍ too has examined this edition and shown how the editor has re-written the *Gītā* from his own imaginary stand-point [*Śrī Bhagavadgītā* (Goṇḍal, 1937) Introduction pp. 16–17].

2. Dr. T. R. Chintamani has, in his Introduction to the Madras University edition of this recension with the commentary of Rāmakaṇṭha named *Sarvatobhadra*, stated (pp. xxxvii–xxxix) that prior to Abhinavagupta, 5 other persons, namely (1) Vasugupta, the founder of the Trika Śaivism of Kāśmīr and the author of the *Śivasūtra* (8th cent. A.D.), (2) Anandavardhana, (3) Rāmakaṇṭha, (4) Bhāskara, and (5) Lasakṣka, had commented upon this recension of the *Gītā*.

Each of these editors has brushed aside as unworthy of the serious attention of a scholar the clumsy attempt of Hamsayojin of Madras to re-construct the *Gītā* as per its contents described in the *Bhīṣmaparvan*. Nevertheless, owing to the alleged existence of three translations in Persian of a text of the *Gītā* purporting to contain 745 stanzas, two of them in verse and one in prose, referred to by Pandit Mahesh Prasad of Benares in his short paper on "Ārabī-Fārasīmen Gītā" published in the *Bhagavadgītāṅka* of the Hindi journal *Kalyāṇa* of the Gītā Press, Gorakhpur, all of them except Mr. Tadpatrikar think it likely that a further more patient and thorough search may reveal the existence of a MS. of the work containing 745 stanzas and therefore do not confidently assert that the stanza in chapter 43 of the *Bhīṣmaparvan* above referred to, must be an interpolation and not based on the truth as to the original *Gītā* having 745 stanzas. Mr. Tadpatrikar has, while differing from this view, cited that of the late Dr. Sukhtankar, till lately the learned General Editor of the *Mahābhārata*,¹ which is that Schrader's view that the original *Gītā* must have contained the additional stanzas found in the Kāśmīr recension and that they must have been cut down to make up the pre-conceived number 700 is not supported by the MSS. from several centres at his command and that of Prof. Barnet that "the tradition" as to the Kāśmīr recension "has been a little warped by editorial emendations and possibly also by some interpolations, and that whether inspite of these changes it is nearer to the original *Gītā* is still not clear". He has also expressed a hope that the question will be dealt with very exhaustively in the critical edition of the *Bhīṣmaparvan* which is under preparation from MSS. collected at Poona from several provinces, particularly Bengal, where the Royal Asiatic Society has a fairly large collection of rare MSS. in the Śaradā script of Kāśmīr.

It appeared from an announcement made by the late Dr. Sukhtankar at the Silver Jubilee Celebrations of the Institute in January 1943 that owing to a shortage of the required quality of paper and of funds it was uncertain when it would be possible to publish the *Bhīṣmaparvan*, although the press-copy thereof would be ready within a short period.² We had, however, a sufficient foretaste of the probable result of the

---

1. Introduction to Pant Pratinidhi Series No. 1, pp. 5-6.

2. It had been announced in a publication of the Institute of 1945 that a special arrangement had been made for printing this Parvan as early as practicable. About 8 days before this was sent to the Press, I learnt that a *Fascicule* of the *Bhīṣmaparvan* was to be published on the Rāipāṣicamī day this year along with a separate critical edition of the *Bhagavadgītā*, presumably prepared from the MSS. above noticed. Copies thereof were not however available to the subscribers to the Critical Edition of the Mbh. till this was actually sent to the press. I could not, therefore, take any review thereof herein.

recensions or versions, the latter is sub-divided into the Grantha, Telugu, Malayalam, and other sub-recensions or versions. Each set of sub-recensions or versions has moreover several groups within it. Dr. Sukhtankar has repeatedly complained that the MSS. of the different versions, especially those of the Devanāgarī group, appeared to have been conflated, i. e. to say, compared and added to to such an extent as to make it totally impossible to arrive at a completely pure text of a single Parvan of the recension of the North or the South, let alone the whole of the Epic. It is thus clear that the task of an editor of a Parvan thereof is a very complex one, for he has to critically ascertain the contents of each group of MSS., stanza by stanza, which is by no means an easy task because no commentator has commented upon the pure text of any one recension. He has then to decide which stanzas thereout should form part of the Critical Edition, which should be inserted therein with a wavy line, indicating doubtfulness, and which should be relegated to the appendices. Lastly, below those inserted in the edition he has got to mention the different readings found in the classified groups of MSS. of the Parvan. The task of an editor of a critical edition of the *Bhagavadgītā* is, on the other hand, comparatively simpler. That is so because we find almost the same text commented upon by the founders and followers of the diverse philosophical and theological schools who lived from the end of the 8th century. There is not even in the Kāśmīr recension any additional chapter or even a group of stanzas relating to any point not touched in the Vulgate. A reference to the *Critical Apparatus of Section A* forming Appendix I to Part I of this volume will make it clear that the points of difference between the different commentators of all the provinces other than Kāśmīr, arise only from the methods of reading this or that quarter-stanza, except in the case of the supplementary initial stanza in Chapter XIII. And all-told the number of variants found in the 19 commentaries does not go beyond 38, which considering the total number of words in Pt. I A, comes to less than 1%. Compared with this, there are more points of difference between three of the five commentators of the Kāśmīr text. Nevertheless all the MSS. thereof, whether written in the Devanāgarī or Śāradā or any other script, agree substantially in the matter of points of distinction from the Vulgate and the additional stanzas and half stanzas, found interspersed in Chapters II, III, V, VI, IX, XI, XIII and XVIII. There is also an agreement amongst them as to the omission of 2 stanzas from Chapter II. Therefore, whereas in the case of the *Mahābhārata* as a whole there is undateable inferential evidence of two separate traditions, one current to the North of the Vindhya range and the other to the South of it, there is in that of the *Gītā*, originally an episode in the *Bhīṣmaparvan* but

The mere existence of one provincial recension does not *ipso facto* exclude the possible existence of others. Dr. Belvalkar had, in his article in the NIA. above referred to, advanced an argument against the propriety of the title given by Dr. Schrader that there may come a time for the recognition of Bengali and Malayalam recensions of the *Gītā* as well because the MSS. written in the scripts of those linguistic regions also exhibited peculiarities similar to those written in the Śāradā script. However none has as yet come forward with such a claim and now the doctor himself admits that there is not such a uniform tradition behind the MSS. coming from Bengal and Malabar as there is behind those coming from Kāśmīr.

But while admitting the existence of a separate Kāśmīr recension he does not admit that it has other than a second-rate importance and that it is anterior to the time of Śaṅkara. He vehemently attacks in his said article in the NIA., Schrader's view that there must have been two different recensions of the *Gītā* prior to the Vulgate and the Kāśmīr recension, one a longer and the other a shorter one, and has tried to make out that the 1½ stanzas which according to Schrader constitute "coercive literary evidence" can be explained away on taking into consideration the stanzas contained in *Gītāsāra* No. 2, of which separate MSS. are in existence in the Institute's Library at Poona. According to him *Gītāsāra* No. 2 may have been included while computing the total number of stanzas in the work just as the *Harivaṃśa*, though a Khilaparvan of the *Mahābhārata*, is at times included amongst the Parvans thereof.¹ We are not concerned here with the way in which he makes up the total of 745 stanzas from the texts of the *Gītā* and the *Gītāsāra* together. Suffice it to say, that he draws attention to the fact that although Keshav Kashmirin has quoted the *Gītāmāna stanza* from the *Bhīṣmaparvan* as current in Kāśmīr, he has commented only on just the 700 stanzas on which Śaṅkara has commented in his *Bhāṣya* and remarks:—"So too when Al'Beruni or when the Persian translators of the *Gītā* gave the extent of the poem as 745 stanzas, we need not be surprised if their *Gītā* is just the ordinary *Gītā* of 700 stanzas—or if differing from it, the difference is due to the inclusion of the *Gītāsāra* into the *Gītā* proper * * * *". It is obvious from this that the learned Doctor had not made himself sure whether his conjecture was or was not borne out by the versions utilised by Al'Beruni or the Persian translators. It also appears from a foot-note and a statement in the previously-mentioned article that he hoped to consider in future the effect of the MS. of A. D. 1179 on which Śāstri Jīvarām claimed to have based his edition and a hitherto unpublished commentary, which

---

1. Annals of the BORI, Vol. XIX, pp. 335-48,

formly contained any definite number of stanzas, i. e. to say, some may have contained a few less and some a few more than 700 stanzas. Having collated them he must have come to the conclusion that the 700 which he had decided to comment upon must have been the only ones therein as handed down from the time when some previous commentator, such as the Vrttikāra whom he refers to, took out this episode from the *Mahābhārata* for the first time since Vyāsa incorporated it therein, looking upon it as a work on philosophy having an independent value of its own and for the guidance of his successors in the field of *Gītā* exegetics noted down that number in the introductory part of his Bhāṣya. The MSS. which may have found their way into Kāśmīr may be of that class only which may have contained more than 700 stanzas and Vasugupta, the founder of the Trika school, having commented upon the text as so made up, his followers Rāmakaṇṭha, Bhāskara, Abhinavagupta, Ānandavardhana and Lasakāka may have done so on believing that to be the correct text of the *Gītā*, as well they might because it was the only one known to them. This is possible because it is a historical fact that Lalitāditya Muktapīḍa, who ruled over Kāśmīr from A.D. 724 to 760 i. e. till 28 years prior to the well-established date of the birth of Śankara, had extended his kingdom towards the south as far as Bengal in the East and Gujarat on the West and had to retrace his steps when his progress was checked near the bank of the Narmadā and it is quite likely that while moving about outside Kāśmīr he may have come in contact with several learned men and may, while returning to his own province, have taken with himself some of them and the MSS. of the standard works known to them, amongst which there must be those of the *Gītā*.¹ Unless this were so, we cannot account for the most patent fact that none of the Kāśmīrian poets, dramatists, rhetoricians, philosophers and others, whose names are famous in the history of Sanskrit literature such as Rājaśekhara, Bilhaṇa, Kṣemarāja, Bhāskara, Gauḍa Abhinanda and Abhinavagupta, dates from a time prior to the beginning of the 9th century A. D. In fact a Kāśmīrian Paṇḍit of modern times, Paṇḍit Mukundarām Śāstri has admitted in the Introduction to his edition of the *Īśvarapratyabhi-jñā-vimarṣiṇī*² that Kāśmīr was a benighted province in the 8th and 9th centuries and most probably till then and a battle-ground for the teachers of various rival schools and sects, that the people residing

1. Literary evidence of a MS. of the *Yogavāsiṣṭha* having been thus actually taken from Ayodhyā to Kāśmīr by Brahmanas called Siddhas because of their spiritual achievements, is contained in a stanza of the *Yogavāsiṣṭha* of Gauḍa Abhinanda called Laghu *Yogavāsiṣṭha*, because it is much smaller as compared with that commented upon by Ānandabodha Yati, namely VI. 16.16 (N. S. P. edition, 1937, p. 835).

2. Kāśmīr Series of Texts and Studies, Vol. XXII (1918), Introduction, pp. I to IV.

too complicate and there may be students who may not be interested in the Kāśmīr variants at all, for the additional stanzas and lines do not after all add anything to our knowledge of any of the branches of the subject dealt with in the *Gītā* and a reference to the critical notes in entries Nos. 2, 8, 9, 21, 23, 42, 69, 152, 156, 169, 210, 267, 367, 373, 386, 387 etc. in Pt. I B will show that several of the variant readings are of doubtful value.

In order to arrive at the most probable text as per that recension I have collated the four editions thereof above-mentioned, namely those of (1) Otto Schrader (1930); (2) S. N. Tadpatrikar (1934); (3) Jīva-ram Śāstri (1937) and (4) T. R. Chintamani (1941) and have in Appendix II to Part I named *Critical Apparatus of Section B*, given a comparative table of the variations occurring in all of them and made mention in the foot-notes thereunder of the alternative or peculiar readings found in some of them only, indicating their sources by the initial letters of the names of the editors or commentators in whose editions or commentaries they are found. While ascertaining the variants common to all the said editions I have not restricted myself to the readings adopted therein but have also made use of those given by the editors in their foot-notes. The names of the commentators of the Vulgate who were found to have adopted any of these variants, from some other sources of course, have also been mentioned in the Remarks-column of that Appendix.

The words underlined in Col. 4 of that Appendix are the only ones brought over to the Index in Section B for being arranged in an alphabetical order and treated exactly like those in Section A. Accordingly all the words occurring in the additional stanzas and half-stanzas and only such of those in the common ones as replace the corresponding portions in the Vulgate find place therein. The foot-notes under each Adhyāya therein bear a separate series of consecutive numbers. The introductory prose-remarks occurring in this recension have, as in the case of the Vulgate, been ignored while preparing the index in Section B.

III. *Secondary, Tertiary and Quaternary Word-Units.*

Part II of this Index contains alphabetical lists of what I have called Secondary, Tertiary and Quaternary Word-Units and a Comparative Table of the word-units common to all or any two of the 'said three kinds of word-units.

The Secondary Word-Units are those which were obtained on dissolving the compound ones from amongst the Primary Word-Units indexed in Part I and on separating the component parts thereof. The method of dissolution adopted in the case of each such unit is set forth

with the same initial letters and mentioning by their side all the simple Primary Word-Units and the serial numbers of the Secondary, Tertiary and Quaternary Word-Units in which the same basic forms had been found. The words occurring in the variant readings and the additional lines and stanzas in the Kāśmīr Recension have been similarly dealt with in separate sections and sub-sections in those parts.

V. Concluding Remarks.

This Index was thus prepared on keeping before me an ideal to make it both exhaustive and critical so far as the text of the *Bhagavad-gītā* as we have it now, was concerned. Laborious and tedious as this task may appear to be, it has been to me a labour of love, a pastime during my leisure-time, which has been ample since my retirement from service and an agreeable subject for the occupation of the mind about whose nature what Arjuna has stated and Śrī Kṛṣṇa has confirmed in *Bhagavad-gītā* 6. 33-36 is as much true to-day as it was in the far distant age in which those stanzas were composed. As the Lord has stated in 2. 47 my Adhikāra lay in the Karma alone. I have done it to the best of my ability, taking as my beacon-light the spirit underlying that stanza and have in all humility dedicated the fruit thereof to Him.

Part I of the volume is complete by itself and I hope that all those students of the *Gītā* who prefer to study its wording without being influenced by the interpretation put upon it by the protagonists of the rival schools of philosophy and theology, will get sufficient help and guidance from it. Parts II and III are intended for the benefit of those who have the enthusiasm and patience to make a deeper study of the language of the work either for their personal edification or for purpose of solving some knotty problem relating to the view of the author on any point of philosophical interest, or to the history of Indian philosophy or of the Sanskrit language and literature as a whole or to the course of evolution of the Indian culture and civilisation generally. There is to my mind no doubt as to the usefulness of the *Bhagavad-gītā* for any of the above purposes, because it is the only work of the post-Vedic age which has been preserved in a pure form. Though one cannot say that it has preserved that form since its very composition, owing to the discovery of the statement in some MSS. of the *Bhīṣma-parvan* as to its having contained 745 stanzas and of the Kāśmīr recension of the text, still there is no doubt as to the text as known to the commentator Śāṅkara (A.D. 788-820) having remained undebased except for the few minor variations shown in Appendix I to Part I of this volume. Even the recension thereof found to have been commented upon by a series of Kāśmīrian Paṇḍits commencing from Siddha Vasu-

ABBREVIATIONS USED IN PART I

Abl. = Ablative.	Inf. = Infinitive.
Acc. = Accusative.	Inst. = Instrumental.
Adj. = Adjective.	J. H. P. = Jagad-hitechhu Press.
Adv. = Adverb.	Loc. = Locative.
Aor. = Aorist.	Neg. = Negative.
Ātma. = Ātmanepada.	Nom. = Nominative.
Caus. = Causal.	Neu. = Neuter.
Comm. = Commentators.	Mas. = Masculine.
Comp. = Compound.	Mbh. = Mahābhārata.
„ when followed by the word ‘degree’ = Comparative.	Paras. = Parasmaipada.
Conj. = Conjugation.	Pass. = Passive.
Conti. = Continuous.	Perf. = Perfect.
Dat. = Dative.	Peri. = Periphrastic.
Desi. = Desiderative.	Pers. = Person.
Edn. = Edition.	Plu. = Plural.
Fem. = Feminine.	Pot. = Potential.
Fut. = Future.	Pres. = Present.
Gen. = Genitive.	Redup. = Reduplicated.
G. P. = Gujarāti Press.	Sing. = Singular.
Imp. = Imperative.	Super. = Superlative.
Imperf. = Imperfect.	Tat. = Tatpuruṣa.
Ind. = Indeclinable.	Voc. = Vocative.

PART I

PRIMARY WORD-UNITS

SECTION A—VULGATE WITH VARIANTS

(a) Words commencing with vowels

अ

1. अकर्तारम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Akartṛ (A non-doer) 4. 13; 13. 29.

2. अकर्म Nom. or acc. sing. of the neu. comp. noun Akarman (Inaction) 4. 16, 18.

3. अकर्मकृत् Nom. sing. of the mas. comp. noun Akarmakṛt (A non-doer of action) 3. 5.

4. अकर्मणः Abl. or gen. sing. of the neu. comp. noun Akarman (See No. 2) 3. 8; 4. 17.

5. अकर्मणि Loc. sing. of the neu. comp. noun Akarman (See No. 2) 2. 47; 4. 18.

6. अकल्मषम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Akalmaṣa (That which is devoid of blemish) 6. 27.

7. अकारः Nom. sing. of the mas. comp. noun Akāra (The letter of the alphabet pronounced as A, the first vowel) 10. 33.

8. अकार्यम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. pot. participial adj. Akārya used as a noun (An act which should not be done) 18. 31.

9. अकीर्तिकरम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Akīrti-kara (That which is likely to bring about infamy) 2. 2.

10. अकीर्तिम् Acc. sing. of the fem. comp. noun Akīrti (Infamy or loss of reputation) 2. 34.

11. अकीर्तिः Nom. sing. of the fem. comp. noun Akīrti (See No. 10) 2. 34.

12. अकुर्वत् Imperf. 3rd pers. plu. of the Ātma. 8th conj. Ubhayapadī root Kṛ (To do) 1. 1.

13. अकुशलम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Akuśala (Inauspicious) 18. 10.

14. अकृतबुद्धित्वात् Abl. sing. of the neu. comp. noun Akṛtabuddhitva (The quality or fact of not being possessed of a gifted intellect) 18. 16.

15. अकृतात्मानः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Akṛtātman used as a noun (A person who is not possessed of a gifted soul) 15. 11.

16. अकृतेन Inst. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial noun Akṛta (Abstension from action) 3. 18.

17. अकृत्स्नविद् Acc. plu. of the mas. comp. noun. Akṛtsnavid (One who does not know the whole truth) 3. 29.

18. अक्रियः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Akriya (One who does not do the prescribed acts) 6. 1.

19. अक्रोधः Nom. sing. of the mas. comp. noun Akrodha (Absence of anger) 16. 2.

20. अक्लेद्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. pot. participial adj. Akledya (That which cannot be rendered wet) 2. 24.

47. अचिन्त्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. pot. participial adj. Acintya (See No. 46) 2. 25.

48. अचिरेण Inst. sing. of the neu. form of the comp. adj. Acira used adverbially (Before long) 4. 39.

49. अचेतसः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Acetas used as a noun (A person who is devoid of spiritual vision) 3. 32; 15. 11 ; 17. 6. This word is defined in 3. 32.

50. अच्छेद्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. pot. participial adj. Acchedya (Not capable of being cut into pieces) 2. 24.

51. अच्युत Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Acyuta used as a form of address (One who was not dislodged from his position ; hence Viṣṇu) 1. 21 ; 11. 42 ; 18. 73.

52. अजस्रम् Adv. Ind. (For ever or perpetually) 16. 19.

53. अजम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Aja (Unborn or beginningless) at times used as a noun to designate Brahmā. 2. 21 ; 7. 25 ; 10. 3, 12.

54. अजः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Aja (See No. 53) 2. 20 ; 4. 6.

55. अजानता Inst. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Ajānat (Not knowing or ignorant of) 11. 41.

56. अजानन्तः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Ajānat (See No. 55) 7. 24 ; 9. 11 ; 13. 25.

57. अज्ञः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ajñya (Ignorant) 4. 40.

58. अज्ञानजम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Ajñānaja

(Born of or arising out of ignorance) 10. 11 ; 14. 8.

59. अज्ञानविमोहिताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Ajñānavimohita (One who is deluded or infatuated by ignorance) 16. 15.

60. अज्ञानसम्भूतम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Ajñānasambhūta (That which has arisen from ignorance) 4. 42.

61. अज्ञानसम्मोहः Nom. sing. of the mas. comp. noun Ajñānasammoha (Infatuation or delusion brought on by ignorance) 18. 72.

62. अज्ञानम् Nom. or acc. sing. of the neu. comp. noun Ajñāna (Ignorance) 5. 16; 13. 11; 14. 16, 17; 16. 4.

63. अज्ञानाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Ajña used as a noun (See No. 57) 3. 26.

64. अज्ञानेन Inst. sing. of the neu. comp. noun Ajñāna (See No. 62) 5. 15.

65. अणीयासम् Acc. sing. of the comparative degree of the neu. form of the adj. Aṇu (An atom) 8. 9.

66. अणोः Gen. sing. of the neu. noun Aṇu (See No. 65) 8. 9.

67. अतत्त्वार्थवत् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Atattvārthavat (That which does not convey the correct notion) 18. 22.

68. अतन्द्रितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Atandrita (Devoid of idleness) 3. 23.

69. अतपस्काय Dat. sing. of the mas. form of the adj. Atapaska used as a noun (An irreligious man) 18. 67.

70. अतः Adv. Ind. (Hence or from this) 9. 24 ; 12. 8 ; 13. 11 ; 15. 18.

97. अदेशकाले Loc. sing. of the mas. comp. noun Adeşakāla (At an improper place and time) 17. 22.

98. अद्भुतम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Adbhuta (Wonderful) 11. 20 ; 18. 74, 76.

99. अद्य Adv. Ind. (To-day or now) 4. 3 ; 11. 7 ; 16. 13.

100. अद्रोहः Nom. sing. of the mas. comp. noun Adroha (Absence of malice) 16. 3.

101. अद्वेष्टा Nom. sing. of the mas. comp. noun Advēṣṭṛ (One who does not hate anybody) 12. 13.

102. अधमम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Adhama (Low) 16. 20.

103. अधर्मस्य Gen. sing. of the mas. comp. noun Adharma (Conduct which is against the dictates of religion) 4. 7.

104. अधर्मम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Adharma (See No. 103) 18. 31, 32.

105. अधर्मः Nom. sing. of the mas. comp. noun Adharma (See No. 103) 1. 40.

106. अधर्माभिभवत् Abl. sing. of the mas. comp. noun Adharmābhibhava (Supervention of Adharma) 1. 41.

107. अधः Adv. Ind. (Downwards) 14. 18 ; 15. 2^a.

108. अधःशाखम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Adhaḥ-śākha (The tree whose branches grow downwards) 15. 1.

109. अधिकतरः Nom. sing. of the mas. form of the comparative degree of the adj. Adhika (More or excessive) 12. 5.

110. अधिकम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Adhika (See No. 109) 6. 22.

111. अधिकः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Adhika (See No. 109) 6. 46^a.

112. अधिकारः Nom. sing. of the mas. noun Adhikāra (Qualification) 2. 47.

113. अधिगच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the verb Gam-gacch with the prefix Adhi (To attain) 2. 64, 71 ; 4. 39 ; 5. 6, 24 ; 6. 15 ; 14. 19 ; 18. 49.

114. अधिदैवतम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Adhidaivata (The deity presiding over the metaphysical forces) 8. 4. The term is defined there.

115. अधिदैवम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Adhidaiva (The deity presiding over the metaphysical forces) 8. 1.

116. अधिभूतम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Adhibhūta (The deity presiding over the primary elements) 8.1,4. The term is defined in 8. 4.

117. अधियज्ञः Nom. sing. of the mas. comp. noun Adhiyajña (The deity presiding over sacrifices) 8.2,4. The term is defined in 8. 4.

118. अधिष्ठानम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Adhiṣṭhāna (A substratum or receptacle) 3. 40 ; 18. 14.

119. अधिष्टाय Ind. past participle of the root Sthā-tiṣṭh with the prefix Adhi (To preside over or control). 4. 6 ; 15. 9.

120. अध्यक्षेण Inst. sing. of the mas. noun Adhyakṣa (The supervisor) 9.10.

121. अध्यात्मचेतसा Inst. sing. of the neu. form of the comp. adj. Adhyātmacetasa (A mind devoted to the self) 3. 30.

122. अध्यात्मज्ञाननित्यत्वम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Adhyātma-

144. अनन्यथा Inst. sing. of the fem. form of the comp. adj. Ananya (That which has no other object in view) 8. 22 ; 11. 54.

145. अनन्येन Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ananya (See No. 144) 12. 6.

146. अनन्ययोगेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Ananyayoga (The Yoga consisting of concentration on one ideal only) 13. 10.

147. अनन्याः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Ananya (See No. 144) 9. 22.

148. अनपेक्षः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Anapekṣa (One who has no longing for anything) 12. 16.

149. अनपेक्ष्य Ind. past participle of the root *Īkṣ* with the prefix *Ap* turned to convey a negative idea by adding the further prefix *An* (Without looking to or thinking of) 18. 25.

150. अनभिष्वङ्गः Nom. sing. of the mas. comp. noun Anabhiṣvaṅga (Absence of affection, love or attachment) 13. 9.

151. अनभिसंज्ञाय Ind. past participle of the 3rd conj. root *Dhā* with the prefixes *Abhi* and *Sam* turned to convey a negative idea by adding the further prefix *An* (Without having aimed at) 17. 25.

152. अनभिच्छेहः Nom. sing. of the mas. comp. noun Anabhiṣneha (Want of affection) 2. 57.

153. अनयोः Gen. dual of the mas. form of the pronoun *Idam* (This) 2. 16.

154. अनलः Nom. sing. of the mas. noun *Anala* (Fire) 7. 4.

155. अनलेन Inst. sing. of the mas. noun *Anala* (See No. 154) 3. 39.

156. अनवलोकयन् Nom. sing. of the pres. participial adj. *Anavalokayat* (Without looking at) 6. 13.

157. अनवाप्तम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. *Anavāpta* (Not acquired) 3. 22.

158. अनश्नतः Gen. sing. of the pres. participial adj. *Anāśnat* (Not eating) 6. 16.

159. अनसूयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the comp. pres. participial adj. *Anasūyat* (Not being envious or jealous) 3. 31.

160. अनसूयवे Dat. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Anasūyu* (One who does not become jealous) 9. 1.

161. अनसूयः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Anasūya* (One who does not become jealous) 18. 71.

162. अनहंकारः Nom. sing. of the mas. comp. noun *Anahamkāra* (Absence of egotism) 13. 8.

163. अनहंवादी Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Anahamvādin* used as a noun (One who is not egotistic) 18. 26.

164. अनात्मनः Gen. sing. of the mas. comp. noun *Anātman* (A non-self) 6. 6.

165. अनादि Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Anādī* (Beginningless) 13. 12. For the occurrence of this word there see the critical note in Entry No. 167 *infra*.

166. अनादित्वात् Abl. sing. of the neu. comp. noun *Anāditva* (The quality of being without a beginning) 13. 31.

167. अनादिमत् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Anādi-mat* (That which is without a begin-

183. अनीश्वरम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Anīśvara (Devoid of a Moral Ruler) 16. 8.

184. अनुकम्पार्थम् The fem. noun Anukāmpā with the suffix Artham having the sense of the dative case-termination (For the sake of compassion) 10. 11.

185. अनुचिन्तयन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Anucintayat (Contemplating or thinking over) 8. 8.

186. अनुतिष्ठन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Sthā-tiṣṭh with the prefix Anu (To follow) 3. 31, 32.

187. अनुत्तमम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Anuttama (That than which there is no better one) 7. 24.

188. अनुत्तमम् Acc. sing. of the fem. form of the comp. adj. Anuttama (See No. 187) 7. 18.

189. अनुद्विग्नमन्त्राः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Anudvignamanas (One whose mind is not perturbed) 2. 56.

190. अनुद्वेगकरम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Anudvegakara (That which does not cause perturbation) 17. 15.

191. अनुपकारिणे Dat. sing. of the mas. form of the comp. noun Anupakārin (One who does not confer or has not conferred an obligation) 17. 20.

192. अनुपश्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Drś-pāsy with the prefix Anu (To realise) 13. 30; 14. 19.

193. अनुपश्यन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Drś-pāsy with the prefix Anu (See No. 192) 15. 10.

194. अनुपश्यामि Pres. 1st pers. sing. of the root Drś-pāsy with the prefix Anu (See No. 192) 1. 31.

195. अनुपपन्नाः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Anuprapanna (One who has taken resort to) 9. 21.

196. अनुबन्धम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Anubandha (Consequence or end) 18. 25.

197. अनुबन्धे Loc. sing. of the mas. comp. noun Anubandha (See No. 196) 18. 39.

198. अनुमन्ता Nom. sing. of the mas. comp. noun Anumantr (One who expresses approval of another's act or silently acquiesces in it or actively shows one's sympathy towards it) 13. 22.

199. अनुरज्यते Pres. 3rd pers. sing. of the root Rañj with the prefix Anu (To be inspired with love) 11. 36.

200. अनुवर्तते Pres. 3rd pers. sing. of the root Vṛt with the prefix Anu (To follow) 3. 21.

201. अनुवर्तन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Vṛt with the prefix Anu (See No. 200) 3. 23; 4. 11.

202. अनुवर्तयति Caus. 3rd pers. sing. of the root Vṛt with the prefix Anu (To cause to continue) 3. 16.

203. अनुविधीयते Pass. 3rd pers. sing. of the root Vidhā with the prefix Anu (To obey; to follow) 2. 67.

204. अनुशासितारम् Acc. sing. of the mas. noun Anuśāsitṛ (The Moral Governor of the World) 8. 9.

205. अनुशुश्रुम् Perf. 1st pers. plu. of the root Śru with the prefix Anu (To hear traditionally) 1. 44.

206. अनुशोचन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Śuc with the prefix Anu (To repent or be sorry for) 2. 11.

207. अनुशोचिषुम् Inf. of the root Śuc with the prefix Anu (See No. 206) 2. 25.

232. अन्तः Nom. sing. of the mas. noun Anta (See No. 231) 2. 16; 10. 19, 20, 32, 40; 15. 3; Adv. Ind. (Inside) 13. 15.

233. अन्तःशरीरस्थम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Antaḥ-śarīrastha (Residing inside the body) 17. 6.

234. अन्तःसुखः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Antaḥ-sukha (One who finds happiness within himself) 5. 24.

235. अन्तःस्थानि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Antaḥ-stha (Residing inside) 8. 22.

236. अन्तिके Loc. sing. of the neu. noun Antika (Nearness or proximity) 13. 15.

237. अन्ते Loc. sing. of the mas. noun Anta (See No. 231) 7. 19; 8. 6.

238. अन्नम् Nom. sing. of the neu. noun Anna (Food) 15. 14.

239. अन्नसंभवः Nom. sing. of the mas. comp. noun Annasambhava (The origin or production of food) 3. 14.

240. अन्नात् Abl. sing. of the neu. noun Anna (See No. 238) 3. 14.

241. अन्यत् Nom. sing. of the neu. form of the pronoun or adj. Anya (Another or other) 2. 31, 42; 7. 2, 7; 11. 7; 16. 8.

242. अन्यत्र Adv. Ind. (Elsewhere) 3. 9.

243. अन्यथा Adv. Ind. (Otherwise) 13. 11.

244. अन्यदेवताभक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Anya-devatābhakta (One who is devoted to any other deity) 9. 23.

245. अन्यदेवताः Nom. plu. of the mas. comp. noun Anyadevatā (Another deity) 7. 20. This is an irregular compound.

246. अन्यथा Inst. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Anya (Another) 8. 26.

247. अन्यम् Acc. sing. of the mas. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 14. 19.

248. अन्यः Nom. sing. of the mas. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 2. 29^a; 4. 31; 6. 39; 8. 20; 11. 43; 15. 17; 16. 15; 18. 69.

249. अन्यानि Nom. plu. of the neu. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 2. 22.

250. अन्यान् Acc. plu. of the mas. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 11. 34.

251. अन्यास् Acc. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 7. 5.

252. अन्यायेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Anyāya used adverbially (Unjustly) 16. 12.

253. अन्ये Nom. plu. of the mas. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 1. 9; 4. 26^a; 9. 15; 13. 24, 25; 17. 4.

254. अन्येभ्यः Abl. plu. of the mas. form of the pronominal adj. Anya (See No. 246) 13. 25.

255. अन्वशोचः Imperf. 2nd pers. sing. of the root Śuc with the prefix Anu (To become sorry for) 2. 11.

256. अन्विच्छ Imp. 2nd pers. sing. of the 6th conj. root Iṣ-icch with the prefix Anu (To seek for or desire) 2. 49.

257. अन्विताः Nom. plu. of the past pass. participial adj. Anvita (Followed by, joined to or accompanied by) 9. 23; 17. 1.

258. अपनुद्यात् Pot. 3rd pers. sing. of the root Nud with the prefix Apa (To remove or destroy) 2. 8.

10, 11, 18; 16. 7, 13, 14; 17. 7, 10, 12; 18. 6, 17, 19, 43, 44, 48, 56. 60, 71².

279. अपुनरावृत्तिम् Acc. sing. of the fem. comp. noun. Apunarāvṛtti (A state of the soul from which no reversion takes place) 5. 17.

280. अपैशुनम् Nom. sing. of the neu. comp. noun. Apaiśuna (The quality of not having the tendency to disclose the faults of others) 16.2.

281. अपोहनम् Nom. sing. of the neu. noun. Apohana (Disappearance, extinction or removal) 15. 15.

282. अप्रकाशः Nom. sing. of the mas. comp. noun. Aprakāśa (Absence of light) 14. 13.

283. अप्रतिमप्रभावः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Apratimaprabhāva (One whose prowess is unparalleled) 11. 43.

284. अप्रतिष्ठम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Apratiṣṭha (Unstable i. e. not resting on any substantial foundation) 16. 8.

285. अप्रतिष्ठः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Apratiṣṭha (See No. 284) 6. 38.

286. अप्रतिकारम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Apratikāra (One who does not retaliate) 1. 46.

287. अप्रदात् Ind. past participle of the root Dā with the prefix Pra turned to convey a negative idea by further adding the prefix A (Without having given) 3. 12.

288. अप्रमेयस्य Gen. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Aprameya (That which cannot be established logically) 2. 18.

289. अप्रमेयम् Acc. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Aprameya (See No. 288) 11. 17, 42.

290. अप्रवृत्तिः Nom. sing. of the fem. comp. noun. Apravṛtti (Absence of activity) 14. 13.

291. अप्राप्य Ind. past participle of the verb Āp with the prefix Pra turned to convey a negative idea by prefixing the letter A (Without having acquired) 6. 37; 9. 3; 16. 20.

292. अप्रियम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Apriya (Unliked; unpleasant) 5. 20.

293. अप्सु Loc. plu. of the fem. noun Āp (Water) 7. 8.

294. अफलप्रेप्सुना Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Aphalaprepsu (One who does not desire for a fruit) 18. 23.

295. अफलाकाङ्क्षिभिः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Aphalākāṅkṣin (One who does not expect a fruit) 17. 11, 17.

296. अबुद्धयः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Abuddhi (One who is wanting in intelligence or the faculty of right perception) 7. 24.

297. अब्रवीत् Imperf. 3rd pers. sing. of the root Brū (To speak) 1. 2, 28; 4. 1.

298. अभक्ताय Dat. sing. of the comp. noun Abhakta (A non-devotee.) 18. 67.

299. अभयम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Abhaya (Want of fear) 10. 4; 16. 1.

300. अभवत् Imperf. 3rd pers. sing. of the root Bhū (To be) 1. 13.

301. अभविता Nom. sing. of the mas. form of the future participial adj. Abhavitṛ (That which is not likely to be) 2. 20. Although the initial letter 'A' is not so apparent it must be deemed to have been in-

325. अभिहित Nom. sing. of the fem. form of the past pass. participial adj. Abhihita (Narrated) 2. 39.

326. अभ्यधिकः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Abhyadhika (Surpassing) 11. 43.

327. अभ्यर्च्य Ind. past participle of the root Arc with the prefix Abhi (To worship) 18. 46.

328. अभ्यसूयकाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Abhyasūyaka (One who entertains jealousy) 16. 18.

329. अभ्यसूयति Pres. 3rd pers. sing. of the root Asūy with the prefix Abhi (To become jealous of) 18. 67.

330. अभ्यसूयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Abhyasūyat (Becoming jealous of) 3. 32.

331. अभ्यहन्मन्त Imperf. 3rd pers. plu. of root Han with the prefix Abhi (To destroy completely) 1. 13.

332. अभ्यासयोगयुक्तेन Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Abhyāsayogayukta [That (the mind) which has been applied to the practice of the Abhyāsa-yoga] 8. 8.

333. अभ्यासयोगेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Abhyāsayoga (A gradual course of Yoga-exercise helpful in bringing the mind under one's control, for which see 6. 10-32) 12. 9.

334. अभ्यासात् Abl. sing. of the mas. noun Abhyāsa (The same as Abhyāsa-yoga; see No. 333) 12. 12; 18. 36.

335. अभ्यासे Loc. sing. of the mas. noun Abhyāsa (See Nos. 333 and 334) 12. 10.

336. अभ्यासेन Inst. sing. of the mas. noun Abhyāsa (Abhyāsa-yoga, for which See No. 333, or constant practice) 6. 35.

337. अभ्युत्थानम् Nom. sing. of the neu. noun Abhyutthāna (Prevalence or predominance) 4. 7.

338. अमलान् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Amala (Pure) 14. 14.

339. अमानित्वम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Amānitva (Absence of egotism) 13. 7.

340. अमितविक्रमः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Amita-vikrama (One whose strength is beyond measure) 11. 40.

341. अमी Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Adas (This) 11. 21, 26, 28.

342. असुत्र Adv. Ind. (There or in the other world) 6. 40.

343. अमूढाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Amūḍha (One who is not deluded) 15. 5.

344. अमृतत्वाय Dat. sing. of the neu. noun Amṛtatva (Immortality) 2. 15.

345. अमृतस्य Gen. sing. of the neu. noun Amṛta (Immortality or nectar) 14. 27.

346. अमृतम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Amṛta (See No. 345) 9. 19; 10. 18; 13. 12; 14. 20.

347. अमृतोद्भवम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Amṛtodbhava (Produced from the ocean) 10. 27.

348. अमृतोपमम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Amṛtopama (Comparable to nectar) 18. 37, 38.

349. अमेध्यम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Amedhya (That which is unfit for being made use of in a sacrifice) 17. 10.

350. अम्बुवेगाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Ambuvega (A stream or current of water) 11. 28.

373. अर्थसंचयान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Arthasañcaya (A collection of objects) 16. 12.

374. अर्थः Nom. sing. of the mas. noun Artha (An object of sense-perception) 2. 46 ; 3. 18.

375. अर्थार्थी Nom. sing. of the mas. comp. noun Arthārthin (One who aims at a particular object) 7. 16.

376. अर्थे Loc. sing. of the mas. noun Artha (See No. 374) 2. 27 ; 3. 34 ; (For the sake of) 1. 33.

377. अर्पणम् Nom. sing. of the neu. noun Arpaṇa (An act of dedication) 4. 24.

378. अर्यमा Nom. sing. of the mas. noun Aryaman (The king of a class of the Pitrs) 10. 29.

379. अर्हति Pres. 3rd pers. sing. of the root Arh (To be fit for or capable of ; should ; ought) 2. 17.

380. अर्हसि Pres. 2nd pers. sing. of the root Arh (See No. 379) 2. 25, 26, 27, 30, 31 ; 3. 20 ; 6. 39 ; 10. 16 ; 11. 44 ; 16. 24.

381. अर्हाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Arha (Fit for or capable of) 1. 37.

382. अलसः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Alasa (Idle) 18. 28.

383. अलोलुप्त्वम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Aloluptva) The quality of non-greediness) 16. 2.

384. अल्पबुद्धयः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Alpa-buddhi used as a noun (One who has little intelligence) 16. 9.

385. अल्पमेधसाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Alpa-medhas used as a noun (One who has little intelligence) 7. 23.

386. अल्पम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Alpa (Little or small) 18. 22.

387. अवगच्छ Imp. 2nd pers. sing. of the root Gam-gacch with the prefix Ava (To know) 10. 41.

388. अवजानन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Jñā with the prefix Ava (To look down upon) 9. 11.

389. अवज्ञातम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Avajñāta (Despised or looked down upon) 17. 22.

390. अवतिष्ठति Paras. pres. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Sthā-tiṣṭh with the prefix Ava (To stand firm or remain unmoved) 14. 23.

391. अवतिष्ठते Ātma. pres. 3rd pers. sing. of the root Sthā-tiṣṭh with the prefix Ava (See No. 390) 6. 18.

392. अवध्यः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Avadhyā (Not liable to be killed) 2. 30.

393. अवनिपालसङ्घैः Inst. plu. of the mas. comp. noun Avanipālasaṅgha (A group of kings) 11. 26.

394. अवरम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Avara (Inferior) 2. 49. See also the note in Entry No. 259 for the occurrence of this word in 4. 4.

395. अवशम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Avaśa (Not master of or in spite of oneself) 9. 8.

396. अवज्ञाः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Avaśa (See No. 395) 3. 5 ; 6. 44 ; 8. 19 ; 18. 60.

397. अवशिष्यते Pres. 3rd pers. sing. of the root Śiṣ with the prefix Ava (To remain over) 7. 2.

398. अवदृश्य Ind. past participle of the root Stambh with the prefix Ava (To depend upon or take the help of) 9. 8 ; 16. 9.

422. अविपश्चितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avipaścit used as a noun (One who is not learned or wise) 2. 42.

423. अविभक्तम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Avibhakta (Undivided) 13. 16 ; 18. 20.

424. अवेषे Fut. 1st pers. sing. of the root *Ikṣ* with the prefix *Ava* (To look at) 1. 23.

425. अवेष्य Ind. past participle of the root *Ikṣ* with the prefix *Ava* (See No. 424) 2. 31.

426. अव्यक्तनिधनानि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Avyaktanidhana (That which meets with its end in the Avyakta, The Unmanifest) 2. 28.

427. अव्यक्तमूर्तिना Inst. sing. of the fem. comp. noun or of the mas. form of the comp. adj. Avyakta-mūrti (The form of the Avyakta, or he who has the Avyakta as his form) 9. 4.

428. अव्यक्तसंज्ञके Loc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyak-tasañjñaka (That which is designated as the Avyakta) 8. 18.

429. अव्यक्तम् Acc. sing. of the mas. form, or nom. or acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Avyakta or such an adj. used as a noun (Unmanifest or The Unmanifest) 7. 24 ; 12. 1, 3 ; 13. 5.

430. अव्यक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyakta or such an adj. used as a noun (See No. 429) 2. 25 ; 8. 20, 21.

431. अव्यक्ता Nom. sing. of the fem. form of the comp. adj. Avyakta (See No. 429) 12. 5.

432. अव्यक्तात् Abl. sing. of the mas. or neu. form of the comp.

adj. Avyakta or such an adj. used as a noun (See No. 429) 8. 18, 20.

433. अव्यक्तादीनि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Avyaktādi (That which was unmanifest in the beginning) 2. 28.

434. अव्यक्तासक्तचेतसाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Avyaktāsaktacetasa (One whose mind is exclusively devoted to the Avyakta) 12. 5.

435. अव्यभिचारिणी Nom. sing. of the fem. form of the comp. adj. Avyabhicārin (Singular *i. e.* not alloyed by the diversion of the mind to any other object) 13. 10.

436. अव्यभिचारिण्या Inst. sing. of the fem. form of the comp. adj. Avyabhicārin (See No. 435) 18. 33.

437. अव्यभिचारेण Inst. sing. of the mas. comp. noun Avyabhicāra used in an adverbial sense (Singularly) 14. 26.

438. अव्ययस्य Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyaya (That which is not destructible or eradicable) 2. 17 ; 14. 27.

439. अव्ययम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyaya (See No. 438) 2. 21 ; 4. 1, 13 ; 7. 13, 24, 25 ; 9. 2, 13, 18 ; 11. 2, 4 ; 14. 5 ; 15. 1, 5 ; 18. 20, 56.

440. अव्ययः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyaya (See No. 438) 11. 18 ; 13. 31 ; 15. 17.

441. अव्ययात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Avyayātman (One who is indestructible by nature) 4. 6.

442. अव्ययाम् Acc. sing. of the fem. form of the comp. adj. Avyaya (See No. 438) 2. 34.

466. अश्रद्धाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. pres. participial adj. *Āśraddadhat* (See No. 465) 9. 3.

467. अश्रद्धा Inst. sing. of the fem. comp. noun *Āśraddhā* (Absence or want of faith) 17. 28.

468. अश्रुपूर्णकुलेक्षणम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Āśrupūrṇākulekṣaṇa* (One whose eyes have been filled up with tears and appear confused) 2. 1.

469. अश्रौषम् Aor. 1st pers. sing. of the verb *Śrū* (To hear) 18. 74.

470. अश्वत्थम् Acc. sing. of the mas. noun *Āśvattha* (The Pippala tree) 15. 1, 3.

471. अश्वत्थः Nom. sing. of the mas. noun *Āśvattha* (See No. 470) 10. 26.

472. अश्वत्थामा Nom. sing. of the mas. noun *Āśvatthāman* (The name of the son of Arjuna's preceptor Drona) 1. 8.

473. अश्वानाम् Gen. plu. of the mas. noun *Āśva* (A horse) 10. 27:

474. अश्विनौ Acc. dual of the mas. noun *Āśvin*, always used in the dual as *Āśvinau* (The joint name of the twin gods in the Vedic pantheon of 33 gods) 11. 6, 22.

475. अष्टधा Adv. Ind. (In eight ways) 7. 4.

476. असक्तबुद्धिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asakta-buddhi*. This word forms part of the expression *असक्तबुद्धिः सर्वत्र* (One who is free from a sense of attachment everywhere) 18. 49.

477. असक्तम् Nom. sing. of the neu. form and acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asakta* (Unattached) 9. 9; 13. 14.

478. असक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asakta* (See No. 477) 3. 7, 19², 25.

479. असक्तात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asaktātman* (One whose heart is not attached to anything) 5. 21.

480. असक्तिः Nom. sing. of the fem. noun *Asakti* (Absence of attachment) 13. 9.

481. असङ्गशस्त्रेण Inst. sing. of the neu. comp. noun *Asaṅgaśastra* (The weapon of non-association) 15. 3.

482. असत् Gen. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Asat* used as a noun (A non-existing thing) 2. 16.

483. असत् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Asat* used as a noun (See No. 482) 9. 19; 13. 12; 17. 28.

484. असत्कृतम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Asatkṛta* (Not well-done) 17. 22.

485. असत्कृतः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asatkṛta* (Not treated with due respect) 11. 42.

486. असत्यम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Asatya* (Unreal or false) 16. 8.

487. असद्ग्राहान् Acc. plu. of the mas. comp. noun *Asadgrāha* (False or unfounded prejudice) 16. 10.

488. असङ्ग्यस्तसङ्कल्पः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Asaṅgyastasaṅkalpa* [One who has not given up thoughts (of having objects of sense-enjoyment)] 6. 2.

489. असपत्नम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Asapatna* (That for which there is no rival claimant) 2. 8.

511. अस्मिन् Loc. sing. of the mas. form of the pronoun Idam (See No. 153) 1. 22; 2. 13; 3. 3; 8. 2; 13. 22; 14. 11; 16. 6.

512. अस्म्य Gen. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Idam (See No. 153) 2. 17, 40, 59, 65, 67; 3. 18, 34, 40; 6. 39; 9. 3, 17; 11. 18, 38, 43, 52; 13. 21; 15. 3.

513. अस्याम् Loc. sing. of the fem. form of the pronoun Idam (See No. 153) 2. 72.

514. अस्वर्ग्यम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Aswargya (Not likely to lead to heaven i. e. not likely to elevate the soul) 2. 2.

515. अहृत्वा Ind. past participle of the root Han turned to convey a negative idea by the addition of the prefix A (Without having killed) 2. 5.

516. अहरागमे Loc. sing. of the mas. comp. noun Aharāgama (The advent of day) 8. 18, 19.

517. अहम् Nom. sing. of the pronoun Asmad (See No. 506.) 1. 22, 23; 2. 4, 7, 12; 3. 2, 23, 24, 27; 4. 1, 5, 7, 11; 6. 30, 33, 34; 7. 2, 6, 8, 10, 11, 12, 17, 21, 25, 26; 8. 4, 14; 9. 4, 7, 16^a, 17, 19^a, 22, 24, 26, 29^a; 10. 1, 2, 8, 11, 17, 20^a, 21^a, 23, 24, 25, 28, 29^a, 30^a, 31, 32^a, 33^a, 34, 35^a, 36^a, 37, 38, 39, 42; 11. 23, 42, 44, 46, 48, 53, 54; 12. 7; 14. 3, 4, 27; 15. 13, 14, 15^a, 18; 16. 14^a, 19; 18. 66, 70, 74, 75.

518. अहंकारविमूढात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ahamkāravimūḍhātman (One whose mind is deluded by egotism) 3. 27.

519. अहंकारम् Acc. sing. of the mas. noun Ahamkāra (Egotism) 16. 18; 18. 53, 59.

520. अहंकारः Nom. sing. of the mas. noun Ahamkāra (See No. 519) 7. 4; 13. 5.

521. अहंकारात् Abl. sing. of the mas. noun Ahamkāra (See No. 519) 18. 58.

522. अहंकृतः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ahamkṛta (That which arises from the consciousness of having done a particular thing) 18. 17.

523. अहः Nom. sing. of the mas. noun Ahas (Day) 8. 17, 24.

524. अहिताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Ahita (One who is not favourably inclined) 2. 36; 16. 9.

525. अहिंसा Nom. sing. of the fem. comp. noun Ahimsā (Non-slaughter or non-injury, physical or mental) 10. 5; 13. 7; 16. 2; 17. 14.

526. अहेतुकम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Ahaituka (That which has no set purpose behind it i. e. aimless) 18. 22.

527. अहो Interjection Ind. (Oh! Alas!) 1. 45.

528. अहोरोत्रिविद्ः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Ahorātrivid (One who knows the calculations of the days and nights in the different regions) 8. 17.

आ

529. आकाशस्थितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Ākāśasthita (Residing in space) 9. 6.

530. आकाशम् Acc. sing. of the neu. noun Ākāśa (The sky or space) 13. 32. This word is used in the mas. gender also but here it is distinctly used in the neu. gender.

5. 16; 6. 5², 6, 11, 19; 8. 12; 10. 18, 19; 16. 21, 22; 17. 19; 18. 39. For the occurrence of this word in 10. 19 see the note in Entry No. 565 *infra*.

555. आत्मपरदेहेषु Loc. plu. of the mas. comp. noun *Ātmaparadeha* (One's own and another's body) 16. 18.

556. आत्मबुद्धिप्रसादजम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Ātmabuddhiprasādaja* (Resulting from the favour of one's own intellect) 18. 37.

557. आत्मभावस्थः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Ātma-bhāvastha* (Residing in the form of self-consciousness) 10. 11.

558. आत्ममायया Inst. sing. of the fem. comp. noun *Ātmamāyā* (One's own *Māyā* i. e. power of manifestation of oneself in a variety of forms) 4. 6.

559. आत्मयोगात् Abl. sing. of the mas. comp. noun *Ātmayoga* (One's own *Yoga* i. e. the *Aśvara-yoga*) 11. 47.

560. आत्मरतिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Ātmarati* (One who entertains love for one's self as opposed to that for another individual) 3. 17.

561. आत्मवन्तम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. *Ātmavat* (One who has acquired control over his heart) 4. 41.

562. आत्मवश्यैः Inst. plu. of the neu. form of the comp. adj. *Ātma-vaśya* (That which is under one's control) 2. 64.

563. आत्मवान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. *Ātmavat* (See No. 561) 2. 45.

564. आत्मविनिग्रहः Nom. sing. of the mas. comp. noun *Ātmavinigraha* (Complete control over one's lower self) 13. 7; 17. 16.

565. आत्मविभूतयः Nom. plu. of the fem. comp. noun *Ātmavibhūti* (The objects in which one's self has become manifest) 10. 16, 19. In 10. 19 Rāmānuja reads *विभूतीरात्मनः शुभाः* for *दिव्या आत्मविभूतयः*. So far as sense is concerned the only difference between the readings is that while the manifestations are "celestial" according to the other commentators, they are "auspicious" according to Rāmānuja. The term *vibhūti* is spelt by him with a long *i* at the end. As to the possible changes in the entries if that reading is approved see the note in the Entry as to the word *दिव्याः*.

566. आत्मविशुद्धये Dat. sing. of the fem. comp. noun *Ātmaviśuddhi* (Complete purification of oneself) 6. 12.

567. आत्मशुद्धये Dat. sing. of the fem. comp. noun *Ātmaśuddhi* (Purification of oneself) 5. 11.

568. आत्मसंभावितः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. *Ātmasambhāvita* (One who has a preponderating sense of self-respect) 16. 17.

569. आत्मसंयमयोगाग्नौ Loc. sing. of the mas. comp. noun *Ātmasamhyamayogāgni* (The fire of the *Yoga* consisting of self-control) 4. 27.

570. आत्मसंस्थम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Ātma-samsthā* (Reposing within itself) 6. 25.

571. आत्मा Nom. sing. of the pronoun *Ātman* (See No. 552) 6. 5², 6³; 7. 18; 9. 5; 10. 20; 13. 32.

599. आप्नुयाम् Pot. 1st pers. sing. of the root Āp (See No. 598) 3. 2.

600. आप्नुवन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Āp (See No. 598) 8. 15.

601. आप्नोति Pres. 3rd pers. sing. of the root Āp (See No. 598) 2. 70; 3. 19; 4. 21; 5. 12; 18. 47, 50.

602. आब्रह्मभवनात् Abl. sing. of the neu. comp. noun Ābrahmabhavana (From the abode of Brahmā downwards) 8. 16. For the existence of this word there see the next entry.

603. आब्रह्मभुवनात् Abl. sing. of the neu. comp. noun Ābrahmabhuvana (From the region of Brahmā downwards) 8. 16. Śrī Venkaṭanātha and Puruṣottamaji read here "Ābrahmabhavanāt" (App. I. 26). It cannot have any other meaning than the other word because it is followed by the word "Lokāḥ".

604. आयुधानाम् Gen. plu. of the neu. noun Āyudha (A weapon) 10. 28.

605. आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Āyuhṣattva-balārogyasukhaprītivivardhana (That which conduces to the increase in the length of life, spirit, strength, health, happiness and affection) 17. 8.

606. आरभते Pres. 3rd pers. sing. of the root Rabh with the prefix Ā (To begin or commence) 3. 7.

607. आरभ्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Rabh with the prefix Ā (See No. 606) 18. 25.

608. आरम्भः Nom. sing. of the mas. noun Ārambha (A beginning or commencement) 14. 12.

609. आरुक्षोः Gen. sing. of the mas. form of the desi. participial adj. Arurukṣu (One who is desirous of rising higher) 6. 3.

610. अर्जवम् Nom. sing. of the neu. noun Ārjava (Straightforwardness) 13. 7; 16. 1; 17. 14; 18. 42.

611. आर्तः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Ārta (One who is afflicted with pain) 7. 16.

612. आवयोः Gen. dual of the pronoun Asmad (See No. 506) 18. 70.

613. आवर्तते Pres. 3rd pers. sing. of the root Vṛt with the prefix Ā (To return) 8. 26.

614. आवर्तिनः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Āvartin (One who is likely or liable to return) 8. 16.

615. आविश्य Ind. past participle of the root Viś with the prefix Ā (To enter or penetrate) 15. 13, 17.

616. आविष्टम् Acc. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Āviṣṭa (One who is overpowered or possessed) 2. 1.

617. आविष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Āviṣṭa (See No. 616) 1. 28.

618. आवृतम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Āvrta (Enveloped or covered over) 3. 38, 39; 5. 15.

619. आवृतः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Āvrta (See No. 618) 3. 38.

620. आवृता Nom. sing. of the fem. form of the past pass. participial adj. Āvrta (See No. 618) 18. 32.

621. आवृताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Āvrta (See No. 618) 18. 48.

622. आवृत्तिम् Acc. sing. of the fem. noun Āvr̥tti (Return or rebirth) 8. 23.

623. आवृत्य Ind. past participle of the root Vṛ with the prefix Ā (To cover over) 3. 40; 13. 13; 14. 9.

650. आसुरीम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Āsura (See No. 645) 9. 12 ; 16. 4, 20.

651. आस्तिक्यम् Nom. sing. of the neu. noun Āstikya (The quality of having faith in the Scriptures) 18. 42.

652. आस्ते Pres. 3rd pers. sing. of the root Ās (See No. 641) 3. 6 ; 5. 13.

653. आस्थाय Ind. ⁵past participle of the root Sthā with the prefix Ā (To resort to or observe) 7. 20.

654. आस्थितः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Āsthita (One who has resorted to or attained) 5. 4 ; 6. 31 ; 7. 18 ; 8. 12.

655. आस्थिताः Nom. plu. of the mas. form of the ⁵past pass. participial adj. Āsthita (See No. 654) 3. 20.

656. आह Perf. 3rd pers. sing. of the root Brū or [Ah] (See No. 549) 1. 21 ; 11. 35.

657. आहवे Loc. sing. of the mas. noun Āhava (A battle) 1. 31.

658. आहारः Nom. sing. of the mas. noun Āhāra (Diet or food) 17. 7.

659. आहाराः Nom. plu. of the mas. noun Āhāra (See No. 658) 17. 8, 9.

660. आहुः Perf. 3rd pers. plu. of the root Brū or Ah (See No. 549) 3. 42 ; 4. 19 ; 8. 21 ; 10. 13 ; 14. 16 ; 16. 8.

661. आहो Ind. interrogative particle (Whether—or) 17. 1.

इ

662. इक्ष्वाकवे Dat. sing. of the mas. noun Ikṣvāku (The first king of the Solar race) 4. 1.

663. इङ्गते Pres. 3rd pers. sing. of the root Iṅg (To change one's position at short intervals ; to flicker) 6. 19 ; 14. 23.

664. इच्छ Imp. 2nd pers. 'sing.' of the root Iṣ-icch (To wish for or desire) 12. 9.

665. इच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the root Iṣ-icch (See No. 664) 7. 21.

666. इच्छन्तः Nom. plu. of the ²mas. form of the pres. participial adj. Icchat (Wishing for or desiring) 8. 11.

667. इच्छसि Pres. 2nd pers. sing. of the root Iṣ-icch (See No. 664) 11. 7 ; 18. 60, 63.

668. इच्छा Nom. sing. of the fem. noun Icchā (A wish or desire) 13. 6.

669. इच्छाद्वेषसमुत्थेन Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Icchādvēṣasamuttha (That which has arisen from desire and hatred) 7. 27.

670. इच्छामि Pres. 1st pers. sing. of the root Iṣ-icch (See No. 664) 1. 35 ; 11. 3. 31, 46 ; 13. supernumerary stanza (See App. I. 33) ; 18. 1.

671. इज्यते Pass. Ātma. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Yaj (To perform a sacrifice or to worship) 17. 11, 12.

672. इज्यथा Inst. sing. of the fem. noun Ijyā (Performance of a sacrifice or worship) 11. 53.

673. इतरः Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Itara (Another) 3. 21.

674. इतः Adv. Ind. (From here or from this) 7. 5 ; 14. 1.

675. इति Adv. Ind. (So or in this manner) 1. 25, 44 ; 2. 9, 42 ; 3. 27, 28 ; 4. 3, 4, 14, 16 ; 5. 8, 9 ; 6. 2, 8, 18, 36 ; 7. 4, 6, 12, 19 ; 8. 13, 21 ; 9. 6 ; 10. 8 ; 11. 4, 21, 41², 50 ; 13. 1², 11, 18, 22 ; 14. 5, 11, 23 ; 15. 17, 20 ; 16. 11, 15 ; 17. 2, 11, 16, 20, 23, 24, 25, 26, 27², 28 ; 18. 3², 6, 8,

698. इयम् Nom. sing. of the fem. form of the pronoun Idam (See No. 153) 7. 4, 5.

699. इव Ind. particle employed for making a comparison or conjecture or expressing a doubt (Like; as if) 1. 30 ; 2. 10, 58, 67 ; 3. 2², 36 ; 5. 10 ; 6. 34, 38 ; 7. 7 ; 11. 44² ; 13. 16 ; 15. 8 ; 18. 37, 38, 48. In 3. 2 Rāmānuja's reading is *Vyāmiṣreṇaiva* instead of *Vyāmiṣreṇeva* (See App. I. 10). If that reading is taken to be correct the first reference to 3. 2 must be omitted.

700. इषुभिः Inst. plu. of the mas. noun Iṣu (An arrow) 2. 4.

701. इष्टकामधुक् Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Iṣṭakāmadhuk (The yielder of the desired fruits) 3. 10.

702. इष्टम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Iṣṭa (That which is desired) 18. 12.

703. इष्टः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Iṣṭa (See No. 702) 18. 64, 70.

704. इष्टानिष्टोपपत्तिषु Loc plu. of the fem. comp. noun Iṣṭāniṣṭopapatti (The accrual of fruits which are desired and those which are not desired) 13. 9.

705. इष्टान् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Iṣṭa (See No. 702) 3. 12.

706. इष्टाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Iṣṭa (See No. 702) 17. 9.

707. इष्ट्वा Ind. past participle of the root Yaj (See No. 671) 9. 20.

708. इह Adv. Ind. (Here) 2. 5², 40, 41, 50 ; 3. 16, 18, 37 ; 4. 2, 12, 38 ; 5. 19, 23 ; 6. 40 ; 7. 2 ; 11. 7, 32 ; 15. 3 ; 16. 24 ; 17. 18, 28.

ई

709. ईक्षते Pres. 3rd pers. sing. of the root Iks (To see or look upon) 6. 29 ; 18. 20.

710. ईदयम् Acc. sing. of the pot. participial adj. Idya (Fit to be worshipped) 11. 44.

711. ईदृक् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Idṛśa (Such; of such aspect) 11. 49.

712. ईदृशम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Idṛśa (See No. 711) 2. 32 ; 6. 42.

713. ईशम् Acc. sing. of the mas. noun Iśa (The Lord ; The Moral Ruler of the World) 11. 15, 44.

714. ईश्वरभावः Nom. sing. of the mas. comp. noun Iśvarabhāva (Royal state) 18. 43.

715. ईश्वरम् Acc. sing. of the mas. noun Iśvara (The Lord ; the Moral Ruler of the World) 13. 28.

716. ईश्वरः Nom. sing. of the mas. noun Iśvara (See No. 715) 4. 6 ; 15. 8, 17 ; 16. 14 ; 18. 61.

717. ईहते Pres. 3rd pers. sing. of the root Ih (To aim at) 7. 22.

718. ईहन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Ih (See No. 717) 16. 12.

उ

719. उक्तम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Ukta (Said) 11. 1, 41 ; 12. 20 ; 13. 18 ; 15. 20.

720. उक्तः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Ukta (See No. 719) 1. 24 ; 8. 21 ; 13. 22.

721. उक्ताः Nom. plu. of the mas. form of past participial adj. Ukta (See No. 719) 2. 18.

745. उत्सादनार्थम् The neu. noun Utsādana with the suffix Artham having the sense of the dat. case-termination (For the sake of suppression) 17. 19.

746. उत्साद्यन्ते Pass. 3rd pers. plu. of the 6th conj. root Sad with the prefix Ud (To sink down or to be languid) 1. 43.

747. उत्सिद्युः Pot. 3rd pers. plu. of the 6th conj. root Sad with the prefix Ud (See No. 746) 3. 24.

748. उत्सृजामि Pres. 1st pers. sing. of the root Sṛj with the prefix Ud (To release or abandon) 9. 19.

749. उत्सृज्य Ind. past participle of the root Sṛj with the prefix Ud (See No. 748) 16. 23 ; 17. 1.

750. उदपाने Loc. sing. of the neu. comp. noun Udapāna (A receptacle of water ; a well) 2. 46. .

751. उदाराः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Udāra (Noble, magnanimous or worthy of praise) 7. 18.

752. उदासीनवत् The pres. participial adj. Udāsīna with the affix Vat having the sense of likeness (Like one who is indifferent) 9. 9 ; 14. 23.

753. उदासीनः Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Udāsīna (Indifferent) 12. 16.

754. उदाहृतम् Acc. sing. of the neu. form of the past participial adj. Udāhṛta (Said or designated as) 13. 6 ; 17. 19, 22 ; 18. 22, 24, 39.

755. उदाहृतः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Udāhṛta (See No. 754) 15. 17.

756. उदाहृत्य Ind. past participle of the root Hṛ with the prefixes Ā and Ud (To say or speak) 17. 24.

757. उद्दिश्य Ind. past participle of the root Diś with the prefix Ud (To point or aim at) 17. 21.

758. उद्देशतः Adv., Ind., made from the noun Uddeśa by adding the suffix Tas (Succinctly or principally) 10. 40.

759. उद्धरेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Hṛ with prefix Ud (To draw out or raise up) 6. 5.

760. उद्भवः Nom. sing. of the mas. noun Udbhava (Source of birth ; genesis) 10. 34.

761. उद्यताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Udyata (Has proceeded or is prepared) 1. 45.

762. उद्यम्य Ind. past participle of the root Yam with the prefix Ud (To lift up) 1. 20.

763. उद्विजते Pres. 3rd pers. sing. of the 6th conj. root 'Vij with the prefix Ud (To be afflicted or grieved or to fear) 12. 15².

764. उद्विजेत् Pot. 3rd pers. sing. of the 6th conj. root Vij with the prefix Ud (See No. 763) 5. 20.

765. उन्मिषत् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participle Unmiṣat (Opening one's eyes) 5. 9.

766. उपजायते Pres. 3rd pers. sing. of the root Jan-jā with the prefix Upa (To be produced) 2. 62, 65 ; 14. 11.

767. उपजायन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Jan-jā with the prefix Upa (See No. 766) 14. 2.

768. उपजुहोति Pres. 3rd pers. sing. of the root Hu with the prefix Upa (To offer as an oblation) 4. 25.

769. उपदेक्ष्यन्ति Fut. 3rd pers. plu. of the root Diś with the prefix Upa (To teach) 4. 34.

796. उभयोः Gen. dual of the pronominal adj. Ubhaya (Both) 1. 21, 24, 27; 2. 10, 16; 5. 4.

797. उभे Acc. dual of the neu. form of the pro. nominal adj. Ubha (Both) 2. 50. It is used only in the dual.

798. उभौ Nom. or acc. dual of the mas. form of the pronominal adj. Ubha (See No. 797) 2. 19; 5. 2; 13. 19.

799. उरगाञ् Acc. plu. of the mas. noun Uraga (A serpent or snake) 11. 15.

800. उल्बेन Inst. sing. of the neu. noun Ulba (A thin skin-bag containing an embryo) 3. 38.

801. उवाच Perf. 3rd pers. sing. of the root Vac (See No. 722) 1. 1, 2, 21*, 24, 25, 28, 47; 2. 1², 2, 4, 9, 10, 11, 54, 55; 3. 1, 3, 10, 36, 37; 4. 1, 4, 5; 5. 1. 2; 6. 1, 33, 35, 37, 40; 7. 1; 8. 1, 3; 9. 1; 10. 1, 12, 19; 11. 1, 5, 9, 15, 32, 35, 36, 47, 50, 51, 52; 12. 1, 2; 13. 1; 14. 1, 21, 22; 15. 1; 16. 1; 17. 1, 23; 18. 1, 2, 73, 74.

802. उषाना Nom. sing. of the mas. noun Uśanas (The name of a Vedic Ṛṣi, who was the fifth in descent from Bhṛgu and was otherwise known as Śukra. In Paurāṇic mythology he is represented as the preceptor of the Daitya King Hiraṇyakaśipu and also of his great grandson Bali. He is described as a Kavi (See No. 947 *infra*) 10. 37.

803. उषित्वा Ind. past participle of the root Vas (To dwell) 6. 41.

* For the occurrence of the remark containing this word between 1. 21/1 and 1. 21/2 see App. I. 2 and the foot-note below p. 16 col. 2.

ऊ

804. ऊर्जितम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Ūrjita (Vigorous, distinguished or glorious) 10. 41.

805. ऊर्ध्वमूलम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ūrdhva-mūla (That whose roots are upwards) 15. 1.

806. ऊर्ध्वम् Adv. Ind. (Thereafter or upwards) 12. 8; 14. 18; 15. 2.

807. ऊष्मपाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Ūṣmapa used as a noun (Lit. one who drinks the steam of hot food and hence a departed ancestor's soul) 11. 22.

ऋ

808. ऋक् Nom. sing. of the mas. noun Ṛk (The name of the oldest Veda containing prayers addressed to various deities) 9. 17.

809. ऋच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the verb Ṛcch (To attain) 2. 72; 5. 29.

810. ऋतम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Ṛta (True) 10. 14.

811. ऋतूनाम् Gen. plu. of the fem. noun Ṛtu (A season) 10. 35.

812. ऋते Adv. Ind. (Without) 11. 32.

813. ऋद्धम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Ṛddha (Prosperous or rich) 2. 8.

814. ऋषयः Nom. plu. of the mas. noun Ṛṣi (A sage) 5. 25; 10. 13.

815. ऋषिभिः Inst. plu. of the mas. noun Ṛṣi (See No. 814) 13. 4.

816. ऋषीन् Acc. plu. of the mas. noun Ṛṣi (See No. 814) 11. 15.

that reading is preferred the reference to 18. 13 would be required to be omitted from here.

839. एतान् Acc. plu. of the mas. form of the pronoun Etad (See No. 834) 1. 22, 25, 35, 36; 14. 20, 21², 26.

840. एताम् Acc. sing. of the fem. form of the pronoun Etad (See No. 834) 1. 3 ; 7. 14 ; 10. 7 ; 16. 9.

841. एतावत् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Etāvat (So much or so far) 16. 11. This word forms part of the quarter-stanza एतावदिति निश्चिताः part the sense intended to be conveyed by it seems to be " They have concluded that so far (alone should all human effort extend).

842. एति Pres. 3rd pers. sing. of the 2nd conj. root I (To go) 4. 9²; 8. 6 ; 11. 55.

843. एते Nom. plu. of the mas. form or nom. dual of the fem. form of the pronoun Etad (See No. 834) 1. 23, 38 ; 2. 15 ; 4. 30 ; 7. 18 ; 8. 26, 27 ; 11. 33 ; 18. 15.

844. एतेन Inst. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Etad (See No. 834) 3. 39 ; 10. 42.

845. एतेषाम् Gen. plu. of the mas. form of the pronoun Etad (See No. 834) 1. 10.

846. एतैः Inst. plu. of the mas. or neu. form of the pronoun Etad (See No. 834) 1. 43 ; 3. 40 ; 16. 22.

847. एवांसि Acc. plu. of the neu. noun Indhana (A piece of sacrificial fire-wood) 4. 37.

848. एनम् Acc. sing. of the mas. form of the pronoun Etad (See No. 834) 2. 19², 21, 23², 25, 26, 29²;

3. 37, 41 ; 4. 42 ; 6. 27 ; 11. 50 ; 15. 3, 11².

849. एनाम् Acc. sing. of the fem. form of the pronoun Etad (See No. 834) 2. 72.

850. एभिः Irregular inst. plu. of the mas. form of the pronoun Etad, the classical form being *Etaiḥ*. (See No. 834) 7. 13 ; 18. 40.

851. एभ्यः Abl. plu. of the mas. form of the pronoun Etad (See No. 834) 3. 12 ; 7. 13.

852. एव Adv. Ind. A particle used to emphasize an idea expressed by the word which it follows, translated into English by the words 'only', 'itself', 'exactly', 'also' etc. 1. 1, 6, 8^{*}, 11², 13, 14, 19, 27, 30, 34, 36, 42 ; 2. 5, 6, 12², 24, 28, 29², 47, 55 ; 3. †, 4, 12, 17², 18, 20², 21, 22 ; 4. 3, 11, 15, 20, 24, 25², 36 ; 5. 8, 13, 15, 18, 19, 22, 23, 24, 27, 28 ; 6. 3, 5², 6², 16, 18, 20, 21, 24, 26, 40, 42, 44 ; 7. 4, 12², 14, 18², 21, 22 ; 8. 4, 5, 6, 7, 10, 18, 19, 23, 28 ; 9. 12, 16, 17, 19, 23, 24, 30, 34 ; 10. 1, 4, 5, 11, 13, 15, 20, 32, 33, 38, 41² ; 11. 8, 22, 25, 26, 28, 29, 33², 35, 40, 45, 46², 49 ; 12. 4, 6, 8², 13 ; 13. supernumerary stanza² (See App. I. 31), 4, 5, 8, 14, 15, 19², 25, 29, 30 ; 14. 10, 13, 17², 22, 23 ; 15. 4, 7, 9, 15², 16 ; 16. 4, 6, 19, 20 ; 17. 2, 3, 6, 11, 12, 15, 18, 27² ; 18. 5², 8², 9², 14, 19, 29, 31, 35, 42, 50, 62, 65, 68.

* This reference would have to be omitted if the first reading given by Nīlakaṇṭha and Madhusūdana is correct (See App. I. 1).

† If Rāmānuja's reading in 3. 2 (See App. I. 10) is adopted, the figure 2 would be required to be inserted before the figure 4 here. See also the note in Entry No. 699.

873. कथय Imp. 2nd pers. sing. of the root Kath (To say, tell, describe or narrate) 10. 18.

874. कथयतः Abl. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Kathayat (Describing) 18. 75.

875. कथयन्तः Nom. plu. of the pres. participial adj. Kathayat (See No. 874) 10. 9.

876. कथयिष्यन्ति Fut. 3rd pers. plu. of the root Kath (See No. 873) 2. 34.

877. कथयिष्यामि Fut. 1st pers. sing. of the root Kath (See No. 873) 10. 19.

878. कदाचन Adv. Ind. (Ever or at any time whatever) 2. 47 ; 18. 67.

879. कदाचित् Adv. Ind. (Ever or at any time whatever) 2. 20.

880. कन्दर्पः Nom. sing. of the mas. noun Kandarpa (The god of love) 10. 28.

881. कपिध्वजः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kapi-dhvaja used as a noun (One on whose flag there is the emblem of a monkey i. e. Arjuna) 1. 20.

882. कपिलः Nom. sing. of the mas. noun Kapila (The name of the sage who being the son of Kardama and Devahūti is believed to have propounded the Sāṃkhya doctrine) 10. 26.

883. कमलपत्राक्ष Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kamala-patrākṣa used as a noun (He who has eyes of the shape of lotus-leaves i. e. Śrī Kṛṣṇa) 11. 2.

884. कमलासनस्थम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Kamalāsanastha (One who is seated on a lotus-seat) 11. 15.

885. कम् Acc. sing. of the mas. form of the pronoun Kim (Who or which) 2. 21².

886. करणम् Nom. sing. of the neu. noun Karana (An instrument or an organ of action) 18. 14, 18.

887. करिष्यति Fut. Paras. 3rd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 3. 33.

888. करिष्यसि Fut. Paras. 2nd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 2. 33 ; 18. 60.

889. करिष्ये Fut. Ātma. 1st pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 18. 73.

890. करुणः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Karuṇa (Merciful) 12. 13.

891. करोति Pres. Paras. 3rd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 4. 20 ; 5. 10 ; 6. 1 ; 13. 31.

892. करोमि Pres. Paras. 1st pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 5. 8.

893. करोषि Pres. Paras. 2nd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 9. 27.

894. कर्णम् Acc. sing. of the mas. noun Karṇa (The name of the Kānīna son of Kunti, the senior wife of Pāṇḍu) 11. 34.

895. कर्णः Nom. sing. of the mas. noun Karṇa (See No. 894) 1. 8.

896. कर्तव्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Kartavya (That which ought to be done) 3. 22.

897. कर्तव्यानि Nom. plu. of the neu. form of the pot. participial adj. Kartavya (See No. 896) 18. 6.

898. कर्ता Nom. sing. of the mas. noun Kartṛ (A doer) 3. 24, 27 ; 18. 14, 18, 19, 26, 27, 28.

920. कर्मबन्धम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Karmabandha (The bondage resulting from acts) 2. 39.

921. कर्मबन्धनैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Karmabandhana (The bond resulting from acts) 9. 28.

922. कर्मभिः Inst. plu. of the neu. noun Karman (See No. 902) 3. 31; 4. 14.

923. कर्मयोगम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Karmayoga (The Yoga consisting of, or through, action) 3. 7.

924. कर्मयोगः Nom. sing. of the mas. comp. noun Karmayoga (See No. 923) 5. 2².

925. कर्मयोगेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Karmayoga (See No. 923) 3. 3; 13. 24.

926. कर्मसंज्ञिनाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Karmasaṅgin (One who is attached to action) 3. 26.

927. कर्मसंज्ञिषु Loc. plu. of the mas. comp. noun Karmasaṅgin (See No. 926) 14. 15.

928. कर्मसंज्ञेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Karmasaṅga (Attachment to action) 14. 7.

929. कर्मसमुद्भवः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Karmasamudbhava (That which owes its origin to action) 3. 14.

930. कर्मसंग्रहः Nom. sing. of the mas. comp. adj. Karmasaṅgraha (Component parts of an act) 18. 18.

931. कर्मसंज्ञितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Karmasaṅjñita [That which is designated as the Karman (action)] 8. 3.

932. कर्मसंन्यासात् Abl. sing. of the mas. comp. noun Karmasannyāsa

(Renunciation or abandonment of action) 5. 2.

933. कर्मसु Loc. plu. of the neu. noun Karman (See No. 902) 2. 50; 6. 4, 17; 9. 9.

934. कर्माणि Nom. or acc. plu. of the neu. noun Karman (See No. 902) 2. 48; 3. 27, 30; 4. 14, 41; 5. 10, 14; 9. 9; 12. 6, 10; 13. 29; 18. 6, 11, 41.

935. कर्मानुबन्धीनि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Karmānubandhin (That, which, is followed by or, which has in its train, action) 15. 2.

936. कर्मिभ्यः Abl. plu. of the mas. noun Karmin (One who is devoted to a life of action) 6. 46.

937. कर्मेन्द्रियाणि Acc. plu. of the neu. comp. noun Karmendriya (An organ of action) 3. 6.

938. कर्मेन्द्रियैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Karmendriya (See No. 937) 3. 7.

939. कर्षति Pres. 3rd pers. sing. of the root Kṛṣ (To draw, pull or torment) 15. 7.

940. कर्षयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the caus. pres. participial adj. Karṣat (Drawing, pulling or tormenting) 17. 6.

941. कल्पताम् Gen. plu. of the pres. participial adj. Kalayat (One who calculates or measures) 10. 30.

942. कलेवरम् Acc. sing. of the neu. noun Kalevara (Lit. An envelope; hence the physical body which is the outer envelope of the soul) 8. 5, 6.

943. कल्पक्षये Loc. sing. of the mas. comp. noun Kalpakṣaya (The destruction which takes place at the end of a Kalpa, a period of time consisting of 14 Manvantaras) 9. 7.

oneself up to the sentiments of desire and anger i. e. one who is passionate) 16. 12.

967. कामक्रोधवियुक्तानाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Kāmakrodhaviyukta (One who is free from the sentiments of desire and anger) 5. 26.

968. कामक्रोधोद्भवम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kāmakrodhodbhava (That which arises from the sentiments of desire and anger) 5. 23.

969. कामधुक् Nom. sing. of the fem. comp. noun Kāmadhuk (She who yields the desired objects like milk) 10. 28.

970. कामभोगार्थम् The mas. comp. noun Kāmabhoga with the suffix Ārthaṁ having the sense of the dat. case-termination (For the sake of enjoyment of the desired objects) 16. 12.

971. कामभोगेषु Loc. plu. of the mas. comp. noun Kāmabhoga (Enjoyment of the desired objects) 16. 16.

972. कामरागबलान्विताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Kāmarāgabalanvita (Backed up by or invested with the strength derived from attachment towards the desired objects) 17. 5.

973. कामरागविवर्जितम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Kāmarāgavivarjita (Devoid of attachment towards the objects of desire) 7. 11.

974. कामरूपम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kāmarūpa (He who has the form or the nature of desire) 3. 43.

975. कामरूपेण Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kāmarūpa (See No. 974) 3. 39.

976. कामसङ्कल्पवर्जिताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Kāmasaṅkalpavarjita (Free from thoughts about the desired objects or from desires and thoughts about them) 4. 19.

977. कामहेतुकम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Kāmahaituka (That which has for its motive the fulfilment of a desire or that which has desire as its motive) 16. 8.

978. कामम् Acc. sing. of the mas. noun Kāma (A longing or desire for the objects of enjoyment) 16. 10, 18 ; 18. 53.

979. कामः Nom. sing. of the mas. noun Kāma (See No. 978) 2. 62 ; 3. 37 ; 7. 11 ; 16. 21.

980. कामात् Abl. sing. of the mas. noun Kāma (See No. 978) 2. 62.

981. कामात्मानः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Kāmātman (One whose heart is full of i. e. who has identified oneself with desires) 2. 43.

982. कामान् Acc. plu. of the mas. noun Kāma (See No. 978) 2. 55, 71 ; 6. 24 ; 7. 22.

983. कामाः Nom. plu. of the mas. noun Kāma (See No. 978) 2. 70.

984. कामेप्सुना Inst. sing. of the mas form of the comp. adj. Kāmeṣṣu (One who longs for the fulfilment of desires) 18. 24.

985. कामैः Inst. plu. of the mas. noun Kāma (See No. 978) 7. 20.

986. कामोपभोगपरमाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj.

1006. काळे Loc. sing. of the mas. noun Kāla (See No. 1003) 8. 23; (The proper time) 17. 20.

1007. काळेन Inst. sing. of the mas. noun Kāla (See No. 1003) 4. 2, 38.

1008. काळेषु Loc. plu. of the mas. noun Kāla (See No. 1003) 8. 7, 27.

1009. काशिराजः Nom. sing. of the mas. comp. noun Kāśirājan (The king of Kāśi) 1. 5.

1010. काश्यः Nom. sing. of the mas. noun Kāśya (The king of Kāśi) 1. 17.

1011. किञ्चन Acc. sing. of the neu. form of the pronoun Kim with the suffix Cana emphasising the idea conveyed by it (Whatever) 3. 22.

1012. किञ्चित् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the pronoun Kim with the suffix Cit emphasising the idea conveyed by it (Whatever) 4. 20; 5. 8; 6. 25; 7. 7; 13. 26.

1013. किम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the pronoun Kim (See No. 885) 1. 1, 32², 35; 2. 36, 54²; 3. 1, 33; 4. 16²; 8. 1⁵; 9. 33; 10. 42; 16. 8.

1014. किमाचारः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kimācāra (Of what kind of behaviour) 14. 21.

1015. किरीटी Nom. sing. of the mas. form of the adj. Kirīṭin (One who has a crown on his head) 11. 35.

1016. किरीटिनम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Kirīṭin (See No. 1015) 11. 17, 46.

1017. किल्बिषम् Acc. sing. of the neu. noun Kilbiṣa (Sin or blemish) 4. 21; 18. 47.

1018. कीर्तयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial

adj. Kīrtayat (Singing or chanting) 9. 14.

1019. कीर्तिम् Acc. sing. of the fem. noun Kīrti (Fame or reputation) 2. 33.

1020. कीर्तिः Nom. sing. of the fem. noun Kīrti (See No. 1019) 10. 34.

1021. कुतः Adv. Ind. (From where or whence) 2. 2, 66; 4. 31; 11. 43.

1022. कुन्तिभोजः Nom. sing. of the mas. noun Kuntibhoja (The name of a king fighting on the side of the Pāṇḍavas in the Mbh. war) 1. 5.

1023. कुन्तिपुत्रः Nom. sing. of the mas. comp. noun Kuntiputra (A son of Kunti; here Yudhiṣṭhira) 1. 16.

1024. कुरु Imp. 2nd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 2. 48; 3. 8; 4. 15; 9. 34; 12. 11; 18. 63, 65.

1025. कुरुक्षेत्रे Loc. sing. of the neu. comp. noun Kurukṣetra (The name of the battle-field where the Mbh. war took place) 1. 1.

1026. कुरुते Pres. Ātma. 3rd pers. sing. of the root Kṛ (See No. 12) 3. 21. (See प्रमाणम् *infra*) 4. 37² (See भस्मसात् *infra*).

1027. कुरुनन्दनः Voc. sing. of the mas. comp. noun Kurunandana (The cause of delight of the Kurus) used as a form for addressing Arjuna 2. 41; 6. 43; 14. 13.

1028. कुरुप्रवीरः Voc. sing. of the mas. comp. noun Kurupravīra (A hero of extraordinary merit amongst the Kurus) used as a form for addressing Arjuna. 11. 48.

1029. कुरुवृद्धः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kuru-vṛddha (The oldest of the Kurus, an epithet of Bhīṣma) 1. 12.

1030. कुरुश्रेष्ठः Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kuruśreṣṭha

1054. कृतम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Kṛta (Done) 4. 15²; 17. 18; 18. 23.

1055. कृताञ्जलिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Kṛtāñjali (One who has his hands folded together in supplication) 11. 14, 35.

1056. कृतान्ते Loc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Kṛtānta (That which is characterised by an end to all action) 18. 13.

1057. कृतेन Inst. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Kṛta used as a noun (An act which has been done) 3. 18.

1058. कृत्वा Ind. past participle of the root Kṛ (Having done) 2. 38; 4. 22; 5. 27²; 6. 12, 25; 11. 35; 18. 8, 68.

1059. कृत्स्नकर्मकृत् Nom. sing. of the mas. comp. noun Kṛtsnakarmakṛt (One who has discharged all his duties) 4. 18.

1060. कृत्स्नवत् The neu. form of the adj. Kṛtsna with the termination Vat affixed to denote similarity (As if it were the whole) 18. 22.

1061. कृत्स्नावित् Nom. sing. of the mas. comp. noun Kṛtsnavit (One who knows all that is to be known) 3. 29.

1062. कृत्स्नस्य Gen. sing. of the neu. form of the adj. Kṛtsna (The whole) 7. 6.

1063. कृत्स्नम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Kṛtsna (See No. 1062) 1. 40, 7. 29²; 9. 8; 10. 42; 11. 7, 13; 13. 33².

1064. कृपणाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Kṛpaṇa (Poor or miserable) 2. 49.

1065. कृपया Inst. sing. of the fem. noun Kṛpā (Ordinarily, compassion, pity or commiseration, but here, remorse) 1. 28; 2. 1.

1066. कृपः Nom. sing. of the mas. noun Kṛpa (The name of a Brāhmaṇa warrior fighting in the Mbh. war on the side of the Kurus) 1. 8.

1067. कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Kṛṣigorakṣyavāṇijya (Agriculture, preservation of the bovine species of animals and trade) 18. 44.

1068. कृष्ण Voc. sing. of the mas. noun Kṛṣṇa (The name of the son of the Yādava prince Vasudeva and Devakī, who acted as the charioteer of Arjuna and who while imparting the teaching contained in this work is referred to by the title Śrī Bhagavān) 1. 28, 32, 41; 5. 1; 6. 34, 37, 39; 11. 41; 17. 1.

1069. कृष्णम् Acc. sing. of the mas. noun Kṛṣṇa (See No. 1068) 11. 35.

1070. कृष्णः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Kṛṣṇa (Black)-8. 25;

Nom. sing. of the mas. noun Kṛṣṇa (See No. 1068) 18. 78.

1071. कृष्णात् Abl. sing. of the mas. noun Kṛṣṇa (See No. 1068) 18. 75.

1072. के Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Kim (See No. 885) 12. 1.

1073. केचित् Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Kim with the suffix Cit intended to give it an emphasis (See No. 952) 11. 21, 27; 13. 24.

1074. केन Inst. sing. of the mas. form of the pronoun Kim (See No. 885) 3. 36.

1100. कचित् The ind. adv. Kva with the suffix Cit intended to give it an emphasis (Anywhere; at any time whatever) 18. 12.

1101. क्षणम् Acc. sing. of the neu. noun Kṣana having the sense of the dat. sing. (For a moment) 3. 5.

1102. क्षत्रकर्म Nom. sing. of the neu. comp. noun Kṣatrakarman (The natural duty of a Kṣatriya) 18. 43. For the occurrence of this word there see the note in Entry No. 1111.

1103. क्षत्रियस्य Gen. sing. of the mas. noun Kṣatriya (The name of the second Varna in the Indo-Āryan social order.) 2. 31.

1104. क्षत्रियाः Nom. plu. of the mas. noun Kṣatriya (See No. 1103) 2. 32.

1105. क्षमा Nom. sing. of the fem. noun Kṣamā (Forgiveness) 10. 4, 34; 16. 3.

1106. क्षमी Nom. sing. of the mas. noun Kṣamin (One who is possessed of the quality of forgiveness) 12. 13.

1107. क्षयम् Acc. sing. of the mas. noun Kṣaya (Destruction) 18. 25.

1108. क्षयाय Dat. sing. of the mas. noun Kṣaya (See No. 1107) 16. 9.

1109. क्षरम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Kṣara used as a noun (The destructible one i. e. the phenomenal world) 15. 18.

1110. क्षरः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Kṣara used as a noun (See No. 1109) 15. 16².

Nom. sing. of the mas. form of the adj. Kṣara (Destructible) 8. 4.

1111. क्षात्रम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Kṣātra (That which is appropriate to a Kṣatriya) 18. 43. The part of the sentence in which this word occurs is क्षात्रं कर्म स्वभावजम्.

Śaṅkara according to the G. P. edition, 1935, Madhusūdana, Rāmānuja and all the other comm. in that edition however read instead क्षत्रकर्म स्वभावजम् (App. I. 38). This makes no difference in sense though in the latter there is one comp. word for two separate words in the former. If that reading is preferred this entry would be required to be deleted and Entry No. 1102 to be retained.

1112. क्षान्तिः Nom. sing. of the fem. noun Kṣānti (Forgiveness) 13. 7; 18. 42.

1113. क्षमये Caus. 1st pers. sing. of the root Kṣam (To forgive or allow) 11. 42.

1114. क्षिपामि Pres. 1st pers. sing. of the root Kṣip (To throw) 16. 19.

1115. क्षिप्रम् Adv. Ind. (At once or immediately) 4. 12; 9. 31.

1116. क्षीणकल्मषाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Kṣīṇa-kalmaṣa (One whose sins have been annihilated or exhausted) 5. 25.

1117. क्षीणे Loc. sing. of the neu. form of the adj. Kṣīṇa (Annihilated or exhausted) 9. 21.

1118. क्षुद्रम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Kṣudra (Mean) 2. 3.

1119. क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोः Gen. dual of the mas. comp. noun Kṣetrakṣetrajñau (Lit. 'the field and the knower of the field', but here, 'the group of the 5 elements, the ego, intellect, the Unmanifest, the ten senses, the mind and the five objects of perception on the one hand and the knower thereof on the other) 13. 2. 34.

1120. क्षेत्रक्षेत्रज्ञसंयोगात् Abl. sing. of the mas. comp. noun Kṣetrakṣetrajñāsamyoga (The coming into con-

1143. गती Nom. dual of the fem. noun Gati (See No. 1141) 8. 26.

1144. गत्वा Ind. past participial of the root Gam-gacch (See No. 1128) 14. 15 ; 15. 6.

1145. गदिनम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Gadin (One who is armed with a club) 11. 17, 46.

1146. गन्तव्यम् Nom. sing. of the pot. participle of the root Gam-gacch (See No. 1128) 4. 24.

1147. गन्तासि Nom. sing. of the verbal noun Gantr with the pres. 2nd pers. sing. of the root As (To be), joined to it in order to give it the sense of the future tense (You will go) 2. 52. For a similar expression see जेतासि *infra*.

1148. गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Gandharvayakṣāsurasiddhasaṅgha (A group or assemblage of the Gandharvas, Yakṣas, Asuras and Siddhas) 11. 22.

1149. गन्धर्वानाम् Gen. plu. of the mas. noun Gandharva (A class of superhuman beings who are said to be the musicians of the gods in ancient Indian mythology) 10. 26.

1150. गन्धः Nom. sing. of the mas. noun Gandha (Aroma or smell) 7. 9.

1151. गन्धान् Acc. plu. of the mas. noun Gandha (See No. 1150) 15. 8.

1152. गमः Imp. 2nd. pers. sing. of the root Gam-gacch (See No. 1128) used idiomatically to indicate strong disapproval of the act in the expression *Klaibyaṁ mā sma gamah* (Do not resort to impotency) 2. 3. See also the other words in the above expression.

1153. गम्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Gam-gacch (See No. 1128) 5. 5.

1154. गरीयसे Dat. sing. of the mas. form of the comp. degree of the adj. Guru (Great) 11. 37.

1155. गरीयः Nom. sing. of the neu. form of the comp. degree of the adj. Guru (See No. 1154) 2. 6.

1156. गरीयान् Nom. sing. of the mas. form of the comp. degree of the adj. Guru (See No. 1154) 11. 43.

1157. गर्भम् Acc. sing. of the mas. noun Garbha (An embryo) 14. 3.

1158. गर्भः Nom. sing. of the mas. noun Garbha (See No. 1157) 3. 38.

1159. गवि Loc. sing. of the fem. noun Gau (A cow or any animal of the bovine species) 5. 18.

1160. गहना Nom. sing. of the fem. form of the adj. Gahana (Inscrutable) 4. 17.

1161. गाण्डीवम् Nom. sing. of the neu. noun Gāṇḍīva (The name of the bow of Arjuna which he had got as a boon from Agni) 1. 30.

1162. गात्राणि Nom. plu. of the neu. noun Gātra (A limb) 1. 29.

1163. गायत्री Nom. sing. of the fem. noun Gāyatrī (The name of one of the Vedic metres having 24 syllables divided into 3 lines and of the Mantra in that metre composed by Viśvāmitra which every devout Brāhmaṇa repeats daily) 10. 35.

1164. गम् Acc. sing. of the fem. noun Go (The earth) 15. 13.

1165. गिराम् Gen. plu. of the fem. noun Gir (Speech) 10. 25.

1166. गीतम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Gīta (Sung or expounded) 13. 4.

1188. गुणैः Inst. plu. of the mas. noun Guṇa (See No. 1183) 3. 5, 27; 13. 23; 14. 23; 18. 40, 41.

1189. गुरुणा Inst. sing. of the mas. form of the adj. Guru (See No. 1154) 6. 22.

1190. गुरुः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Guru used as a noun (One who is fit to be respected as a preceptor or elderly person) 11. 43.

1191. गुरुन् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Guru used as a noun (An elderly person) 2. 5.

1192. गुह्यतमम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the superlative degree of the pot. participial adj. Guhya (Secret) 9. 1; 15. 20.

1193. गुह्यतरम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. degree of the pot. participial adj. Guhya (See No. 1192) 18. 63.

1194. गुह्यम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Guhya (See No. 1192) 11. 1; 18. 68, 75.

1195. गुह्यात् Abl. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Guhya (See No. 1192) 18. 63.

1196. गुह्यानाम् Gen. plu. of the neu. form of the pot. participial adj. Guhya used as a noun (A thing which should be kept secret) 10. 38.

1197. गृणन्ति Pres. 3rd pers. sing. of the root Gr̥ (To praise or extol) 11. 21.

1198. गृह्णन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Gr̥hṇat (Taking) 5. 9.

1199. गृह्णाति Pres. 3rd pers. sing. of the root Gr̥h (Lit. 'to take', but here, 'to put on') 2. 82.

1200. गृहीत्वा Ind. past participle of the root Gr̥h (See No. 1199) 15. 8; 16. 10.

1201. गृह्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Gr̥h (See No. 1199) 6. 35.

1202. गेहे Loc. sing. of the neu. noun Geha (Lit. 'a house', but here, 'a family') 6. 41.

1203. गोविन्द Voc. sing. of the mas. noun Govinda (One of the names of Kṛṣṇa) 1. 32.

1204. गोविन्दम् Acc. sing. of the mas. noun Govinda (See No. 1203) 2. 9.

1205. ग्रसमानः Nom. sing. of the mas. form of the continuous pres. participle Grasamāna (Swallowing) 11. 30.

1206. ग्रसिष्यु Nom. sing. of the mas. form of the adj. Grasiṣṭu (One who is in the habit of swallowing; an epithet of the Supreme Soul because He is the cause as well of the involution as of the evolution of the universe) 13. 16.

1207. ग्लानिः Nom. sing. of the fem. noun Glāni (Lit. 'decay', but here, 'suppression') 4. 7.

घ

1208. घातयति Caus. 3rd pers. sing. of the root Han (To slay or kill) 2. 21.

1209. घोरम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the adj. Ghora (Hideous or terrific) 11. 49; 17. 5.

1210. घोरे Loc. sing. of the neu. form of the adj. Ghora (See No. 1209) 3. 1.

1211. घोषः Nom. sing. of the mas. noun Ghoṣa (Sound; resonance) 1. 19.

1212. घ्नतः Nom. sing. of the pres. participial adj. Ghnat (Being slain or killed) 1. 35.

1213. घ्राणम् Acc. sing. of the mas. noun Ghrāṇa (The sense of smell) 15. 9.

1231. चरम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Cara (That which moves automatically from place to place; the mobile or dynamic) 13. 15.

1232. चराचरम् Acc. sing. of the neu. form of comp. adj. Carācara (The mobile and the immobile) 10. 39.

1233. चराचरस्य Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Carācara (See No. 1232) 11. 43.

1234. चलति Pres. 3rd pers. sing. of the root Cal (To move) 6. 21.

1235. चल्म् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Cala (Unsteady) 6. 35; 17. 18.

1236. चलितमानसः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Calitamānasa (One whose mind has strayed away from a particular course) 6. 37.

1237. चतुर्वर्ण्यम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Cāturvarṇya [The group or order of the four Varṇas classes)] 4. 13.

1238. चान्द्रमसम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Cāndramasa (Belonging to or of the moon) 8. 25.

1239. चापम् Acc. sing. of the mas. noun Cāpa (A bow-string) 1. 47.

1240. चिकीर्षुः Nom. sing. of the desi. form of the fut. participial adj. Cikīrṣu (One desirous of doing a thing) 3. 25.

1241. चित्तम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Citta (The lower mind) 6. 18, 20; 12. 9.

1242. चित्ररथः Nom. sing. of the mas. noun Citraratha (The name of a Gandharva) 10. 26.

1243. चिन्तयन्तः Nom. plu. of the pres. participial adj. Cintayat (Contemplating) 9. 22.

1244. चिन्तयेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Cit (To ruminate, think or form an idea about) 6. 25.

1245. चिन्ताम् Acc. sing. of the fem. noun Cintā (Anxiety) 16. 11.

1246. चिन्त्यः Nom. sing. of the Pot. participial adj. Cintya (Fit to be contemplated over) 10. 17.

1247. चिरम् Abl. sing. of the neu. form of the adj. Ciraṁ (A long time) used adverbially with the negative particle Na (Before long) 12. 7.

1248. चिरेण Inst. sing. of the neu. form of the adj. Ciraṁ used adverbially with the negative particle Na. (Before long) 5. 6.

1249. चूर्णितैः Inst. plu. of the neu. form of the past. pass. participial adj. Cūrṇita (Pounded.) 11. 27.

1250. चेकितानः Nom. sing. of the mas. noun Cekitāna (The name of a Yādava prince who fought on the side of the Pāṇḍavas in the Mbh. war) 1. 5.

1251. चेतना Nom. sing. of the fem. noun Cetanā (Consciousness or vitality) 10. 22; 13. 6.

1252. चेतसा Inst. sing. of the neu. noun Cetas (The mind) 8. 8; 18. 57, 72.

1253. चेत् Ind. conditional conjunction (If) 2. 33; 3. 1, 24; 4. 36; 9. 30; 18. 58.

1254. चेलाजिनकुशोत्तरम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Celājinakuśottara (That which is made up of Kuśa grass, the skin of a black antelope or a tiger and a cloth, spread one over another in order) 6. 11. For the occurrence of

1275. जघन्यगुणवृत्तिस्थाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Jaghanyagunavṛttistha (One who has his constant resting-place in tendencies arising out of the lowest of the inherent attributes of the primordial matter) 14. 18. This is also the reading adopted by Rāmānuja, Vallabha's disciple Mādhava, Ānandatīrtha, Hanumāna and Puruṣottama. All the other comm. including Śaṅkara, however, read instead Jaghanyagunavṛttasthāḥ. The meaning assigned to Jaghanyaguna is the same in both the cases but Vṛtta in the latter is explained By Śaṅkara to mean Nidrālasyaḍi. It therefore appears that it means "conduct or behaviour" consisting of sleep, idleness etc.

1276. जनकादयः Nom. plu. of the mas. comp. noun Janakādi (Janaka, a king of Videha, and others such as Aśvapati Kekaya) 3. 20.

1277. जनयेत् Pot. 3rd pers. sing. of the caus. form of the root Jan-jā (To be produced or to generate) 3. 26.

1278. जनसंसदि Loc. sing. of the fem. comp. noun Janasaṁsad (An assembly of men) 13. 10.

1279. जनः Nom. sing. of the mas. noun Jana (People) 3. 21.

1280. जनाधिपः Nom. plu. of the mas. comp. noun Janādhipa (A king of men) 2. 12.

1281. जनानाम् Gen. plu. of the mas. noun Jana (See No. 1279) 7. 28.

1282. जनार्दन Voc. sing. of the mas. comp. noun Janārdana (An epithet of Kṛṣṇa as identified with Viṣṇu) 1. 36, 39, 44 ; 3. 1 ; 10. 18 ; 11. 51.

1283. जनाः Nom. plu. of the mas. noun Jana (See No. 1279) 7. 16 ; 8. 17, 24 ; 9. 22 ; 16. 7 ; 17. 4, 5.

1284. जन्तवः Nom. plu. of the mas. noun Jantu (A creature or a human being devoid of the sense of discrimination) 5. 15.

1285. जन्म Nom. or acc. sing. of the neu. noun Janma (A birth) 2. 27 ; 4. 4², 9² ; 6. 42 ; 8. 15, 16.

1286. जन्मकर्मफलप्रदाम् Acc. sing. of the fem. form of the comp. participial adj. Janmakarmaphalaprada (Resulting in births and acts or in acts leading to births) 2. 43.

1287. जन्मनाम् Gen. plu. of the neu. noun Janma (See No. 1285) 7. 19.

1288. जन्मनि Loc. sing. of the neu. noun Janma (See No. 1285) 16. 20².

1289. जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Janmabandhavinirmukta (Completely released from the bondage of births) 2. 51.

1290. जन्ममृत्युजरादुःखैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Janmamṛtyujarāduḥkha (The miseries consequent on the occurrence of birth, death and old age) 14. 20.

1291. जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोषानुवर्शनम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Janmamṛtyujarāvyādhiduḥkhaḍoṣānudarśana (The realisation of the fault consisting of the miseries resulting from birth, death, old age and disease) 13. 8.

1292. जन्मानि Nom. plu. of the neu. noun Janma (See No. 1285) 4. 5.

1293. जपयज्ञः Nom. sing. of the mas. comp. noun Japayajña (A sacrifice consisting of the frequent repetition of an incantation intended to invoke a particular deity) 10. 25.

the taint arising from association) 15. 5.

1322. जितः Nom. sing. of the past pass. participial adj. Jita (Conquered) 5. 19; 6. 6.

1323. जितात्मनः Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Jitātman (One who has acquired control over his lower self) 6. 7.

1324. जितात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Jitātman (See No. 1323) 18. 49.

1325. जितेन्द्रियः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Jitendriya (One who has acquired control over his senses) 5. 7.

1326. जित्वा Ind. past participle of the root Ji-jay (See No. 1298) 2. 37; 11. 33.

1327. जीर्णानि Acc. plu. of the neu. form of the adj. Jīrṇa (Old or worn out) 2. 22².

1328. जीवति Pres. 3rd pers. sing. of the root Jiv (See No. 1319) 3. 16.

1329. जीवनम् Nom. sing. of the neu. noun Jivana (Life) 7. 9.

1330. जीवभूतः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Jivabhūta (That which has acquired the form of a sentient being) 15. 7.

1331. जीवभूताम् Acc. sing. of the fem. form of the comp. past pass. participial adj. Jivabhūta (See No. 1330) 7. 5.

1332. जीवलोकं Loc. sing. of the mas. comp. noun Jivaloka (The region in which sentient beings reside) 15. 7.

1333. जीवितेन Inst. sing. of the neu. noun Jivita (Life) 1. 32.

1334. जुहोषि Pres. 2nd pers. sing. of the root Hu (To offer as an oblation) 9. 27.

1335. जुहति Pres. 3rd pers. sing. of the root Hu (See No. 1334) 4. 26², 27, 29, 30.

1336. जेतसि Nom. sing. of the verbal noun Jetṛ with the pres. 2nd pers. sing. of the root As (See No. 496) joined to it in order to give it the sense of the fut. tense (You will win) 11. 34. For a similar idiomatic expression see गन्तासि *supra*.

1337. जोषयेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Juṣ (To show oneself favourable towards or approve of) 3. 26.

1338. ज्ञातव्यम् Nom. sing. of the pot. participial adj. Jñātavya (Fit to be known) 7. 2.

1339. ज्ञातुम् Inf. of the root Jñā (See No. 1312) 11. 54.

1340. ज्ञातेन Inst. sing. of the past pass. participial adj. Jñāta (Known) 10. 42.

1341. ज्ञात्वा Ind. past participle of the root Jñā (See No. 1312) 4. 15, 16, 32, 35; 5. 29; 7. 2; 9. 1, 13; 13. 12; 14. 1; 16. 24; 18. 55.

1342. ज्ञानगम्यम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Jñānagamyā (That which is approachable by knowledge) 13. 17.

1343. ज्ञानचक्षुषः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Jñānacakṣus used as a noun (One who has an eye of knowledge i. e. has acquired intellectual vision) 15. 10.

1344. ज्ञानचक्षुषा Inst. sing. of the neu. comp. noun Jñānacakṣus (The eye of knowledge) 13. 34.

1366. ज्ञानावस्थितचेतसः Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Jñānāvasthitacetā [One whose mind is set at rest by (the acquisition of) knowledge] 4. 23.

1367. ज्ञानासिना Inst. sing. of the mas. comp. noun Jñānāsi (The sword of knowledge) 4. 42.

1368. ज्ञानिनः Nom. plu. or gen. sing. of the mas. noun Jñānin (One who possesses knowledge; a knower; a wise man) 3. 39; 4. 34; 7. 17.

1369. ज्ञानिभ्यः Abl. plu. of the mas. noun Jñānin (See No. 1368) 6. 46.

1370. ज्ञानी Nom. sing. of the mas. noun Jñānin (See No. 1368) 7. 16, 17, 18.

1371. ज्ञाने Loc. sing. of the neu. noun Jñāna (See No. 1360) 4. 33.

1372. ज्ञानेन Inst. sing. of the neu. noun Jñāna (See No. 1360) 4. 38; 5. 16.

1373. ज्ञास्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the root Jñā (See No. 1312) 7. 1.

1374. ज्ञेयम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Jñeya (Fit to be known) 1. 39; 13. supernumerary stanza (App. I. 31), 12, 16, 17, 18; 18. 18.

1375. ज्ञेयः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Jñeya (See No. 1374) 5. 3; 8. 2.

1376. ज्यायर्मी Nom. sing. of the fem. form of the comp. degree of the adj. Praśasya, meaning 'superior' 3. 1.

1377. ज्यायः Nom. sing. of the neu. form of the comp. degree of the adj. Praśasya (See No. 1376) 3. 8.

1378. ज्योतिषाम् Gen. sing. of the neu. noun Jyotis (Light; a heavenly body) 10. 21; 13. 17.

1379. ज्योतिः Nom. or acc. sing. of the neu. noun Jyotis (See No. 1378) 8. 24, 25; 13. 17.

1380. ज्वलन्निः Inst. plu. of the pres. participial adj. Jvalat (Burning or shining) 11. 30.

1381. ज्वलनम् Acc. sing. of the mas. noun Jvalana (Fire) 11. 23.

झ

1382. जषाणाम् Gen. plu. of the mas. noun Jhaṣa (An aquatic animal) 10. 31.

त

1383. ततम् Nom. sing. of the past participial adj. Tata (Pervaded) 2. 17; 8. 22; 9. 4; 11. 38; 18. 46.

1384. ततः Adv. Ind. (Then, from or than that, therefore or thereafter according to context) 1. 13, 14; 2. 33, 36, 38; 6. 22, 26², 43, 45; 7. 22; 11. 4, 9, 14, 40; 12. 9, 11; 13. 28, 30; 14. 3; 15. 4; 16. 20, 22; 18. 55, 64.

1385. तत् Nom. or acc. sing. of the pro. or adj. Tad (That) 1. 10, 46; 2. 7, 17, 57², 67; 3. 21³; 4. 16, 34, 38; 5. 1, 5, 16; 6. 21; 7. 1, 23; 29; 8. 1, 11, 21, 28; 9. 26, 27; 10. 39², 41²; 11. 4, 42, 45, 49; 13. 2, 3², 12², 13, 15², 16, 17, 26; 14. 7, 8; 15. 4, 5, 6², 12; 17. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 28; 18. 5, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 37², 38², 39, 40, 45, 60, 77.

The same used adverbially in the sense of 'then', 3. 1, 2.

1386. तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Tattvajñānārthadarśana (The realisation of the object to be achieved by the knowledge of the Essence) 13. 11.

1387. तत्त्वतः Adv. Ind. (A thing in its essence or as it really is) 4. 9; 7. 3; 10. 7; 18. 55².

1407. तद्भावभावितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Tadbhāvabhāvita (One who is actuated by the sentiment of identity with it) 8. 6.

1408. तद्वत् The pronoun Tad with the suffix Vat added to it in order to institute a comparison (Like it or like that or in a similar manner) 2. 70.

1409. तद्विदः Nom. plu. of the mas. comp. noun Tadvid (One who knows it) 13. 1.

1410. तनुम् Acc. sing. of the fem. noun Tanu (A body) 7. 21 ; 9. 11.

1411. तन्निष्ठाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Tanniṣṭha (One who has faith in it) 5. 17.

1412. तपन्तम् Acc. sing. of the neu. form of the pres. participial adj. Tapat (Burning or heating) 11. 19.

1413. तपसा Inst. sing. of the neu. noun Tapas (Penance or austerity) 11. 53.

1414. तपसि Loc. sing. of the neu. noun Tapas (See No. 1413) 17. 27.

1415. तपस्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the 1st Conj. Paras. root Tap (To suffer pain or undergo penance) 9. 27.

1416. तपस्विभ्यः Abl. plu. of the mas. noun Tapasvin (One who is in the habit of undergoing penance) 6. 46.

1417. तपस्विषु Loc. plu. of the mas. noun Tapasvin (See No. 1416) 7. 9.

1418. तपः Nom. sing. of the neu. noun Tapas (See No. 1413) 7. 9 ; 10. 5 ; 16. 1 ; 17. 5, 7, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 28 ; 18. 5, 42.

1419. तपःसु Loc. plu. of the neu. noun Tapas (See No. 1413) 8. 28.

1420. तपामि Pres. 1st pers. sing. of the 1st conj. Paras. root Tap (To shine or to emit heat) 9. 19.

1421. तपोभिः Inst. plu. of the neu. noun Tapas (See No. 1413) 11. 48.

1422. तपोयज्ञाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Tapoyajña [One who performs a sacrifice consisting of Tapas (See No. 1413)] 4. 28.

1423. तप्तम् Acc. sing. of the past pass. participial adj. Tapta (Suffered or undergone) 17. 17, 28.

1424. तप्यन्ते Pres. 3rd pers. sing. of the 4th conj. Ātma. root Tap (To suffer or undergo) 17. 5.

1425. तम् Acc. sing. of the mas. form of the pronoun Tad (See No. 1385) 2. 1, 10 ; 4. 19 ; 6. 2, 23, 43 ; 7. 20² ; 8. 6², 10, 21, 23 ; 9. 21 ; 10. 10 ; 13. 1 ; 15. 1, 4 ; 17. 12 ; 18. 46, 62.

1426. तमसा Inst. sing. of the neu. noun Tamas (Darkness or ignorance) 18. 32.

1427. तमसि Loc. sing. of the neu. noun Tamas (See No. 1426) 14. 13, 15.

1428. तमसः Gen. sing. of the neu. noun Tamas (See No. 1426) 8. 9 ; 13. 17 ; 14. 16, 17.

1429. तमोद्वारैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Tamodvāra (The door to the state of Tamas i. e. ignorance) 16. 22.

1430. तमः Nom. sing. of the neu. noun Tamas (See No. 1426) 10. 11 ; 14. 5, 8, 9, 10² ; 17. 1.

1431. तया Inst. sing. of the fem. form of the pronoun Tad (See No. 1385) 2. 44 ; 7. 22.

1454. तिष्ठन्तम् Acc. sing. of the pres. participial adj. Tiṣṭhat (Standing or remaining firm in one position) 13. 27.

1455. तिष्ठन्ति Pres. 3rd¹ pers. plu. of the root Sthā-tiṣṭh (See No. 1453) 14. 18.

1456. तिष्ठसि Pres. 2nd pers. sing. of the root Sthā-tiṣṭh (See No. 1453) 10. 16.

1457. तु Ind., adversative particle (But or however; sometimes used in the sense of 'also' too) 1. 2, 7, 10; 2. 5, 12, 14, 16, 17, 39, 64; 3. 7, 13, 17, 28, 32, 42²; 5. 2, 6, 14, 16; 6. 16, 35, 36, 45; 7. 5, 12, 18, 23, 26, 28; 8. 16, 20, 22, 23; 9. 1, 13, 24, 29; 10. 40; 11. 8, 54; 12. 3, 6, 20; 13. 25; 14. 8, 9, 14, 16; 15. 17; 17. 1, 7, 12, 21; 18. 6, 7, 11, 12, 16, 21, 22, 24, 34, 36.

1458. तुमुलः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Tumula (Tumultuous) 1. 13, 19.

1459. तुल्यनिन्दात्मसस्तुतिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Tulyanindātmasaṁstuti (One who looks upon one's censure and eulogy with an equal eye) 14. 24.

1460. तुल्यनिन्दास्तुतिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Tulyanindāstuti (One who looks upon censure and eulogy with an equal eye) 12. 19.

1461. तुल्यमिचामिचः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Tulyapriyāpriya (One in whose eyes things liked and not liked are equal) 14. 24.

1462. तुल्यः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Tulya (Equal) 14. 25².

1463. तुष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Tuṣṭa (Satisfied) 2. 55.

1464. तुष्टिः Nom. sing. of the fem. noun Tuṣṭi (Satisfaction) 10. 5.

1465. तुष्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Tuṣ (To be satisfied) 6. 20.

1466. तुष्यन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Tuṣ (See No. 1465) 10. 9.

1467. तूष्णीम् Adv. Ind. (Calm or quiet) 2. 9.

1468. तृप्तिः Nom. sing. of the fem. noun Tṛpti (A feeling of satisfaction) 10. 18.

1469. तृष्णासङ्गसमुद्भवम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Tṛṣṇāsaṅgasamudbhava (That which results from greed and attachment) 14. 7.

1470. ते Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Tad (See No. 1385). 1. 33; 2. 6; 3. 11, 13, 31; 5. 19, 22; 7. 12, 14, 28, 29; 8. 17; 9. 20, 21, 23, 24, 29, 32; 10. 10; 12. 2, 4, 20; 13. 25, 34; 16. 8, 17;

Dat. sing. of the pronoun Yuṣmad (See No. 1435) 1. 7; 2. 39; 4. 3, 16, 34; 7. 2; 8. 11; 9. 1; 10. 1, 19; 11. 8, 31, 37, 39¹, 40², 49; 18. 63, 65;

Gen. sing. of the same pronoun 2. 7, 34, 47², 52, 53; 3. 1, 8; 10. 14; 11. 3, 23, 25, 27; 16. 24; 18. 59, 64, 72.

The same used in the sense of the inst. sing. 18. 67.

1471. तेजस्विनाम् Gen. plu. of the mas. noun Tejasvin (One who is brave or intelligent) 7. 10; 10. 36.

1472. तेजः Nom. sing. of the neu. noun Tejas (Light or lustre) 7. 9, 10; 10. 36; 15. 12²; 16. 3; 18. 43.

course of duties prescribed by the three Vedas) 9. 21. The alternate reading *Traidharmyam* (App. I. 27) is equally good and has the same meaning. It involves however one additional particle *Hi* and causes a change of emphasis from the Dharma to Dharmatva. See also No. 1509 *infra*.

1500. त्रायते Pres. 3rd pers. sing. of the root *Trā* (To protect) 2. 40.

1501. त्रिधा Adv. Ind. (In three ways) 18. 19.

1502. त्रिभिः Inst. plu. of the mas. or neu. form of the numeral adj. *Tri* (Three) 7. 13 ; 16. 22 ; 18. 40.

1503. त्रिविधम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. *Trividha* (Threefold) 16. 21 ; 17. 17 ; 18. 12, 29, 36.

1504. त्रिविधः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Trividha* (See No. 1503) 17. 7, 23 ; 18. 4, 18.

1505. त्रिविधा Nom. sing. of the fem. form of the comp. adj. *Trividha* (See No. 1503) 17. 2 ; 18. 18.

1506. त्रिषु Loc. plu. of the mas. form of the numeral adj. *Tri* (See No. 1502) 3. 22.

1507. त्रीन् Acc. plu. of the mas. form of the numeral adj. *Tri* (See No. 1502) 14. 20, 21².

1508. त्रैगुण्यविषयाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. *Traiguṇyaviṣaya* (That which has for its object the three attributes) 2. 45.

1509. त्रैधर्म्यम् Acc. sing. of the neu. comp. noun *Traidharmya* (The quality of being the Dharma propounded by the *Trayī* i. e. the *R̥k*, *Sāma* and *Yajur* Vedas) 9. 21.

For the existence of this word in this stanza see the remark in Entry No. 1499 *supra*.

1510. त्रैलोक्यराज्यस्य Gen. sing. of the neu. comp. noun *Trailokyarājya* (The kingdom of the three worlds) 1. 35.

1511. त्रैविद्याः Nom. plu. of the mas. form of the adj. *Taividya* used as a noun (One who is versed in the three Vedas) 9. 20.

1512. त्वक् Nom. sing. of the neu. noun *Tvag* (The skin) 1. 30.

1513. त्वत्तः Abl. sing. of the pronoun *Yuṣmad* (See No. 1435) with the suffix *Tas* having the sense of the abl. case-termination, added to it (Than you) 11. 2.

1514. त्वत्प्रसादात् Abl. sing. of the mas. comp. noun *Tvatprasāda* (Your favour) 18. 73.

1515. त्वत्समः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Tvat-sama* (Like you) 11. 43.

1516. त्वदन्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. pronoun *Tvadanya* (Other than you) 6. 39.

1517. त्वदन्येन Inst. sing. of the mas. form of the comp. pronoun *Tvadanya* (See No. 1516) 11. 47, 48.

1518. त्वम् Nom. sing. of the pronoun *Yuṣmad* (See No. 1435) 2. 11, 12, 26, 27, 30, 33, 35 ; 3. 8, 41 ; 4. 4, 5, 15 ; 10. 15, 16, 41 ; 11. 3, 4, 18⁴, 33, 34, 37, 38², 39, 40, 43, 49 ; 18. 58.

1519. त्वया Inst. sing. of the pronoun *Yuṣmad* (See No. 1435) 6. 33 ; 11. 1, 20, 38 ; 18. 72.

1520. त्वयि Loc. sing. of the pronoun *Yuṣmad* (No. 1435) 2. 3.

1547. दर्शितम् Acc. sing. of the neu. form of the causal past pass. participial adj. Darśita (Shown) 11. 47.

1548. दश The numeral adj. Daśa (Ten) 13. 5.

1549. दशनान्तरेषु Loc. plu. of the neu. comp. noun Daśanāntara (An interstice between teeth) 11. 27.

1550. दंष्ट्राकरालानि Nom. or acc. plu. of the neu. form of the comp. noun Daṁṣṭrākarāla (Fierce-looking molar teeth) 11. 25, 27.

1551. दहति Pres. 3rd pers. sing. of the root Dah (To burn) 2. 23.

1552. दाक्ष्यम् Nom. sing. of the neu. noun Dākṣya (Worldly wisdom; astuteness) 18. 43.

1553. दातव्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Dātavya (That which ought to be given) 17. 20.

1554. दानक्रियाः Nom. plu. of the fem. comp. noun Dānakriyā (The ceremony relating to the making of gifts) 17. 25.

1555. दानवाः Nom. plu. of the mas. noun Dānava (A demon) 10. 14.

1556. दानम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Dāna (A gift) 10. 5 ; 16. 1 ; 17. 7, 20², 21, 22 ; 18. 5, 43.

1557. दाने Loc. sing. of the neu. noun Dāna (See No. 1556) 17. 27.

1558. दानेन Inst. sing. of the neu. noun Dāna (See No. 1556) 11. 53.

1559. दानेषु Loc. plu. of the neu. noun Dāna (See No. 1556) 8. 28.

1560. दानैः Inst. plu. of the neu. noun Dāna (See No. 1556) 11. 48.

1561. दास्यन्ते Fut. 3rd pers. plu. of the root Dā (See No. 1529) 3. 12.

1562. दास्यामि Fut. 1st pers. sing. of the root Dā (See No. 1529) 16.15.

1563. दिवि Loc. sing. of the fem. noun Dyo (The sky or heaven) 9.20; 11. 12 ; 18. 40.

1564. दिव्यगन्धानुलेपनम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Divyagandhānulepana (He who is besmeared with celestial perfumes) 11. 11.

1565. दिव्यम् Nom. or acc. sing. of the neu. form or acc. sing. of the mas. form of the adj. Divya (Celestial or divine) 4. 9 ; 8. 8, 10; 10. 12; 11. 8.

1566. दिव्यमाल्याम्बरधरम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Divyamālyāambaradhara (One who has put on celestial rosaries and garments) 11. 11.

1567. दिव्यान् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Divya (See No. 1565) 9. 20 ; 11. 15.

1568. दिव्यानाम् Gen. plu. of the fem. form of the adj. Divya (See No. 1565) 10. 40.

1569. दिव्यानि Acc. plu. of the neu. form of the adj. Divya (See No. 1565) 11. 5.

1570. दिव्यानेकोद्यतायुधम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Divyānekodyatāyudha (One who possesses numerous uplifted celestial weapons) 11. 10.

1571. दिव्याः Nom. plu. of the fem. form of the adj. Divya (See No. 1565) 10. 16, 19. In 10. 19 Rāmānuja alone reads *Vibhūtīrātmanah śubhāḥ* instead of *Divyāhyātma-vibhūtayah* (App. I. 28). In that reading the word is *Vibhūtī* instead of *Vibhūti* and they are *Śubhā* (auspicious) instead of *Divyā* (celestial or divine). If that reading

1594. दुष्टासु Loc. plu. of the fem. form of the adj. Duṣṭa (Spoiled or contaminated) 1. 41.

1595. दुष्पूरम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Duṣpūra (Difficult to be satisfied or satiated) 16. 10.

1596. दुष्पूरेण Inst. sing. of the mas. form of the comp. adj. Duṣpūra (See No. 1595) 3. 39.

1597. दुष्प्रापः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Duṣprāpa (Difficult to acquire) 6. 36.

1598. दुःखतरम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. degree of the adj. Duḥkha (Painful) 2. 36.

1599. दुःखम् Adv. Ind. (With difficulty) 5. 6 ; 12. 5.

Nom. or acc. sing. of the noun Duḥkha (Pain, misery or difficulty) 6. 32 ; 10. 4 ; 13. 6 ; 14. 16 ; 18. 8.

1600. दुःखयोनयः Nom. plu. of the fem. comp. noun Duḥkhayoni (A source of misery) 5. 22.

1601. दुःखशोकामयप्रदाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Duḥkhaśokāmayaprada (That which results in or brings about misery, sorrow and disease) 17. 9.

1602. दुःखसंयोगवियोगम् Nom. sing. of neu. form of the comp. adj. Duḥkhasamyogaviyoga (That, union with and separation from which, are difficult to secure) 6. 23.

1603. दुःखहा Nom. sing. of the mas. form of the comp. verbal noun Duḥkha-hantr (That which puts an end to miseries) 6. 17.

1604. दुःखान्तम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Duḥkhānta (An end of misery i. e. final emancipation) 18. 36.

1605. दुःखालयम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Duḥkhālaya (An abode of misery) 8. 15.

1606. दुःखेन Inst. sing. of the neu. noun Duḥkha (See No. 1599) 6. 22.

1607. दुःखेषु Loc. plu. of the neu. noun Duḥkha (See No. 1599) 2. 56.

1608. दूरस्थम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Dūra-stha (That which stays or is at a distance) 13. 15.

1609. दूरेण Inst. sing. of the neu. noun Dūram used adverbially (Far ; highly-) 2. 49.

1610. दृढनिश्चयः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Dṛḍha-niścaya (One who has made a firm resolve) 12. 14.

1611. दृढम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Dṛḍha (Firm i. e. difficult to bend) 6. 34.

Adv. Ind. (Very much) 18. 64.

1612. दृढव्रतः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Dṛḍha-vrata (One who is firm in the observance of vows) 7. 28 ; 9. 14.

1613. दृढेन Inst. sing. of the neu. form of the adj. Dṛḍha (See No. 1611) 15. 3.

1614. दृष्टपूर्वम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Dṛṣṭa-pūrva (That which had been seen before) 11. 47.

1615. दृष्टवान् Nom. sing. of the past participial adj. Dṛṣṭavat (Have seen);—असि (You have seen) 11. 52, 53.

1616. दृष्टः Nom. sing. of the past pass. participial adj. Dṛṣṭa (Seen) 2. 16.

1617. दृष्टिम् Acc. sing. of the fem. noun Dṛṣṭi (Viewpoint) 16. 9.

1644. देहसमुद्भवान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Dehasamudbhava (That which arises from the body) 14. 20.

1645. देहान्तरप्राप्तिः Nom. sing. of the fem. comp. noun Dehāntaraprāpti (Acquisition of another body) 2. 13.

1646. देहाः Nom. plu. of the mas. noun Deha (See No. 1642) 2. 18.

1647. देहिनम् Acc. sing. of the mas. noun Dehin (An embodied soul) 3. 40 ; 14. 5, 7.

1648. देहिनः Gen. sing. of the mas. noun Dehin (See No. 1647) 2. 13, 59.

1649. देहिनाम् Gen. plu. of the mas. noun Dehin (See No. 1647) 17. 2.

1650. देही Nom. sing. of the mas. noun Dehin (See No. 1647) 2. 22, 30 ; 5. 13 ; 14. 20.

1651. देहे Loc. sing. of the mas. noun Deha (See No. 1642) 2. 13, 30; 8. 2, 4 ; 11. 7, 15 ; 13. 22, 32 ; 14. 5, 11.

1652. दैत्यानाम् Gen. plu. of the mas. noun Daitya (A demon) 10. 30.

1653. दैवम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Daiva (That which relates or pertains to the gods) 4. 25.

Nom. sing. of the neu. noun Daiva (The unseen or spiritual cause of an effect) 18. 14.

1654. दैवः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Daiva (See No. 1653) 16. 6².

1655. देवी Nom. sing. of the fem. form of the adj. Daiva (See No. 1653) 7. 14 ; 16. 5.

1656. देवीम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Daiva (See No. 1653) 9. 13 ; 16. 3, 5.

1657. दोषवत् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Doṣavat formed by the addition of the suffix Vat, showing likeness, to the noun Doṣa (Like a fault, sin or blemish) 18. 3.

1658. दोषम् Acc. sing. of the mas. noun Doṣa (A fault, sin or blemish) 1. 38, 39.

1659. दोषेण Inst. sing. of the mas. noun Doṣa (See No. 1658) 18. 48.

1660. दोषैः Inst. plu. of the mas. noun Doṣa (See No. 1658) 1. 43.

1661. द्यावापृथिव्योः Gen. dual of the fem. comp. noun Dyāvāpṛthivī (The sky and the earth) 11. 20.

1662. द्यूतम् Nom. sing. of the neu. noun Dyūta (Gambling) 10. 36.

1663. द्रक्ष्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the root Drś-paśy (See No. 1545) 4. 35.

1664. द्रवन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Dru (To melt) 11. 28, 36.

1665. द्रव्यमयात् Abl. sing. of the mas. form of the adj. Dravyamaya formed by the addition of the suffix Maya, showing pervasion, to the noun Dravya (That in which material objects are made use of) 4. 33.

1666. द्रव्ययज्ञाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Dravyayajña (A sacrifice in which material objects are made use of) 4. 28.

1667. द्रष्टा Nom. sing. of the mas. noun Draṣṭṛ (A seer) 14. 19.

1668. द्रष्टुम् Inf. of the root Drś-paśy (See No. 1545) 11. 3, 4, 7, 8, 46, 48, 53, 54.

1669. द्रुपदपुत्रेण Inst. sing. of the mas. comp. noun Drupadaputra (The son of Drupada, Dhṛṣṭadyumna) 1. 3.

1693. धनुः Nom. sing. of the neu. noun Dhanus (A bow) 1. 20.

1694. धर्मकामार्थान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Dharmakāmārtha (Righteous conduct, objects of desire and riches) 18. 34.

1695. धर्मक्षेत्रे Loc. sing. of the neu. comp. noun Dharmakṣetra (A field of battle where Dharma *i. e.* righteousness prevailed) 1. 1.

1696. धर्मसंमूढचेताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Dharmasamūḍhacetā (One whose mind is bewildered by considerations of Dharma) 2. 7.

1697. धर्मसंस्थापनार्थाय Dat. sing. of the neu. comp. noun Dharmasamsthāpanārtha (The rehabilitation of Dharma) 4. 8. The use of the dat. case along with the suffix *Artha* is an irregularity. Cf. *Tadartham* in 3. 9.

1698. धर्मस्य Gen. sing. of the mas. noun Dharma (Righteousness, religious duty or the law divine) 2. 40; 4. 7; 9. 3; 14. 27.

1699. धर्मम् Acc. sing. of the mas. noun Dharma (See No. 1698) 18. 31, 32.

1700. धर्मात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Dharmātman used as a noun (One who has become identical with Dharma) 9. 31.

1701. धर्माविरुद्धः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Dharmāviruddha (That which is not opposed to Dharma *i. e.* righteousness) 7. 11.

1702. धर्मे Loc. sing. of the mas. noun Dharma (See No. 1698) 1. 40.

1703. धर्म्यम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the adj. Dharmya (That which is characterised by righteousness) 2. 33; 9. 2; 18. 70.

In 2. 33 the order of the words *इमं धर्म्यं* seems to have been inverted in Śrī Venkatanātha's commentary (See App. I. 8 and the word *इमम् supra*).

1704. धर्म्यात् Abl. sing. of the mas. form of the adj. Dharmya (See No. 1703) 2. 31.

1705. धर्म्योद्युतम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Dharmyādyuta (The nectar of righteous conduct) 12. 20.

1706. धाता Nom. sing. of the mas. noun Dhātā (One who upholds, preserves or supports) 9. 17; 10. 33.

1707. धातारम् Acc. sing. of the mas. noun Dhātā (See No. 1706) 8. 9.

1708. धाम Nom. sing. of the neu. noun Dhāman (An abode) 8. 21; 10. 12; 11. 38; 15. 6.

1709. धारयते Pres. Atma. 3rd pers. sing. of 1st conj. Ubhayapadī root Dhṛ (To hold) 18. 33. 34.

1710. धारयन् Nom. sing. of the pres. participial adj. Dhārayat (Holding or believing) 5. 9; 6. 13.

1711. धारयामि Pres. Paras. 1st pers. sing. of the root Dhṛ (See No. 1709) 15. 13.

1712. धार्तराष्ट्रस्य Gen. sing. of the mas. noun Dhārtarāṣṭra (The son of Dhṛtarāṣṭra *i. e.* Dhuryodhana) 1. 23.

1713. धार्तराष्ट्रानाम् Gen. plu. of the mas. noun Dhārtarāṣṭra (See No. 1712, the persons meant hereby being all the sons of Dhṛtarāṣṭra) 1. 19.

1714. धार्तराष्ट्रान् Acc. plu. of the mas. noun Dhārtarāṣṭra (See No. 1712 and 1713) 1. 20, 36, 37.

1715. धार्तराष्ट्राः Nom. plu. of the mas. noun Dhārtarāṣṭra (See No. 1712 and 1713) 1. 46; 2. 6.

1739. ध्यायतः Gen. sing. of the pres. participial adj. Dhyāyat (Contemplating or thinking of) 2. 62.

1740. ध्यायन्तः Gen. plu. of the pres. participial adj. Dhyāyat (See No. 1739) 12. 6.

1741. ध्रुवम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Dhruva (Sure or steady) 2. 27; 12. 3.

1742. ध्रुवः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Dhruva (See No. 1741) 2. 27.

1743. ध्रुवा Nom. sing. of the fem. form of the adj. Dhruva (See No. 1741) 18. 78.

न

1744. न Negative particle. Ind. (No) 1. 30, 31, 32², 35, 37, 38, 39; 2. 3, 6², 8, 9, 11, 12⁶, 13, 15, 16², 17, 19³, 20⁴, 23⁴, 25, 26, 27, 29, 30, 31², 33, 38, 40², 42, 44, 57², 66³, 70, 72; 3. 4², 5, 8, 16, 17, 18³, 22², 23, 24, 26, 28, 29, 32, 34; 4. 5, 9, 14³, 20, 22, 31, 35, 38, 40³, 41; 5. 3², 4, 6, 7, 8, 10, 13², 14³, 15², 20², 22; 6. 1², 2, 4², 5, 11², 16⁴, 19, 21, 22², 25, 30², 33, 38, 39, 40³; 7. 2, 7, 12, 13, 15, 25², 26; 8. 5, 15, 16, 20, 21, 27; 9. 4, 5², 9, 24, 29², 31; 10. 2², 7, 14², 18, 19, 39, 40; 11. 8, 16³, 24, 25², 31, 32, 37, 43, 47, 48⁴, 53⁴; 12. 7, 8, 9, 15², 17⁴; 13. 12², 23, 28, 31², 32²; 14. 2², 19, 22², 23²; 15. 3⁴, 4, 6⁴, 10, 11; 16. 7⁴, 23³; 17. 28; 18. 3, 5, 7, 8, 10², 11, 12, 16, 17⁴, 35, 40, 47, 48, 54², 58, 59, 60, 67⁴, 69².

1745. नकुलः Nom. sing. of the mas. noun Nakula (The name of the youngest of the Pāṇḍavas) 1. 16.

1746. नक्षत्राणाम् Gen. plu. of the neu. noun Nakṣatra (A constellation) 10. 21.

1747. नदीनाम् Gen. plu. of the fem. noun Nadī (A river) 11. 28.

1748. नभः Acc. sing. of the neu. noun Nabhas (The sky) 1. 19.

1749. नभःस्पृशम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nabhaḥ-sprśa (One who touches the sky) 11. 24.

1750. नमस्कुरु Imp. 2nd pers. sing. of the root Namaskṛ (To make an obeisance or a salutation) 9. 34; 18. 65.

1751. नमस्कृत्वा Ind. past participle of the root Namaskṛ (See No. 1750) 11. 35.

1752. नमस्यन्तः Nom. plu. of the pres. participial adj. Namasyat (Bowling or making obeisance) 9. 14.

1753. नमस्यान्तः Pres. 3rd pers. plu. of the root Nam (To bow) 11. 36.

1754. नमः The noun नमस् used as an indeclinable word (A bow or obeisance) 11. 31, 40².

1755. नमेरन् Pot. 3rd pers. plu. of the root Nam (See No. 1753) 11. 37.

1756. नमोन्मः Nom. sing. of the neu. noun Namas, repeated to indicate a frequency of the act (See No. 1754) 11. 39².

1757. नयेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Nī-nay (To lead) 6. 26.

1758. नरकस्य Gen. sing. of the mas. noun Naraka (Hell) 16. 21.

1759. नरकाय Dat. sing. of the mas. noun Naraka (See No. 1758) 1. 42.

1760. नरके Loc. sing. of the mas. noun Naraka (See No. 1758) 1. 44; 16. 16.

1761. नरपुङ्गवः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nara-puṅgava (The best of men) 1. 5.

1762. नरलोकवीराः Nom. plu. of the mas. comp. noun Naralokavīra (A

1787. नारदः Nom. sing. of the mas. noun Nārada (The name of a celestial sage who was a great devotee of Viṣṇu) 10. 13, 26.

1788. नारीणाम् Gen. plu. of the fem. noun Nārī (A woman) 10. 34.

1789. नावम् Acc. sing. of the fem. noun Nau (A boat) 2. 67.

1790. नाशनम् Nom. sing. of the neu. noun Nāšana (Cause of destruction) 16. 21.

1791. नाशयामि Pres. 1st pers. sing. of the root Naś (See No. 1771) 10. 11.

1792. नाशाय Dat. sing. of the mas. noun Nāśa (Destruction) 11. 29^a.

1793. नाशितम् Nom. sing. of the past pass. participial adj. Nāśita (Destroyed) 5. 16.

1794. नासाभ्यन्तरचारिणौ Acc. dual of the mas. form of the comp. adj. Nāsābhyantaracārin (Moving inside the nose) 5. 27.

1795. नासिकाग्रम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Nāsikāgra (The tip of the nose) 6. 13.

1796. निगच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the root Gam-gacch with the prefix Ni (To attain or reach) 9. 31; 18. 36.

1797. निगृहीतानि Acc. plu. of the neu. form of the past pass. participial adj. Nigrhīta (Brought under control) 2. 68.

1798. निगृह्णामि Pres. 1st pers. sing. of the root Grh with the prefix Ni (To withhold or hold back) 9. 19.

1799. निग्रहम् Acc. sing. of the mas. noun Nigraha (Restraint or control) 6. 34.

1800. निग्रहः Nom. sing. of the mas. noun Nigraha (See No. 1799) 3. 33.

1801. नित्यजातम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nitya-jāta (That which is permanent by nature) 2. 26.

1802. नित्यतृप्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nitya-tṛpta (One who is ever satisfied) 4. 20.

1803. नित्ययुक्तस्य Gen. sing. of the mas. comp. adj. Nityayukta (One whose mind is ever composed or well-balanced) 8. 14.

1804. नित्ययुक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nityayukta (See No. 1803) 7. 17.

1805. नित्ययुक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Nityayukta (See No. 1803) 9. 14; 12. 2.

1806. नित्यवैरिणा Inst. sing. of the mas. comp. noun Nityavairin (A perpetual enemy) 3. 39.

1807. नित्यशः Adv. Ind. (Always or constantly) 8. 14.

1808. नित्यसत्त्वस्थः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nitya-sattvastha (One who always reposes or takes rest in the Sattvaguṇa) 2. 45.

1809. नित्यसन्न्यासी Nom. sing. of the mas. comp. noun Nityasannyāsī (One who is ever a recluse) 5. 3.

1810. नित्यस्य Gen. sing. of the mas. form of the adj. Nitya (Permanent or everlasting) 2. 18.

1811. नित्यम् Nom. or acc. sing. of the neu. form or acc. sing. of the mas. form of the adj. Nitya (See No. 1810) 2. 21, 26; 3. 15.

Adv. Ind. (For ever or constantly) 2. 30; 3. 31; 9. 6; 10. 9; 11. 52; 13. 9; 18. 52.

1834. नियमम् Acc. sing. of the mas. noun Niyama (A rule of limitation or restraint) 7. 20.

1835. नियम्य Ind. past participial of the root Yam with the prefix Ni (To restrain; to keep under one's control) 3. 7, 41, 6. 26; 18. 51.

1836. नियोजयति Fut. 3rd pers. sing. of the root Yuj with the prefix Ni (To join to, direct to, impel or goad on to) 18. 59.

1837. नियोजयसि Pres. 2nd pers. sing. of the root Yuj with the prefix Ni (See No. 1836) 3. 1.

1838. नियोजितः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Niyojita (Impelled or goaded on to) 3. 36.

1839. निरग्निः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Niragni (One who does not maintain a sacrificial fire) 6. 1.

1840. निरहङ्कारः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nira-haṁkāra (One who is devoid of egotism) 2. 71; 12. 13.

1841. निराशीः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nirāśin (One who has no expectations) 3. 30; 4. 21; 6. 10.

1842. निराश्रयः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nirāśraya (One who does not tie down his mind to a particular object or person) 4. 20.

1843. निराहारस्य Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nirā-hārā (One who does not take any food) 2. 59.

1844. निरीक्षे Pres. 1st pers. sing. of the root Iks with the prefix Ni (To have a look at) 1. 22.

1845. निरुद्धम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Niruddha (Restrained or kept under control) 6. 20.

1846. निरुद्ध्य Ind. past participle of the root Rudh with the prefix Ni (To keep under check or control or to confine) 8. 12.

1847. निर्गुणत्वात् Abl. sing. of the neu. comp. noun Nirguṇatva (The quality of being without any attributes) 13. 31.

1848. निर्गुणम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Nirguṇa (That which is without any attributes) 13. 14.

1849. निर्देशः Nom. sing. of the mas. noun Nirdeśa (Designation or appellation) 17. 23.

1850. निर्दोषम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Nirdoṣa (That which is without any fault or blemish) 5. 19.

1851. निर्द्वन्द्वः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nirdvandva (One who is free from the influence of the pairs of opposites such as love and hatred, pleasure and pain etc.) 2. 45; 5. 3.

1852. निर्ममः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Nirmama (One who is without a sense of pride or egotism) 2. 71; 3. 30; 12. 13; 18. 53.

1853. निर्मलत्वात् Abl. sing. of the neu. comp. noun Nirmalatva (The quality of being without any dross i. e. being quite pure) 14. 6.

1854. निर्मलम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Nirmala (That which is without any dross i. e. which is quite pure) 14. 16.

1876. निश्चलति Pres. 3rd pers. sing. of the root Cal with the prefix Ni (To slip off) 6. 26. For the occurrence of this word see the remark in the preceding entry.

1877. निश्चला Nom. sing. of the fem. form of the adj. Niścala (Firm or unmoved) 2. 53.

1878. निश्चितम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Niścita used adverbially (Definitely) 2. 7; 18. 6.

1879. निश्चिताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Niścita (Come to a definite conclusion) 16. 11.

1880. निश्चित्य Ind. past participle of the root Cint with the prefix Ni (To consider thoroughly and decide) 3. 2.

1881. निष्ठा Nom. sing. of the fem. noun Niṣṭhā (A confident belief) 3. 3; 17. 1; (A condition or state) 18. 50.

1882. निष्ठैर्गुण्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Niṣṭraiguṇya (One who is devoid of the three attributes) 2. 45.

1883. निहताः Nom. plu. of the past pass. participial adj. Nihata (Killed) 11. 33.

1884. निहत्य Ind. past participle of the root Han with the prefix Ni (To kill) 1. 36.

1885. निःश्रेयसकरौ Nom. dual of the mas. form of the comp. adj. Niḥśreyasakara (That which leads to final beatitude) 5. 2.

1886. निःस्पृहः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Niḥspr̥ha (One who is free from desires or aspirations) 2. 71; 6. 18.

1887. नीतिः Nom. sing. of the fem. noun Nīti (Right conduct) 10. 38; 18. 78.

1888. तु An ind. particle joined to an interrogative pronoun and implying a favourable answer (Indeed) 1. 35; 2. 36.

1889. नृलोके Loc. sing. of the mas. comp. noun Nṛloka (The region in which human beings reside) 11. 48.

1890. नृषु Loc. plu. of the mas. noun Nṛ (A human being) 7. 8.

1891. नैष्कर्म्यसिद्धिम् Acc. sing. of the fem. comp. noun Naiṣkarmyasiddhi (The attainment of total inactivity) 18. 49.

1892. नैष्कर्म्यम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Naiṣkarmya (The state of being inactive) 3. 4.

1893. नैष्कृतिकः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Naiṣkṛtika (One who cuts off the interests of others) 18. 28.

1894. नैष्ठिकीम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Naiṣṭhika (Constant or perfect) 5. 12.

1895. नो Negative particle. Ind. (Nor) 17. 28.

1896. न्याय्यम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Nyāyya (That which can be justified by the authority of reason or the scriptures) 18. 15.

1897. न्यासम् Acc. sing. of the mas. noun Nyāsa (Abandonment) 18. 2.

प

1898. पक्षिणाम् Gen. plu. of the neu. noun Pakṣin (A bird) 10. 30.

1899. पचन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Pac (To cook or digest) 3. 13.

or another) 3. 11, 42, 43; 4. 4; 7. 13, 24; 8. 10, 28; 9. 11; 10. 12²; 11. 18, 38², 47; 13. 12, 17, 34; 14. 1. 19; 18. 75.

Acc. sing. of the same used as a neu. noun (The Higher One) 2. 59; 3. 19.

1924. परंतप Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Paramtapa used as a form for addressing Arjuna and Dhṛtarāṣṭra (He who is a terror to his enemies) 2. 3; 4. 2, 5, 33; 7. 27; 9. 3; 10. 40; 11. 54; 18. 41.

1925. परंतपः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Paramtapa used as an epithet of Arjuna (See No. 1924) 2. 9.

1926. परम्पराप्राप्तम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Paramparāprāpta (That which has been acquired traditionally from generation to generation) 4. 2.

1927. परथा Inst. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 1. 28; 12. 2; 17. 17.

1928. परस्तात् Adv. Ind. (Beyond) 8. 9.

1929. परस्परम् Adv. Ind. (Mutually) 3. 11; 10. 9.

1930. परस्य Gen. sing. of the mas. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 17. 19.

1931. परः Nom. sing. of the mas. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 4. 40; 8. 20, 22; 13. 22.

1932. परा Nom. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 3. 42; 18. 50.

1933. पराणि Acc. plu. of the neu. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 3. 42.

1934. पराम् Acc. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Para (See No. 1923) 4. 39; 6. 45; 7. 5; 9. 32; 13. 28; 14. 1; 16. 22, 23; 18. 54, 62, 68.

1935. परिकीर्तितः Nom. sing. of the past pass. participial adj. Parikīrtita (Proclaimed or made known) 18. 7, 27.

1936. परिक्रिष्टम् Originally a neu. noun meaning 'pain' or 'vexation' but here used adverbially in the sense of 'vexatiously'. 17. 21.

1937. परिग्रहम् Acc. sing. of the mas. noun Parigraha (Acceptance of a gift) 18. 53.

1938. परिचक्षते Pres. 3rd pers. sing. of the root Cakṣ with the prefix Pari (To speak of or designate) 17. 13, 17.

1939. परिचर्यात्मकम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Paricaryātmaka (That which consists of service) 18. 44.

1940. परिचिन्तयन् Nom. sing. of the pres. participial adj. Paricintayat (Contemplating or thinking of) 10. 17.

1941. परिज्ञाता Nom. sing. of the mas. noun Parijñātā (Knower) 18. 18.

1942. परिणामे Loc. sing. of the neu. noun Parināma (Result or end) 18. 37, 38.

1943. परित्यज्य Ind. past participle of the root Tyaj with the prefix Pari (To renounce completely) 18. 66.

1944. परित्यागः Nom. sing. of the mas. noun Parityāga (Complete renunciation) 18. 7.

1945. परित्राणाय Dat. sing. of the neu. noun Paritrāṇa (Protection) 4. 8.

1971. पाण्डव Voc. sing. of the mas. noun Pāṇḍava (The son of Pāṇḍu, here used to address Arjuna who was one of the sons of Pāṇḍu) 4. 35 ; 6. 2 ; 11. 55 ; 14. 22 ; 16. 5.

1972. पाण्डवः Nom. sing. of the mas. noun Pāṇḍava (See No. 1971) 1. 14, 20 ; 11. 13.

1973. पाण्डवानाम् Gen. plu. of the mas. noun Pāṇḍava (See No. 1971) used here in the general sense 10. 37.

1974. पाण्डवानीकम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Pāṇḍavānīka (The army of the Pāṇḍavas) 1. 2.

1975. पाण्डवाः Nom. plu. of the mas. noun Pāṇḍava (See No. 1971) used here in the general sense. 1. 1.

1976. पाण्डुपुत्रानाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Pāṇḍuputra (A son of Pāṇḍu) 1. 3.

1977. पातकम् Acc. sing. of the neu. noun Pātaka (Sin) 1. 38.

1978. पात्रे Nom. sing. of the neu. noun Pātra (Ordinarily 'a vessel' but here 'a fit person for a gift') 17. 20.

1979. पापकृत्तमः Nom. sing. of the super. degree of the noun Pāpakṛt treated as an adj. (The greatest sinner) 4. 36.

1980. पापयोनयः Nom. sing. of the mas. form of the comp. noun Pāpayoni (One whose low birth is the result of one's sins) 9. 32.

1981. पापम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Pāpa (Sin or blemish) 1. 36, 45 ; 2. 33, 38 ; 3. 36 ; 5. 15 ; 7. 28.

1982. पापात् Abl. sing. of the neu. noun Pāpa (See No. 1981) 1. 39.

1983. पापाः Nom. plu. of the mas. noun Pāpa (A sinful man) 3. 13.

1984. पापेन Inst. sing. of the neu. noun Pāpa (See No. 1981) 5. 10.

1985. पापेभ्यः Abl. plu. of the mas. noun Pāpa (See No. 1983) 4. 36.

1986. पापेषु Loc. plu. of the mas. noun Pāpa (See No. 1983) 6. 9.

1987. पाप्मानम् Acc. sing. of the mas. noun Pāpman (Sin personified or incarnate) 3. 41.

1988. पारुष्यम् Nom. sing. of the neu. noun Pāruṣya (Ironical speech) 16. 4.

1989. पार्थ Voc. sing. of the mas. noun Pārtha (A son of Prthā i. e. Kunti, here used to address Arjuna) 1. 25 ; 2. 3, 21, 32, 39, 42, 55, 72 ; 3. 16, 22, 23 ; 4. 11, 33 ; 6. 40 ; 7. 1, 10 ; 8. 8, 14, 19, 22, 27 ; 9. 13, 32 ; 10. 24 ; 11. 5 ; 16. 4, 6 ; 17. 26, 28 ; 18. 6, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 72. In 18. 35 the part of the sentence in which this word occurs is वृत्तिः सा पार्थ तामसी. Śaṅkara according to the J. H. P. edition, Puruṣottamaji and Nīlakaṇṭha and all the 8 comm. in the G. P. edition of 1912 read instead वृत्तिः सा तामसी सता (App. I. 37). Although in that case the address to Arjuna would be omitted the sense of the sentence as a whole would not be affected thereby.

1990. पार्थस्य Gen. sing. of the mas. noun Pārtha (See No. 1989) 18. 74.

1991. पार्थः Nom. sing. of the mas. noun Pārtha (See No. 1989) 1. 26 ; 18. 78.

1992. पार्थाय Dat. sing. of the mas. noun Pārtha (See No. 1989) 11. 9.

1993. पावकः Nom. sing. of the mas. noun Pāvaka (Fire) 2. 23 ; 10. 23 ; 15. 6.

1994. पावनानि Nom. plu. of the neu. noun Pāvana (Purifier) 18. 5.

2018. पुनरावर्तिनः Nom. plu. of the mas. comp. noun Punarāvartin (One who is liable to revert or be reborn) 8. 16.

2019. पुमान् Nom. sing. of the mas. noun Puṁs (A human being) 2. 71.

2020. पुरस्तात् Adv. Ind. (From the front) 11. 40.

2021. पुरा Adv. Ind. (Formerly) 3. 3, 10; 17. 23.

2022. पुराणम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Purāṇa (Hoary or ancient) 8. 9.

2023. पुराणः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Purāṇa (See No. 2022) 2. 20; 11. 38.

2024. पुराणी Nom. sing. of the fem. form of the adj. Purāṇa (See No. 2022) 15. 4.

2025. पुरातनः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Purātana (Hoary or ancient) 4. 3.

2026. पुरुजित् Nom. sing. of the mas. comp. noun Purujit (The conqueror of the Purus i. e. King Kuntibhoja) 1. 5.

2027. पुरुषर्षभ Voc. sing. of the mas. comp. noun Puruṣarṣabha (A bull amongst men), used as a form for addressing Arjuna because of his extraordinary strength. 2. 15.

2028. पुरुषव्याघ्र Voc. sing. of the mas. comp. noun Puruṣavyāghra (A tiger amongst men), used as a form for addressing Arjuna because of his extraordinary strength 18. 4.

2029. पुरुषस्य Gen. sing. of the mas. noun Puruṣa (Ordinarily a male human being but sometimes used to denote man in general and sometimes also to denote the individual soul) 2. 60. Here it is used in the second sense.

2030. पुरुषम् Acc. sing. of the mas. noun Puruṣa (See No. 2029) 2. 15; 8. 8, 10; 10. 12; 13. supernumerary stanza (See App. I. 31), 19, 23; 15. 4.

2031. पुरुषः Nom. sing. of the mas. noun Puruṣa (See No. 2029) 2. 21; 3. 4; 8. 4, 22; 11. 18, 38; 13. 20, 21, 22; 15. 17; 17. 3. For the instances of the poetic license taken by the author in spelling this word see No. 2049 *infra*.

2032. पुरुषाः Nom. plu. of the mas. noun Puruṣa (See No. 2029) 9. 3.

2033. पुरुषोत्तम Voc. sing. of the mas. comp. noun Puruṣottama (Lit. the best of men or the highest active principle in the universe) used here as a form for addressing Śrī Kṛṣṇa. 8. 1; 10. 15; 11. 3. This term has the latter meaning at the places mentioned in the next two entries.

2034. पुरुषोत्तमम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Puruṣottama (See No. 2033) 15. 19.

2035. पुरुषोत्तमः Nom. sing. of the mas. comp. noun Puruṣottama (See No. 2033) 15. 18.

2036. पुरुषौ Nom. dual of the mas. noun Puruṣa (See No. 2029) 15. 16.

2037. पुरे Loc. sing. of the neu. noun Pura (A city) 5. 13.

2038. पुरोधसाम् Gen. plu. of the mas. noun Purodhas (A royal family priest) 10. 24.

2039. पुष्कलाभिः Inst. plu. of the fem. form of the adj. Puṣkala (Abundant) 11. 21.

2040. पुष्णामि Pres. 1st pers. sing. of the root Puṣ (To nourish) 15. 13.

2041. पुष्पम् Acc. sing. of the neu. noun Puṣpa (A flower) 9. 26.

2069. पौर्वदेहिकम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Paurva-dehika (That relating to the previous birth) 6. 43.

2070. प्रकाशकम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Prakāśaka (That which enlightens or illuminates) 14. 6.

2071. प्रकाशयति Pres. 3rd pers. sing. of the root Kāś with the prefix Pra (To enlighten or illuminate) 5. 16; 13. 33^a.

2072. प्रकाशम् Acc. sing. of the mas. noun Prakāśa (Light) 14. 22.

2073. प्रकाशः Nom. sing. of the mas. noun Prakāśa (See No. 2072) 7. 25; 14. 11.

2074. प्रकीर्त्या Inst. sing. of the fem. noun Prakīrti (Wide-spread reputation) 11. 36.

2075. प्रकृतिजान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Prakṛtija (Born of the primordial matter or one's innate nature) 13. 21.

2076. प्रकृत्यैः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Prakṛtija (See No. 2075) 3. 5; 18. 40.

2077. प्रकृतिसंभवान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Prakṛti-sambhava (That which owes its origin to the primordial matter or one's innate nature) 13. 19.

2078. प्रकृतिसंभवाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Prakṛti-sambhava (See No. 2077) 14. 5.

2079. प्रकृतिस्थः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Prakṛtistha (That which resides in the primordial matter) 13. 21.

2080. प्रकृतिस्थानि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Prakṛtistha (See No. 2079) 15. 7.

2081. प्रकृतिम् Acc. sing. of the fem. noun Prakṛti (The primordial matter or one's innate nature) 3. 33; 4. 6; 7. 5; 9. 7, 8, 12, 13; 11. 51; 13. supernumerary stanza (App. I. 31), 19, 23.

2082. प्रकृतिः Nom. sing. of the fem. noun Prakṛti (See No. 2081) 7. 4; 9. 10; 13. 20; 18. 59.

2083. प्रकृतेः Gen. sing. of the fem. noun Prakṛti (See No. 2081) 3. 27, 29, 33; 9. 8.

2084. प्रकृत्या Inst. sing. of the fem. noun Prakṛti (See No. 2081) 7. 20; 13. 29.

2085. प्रजनः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Prajana (One who impregnates or generates) 10. 28.

2086. प्रजहाति Pre. 3rd pers. sing. of the root Hā with the prefix Pra (To abandon or shake off) 2. 55.

2087. प्रजहि Imp. 2nd pers. sing. of the root Hā with the prefix Pra. (See No. 2086) 3. 41. Rāmānuja, Mādhava Ānandatīrtha, Hanumāna, Nīlakaṇṭha and all the 8 comm. in the G. P. edition of 1912 read प्रजहि एनम् instead of प्रजहि ह्येनम्. (See App. I. 13).

2088. प्रजानाति Pres. 3rd pers. sing. of the root Jñā with the prefix Pra (To know) 18. 31.

2089. प्रजानामि Pres. 1st pers. sing. of the root Jñā with the prefix Pra. (See No. 2088) 11. 31.

2090. प्रजापतिः Nom. sing. of the mas. comp. noun Prajāpati (The Lord of Creatures, Brahmā) 3. 10; 11. 39.

2091. प्रजाः Nom. plu. of the fem. noun Prajā (The creatures) 3. 10, 24; 10. 6.

2118. प्रथितः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Prathita (Become famous or celebrated) 15. 18.

2119. प्रदध्मन्तुः Perf. 3rd pers. plu. of the root Dh mā with the prefix Pra (To blow forcibly) 1. 14.

2120. प्रदिष्टम् Nom. sing. of the neu. form of the caus. of the past pass. participial adj. Pradiṣṭa (Shown or laid down) 8. 28.

2121. प्रदीप्तम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Pradīpta (Fully ignited) 11. 29.

2122. प्रदुष्यन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Duṣ with the prefix Pra (To become spoiled) 1. 41.

2123. प्रद्विषन्तः Nom. plu. of the pres. participial adj. Pradvīṣat (Hating intensely) 16. 18.

2124. प्रनष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Pranaṣṭa (Destroyed) 18. 72.

2125. प्रपद्यते Pres. 3rd pers. sing. of the root Pad with the prefix Pra (To attain, reach or approach) 7. 19.

2126. प्रपद्यन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Pad with the prefix Pra. (See No. 2125) 4. 11 ; 7. 14, 15, 20.

2127. प्रपद्ये Pres. 1st pers. sing. of the root Pad with the prefix Pra (See No. 2125) 15. 4. Rāmānuja, Vedāntadeśika and Venkaṭanātha have adopted the alternative reading *Prapadyet* which serves to avoid the inconvenience felt in construing the verse with the verb *Prapadye* (See App. I. 35).

2128. प्रपद्येत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Pad with the prefix Pra (See No. 2125) 15. 4. For the occurrence of this word there and its

appropriateness see the critical note in the previous entry.

2129. प्रपन्नम् Acc. sing. of the mas. form of the past participial adj. Prapanna (Approached) 2. 7.

2130. प्रपश्य Imp. 2nd pers. sing. of the root Drś-paśy with the prefix Pra (To see minutely or visualise) 11. 49.

2131. प्रपश्यन्तिः Inst. plu. of the pres. participial adj. Prapaśyat (Seeing) 1. 39.

2132. प्रपश्यामि Pres. 1st pers. sing. of the root Drś-paśy with the prefix Pra (See No. 2130) 2. 8.

2133. प्रपितामहः Nom. sing. of the mas. noun Prapitāmaha (Great-grandfather, the source of the Hiranyagarbha i. e. the Avyakta) 11. 39.

2134. प्रभवति Pres. 3rd pers. sing. of the root Bhū with the prefix Pra (To become evolved, to come into being, to become manifest or to make one's appearance) 8. 19.

2135. प्रभवन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Bhū with the prefix Pra. (See No. 2134) 8. 18 ; 16. 9.

2136. प्रभवम् Acc. sing. of the mas. noun Prabhava (Birth or source) 10. 2.

2137. प्रभवः Nom. sing. of the mas. noun Prabhava (See No. 2136) 7. 6 ; 9. 18 ; 10. 8.

2138. प्रभविष्णु Nom. sing. of the neu. form of the adj. Prabhaviṣṇu (One who is capable of evolving at will) 13. 16.

2139. प्रभा Nom. sing. of the fem. noun Prabhā (Lustre) 7. 8.

2140. प्रभाषेत Pot. 3rd pers. sing. of the root Bhāṣ with the prefix Pra (To speak) 2. 54.

2165. प्रलये Loc. sing. of the mas. noun Pralaya (See No. 2162) 14. 2.

2166. प्रलीनः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Pralina (Dissolved or absorbed) 14. 15.

2167. प्रलीयते Pass. 3rd pers. sing. of the root Lī with the prefix Pra (To dissolve) 8. 19.

2168. प्रलीयन्ते Pass. 3rd pers. plu. of the root Lī with the prefix Pra (See No. 2167) 8. 18.

2169. प्रवक्ष्यामि Fut. 1st pers. sing. of the 2nd conj. paras. root Vac with the prefix Pra (To say, narrate or tell) 4. 16; 9. 1; 13. 12; 14. 1.

2170. प्रवक्ष्ये Fut. 1st pers. sing. of the 2nd conj. Paras. root Vac with the prefix Pra irregularly treated as an Ātma. root (See No. 2169) 8. 11.

2171. प्रवदताम् Gen. plu. of the pres. participial adj. Pravadat (Debating or arguing) 10. 32.

2172. प्रवदन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Vad with the prefix Pra (To speak, prattle or argue) 2. 42; 5. 4.

2173. प्रवर्तते Pres. 3rd pers. sing. of the root Vṛt with the prefix Pra (To prevail, to move on or to take one's natural course) 5. 14; 10. 8.

2174. प्रवर्तन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Vṛt with the prefix Pra (See No. 2173) 16. 10; 17. 24.

2175. प्रवर्तितम् Acc. sing. of the neu. form of the pres. pass. participial adj. Pravartita (Going round and round, or moving on) 3. 16.

2176. प्रविभक्तम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Pravibhakta (Divided) 11. 13.

2177. प्रविभक्तानि Nom. plu. of the neu. form of the past pass. participial adj. Pravibhakta (See No. 2176) 18. 41.

2178. प्रविलीयते Pass. 3rd pers. sing. of the root Lī with the prefixes Vi and Pra (To dissolve, destroy or annihilate) 4. 23.

2179. प्रविशन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Viś with the prefix Pra (To enter) 2. 70².

2180. प्रवृत्तः Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Pravṛtta (Have proceeded) 11. 32.

2181. प्रवृत्तिम् Acc. sing. of the fem. noun Pravṛtti (Activity or act of proceeding) 11. 31; 14. 22; 16. 7; 18. 30.

2182. प्रवृत्तिः Nom. sing. of the fem. noun Pravṛtti (See No. 2181) 14. 12; 15. 4; 18. 46.

2183. प्रवृत्ते Loc. sing. of the pres. participial adj. Pravṛtta (See No. 2180) 1. 20.

2184. प्रवृद्धः Nom. sing. of the pres. participial adj. Pravṛddha (Extended or grown) 11. 32.

2185. प्रवृद्धे Loc. sing. of the pres. participial adj. Pravṛddha (See No. 2184) 14. 14.

2186. प्रवेष्टुम् Inf. of the root Viś with the prefix Pra (See No. 2179) 11. 54.

2187. प्रव्यथितम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Pravyathita (Perturbed) 11. 20, 45.

2188. प्रव्यथितान्तरात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Pravyathitāntarātman [One whose heart is perturbed (by fear)] 11. 24.

2214. प्राक् Adv. Ind. (Before or prior to) 5. 23.

2215. प्राञ्जलयः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Prāñjali (One whose hands are folded in supplication or prayer) 11. 21.

2216. प्राणकर्माणि Acc. plu. of the neu. comp. noun Prānakarman (An action of the vital breath) 4. 27.

2217. प्राणम् Acc. sing. of the mas. noun Prāna (The vital breath) 4. 29 ; 8. 10, 12.

2218. प्राणान् Acc. plu. of the mas. noun Prāna (See No. 2217) 1. 33 ; 4. 30.

2219. प्राणापानगती Acc. dual of the fem. comp. noun Prāṇāpānagati (The movement or action of the upward and downward breaths) 4. 29.

2220. प्राणापानसमायुक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Prāṇāpānasamayukta (United with the upward and downward breaths) 15. 14.

2221. प्राणापानौ Acc. dual of the mas. comp. noun Prāṇāpāna, used in the dual form only (The upward and downward breaths) 5. 27.

2222. प्राणायामपरायणाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Prāṇāyāmaparāyana (One who is exclusively devoted to the restraint of the vital breath) 4. 29.

2223. प्राणिनाम् Gen. plu. of the mas. noun Prāṇin (A living being) 15. 14.

2224. प्राणे Loc. sing. of the mas. noun Prāṇa (See No. 2217) 4. 29.

2225. प्राणेषु Loc. plu. of the mas. noun Prāṇa (See No. 2217) 4. 30.

2226. प्राधान्यतः Adv. Ind. (Principally) 10. 19.

2227. प्राप्तः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Prāpta (Acquired or attained) 18. 50.

2228. प्राप्नुयात् Pot. 3rd pers. sing. of the 5th conj. Paras. root Āp with the prefix Pra (To acquire or attain) 18. 71.

2229. प्राप्नुवन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Āp with the prefix Pra (See No. 2228) 12. 4.

2230. प्राप्य Ind. past participle of the root Āp with the prefix Pra (See No. 2228) 2. 57, 72 ; 5. 20² ; 6. 41 ; 8. 21, 25 ; 9. 33.

2231. प्राप्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Āp with the prefix Pra (See No. 2228) 5. 5.

2232. प्राप्स्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the 5th conj. Paras. root Āp with the prefix Pra (See No. 2228) 2. 37 ; 18. 62. In 2. 37 the two commentators of the name of Veṅkaṭanātha read *Prāpsyase* in place of this (See App. I. 9).

2233. प्राप्स्यसे Fut. 2nd pers. sing. of the 5th conj. Paras. root Āp with the prefix Pra irregularly treated as an Ātma. root (See No. 2228) 2. 37. This is the reading according to two commentators only (See App. I. 9 and the note in the preceding entry).

2234. प्राप्स्ये Fut. 1st pers. sing. of the 5th conj. Paras. root Āp with the prefix Pra irregularly treated as an Ātma. root (See No. 2228 and 2233) 16. 13.

2235. प्रारभते Pres. 3rd pers. sing. of the root Rabh with the prefix Pra (To commence) 18. 15.

2249. प्रीतिः Nom. sing. of the fem. noun Prīti (Ordinarily 'love or affection', but here 'joy') 1. 36.

2250. प्रीयमाणा Dat. sing. of the mas. form of the active pres. participial adj. Priyamāṇa (One who is being loved) 10. 1.

2251. प्रेतान् Acc. plu. of the mas. noun Preta (A dead body) 17. 4.

2252. प्रेक्ष्य Ind. past participle of the root I with the prefix Pra (To go or depart) 17. 28, 18. 12. The word at both the places means 'on departure (from this world)'.

2253. प्रोक्तम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Prokta (Said) 8. 1; 13. 11; 17. 18; 18. 37.

2254. प्रोक्तवान् Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Proktavat (Had said) 4. 1, 4.

2255. प्रोक्तः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Prokta (See No. 2253) 4. 3; 6. 33; 10. 40; 16. 6.

2256. प्रोक्ता Nom. sing. of the fem. form of the past pass. participial adj. Prokta (See No. 2253) 3. 3.

2257. प्रोक्तानि Nom. plu. of the neu. form of the past pass. participial adj. Prokta (See No. 2253) 18. 13.

2258. प्रोच्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Vac. with the prefix Pra (To say or speak of) 18. 19.

2259. प्रोच्यमानम् Acc. sing. of the continuous pres. participial adj. Procyamāṇa (Being said or spoken of) 18. 29.

2260. प्रोतम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Prota (Woven) 7. 7.

फ

2261. फलम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Phala (A fruit) 2. 51; 5. 4; 7. 23; 9. 26; 14. 16³; 17. 12, 21, 25; 18. 9, 12.

2262. फलहेतवः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Phala-hetu (One who does an act with the motive of reaping its fruit) 2. 49.

2263. फलाकाङ्क्षी Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Phalā-kāṁkṣī (One who entertains an expectation of a fruit) 18. 34.

2264. फलानि Acc. plu. of the neu. noun Phala (See No. 2261) 18. 6.

2265. फले Loc. sing. of the neu. noun Phala (See No. 2261) 5. 12.

2266. फलेषु Loc. plu. of the neu. noun Phala (See No. 2261) 2. 47.

ब

2267. बत Interjection; Ind. (Alas) 1. 45.

2268. बद्धाः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Baddha (Bound) 16. 12.

2269. बध्नाति Pres. 3rd pers. sing. of the 9th conj. root Bandh (To bind) 14. 6.

2270. बध्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Bandh (See No. 2269) 4. 14.

2271. बन्धम् Acc. sing. of the mas. noun Bandha (Bondage) 18. 30.

2272. बन्धात् Abl. sing. of the mas. noun Bandha (See No. 2271) 5. 3.

2273. बन्धुः Nom. sing. of the mas. noun Bandhu (A relation) 6. 5, 6.

2274. बन्धून् Acc. plu. of the mas. noun Bandhu (See No. 2273) 1. 27.

2275. बभूव Redup. perf. 3rd pers. sing. of the root Bhū (To be) 2. 9.

2302. बुद्धयः Nom. plu. of the fem. noun *Buddhi* (Intelligence, knowledge or the sense of discrimination) 2. 41.

2303. बुद्धिग्राह्यम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. pot. participial adj. *Buddhigrāhya* (That which is capable of being cognised by the intellect) 6. 21.

2304. बुद्धिनाशः Nom. sing. of the mas. comp. noun *Buddhināśa* (The destruction of one's sense of discrimination) 2. 63.

2305. बुद्धिनाशात् Abl. sing. of the mas. comp. noun *Buddhināśa* (See No. 2304) 2. 63.

2306. बुद्धिभेदम् Acc. sing. of the neu. comp. noun *Buddhibheda* (Doubt) 3. 26.

2307. बुद्धिमताम् Gen. plu. of the mas. form of the adj. *Buddhimat* used as a noun (An intelligent man or one with a sense of discrimination) 7. 10.

2308. बुद्धिमान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. *Buddhimat* (See No. 2307) 4. 18 ; 15. 20.

2309. बुद्धियुक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. *Buddhiyukta* (One who has acquired a sense of discrimination) 2. 50.

2310. बुद्धियुक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. *Buddhiyukta* (See No. 2309) 2. 51.

2311. बुद्धियोगम् Acc. sing. of the mas. comp. noun *Buddhiyoga* (The species of Yoga which consists of discrimination between the self and the non-selves) 10. 10 ; 18. 57.

2312. बुद्धियोगात् Abl. sing. of the mas. comp. noun *Buddhiyoga* (See No. 2311) 2. 49.

2313. बुद्धिसंयोगम् Acc. sing. of the mas. comp. noun *Buddhisamyoga* (A reunion with a sense of discrimination) 6. 43.

2314. बुद्धिम् Acc. sing. of the fem. noun *Buddhi* (See No. 2302) 3. 2 ; 12. 8.

2315. बुद्धिः Nom. sing. of the fem. noun *Buddhi* (See No. 2302) 2. 39, 41, 44, 52, 53, 65, 66 ; 3. 1, 40, 42 ; 7. 4, 10 ; 10. 4, 13. 5 ; 18. 17, 30, 31, 32.

2316. बुद्धेः Gen. sing. of the fem. noun *Buddhi* (See No. 2302) 3. 42, 43 ; 18. 29.

2317. बुद्धौ Loc. sing. of the fem. noun *Buddhi* (See No. 2302) 2. 49.

2318. बुद्ध्या Inst. sing. of the fem. noun *Buddhi* (See No. 2302) 2. 39 ; 5. 11 ; 6. 25, 18. 51.

2319. बुद्ध्वा Ind. past participle of the root *Budh* (To know) 3. 43 ; 15. 20.

2320. बुधः Nom. sing. of the mas. noun *Budha* (A knower or a wise man) 5. 22.

2321. बुधाः Nom. plu. of the mas. noun *Budha* (See No. 2320) 4. 19 ; 10. 8.

2322. बृहत्साम Nom. sing. of the mas. comp. noun *Bṛhatsāman* (The particular portion of the *Sāmaveda* which propounds the way to final absolution) 10. 35.

2323. बृहस्पतिम् Acc. sing. of the mas. noun *Bṛhaspati* (The preceptor of the gods) 10. 24.

2324. बोद्धव्यम् Acc. sing. of the pot. participial adj. *Boddhavya* (That which is required to be known) 4. 17^a.

2325. बोधयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the caus. pres. participial adj. *Bodhayat* (Teaching) 10. 9.

of the cryptic sayings contained in the Vedas *i. e.* the Upaniṣads) 13. 4.

2346. ब्रह्माग्नी Loc. sing. of the mas. comp. noun Brahmāgni (Brahman which itself is the fire) 4. 24, 25.

2347. ब्रह्माणम् Acc. sing. of the mas. noun Brahman (The god Brahmā) 11. 15.

2348. ब्रह्मोद्भवम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Brahmodbhava (That which has arisen from, Brahman *i. e.* the Veda) 3. 15.

2349. ब्राह्मणक्षत्रियविशाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Brāhmana-kṣatriyavit (The Brāhmana, Kṣatriya and Vaiśya) 18. 41.

2350. ब्राह्मणस्य Gen. sing. of the mas. noun Brāhmana (A member of the Varna known as Brāhmana) 2. 46.

2351. ब्राह्मणाः Nom. plu. of the mas. noun Brāhmana (See No. 2350) 9. 33 ; 17. 23.

2352. ब्राह्मणे Loc. sing. of the mas. noun Brāhmana (See No. 2350) 5. 18.

2353. ब्राह्मी Nom. sing. of the fem. form of the adj. Brāhma (Of Brahman) 2. 72.

2354. ब्रूहि Imp. 2nd pers. sing. of the root Brū (See No. 2326) 2. 7 ; 5. 1.

भ

2355. भक्तः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Bhakta (Devoted) 7. 21 ;

The same used as a noun (Devotee) 4. 3 ; 9. 31.

2356. भक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Bhakta used as a noun (See No. 2355) 9. 33 ; 12. 1, 20.

2357. भक्तिमान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Bhaktimat (Pious) 12. 17, 19.

2358. भक्तियोगेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Bhaktiyoga (The Yoga which consists of devotion) 14. 26.

2359. भक्तिम् Acc. sing. of the fem. noun Bhakti (Devotion) 18. 68. If the reading in 7. 21 adopted by Śrī Venkaṭanātha (See App. I. 24) is preferred, reference to that verse must be added here and the entry as to *Śraddhām* must be omitted altogether.

2360. भक्तिः Nom. sing. of the fem. noun Bhakti (See No. 2359) 13. 10.

2361. भक्त्या Inst. sing. of the fem. noun Bhakti (See No. 2359) 8. 10, 22 ; 9. 14, 26, 29 ; 11. 54 ; 18. 55.

2362. भक्त्युपहृतम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Bhaktyupahṛta (Offered with devotion) 9. 26.

2363. भगवन् Voc. sing. of the mas. form of the adj. Bhagavat used as a form of address (The Revered One or Lord) 10. 14, 17.

2364. भजताम् Gen. plu. of the pres. participial adj. Bhajat (Adoring) 10. 10.

2365. भजति Pres. Paras. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Bhaj (To adore or worship) 6. 31 ; 15. 19.

2366. भजते Pres. Ātma. 3rd pers. sing. of the root Bhaj (See No. 2365) 6. 47 ; 9. 30.

2367. भजन्ति Pres. Paras. 3rd pers. plu. of the root Bhaj (See No. 2365) 9. 13, 29.

2368. भजन्ते Pres. Ātma. 3rd pers. plu. of the root Bhaj (See No. 2365) 7. 16, 28 ; 10. 8.

2369. भजस्व Imp. Paras. 2nd pers. sing. of the root Bhaj. (See No. 2365) 9. 33.

2393. भविष्यति Fut. 3rd pers. sing. of the root Bhū (See No. 2275) 16. 13.

2394. भविष्यन्ति Fut. 3rd pers. plu. of the root Bhū (See No. 2275) 11. 32.

2395. भविष्याणि Nom. plu. of the neu. form of the fut. participial adj. Bhaviṣyat (See No. 2392) 7. 26.

2396. भविष्यामः Fut. 1st pers. plu. of the root Bhū (See No. 2275) 2. 12.

2397. भवेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Bhū (See No. 2275) 1. 46; 11. 12.

2398. भस्मसात् Adv. Ind. (To the form of ashes);—कुरुते (Reduces to to the form of ashes) 4. 37².

2399. भारत Voc. sing. of the mas. noun Bhārata (A descendant of Bharata) used by Kṛṣṇa as a form for addressing Arjuna and by Sañjaya for addressing Dhṛtarāṣṭra. 1. 24; 2. 10, 14, 18, 28, 30; 3. 25; 4. 7, 42; 7. 27; 11. 6; 13. 2, 33; 14. 3, 8, 9, 10; 15. 19, 20; 16. 3; 17. 3; 18. 62.

2400. भावना Nom. sing. of the fem. noun Bhāvanā (Faith or firm belief) 2. 66.

2401. भावयत Imp. 2nd pers. plu. of the caus. form of the root Bhū (To cause to live i. e. foster or support) 3. 11.

2402. भावयन्तः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Bhāvayat (Fostering or supporting) 3. 11.

2403. भावयन्तु Imp. 3rd pers. plu. of the caus. form of the root Bhū (See No. 2401) 3. 11.

2404. भावसमन्विताः Nom. plu. of the comp. past pass. participial adj.

Bhāvasamanvita (Endowed with faith) 10. 8.

2405. भावसंशुद्धिः Nom. sing. of the fem. comp. noun Bhāvasaṁśudhi (Purity of thought or belief) 17. 16.

2406. भावम् Acc. sing. of the mas. noun Bhāva (Nature, entity, faith, sentiment or thought, according to context) 7. 15, 24; 8. 6; 9. 11, 18. 20.

2407. भावः Nom. sing. of the mas. noun Bhāva (See No. 2406) 2. 16; 8. 4, 20, 18. 17.

2408. भावाः Nom. plu. of the mas. noun Bhāva (See No. 2406) 7. 12; 10. 5.

2409. भावेषु Loc. plu. of the mas. noun Bhāva (See No. 2406) 10. 17.

2410. भावैः Inst. plu. of the mas. noun Bhāva (See No. 2406) 7. 13.

2411. भाषसे Pres. 2nd pers. sing. of the root Bhāṣ (To speak) 2. 11.

2412. भाषा Nom. sing. of the fem. noun Bhāṣā (Language or speech) 2. 54.

2413. भासयते Pres. 3rd pers. sing. of the caus. form of the root Bhāṣ (To cause to appear or make manifest) 15. 6. 12.

2414. भासः Nom. plu. of the fem. noun Bhāṣ (A ray of light or lustre) 11. 12, 30.

2415. भास्वता Inst. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Bhāsvat (Resplendent) 10. 11.

2416. भाः Nom. sing. of the fem. noun Bhāṣ (See No. 2414) 11. 12.

2417. भिन्ना Nom. sing. of the fem. form of the past participial adj. Bhinna (Differentiated or divided) 7. 4.

2443. भूतभावनः Nom. sing. of the mas. comp. noun Bhūtabbhāvana (See No. 2442) 9. 5.

2444. भूतभावोद्भवकरः Nom. sing. of the mas. comp. noun Bhūtabbhāvodbhavakara (One who is the cause of the production of the created beings) 8. 3.

2445. भूतभृत् Nom. sing. of the mas. comp. noun Bhūtabhṛt (One who supports the created beings) 9. 5.

2446. भूतमहेश्वरम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Bhūtamahēśvara (The Highest Lord of the created beings) 9. 11.

2447. भूतविशेषसङ्घान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Bhūtaviśeṣa-saṁgha (A group of specific kinds of created beings) 11. 15.

2448. भूतसर्गौ Nom. dual of the mas. comp. noun Bhūtasarga (A set or class of created beings) 16. 6.

2449. भूतस्थः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Bhūtastha (One who resides in the created beings) 9. 5.

2450. भूतम् Nom. sing. of the neu. noun Bhūta (A created being or a spirit, a primary element, or a human organ according to context; here 'a created being') 10. 39.

2451. भूतादिम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Bhūtadī (The first of the created beings) or acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Bhūtādi (That which is the primary cause of the created beings, namely, the Avyaya, the Indestructible One) 9. 13.

2452. भूतानाम् Gen. plu. of the mas. noun Bhūta (See No. 2450) 4. 6; 10. 5, 20, 22; 11. 2; 13. 15; 18. 46.

2453. भूतानि Nom. or acc. plu. of the neu. noun Bhūta (See No. 2450) 2. 28, 30, 34, 69; 3. 14, 33; 4. 35; 7. 6, 26; 8. 22; 9. 5, 6, 25; 15. 13, 16.

2454. भूतिः Nom. sing. of the fem. noun Bhūti (Happiness) 18. 78.

2455. भूतेज्याः Nom. plu. of the mas. comp. noun Bhūtejya (One who worships spirits or goblins) 9. 25.

2456. भूतेश Voc. sing. of the mas. comp. noun Bhūteśa (The lord of created beings) 10. 15.

2457. भूतेषु Loc. plu. of the neu. noun Bhūta (See No. 2450) 7. 11; 8. 20; 13. 16, 27; 16. 2; 18. 21, 54.

2458. भूत्वा Ind. past participle of of the root Bhū (See No. 2275) 2. 20, 35, 48; 3. 30; 8. 19²; 11. 50; 15. 13, 14.

2459. भूमिः Nom. sing. of the fem. noun Bhūmi (The earth) 7. 4.

2460. भूमौ Loc. sing. of the fem. noun Bhūmi (See No. 2459) 2. 8.

2461. भूयः Nom. sing. of the neu. form of the adj. Bhūyas ('Much or great', also 'again or further') 2. 20; 6. 43; 7. 2; 10. 1, 18; 11. 35, 39, 50; 13. 23; 14. 1; 15. 4; 18. 64.

2462. भू Imp. 2nd pers. sing. of the root Bhū (See No. 2275) 2. 47.

2463. भृगुः Nom. sing. of the mas. noun Bhṛgu (The name of the pre-Vedic sage, who was the eponymous ancestor of the Bhārgavas) 10. 25.

2464. भेदम् Acc. sing. of the mas. noun Bheda (Difference) 17. 7; 18. 29.

2465. भेर्यः Nom. sing. of the fem. noun Bheri (A musical instrument) 1. 13.

2490. मताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Mata (See No. 2488) 12. 2.

2491. मतिः Nom. sing. of the fem. noun Mati (View or belief) 6. 36; 18. 70, 78.

2492. मत्ते Nom. dual of the fem. form of the past pass. participial adj. Mata (See No. 2488) 8. 26.

2493. मत्कर्मकृत् Nom. sing. of the mas. comp. noun Matkarmakṛt (One who does actions for my sake) 11. 55.

2494. मत्कर्मपरमः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Matkarmaparama (Solely devoted to acts done for my sake) 12. 10.

2495. मत्तः Abl. sing. or a contracted form of the pronoun Asmad, used in the sense of the gen. sing. thereof, with the suffix Tas having the sense of the abl. case-termination (From me or than me) 7. 7, 12; 10. 5, 8; 15. 15.

2496. मत्परमः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Matparama (Solely devoted to me or believing me to be the highest:goal) 11. 55.

2497. मत्परमाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Matparama (See No. 2496) 12. 20.

2498. मत्परम् Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Matpara [That of which 'I' (*i. e.* Vāsudeva) am the Parā Śakti, the highest goal] 13. 12. For the occurrence of this word there see the critical note in Entry No. 167.

2499. मत्परः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Matpara (Devoted exclusively to me) 2. 61; 6. 14; 18. 57.

2500. मत्परायणः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Matparāyana (Solely devoted to me) 9. 34.

2501. मत्पराः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Matpara (See No. 2498) 12. 6.

2502. मत्प्रसादात् Abl. sing. of the mas. noun Matprasāda (My favour) 18. 56, 58.

2503. मत्त्वा Ind. past participle of the root Man (To think or believe) 3. 28, 10. 8, 11. 41.

2504. मत्संस्थाम् Acc. sing. of the fem. form of the comp. adj. Matsamstha (Firmly resting or residing in me) 6. 15.

2505. मत्स्थानि Nom. plu. of the neu. form of the comp. adj. Matstha (Residing or located in me) 9. 4, 5, 6.

2506. मदनुग्रहाय Dat. sing. of the mas. comp. noun Madanugraha (With a view to favour me) 11. 1.

2507. मदर्थम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Madartha having the sense of the dat. sing. or abl. sing. or a contracted form of the pronoun Asmad with the suffix Artham having the sense of the dat. case-termination (For my sake) 12. 10.

2508. मदर्थे Loc. sing. of the mas. comp. noun Madartha having the sense of the dat. sing. or alternatively as in *Madartham*, the suffixes *Artham* and *Arthe* both having the sense of *Kṛte* (See No. 2507) 1. 9.

2509. मदर्पणम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Madarpaṇa (Dedication to me) 9. 27.

2510. मदम् Acc. sing. of the mas. noun Mada (Arrogance) 18. 35.

2534. मनःप्रसादः Nom. sing. of the mas. comp. noun Manaḥprasāda (The satisfaction of the mind) 17. 16.

2535. मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः Nom. plu. of the fem. comp. noun Manaḥ-prāṇendriyakriyā (The operation of the mind, the vital breath and the sense-organs) 18. 33.

2536. मनःषष्ठानि Acc. plu. of the neu. form of the comp. adj. Manaḥṣaṣṭha (Those to which the mind is added as the sixth) 15. 7.

2537. मनीषिणः Nom. plu. of the mas. noun Maniṣin (A wise man) 2. 51 ; 18. 3.

2538. मनीषिणाम् Gen. plu. of the mas. noun Maniṣin (See No. 2537) 18. 5.

2539. मनुष्यलोके Loc. sing. of the mas. comp. noun Manuṣyaloka (The region in which human beings reside) 15. 2.

2540. मनुष्याणाम् Gen. plu. of the mas. noun Manuṣya (A human being) 1. 44 ; 7. 3.

2541. मनुष्याः Nom. plu. of the mas. noun Manuṣya (See No. 2540) 3. 23 ; 4. 11.

2542. मनुष्येषु Loc. plu. of the mas. noun Manuṣya (See No. 2540) 4. 18 ; 18. 69.

2543. मनुः Nom. sing. of the mas. noun Manu (See No. 2530) 4. 1.

2544. मनोगतान् Acc. plu. of the mas. form of the past participial comp. adj. Manogata (That which has entered, or is latent in, the mind) 2. 55.

2545. मनोरथम् Acc. sing. of the mas. noun Manoratha (Ambition) 16. 13.

2546. मन्तव्यः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Mantavya (One who deserves to be believed as) 9. 30.

2547. मन्त्रहीनम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mantra-hīna [That which is (performed) without (the repetition of the prescribed) incantations] 17. 13.

2548. मन्त्रः Nom. sing. of the mas. noun Mantra (An incantation) 9. 16.

2549. मन्दात् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Manda used as a noun (A man of dull intellect) 3. 29.

2550. मन्मताः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Man-manas (One whose mind is solely engrossed in me) 9. 34 ; 18. 65.

2551. मन्मयाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Man-maya (One who is identified all over with me) 4. 10.

2552. मन्यते Pres. 3rd pers. sing. of the root man (See No. 2503) 2. 19 ; 3. 27 ; 6. 22 ; 18. 32.

2553. मन्यन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root man (See No. 2503) 7. 24.

2554. मन्यसे Pres. 2nd pers. sing. of the root man (See No. 2503) 2. 26 ; 11. 4 ; 18. 59.

2555. मन्ये Pres. 1st pers. sing. of the root man (See No. 2503) 6. 34 ; 10. 14.

2556. मन्येत Pot. 3rd pers. sing. of the root man (See No. 2503) 5. 8.

2557. मन्यन्ते Fut. 3rd pers. plu. of the root man (See No. 2503) 2. 35.

2558. मम Gen. sing. of the pronoun Asmad (See No. 506) 1. 7, 29 ; 2. 8 ; 3. 23 ; 4. 11 ; 7. 14, 17, 24 ; 8. 21 ; 9. 5, 11 ; 10. 7, 40, 41 ;

2582. महात्मन् Voc. sing. of the comp. adj. Mahātman used as a noun (See No. 2581) 11. 20, 37.

2583. महात्मा Nom. sing. of the comp. adj. Mahātman used as a noun (See No. 2581) 7. 19 ; 11. 50.

2584. महात्मानः Nom. plu. of the comp. adj. Mahātman used as a noun (See No. 2581) 8. 15 ; 9. 13.

2585. महानुभावान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mahānu-bhāva (One whose prowess is great) 2. 5.

2586. महान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Mahat (See No. 2571) 9. 6 ; 18. 77.

2587. महापाप्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-pāpman used as a noun (One who is a great sinner) 3. 37.

2588. महाबाहुः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-bāhu used as a noun (One who has great arms, literally or metaphorically) 1. 18.

2589. महाबाहो Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-bāhu used as a noun (See No. 2588) 2. 26, 68 ; 3. 28, 43 ; 5. 3, 6 ; 6. 35, 38 ; 7. 5 ; 10. 1 ; 11. 23 ; 14. 5 ; 18. 1, 13.

2590. महाभूतानि Nom. plu. of the neu. comp. noun Mahābhūta (Ordinarily 'a great being' but here 'any of the five gross primary elements'. In this sense the word is generally used in the plural number) 13. 5.

2591. महायोगेश्वरः Nom. sing. of the mas. comp. noun Mahāyogeśvara (The great lord or master of Yoga) 11. 9.

2592. महारथः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-ratha (Lit. one who goes out in a big chariot but here used as a noun to designate a military officer of a particular grade) 1. 4, 17.

2593. महारथाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-ratha used as a noun (See No. 2592) 1. 6 ; 2. 35.

2594. महाशङ्खम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Mahāśaṅkha (A big conch) 1. 15.

2595. महाशनः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mahā-śana used as a noun (A voracious eater, a moloch) 3. 37.

2596. महिमानम् Acc. sing. of the neu. noun Mahimāna (Prowess or greatness) 11. 41.

2597. महीकृते The fem. noun Mahī with the suffix Kṛte having the sense of the dat. case-termination (For the sake of the earth) 1. 35.

2598. महीक्षिताम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Mahīkṣita (A king or a ruling prince) 1. 25.

2599. महीपते Voc. sing. of the mas. noun Mahīpati (The lord of the earth, i. e. a king) 1. 21.

2600. महीम् Acc. sing. of the fem. noun Mahī (The earth) 2. 37.

2601. महेश्वरः Nom. sing. of the mas. comp. noun Maheśvara (The Great Lord) 13. 22.

2602. महेश्वासाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mahe-śvāsa (One who is big amongst those who throw arrows) 1. 4.

2603. सा A negative ind. particle 2. 3, 47²; 11. 34, 49²; 16. 5 ; 18. 66.

2626. मायाम् Acc. sing. of the fem. noun Māyā (See No. 2624) 7. 14.

2627. मारुतः Nom. sing. of the mas. noun Māruta (The wind) 2. 23.

2628. मार्गशीर्षः Nom. sing. of the mas. noun Mārgaśīrṣa [The name of the lunar month in the Indian calendar deriving its name from the constellation Mṛgaśīrṣa (Orion)] 10. 35.

2629. मार्दवम् Nom. sing. of the neu. noun Mārdava (Soft-heartedness) 16. 2.

2630. मासानाम् Gen. plu. of the mas. noun Māsa (A month) 10. 35.

2631. माहात्म्यम् Acc. sing. of the neu. noun Māhātmya (Greatness or spiritual significance) 11. 2.

2632. मित्रद्रोहे Loc. sing. of the mas. comp. noun Mitradroha (Faithlessness to a friend) 1. 38.

2633. मित्रारिपक्षयोः Gen. dual of the mas. comp. noun Mitrāripakṣa (The sides of a friend and a foe) 14. 25.

2634. मित्रे Loc. sing. of the neu. noun Mitra (A friend) 12. 18.

2635. मिथ्या Adv. Ind. (In vain) 18. 59.

2636. मिथ्याचारः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mithyācāra used as a noun (One whose conduct is not in consonance with one's thoughts) 3. 6.

2637. मिश्रम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Miśra (Mixed) 18. 12.

2638. मुक्तसङ्गः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Mukta-saṅga (One who is free from attachment) 3. 9 ; 18. 26.

2639. मुक्तस्य Gen. sing. of the mas. form of the adj. Mukta (Liberated) 4. 23.

2640. मुक्तम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Mukta (See No. 2639) 18. 40.

2641. मुक्तः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Mukta (See No. 2639) 5. 28 ; 12. 15 ; 18. 71.

2642. मुक्त्वा Ind. past participle of the root Muc-muñc (To release or give up) 8. 5.

2643. मुखम् Nom. sing. of the neu. noun Mukha (The mouth) 1. 29.

2644. मुखानि Nom. plu. of the neu. noun Mukha (See No. 2643) 11. 25.

2645. मुखे Loc. sing. of the neu. noun Mukha (See No. 2643) 4. 32.

2646. मुख्यम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Mukhya (Principal) 10. 24.

2647. मुच्यन्ते Pass. 3rd pers. plu. of the root Muc-muñc (See No. 2642) 3. 13, 31.

2648. मुनयः Nom. plu. of the mas. noun Muni (An anchorite, sage or recluse) 14. 1.

2649. मुनिः Nom. sing. of the mas. noun Muni (See No. 2648) 2. 56 ; 5. 6, 28 ; 10. 26.

2650. मुनीनाम् Gen. plu. of the mas. noun Muni (See No. 2648) 10. 37.

2651. मुनेः Gen. sing. of the mas. noun Muni (See No. 2648) 2. 69 ; 6. 3.

2652. मुमुक्षुभिः Inst. plu. of the mas. noun Mumukṣu (One who is desirous of being released from bondage) 4. 15.

2653. मुहुर्मुहुः Adv. Ind. (Again and again) 18. 76.

2677. मोक्षपरायणः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mokṣa-parāyaṇa (One who is solely devoted to final liberation) 5. 28.

2678. मोक्षयिष्यामि Fut. 1st pers. sing. of the 10th conj. Ubhayapadī root Mokṣ (To release or set free) 18. 66.

2679. मोक्षम् Acc. sing. of the mas. noun Mokṣa (Final liberation) 18. 30.

2680. मोक्ष्यसे Pass. 2nd pers. sing. of the root Muc-muñc (See No. 2642) 4. 16 ; 9. 1, 28.

2681. मोक्षकर्माणः Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mogha-karman (One who has been doing fruitless acts) 9. 12.

2682. मोक्षज्ञानाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mogha-jñāna (One whose knowledge is not productive of any result) 9. 12.

2683. मोक्षम् Adv. Ind. (In vain) 3. 16.

2684. मोक्षशाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Moghāśa (One who entertains vain hopes) 9. 12.

2685. मोक्ष्ये Fut. 1st pers. sing. of the root Mud (To rejoice) 16. 15.

2686. मोहकलिलम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Mohakalila (A thick snare brought on by delusion) 2. 52.

2687. मोहजालसमावृताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Mohajālasamāvṛta (Enveloped by the snare of delusion) 16. 16.

2688. मोहनम् Nom. sing. of the neu. noun Mohana (The cause of delusion or infatuation) 14. 8 ; 18. 39.

2689. मोहयसि Pres. 2nd pers. sing. of the caus. form of the root Muh (To become deluded or infatuated) 3. 2.

2690. मोहम् Acc. sing. of the mas. noun Moha (Delusion or infatuation) 4. 35 ; 14. 22.

2691. मोहः Nom. sing. of the mas. noun Moha (See No. 2690) 11. 1 ; 14. 13 ; 18. 73.

2692. मोहात् Abl. sing. of the mas. noun Moha (See No. 2690) 16. 10 ; 18. 7, 25, 60.

2693. मोहितम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Mohita (Deluded or infatuated) 7. 13.

2694. मोहिताः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Mohita (See No. 2693) 4. 16.

2695. मोहिनीम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Mohinī (That which causes delusion or infatuation) 9. 12.

2696. मौनम् Nom. sing. of the neu. noun Mauna (Reticence) 10. 38 ; 17. 16.

2697. मौनी Nom. sing. of the mas. noun Maunin (One who observes reticence) 12. 19.

2698. म्रियते Pres. 3rd pers. sing. of the root Mṛ (To die) 2. 20.

य

2699. यक्षरक्षसाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Yakṣarakṣas (The Yakṣa and the Rākṣasa) 10. 23.

2700. यक्षरक्षसि Nom. plu. of the neu. comp. noun Yakṣarakṣas (See No. 2699) 17. 4.

2701. यक्ष्ये Fut. Ātma. 1st pers. sing. of the Ubhayapadī root Yaj (See No. 671) 16. 15.

2726. यज्ञैः Inst. plu. of the mas. noun Yajña (See No. 2716) 9. 20. For the occurrence of this word in 3. 10 according to Rāmānuja see App. I. 11 and the remark in the entry as to the word *Saha*, *infra*.

2727. यतचित्तस्य Gen. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yata-citta (One who has brought his mind under restraint) 6. 19.

2728. यतचित्तात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yata-cittātman (One who has brought his mind and heart under restraint) 4. 21; 6. 10.

2729. यतचित्तेन्द्रियक्रियः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yatacittendriyakriya (One who has brought under restraint the actions of the mind and the senses) 6. 12.

2730. यतचेतसाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Yata-cetas (One who has brought one's mind under restraint) 5. 26.

2731. यततः Gen. sing. of the mas. form of the Paras. pres. participial adj. Yatat (Striving) 2. 60.

2732. यतता Inst. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Yatat (See No. 2731) 6. 36.

2733. यतताम् Gen. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Yatat (See No. 2731) 7. 3.

2734. यतति Paras. pres. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Yat (To strive) 7. 3.

2735. यतते Ātma. pres. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Yat (See No. 2734) 6. 43.

2736. यतन्तः Nom. plu. of the mas. form of the Paras. pres. participial adj. Yatat (See No. 2731) 9. 14; 15. 11².

2737. यतन्ति Paras. pres. 3rd pers. plu. of the root Yat (See No. 2734) 7. 29.

2738. यतमानः Nom. sing. of the Ātma. pres. participial adj. Yatamāṇa (Striving) 6. 45.

2739. यतयः Nom. plu. of the mas. noun Yati (A man who has restrained his mind, body and senses) 4. 28; 8. 11.

2740. यतवाक्कायमानसः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Yata-vākkāyamānas (One who has restrained his speech, body and mind) 18. 52.

2741. यतः Adv. Ind. (From where). This word is used as a substitute for the word Yasmāt, the abl. sing. of the pronoun Yad. When repeated as in 6. 26 it has the sense of 'from wherever.' 6. 26²; 13. 3; 15. 4; 18. 46.

2742. यतात्मवान् Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yatāt-mavat (One who has one's mind under control) 12. 11.

2743. यतात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yatā-tman (One who has one's mind under one's control) 12. 14.

2744. यतात्मानः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Yatā-tman (See No. 2743) 5. 25.

2745. यतीनाम् Gen. plu. of the mas. noun Yati (See No. 2739) 5. 26.

2746. यत्तेन्द्रियमनोबुद्धिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Yatendriya-manobuddhi (One who has one's senses, mind and intellect under one's control) 5. 28.

2767. यस्मिन् Loc. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 6. 22 ; 15. 4.

2768. यस्य Gen. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 61, 68 ; 4. 19 ; 8. 22 ; 15. 1 ; 18. 17².

2769. यस्याम् Loc. sing. of the fem. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 69.

2770. यः Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 19², 21, 57, 71 ; 3. 6, 7, 12, 16, 17, 42 ; 4. 9, 14, 18² ; 5. 3, 5, 10, 23, 24², 28 ; 6. 1, 30, 31, 32, 33, 47 ; 7. 21² ; 8. 5, 9, 13, 14, 20 ; 9. 26 ; 10. 3, 7 ; 11. 55 ; 12. 14, 15², 16, 17² ; 13. 1, 3, 23, 27, 29 ; 14. 23², 26 ; 15. 1, 17, 19 ; 16. 23 ; 17. 3, 11 ; 18. 11, 16, 55, 67, 68, 70, 71.

2771. या Nom. sing. of the fem. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 69 ; 18. 30, 32, 50.

2772. यातयामस् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Yāta-yāma (That over which a night has passed away) 17. 10.

2773. याति Pres. 3rd pers. sing. of the root Yā (To go) 6. 45 ; 8. 5, 8, 13, 26 ; 13. 28 ; 14. 14 ; 16. 22.

2774. यादव Voc. sing. of the mas. noun Yādava (A scion of the family of Yadu, here used as a form for addressing Śrī Kṛṣṇa) 11. 41.

2775. यादसाम् Gen. plu. of the mas. noun Yādas (A god presiding over the element of water) 10. 29.

2776. याद्वक् Adv. Ind. (Of what kind of appearance) 13. 3.

2777. यान् Acc. plu. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 6.

2778. यान्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Yā (See No. 2773) 3. 33 ; 4. 31 ; 7. 23², 27 ; 8. 23 ; 9. 7, 25², 32 ; 13. 34 ; 16. 20.

2779. यानिः Inst. plu. of the fem. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 10. 16.

2780. यावत् Adv. Ind. (So that) 1. 22 ; the same used as an adj. (Any) 13. 26.

2781. यावत् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Yāvat (Of what kind or as much) 2. 46 ; 18. 55.

2782. यास्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the root Yā (See No. 2773) 2. 35 ; 4. 35.

2783. याम् Acc. sing. of the fem. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 42 ; 7. 21².

2784. याः Nom. plu. of the fem. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 14. 4.

2785. युक्चेतसः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Yuktacetā (One whose mind is regulated by one's own will) 7. 30.

2786. युक्चेष्टस्य Gen. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Yuktaceṣṭa (One whose movements are under one's control) 6. 17.

2787. युक्ततमः Nom. sing. of the mas. form of the super. degree of the past pass. participial adj. Yukta (One who is the best of those who have a composed, well-regulated or balanced mind) 6. 47. For the definitions of the term *Yukta* given in the B. G. itself see No. 2790 *infra*.

2788. युक्ततमाः Nom. plu. of the mas. form of the super. degree of the past pass. participial adj. Yukta (See Nos. 2787 and 2790) 12. 2.

2809. युद्धे Loc. sing. of the neu. noun Yuddha (See No. 2806) 1. 23, 33 ; 18. 43.

2810. युधामन्युः Nom. sing. of the mas. noun Yudhāmanyu (The name of a king who took part in the Mbh. war on the side of the Pāṇḍavas) 1. 6.

2811. युधि Loc. sing. of the fem. noun Yudh (A battle) 1. 4.

2812. युधिष्ठिरः Nom. sing. of the mas. noun Yudhiṣṭhira (The eldest of the Pāṇḍavas) 1. 16.

2813. युध्य Ind. past participle of the root Yudh (To fight) 8. 7.

2814. युध्यस्व Imp. 2nd pers. sing. of the root Yudh (See No. 2813) 2. 18 ; 3. 30 ; 11. 34.

2815. युयुधानः Nom. sing. of the mas. noun Yuyudhāna (Another name of king Sātyakī who had fought on the side of the Pāṇḍavas in the Mbh. war) 1. 4.

2816. युयुत्सवः Nom. plu. of the desi. verbal mas. noun Yuyutsu (One who is eager to fight) 1. 1.

2817. युयुत्सुस् Acc. sing. of the desi. verbal mas. noun Yuyutsu (See No. 2816) 1. 28.

2818. ये Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 1. 7, 23 ; 3. 13, 31, 32 ; 4. 11 ; 5. 22 ; 7. 12², 14, 29 ; 9. 22, 23, 29, 32 ; 11. 22, 32 ; 12. 1², 2, 3, 6, 20 ; 13. 34 ; 17. 1, 5.

2819. येन Inst. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 2. 17 ; 3. 2 ; 4. 35 ; 6. 6 ; 8. 22 ; 10. 10 ; 18. 20, 46.

2820. येनकेनचित् Inst. sing. of the pronouns Yad and Kim joined together and the suffix Cit added thereto

with a view to put an emphasis (By anything whatever) 12. 19.

2821. येषाम् Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 2747) 1. 33 ; 2. 35 ; 5. 16, 19 ; 7. 28 ; 10. 6.

2822. योक्तव्यः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Yuktavya (Should be practised) 6. 23.

2823. योगक्षेमस् Acc. sing. of the neu. comp. noun Yogakṣema (The acquisition of that which is not in one's possession and the preservation of that which is) 9. 22.

2824. योगधारणास् Acc. sing. of the fem. comp. noun Yogadhāraṇā (The kind of concentration which leads to the union of the individual soul with the supreme or that which forms part of the practice of Yoga) 8. 12.

2825. योगबलेन Inst. sing. of the neu. comp. noun Yogabala (The strength which comes from the practice of Yoga) 8. 10.

2826. योगभ्रष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past participial comp. adj. Yogabhraṣṭa (One who has slipped away from the path of Yoga) 6. 41.

2827. योगमायासमावृतः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yogamāyāsamāvṛta (Enveloped or covered all over by the Yogamāyā i. e. the power of delusion) 7. 25.

2828. योगयज्ञाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Yogayajña (A sacrifice consisting of the practice of Yoga) 4. 28.

2829. योगयुक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Yogayukta (One who has practised Yoga) 5. 6, 7 ; 8. 27.

2850. योगे Loc. sing. of the mas. noun Yoga (See No. 2838) 2. 39.

2851. योगेन Inst. sing. of the mas. noun Yoga (See No. 2838) 10. 7; 12. 6; 13. 24; 18. 33.

2852. योगेश्वर Voc. sing. of the mas. comp. noun Yogeshvara (The Lord of the different kinds of Yoga) 11. 4.

2853. योगेश्वरः Nom. sing. of the mas. comp. noun Yogeshvara (See No. 2852) 18. 78.

2854. योगेश्वरात् Abl. sing. of the mas. comp. noun Yogeshvara (See No. 2852) 18. 75.

2855. योगैः Inst. plu. of the mas. noun Yoga (See No. 2838) 5. 5.

2856. योत्स्यमानान् Acc. plu. of the mas. form of the Ātma. fut. participial adj. Yotsyamāna (One who is about to fight) 1. 23.

2857. योत्स्ये Fut. Ātma. 1st pers. sing. of the root Yudh (See No. 2813) 2. 9; 18. 59.

2858. योद्धव्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participle Yoddhavya (It is incumbent to fight) 1. 22.

2859. योद्धुकामान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Yoddhukāma (One who is desirous of fighting) 1. 22.

2860. योधमुख्यैः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Yodhamukhya (A principal one amongst the warriors) 11. 26.

2861. योधवीरान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Yodhavīra. (A hero amongst warriors) 11. 34.

2862. योधाः Nom. plu. of the noun Yodha (A warrior) 11. 32.

2863. योनिम् Acc. sing. of the fem. noun Yoni (Lit. 'the womb or

uterus' and hence 'any generating cause or source of origin') 16. 20.

2864. योनिषु Loc. plu. of the fem. noun Yoni (See No. 2863) 16. 19.

2865. योनिः Nom. sing. of the fem. noun Yoni (See No. 2863) 14. 3.

2866. यौवनम् Nom. sing. of the neu. noun Yauvana (Youth) 2. 13.

र

2867. रक्षांसि Nom. plu. of the neu. noun Raksas (A member of an aboriginal race known by that name; or an issue of a marriage between an Arya male and an Anarya female) 11. 36.

2868. रजसः Gen. sing. of the neu. noun Rajas (The attribute of the primordial matter making itself manifest in beings as activity, greed, wrath &c.) 14. 16, 17.

2869. रजसि Loc. sing. of the neu. noun Rajas (See No. 2868) 14. 12, 15.

2870. रजः Nom. sing. of the neu. noun Rajas (See No. 2868) 14. 5, 7, 9, 10³; 17. 1.

2871. रजोगुणसमुद्भवः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Rajogunāsamudbhava (That which owes its rise to the Rajoguna) 3. 37.

2872. रणसमुद्यमे Loc. sing. of the mas. comp. noun Raṇasamudyama (Preparation on the battlefield) 1. 22.

2873. रणात् Abl. sing. of the neu. noun Raṇa (A battlefield) 2. 35.

2874. रणे Loc. sing. of the neu. noun Raṇa (See No. 2873) 1. 46; 11. 34.

2875. रताः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Rata (Devoted to or engaged in) 5. 25; 12. 4.

2899. राजसम् Nom. or acc. sing. of the neu. or acc. sing. of the mas. form of the adj. Rājasa (See No. 2898) 17. 12, 18, 21; 18. 8, 21, 24, 38.

2900. राजसः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Rājasa (See No. 2898) 18. 27.

2901. राजसाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Rājasa (See No. 2898) 7. 12; 14. 18; 17. 4.

2902. राजसी Nom. sing. of the fem. form of the adj. Rājasa (See No. 2898) 17. 2; 18. 31, 34.

2903. राजा Nom. sing. of the mas. noun Rājan (A king) 1. 2, 16.

2904. राज्यसुखलोभेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Rājyasukhalobha [Greed of the happiness derived from (the possession of) a kingdom] 1. 45.

2905. राज्यम् Acc. sing. of the neu. noun Rājya (A kingdom) 1. 32, 33; 11. 33.

2906. राज्येन Inst. sing. of the neu. noun Rājya (See No. 2905) 1. 32.

2907. रात्रिम् Acc. sing. of the fem. noun Rātri (Night) 8. 17.

2908. रात्रिः Nom. sing. of the fem. noun Rātri (See No. 2907) 8. 25.

2909. रात्र्यागमे Loc. sing. of the mas. comp. noun Rātryāgama (The advent of night) 8. 18, 19.

2910. राधनम् Acc. sing. of the neu. noun Rādhana (Worship or adoration) 7. 22.

2911. रामः Nom. sing. of the mas. noun Rāma (This may be either Paraśurāma, son of Jamadagni, a Ṛṣi of the Vedic age or Rāmacandra, son of Daśaratha of the Solar Race. Very probably the former is meant

here as he is believed to be an adept in the military science) 10. 31.

2912. रिपुः Nom. sing. of the mas. noun Ripu (An enemy) 6. 5.

2913. रुद्राणाम् Gen. plu. of the mas. noun Rudra (The generic name of a group of 11 gods of the Vedic pantheon) 10. 23.

2914. रुद्रादित्याः Nom. plu. of the mas. comp. noun Rudrāditya (Rudra and Āditya) 11. 22.

2915. रुद्रान् Acc. plu. of the mas. noun Rudra (See No. 2913) 11. 6.

2916. रुद्ध्वा Ind. past participle of the root Rudh (To check or hold back) 4. 29.

2917. रुधिरप्रदिग्धान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Rudhirapradigdha (Besmeared with blood) 2. 5.

2918. रूपस्य Gen. sing. of the neu. noun Rūpa (A form) 11. 52.

2919. रूपम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Rūpa (See No. 2918) 11. 3, 9, 20, 23, 45, 47, 49², 50, 51, 52; 15. 3; 18. 77.

2920. रूपाणि Acc. plu. of the neu. noun Rūpa (See No. 2918) 11. 5.

2921. रूपेण Inst. sing. of the neu. noun Rūpa (See No. 2918) 11. 46.

2922. रोमहर्षणम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Romaharṣaṇa (That which causes horripilation, a feeling as the consequence whereof one's hair stand on their ends) 18. 74.

2923. रोमहर्षः Nom. sing. of the mas. comp. noun Romaharṣa (Horripilation i. e. a feeling as the consequence whereof one's hair stand on their ends) 1. 29.

2950. लोकः Nom. sing. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 3. 9, 21; 4. 31, 40; 7. 25; 12. 15.

2951. लोकात् Abl. sing. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 12. 15.

2952. लोकान् Acc. plu. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 6. 41; 10. 16; 11. 30, 32; 14. 14; 18. 17, 71.

2953. लोकाः Nom. plu. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 3. 24; 8. 16; 11. 23, 29.

2954. लोके Loc. sing. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 2. 5; 3. 3; 4. 12; 6. 42; 10. 6; 13. 13; 15. 16, 18; 16. 6.

2955. लोकेषु Loc. plu. of the mas. noun Loka (See No. 2948) 3. 22.

2956. लोभः Nom. sing. of the mas. noun Lobha (Greed or avarice) 14. 12, 17; 16. 21.

2957. लोभोपहतचेतसः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Lobhopahata-cetas (One whose mind is clouded over by greed) 1. 38.

व

2958. वक्तुम् Inf. of the root Vac. (See No. 722) 10. 16.

2959. वक्त्राणि Acc. plu. of the neu. noun Vaktra (A mouth) 11. 27, 28, 29.

2960. वक्ष्यामि Fut. 1st pers. sing. of the root Vac (See No. 722) 7. 2; 8. 23; 10. 1; 18. 64.

2961. वचनम् Acc. sing. of the neu. noun Vacana (Speech, mandate or opinion) 1. 2; 11. 35; 18. 73.

2962. वचः Acc. plu. of the neu. noun Vacas (Speech, mandate or opinion) 2. 10; 10. 1; 11. 1; 18. 64.

2963. वज्रम् Nom. sing. of the neu. noun Vajra (Lit. 'a thunderbolt', but here 'a weapon of that name probably made from flint') 10. 28.

2964. वद Imp. 2nd pers. sing. of the root Vad (To speak) 3. 2.

2965. वदन्ति Pres. 3rd pers. sing. of the root Vad (See No. 2964) 2. 29.

2966. वदनैः Inst. plu. of the neu. noun Vadana (A face or countenance) 11. 30.

2967. वदन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Vad (See No. 2964) 8. 11.

2968. वदसि Pres. 2nd pers. sing. of the root Vad (See No. 2964) 10. 14.

2969. वदिष्यन्ति Fut. 3rd pers. plu. of the root Vad (See No. 2964) 2. 36.

2970. वयम् Nom. plu. of the pro-noun Asmad (See No. 506) 1. 37, 45; 2. 12.

2971. वर Voc. sing. of the mas. form of the adj. Vara (The best or the highest) 8. 4. This word forms part of the expression देहभृतां वर meaning 'the best or the highest of the embodied souls'.

2972. वरुणः Nom. sing. of the mas. noun Varuṇa (The name of one of the gods of the Vedic pantheon presiding over the element of water and looked upon as the Moral Governor of the World) 10. 29; 11. 39.

2973. वर्णसंकरकारकैः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Varṇa-saṁkarakāraka (That which is the cause of a mixture of Varnas) 1. 43.

2974. वर्णसंकरः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Varṇa-saṁkara used as a noun (One who is the result of a mixture of Varnas) 1. 41.

3001. वाचम् Acc. sing. of the fem. noun Vāk (See No. 2997) 2. 42.

3002. वाच्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Vācya (Fit to be spoken about) 18. 67.

3003. वादः Nom. sing. of the mas. noun Vāda (A theory or doctrine ; also a discussion) 10. 32.

3004. वादिनः Nom. plu. of the mas. noun Vādin (One who advances a theory or doctrine) 2. 42.

3005. वायुः Nom. sing. of the mas. noun Vāyu (The wind) 2. 67 ; 9. 6 ; 15. 8 ; (The fourth gross element) 7. 4 ; (The Wind-god of the Vedic pantheon) 11. 39.

3006. वायोः Gen. sing. of the mas. noun Vāyu (The wind) 6. 34.

3007. वार्ष्णेय Voc. sing. of the mas. noun Vārṣṇeya (A scion of the Vṛṣṇi family of the Yādavas, here used to address Śrī Kṛṣṇa) 1. 41 ; 3. 36.

3008. वासवः Nom. sing. of the mas. noun Vāsava (Lit. a son or descendant of Vasu, used here to designate Indra, one of the principal gods of the Vedic pantheon) 10. 22.

3009. वासः Nom. sing. of the mas. noun Vāsa (Residence) 1. 44.

3010. वासोसि Acc. plu. of the neu. noun Vāsas (Clothing) 2. 22.

3011. वासुकिः Nom. sing. of the mas. noun Vāsuki (The name of a king of serpents according to the Paurāṇic mythology) 10. 28.

3012. वासुदेवस्य Gen. sing. of the mas. noun Vāsudeva (Lit. ' a son of Vasudeva ' , but here used to refer particularly to Śrī Kṛṣṇa) 18. 74.

3013. वासुदेवः Nom. sing. of the mas. noun Vāsudeva (See No. 3012) 7. 19 ; 10. 37 ; 11. 50.

3014. विकम्पितुम् Inf. of the root Kamp with the prefix Vi (To shake or to cause to tremble) 2. 31.

3015. विकर्णः Nom. sing. of the mas. noun Vikarṇa (The name of a warrior fighting on the side of the Kauravas in the Mbh. war) 1. 8.

3016. विकर्मणः Gen. sing. of the neu. noun Vikarman (An act which has been prohibited) 4. 17. This is not abl. sing. of the word. (See Śaṅkara's commentary).

3017. विकारान् Acc. plu. of the mas. form Vīkāra (A modification) 13. 19.

3018. विक्रान्तः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Vikrānta (One who performs heroic deeds) 1. 6.

3019. विगतकल्मषः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vigatakalmaṣa (One from whose mind sin has disappeared) 6. 28.

3020. विगतज्वरः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vigatajvara (One from whose mind sorrow has disappeared) 3. 30.

3021. विगतभीः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vigatabhī (One whose mind has become free from fear) 6. 14.

3022. विगतस्पृहः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vigataspr̥ha (One whose mind has become free from expectations) 2. 56 ; 18. 49.

3023. विगतः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Vigata (Disappeared or vanished) 11. 1.

3046. विदित्वा Ind. past participle of the 2nd conj. Paras. root Vid (To know) 2. 25 ; 8. 28.

3047. विदुः Pres. 3rd pers. plu. of the root Vid (See No. 3046) 4. 2 ; 7. 29, 30 ; 8. 17 ; 10. 2, 14 ; 13. 34 ; 16. 7 ; 18. 2.

3048. विद्धि Imp. 2nd pers. sing. of the root Vid (See No. 3046) 2. 17 ; 3. 15, 32, 37 ; 4. 13, 32, 34 ; 6. 2 ; 7. 5, 10, 12 ; 10. 24, 27 ; 13. 2, 19², 26 ; 14. 7, 8 ; 15. 12 ; 17. 6, 12 ; 18. 20, 21.

3049. विद्यः Pres. 3rd pers. plu. of the root Vid (See No. 3046) 2. 6.

3050. विद्यते Pres. 3rd pers. sing. of the 4th conj. Ātma. root Vid (To be) 2. 16², 31, 40 ; 3. 17 ; 4. 38 ; 6. 40 ; 8. 16, 16. 7.

3051. विद्यात् Pot. 3rd pers. sing. of the root Vid (See No. 3046) 6. 23 ; 14. 11.

3052. विद्यानाम् Gen. plu. of the fem. noun Vidyā (Knowledge or Science) 10. 32.

3053. विद्याम् Pot. 1st pers. sing. of the root Vid (See No. 3046) 10. 17.

3054. विद्याविनयसंपन्ने Loc. sing. of mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vidyāvinayasampanna (One who is endowed with knowledge, and good manners) 5. 18.

3055. विद्वान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Vīdvaṭ used as a noun (A learned man) 3. 25, 26.

3056. विधानोक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vīdhānokta (Mentioned in the prescribed rules as to ceremonies) 17. 24.

3057. विधिदृष्टः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vīdhīdrṣṭa (As re-

cognised by the prescribed rules) 17. 11.

3058. विधिहीनम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vīdhīhīna (Devoid of a prescribed form) 17. 13.

3059. विधीयते Pass. 3rd pers. sing. of the root Vīdhā (To ordain or fix) 2. 44.

3060. विधेयात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Vīdheyāṭman (One whose heart can be regulated at will) 2. 64.

3061. विनश्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the root Naś with the prefix Vi (To perish) 18. 58.

3062. विनद्य Ind. past participial of the root Nad with prefix Vi (To make a sound) 1. 12.

3063. विनश्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Naś with the prefix Vi (See No. 3061) 4. 40 ; 8. 20.

3064. विनश्यत्सु Loc. plu. of the neu. form of the pres. participial adj. Vīnaśyat (Perishing) 13. 27.

3065. विना Adv. Ind. (Without) 10. 39.

3066. विनाशम् Acc. sing. of the mas. noun Vīnāśa (Destruction) 2. 17.

3067. विनाशः Nom. sing. of the mas. noun Vīnāśa (See No. 3066) 6. 40.

3068. विनाशाय Dat. sing. of the mas. noun Vīnāśa (See No. 3066) 4. 8.

3069. विनियतम् Nom. sing. of the past pass. participial adj. Vīniyata (Well-regulated) 6. 18.

3070. विनियम्य Ind. past participle of the root Yam with the prefixes Ni and Vi (To regulate completely or bring well under one's control) 6. 24.

3095. विमुक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Vimukta (See No. 3094) 15. 5.

3096. विमुच्य Ind. past participle of the 6th conj. Ubhayapadī root Muc-muñc with the prefix Vi (To give up, cast off or release) 18. 53.

3097. विमुञ्चति Pres. Paras. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Muc-muñc with the prefix Vi (See No. 3096) 18. 35.

3098. विमुह्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Muh with the prefix Vi (To be deluded or infatuated) 2. 72.

3099. विमूढः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Vimūḍha (One who has been deluded away) 6. 38.

3100. विमूढभावः Nom. sing. of the mas. comp. noun Vimūḍhabhāva (A sense of delusion) 11. 49.

3101. विमूढात्मा Nom. sing. of the mas. comp. noun Vimūḍhātman (One whose heart has been overpowered by delusion) 3. 6.

3102. विमूढाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Vimūḍha (See No. 3099) 15. 10.

3103. विमृश्य Ind. past participle of the root Mṛś with the prefix Vi (To think over) 18. 63.

3104. विमोक्षाय Dat. sing. of the mas. noun Vimokṣa (Complete release or final liberation) 16. 5.

3105. विमोक्ष्यसे Fut. 2nd pers. sing. of the Ubhayapadī root Muc-muñc with the prefix Vi (See No. 3096) 4. 32.

3106. विमोहयति Caus. 3rd pers. sing. of the root Muh with the prefix Vi (To throw one off one's guard or delude) 3. 40.

3107. विराटः Nom. sing. of the mas. noun Virāta (The name of a

king fighting on the side of the Paṇḍavas in the Mbh. War in whose country they had lived *incognito*) 1. 4, 17.

3108. विलग्नाः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Vilagna (Stuck or pressed hard) 11. 27.

3109. विवस्वतः Gen. sing. of the mas. noun Vivasvat (The Sun) 4. 4.

3110. विवस्वते Dat. sing. of the mas. noun Vivasvat (See No. 3109) 4. 1.

3111. विवस्वान् Nom. sing. of the mas. noun Vivasvat (See No. 3109) 4. 1.

3112. विविक्तदेशसेवित्वम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Viviktadeśa-sevitva (The quality of having made a secluded place one's place of residence) 13. 10.

3113. विविक्तसेवी Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Viviktasevin (One who has made a secluded place one's place of residence) 18. 52.

3114. विविधाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Vividha (Of diverse sorts) 17. 25 ; 18. 14.

3115. विविधैः Inst. plu. of the mas. form of the adj. Vividha (See No. 3114) 13. 4.

3116. विवृद्धम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Vivṛddha (Augmented, increased or accelerated) 14. 11.

3117. विवृद्धे Loc. sing. of the neu. form of the adj. Vivṛddha (See No. 3116) 14. 12, 13.

3118. विशते Pres. Ātma. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Viś (To enter) 18. 55.

3140. विषादम् Acc. sing. of the mas. noun Viṣāda (Dejection or remorse) 18. 35.

3141. विषादी Nom. sing. of the mas. noun Viṣādin (One who is habitually in a dejected mood) 18. 28.

3142. विषीदन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Viṣīdat (One who is feeling dejected) 1. 28.

3143. विषीदन्तम् Acc. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Viṣīdat (See No. 3142) 2. 1, 10. Rāmānuja alone amongst the comm. reads *Śīdamānam* in place of this word in 2. 10. (See App. I. 5).

3144. विष्टम् Ind. past participle of the root Stambh with the prefix Vi (To fix firmly) 10. 42.

3145. विष्टितम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Viṣṭhita (That which has pervaded or surrounded) 13. 17. For the occurrence of this word there see the note on the word विष्टितम्.

3146. विष्णुः Nom. sing. of the mas. noun Viṣṇu (One of the twelve names of the Vedic deity Āditya) 10. 21. (See also No. 3147.)

3147. विष्णो Voc. sing. of the mas. noun Viṣṇu (The God who pervades the Universe and protects it; one of the Paurāṇic trinity) 11. 24, 30. (See also No. 3146.)

3148. विसर्गः Nom. sing. of the mas. noun Visarga (Specific creation) 8. 3.

3149. विसृजन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Viśijāt (Ejecting) 5. 9.

3150. विसृजामि Pres. 1st pers. sing. of the root Srj with the prefix Vi

(Lit. 'to leave off, cast aside, throw out, or abandon', but here 'to create or evolve') 9. 7, 8.

3151. विसृज्य Ind. past participle of the root Srj with the prefix 'Vi (See No. 3150) 1. 47.

3152. विस्तरशः Adv. Ind. (In details) 11. 2; 16. 6.

3153. विस्तरस्य Gen. sing. of the mas. noun Vistara (Expansion) 10. 19.

3154. विस्तरः Nom. sing. of the mas. noun Vistara (See No. 3153) 10. 40.

3155. विस्तरेण Inst. sing. of the mas. noun Vistara used adverbially (In details) 10. 18.

3156. विस्तारम् Acc. sing. of the mas. noun Vistāra (The same as *Vistara* for which see No. 3153) 13. 30.

3157. विस्मयः Nom. sing. of the mas. noun Vismaya (Surprise) 18. 77.

3158. विस्मयाविष्टः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Vismayāviṣṭa (One who is overpowered by surprise) 11. 14.

3159. विस्मिताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Vismita (Surprised) 11. 22..

3160. विहाय Ind. past participle of the root Hā with the prefix Vi (To abandon or cast off) 2. 22^a, 71.

3161. विहारशय्यासनभोजनेषु Loc. plu. of the neu. comp. noun Vihāraśayyāsanabhojan (Listless outing, bed, seat and dinner) 11. 42. In this context the expression can be appropriately translated as "At the times of moving about for pleasure, lying down, sitting or dining, together".

3182. वेदान्तकृत Nom. sing. of the mas. comp. noun Vedāntakṛt (The founder of the Vedāntas *i. e.* the Aupanishad school) 15. 15.

3183. वेदाः Nom. plu. of the mas. noun Veda (See No. 3181) 2. 45; 17. 23.

3184. वेदितव्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Veditavya (That which should be known) 11. 18.

3185. वेदितुम् Inf. of the root Vid (See No. 3046) 13. supernumerary stanza (See App. I. 31); 18. 1.

3186. वेदेषु Loc. plu. of the mas. noun Veda (See No. 3181) 2. 46; 8. 28.

3187. वेदे Loc. sing. of the mas. noun Veda (The three Vedas taken collectively) 15. 18.

3188. वेदैः Inst. plu. of the mas. noun Veda (See No. 3181) 11. 53; 15. 15.

3189. वेद्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Vedya (The thing that should be known) 9. 17; 11. 38.

3190. वेद्यः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participial adj. Vedya (He who should be known) 15. 15.

3191. वेपथुः Nom. sing. of the mas. noun Vepathu (Horripilation or tremor) 1. 29.

3192. वेपमानः Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Vepamāna (One who was trembling) 11. 35.

3193. वैनतेयः Nom. sing. of the mas. noun Vainateya (The son of Vinatā *i. e.* Garuḍa) 10. 30.

3194. वैराग्यम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Vairāgya (Absence

of attachment *i. e.* indifference towards the objects of sense-perception) 13. 8; 18. 52.

3195. वैराग्येण Inst. sing. of the neu. noun Vairāgya (See No. 3194) 6. 35.

3196. वैरिणम् Acc. sing. of the mas. noun Vairin (An enemy) 3. 37.

3197. वैश्यकर्म Nom. sing. of the neu. comp. noun Vaiśyakarman (Action appropriate to a member of the Vaiśya class) 18. 44.

3198. वैश्याः Nom. sing. of the mas. noun Vaiśya (A member of the third Varna who was either an agriculturist or a trader by profession) 9. 32.

3199. वैश्चानरः Nom. sing. of the mas. noun Vaiśvānara (The heat in the stomach popularly known as the Jātharāgni) 15. 14.

3200. व्यक्तमध्यानि Nom. plu. of the neu. comp. noun Vyaktamadhya (That which is manifest in the middle stage) 2. 28.

3201. व्यक्तयः Nom. plu. of the fem. noun Vyakti (Lit. 'a thing which is manifest' and hence 'the state of an individual' or 'manifestation') 8. 18.

3202. व्यक्तिम् Acc. sing. of the fem. noun Vyakti (See No. 3201) 7. 24; 10. 14.

3203. व्यत्तिरिव्यति Fut. 3rd pers. sing. of the root Tr with the prefixes Ati and Vi (To swim across) 2. 52.

3204. व्यतीतानि Nom. plu. of the neu. form of the past pass. participial adj. Vyatīta (The one which has passed away) 4. 5.

3205. व्यथन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Vyath (To be afflicted or disturbed.) 14. 2. This is a 1st conj. Ātma. root but is irregularly used as a Paras. one.

3229. व्रज Imp. 2nd pers. sing. of the root Vraj (To go or sweep the way) 18 66. The expression शरणं व्रज of which this word forms part should be understood to mean "surrender thyself to or seek resort in me)".

3230. व्रजेत Pot. 3rd pers. sing. of the root Vraj (See No. 3229) 2. 54. The question व्रजेत किम् may mean either "What would he sweep away from his way?" or "Where would he go?" The first would have to be understood in a metaphorical sense.

श

3231. शक्नोति Pres. Paras. 3rd pers. sing. of the Ubhayapadī root Śak (To be able to do something) 5. 23.

3232. शक्नोमि Pres. Paras. 1st pers. sing. of the root Śak (See No. 3231) 1. 30.

3233. शक्नोषि Pres. Paras. 2nd pers. sing. of the root Śak (See No. 3231) 12. 9.

3234. शक्यसे Pres. Ātma. 2nd pers. sing. of the root Śak (See No. 3231) 11. 8.

3235. शक्यम् Nom. sing. of the neu. form of the pot. participial adj. Śakya (Possible) 11. 4; 18. 11.

3236. शक्यः Nom. sing. of the mas. form of the pot. participle Śakya (See No. 3235) 6. 36; 11. 48, 53, 54.

3237. शङ्करः Nom. sing. of the mas. noun Śaṅkara (One of the names of the Vedic Rudra and of the third god of the Paurāṇic trinity) 10. 23.

3238. शङ्खम् Acc. sing. of the mas. noun Śaṅkha (A conch) 1. 12.

3239. शङ्खाः Nom. plu. of the mas. noun Śaṅkha (See No. 3238) 1. 13.

3240. शङ्खान् Acc. plu. of the mas. noun Śaṅkha (See No. 3238) 1. 18.

3241. शङ्खौ Acc. dual of the mas. noun Śaṅkha (See No. 3238) 1. 14.

3242. शठः Nom. sing. of the mas. noun Śaṭha (A rogue) 18. 28.

3243. शतशः Adv. Ind. (By hundreds) 11. 5.

3244. शत्रुत्वे Loc. sing. of the neu. noun Śatrutva (Enmity) 6. 6.

3245. शत्रुवन् The mas. noun Śatru with the suffix Vat having the sense of likeness (Like an enemy) 6. 6.

3246. शत्रुम् Acc. sing. of the mas. noun Śatru (An enemy) 3. 43.

3247. शत्रुः Nom. sing. of the mas. noun Śatru (See No. 3246) 16. 14.

3248. शत्रून् Acc. plu. of the mas. noun Śatru (See No. 3246) 11. 33.

3249. शत्रौ Loc. sing. of the mas. noun Śatru (See No. 3246) used in the sense of the dat. sing. 12. 18.

3250. शनैः Adv. Ind. (Slowly) 6. 25^a.

3251. शब्दब्रह्म Acc. sing. of the neu. comp. noun Śabdabrahma (The Veda) 6. 44. The expression शब्दब्रह्मातिवर्तते means "Transcends the Vedas (the foundation of the Karmamārga)".

3252. शब्दः Nom. sing. of the mas. noun Śabda (Sound) 1. 13; 7. 8.

3253. शब्दादीन् Acc. plu. of the mas. comp. noun Śabdādi (Sound &c.) 4. 26; 18. 51.

3254. शमम् Acc. sing. of the mas. noun Śama (Calmness or peace of mind) 11. 24.

3255. शमः Nom. sing. of the mas. noun Śama (See No. 3254) 6. 3; 10. 4; 18. 42.

3256. शंससि Pres. 2nd pers. sing. of the root Śaṁs (To praise) 5. 1.

3283. शारीरम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Śārīra (Physical) 4. 21.

3284. शाश्वतधर्मगोप्ता Nom. sing. of the mas. comp. noun Śāśvatadharmagoptṛ (One who is the preserver of the eternal Dharma *i. e.* such an order of things as does not change with times and places) 11. 18.

3285. शाश्वतस्य Gen. sing. of the mas. form of the adj. Śāśvata (Eternal *i. e.* such as does not change with times and places) 14. 27.

3286. शाश्वतम् Acc. sing. of the mas. or neu. form of the adj. Śāśvata (See No. 3285) 10. 12; 18. 56, 62.

3287. शाश्वतः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Śāśvata (See No. 3285) 2. 20.

3288. शाश्वताः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Śāśvata (See No. 3285) 1. 43.

3289. शाश्वतीः Nom. plu. of the fem. form of the adj. Śāśvata (See No. 3285) 6. 41. The expression शाश्वतीः समाः is only a literary flourish. It only means 'for a pretty large number of years.'

3290. शाश्वते Nom. dual of the fem. form of the adj. Śāśvata (See Nos. 3285 and 3289) 8. 26.

3291. शास्त्रविधानोक्तम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Śāstravidhānokta (That which has been ordained by the scripture) 16. 24.

3292. शास्त्रविधिम् Acc. sing. of the fem. comp. noun (The method prescribed by the scripture) 16. 23; 17. 1.

3293. शास्त्रम् Nom. or acc. sing. of the neu. noun Śāstra (The scripture) 15. 20; 16. 24.

3294. शिखण्डी Nom. sing. of the mas. noun Sikhaṇḍin (The name of a warrior fighting on the side of the Pāṇḍavas in the Mbh. war) 1. 17.

3295. शिखरिणाम् Gen. plu. of the mas. noun Śikharin (Lit. 'that which has a summit' and hence 'a mountain') 10. 23.

3296. शिरसा Inst. sing. of the neu. noun Śiras (The head) 11. 14.

3297. शिष्यः Nom. sing. of the mas. noun Śiṣya (A disciple or a pupil) 2. 7.

3298. शिष्येण Inst. sing. of the mas. noun Śiṣya (See No. 3297) 1. 3.

3299. शीतोष्णसुखदुःखदाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Śītoṣṇasukhaduḥkhada (Such as give rise to pleasure and pain owing to their being cold and hot) 2. 14.

3300. शीतोष्णसुखदुःखेषु Loc. plu. of the neu. comp. noun Śītoṣṇasukhaduḥkha [Pleasure and pain arising from (the touch of) cold and hot substances] 6. 7; 12. 18.

3301. शुक्लकृष्णे Nom. dual of the fem. form of the comp. adj. Śukla-kṛṣṇa (White and black) 8. 26.

3302. शुक्लः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Śukla (White) 8. 24.

3303. शुचः Imp. 2nd pers. sing. of the root Śuc (To be sorry or to feel aggrieved) 16. 5; 18. 66.

3304. शुचिः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Śuci (One who is of a pure character) 12. 16.

3305. शुचीनाम् Nom. plu. of the mas. form of the adj. Śuci used as a noun (A man of a pure character *i. e.* a holy man) 6. 41.

3331. अद्धानाः Nom. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Śraddadhat (Keeping faith or confidence in) 12. 20.

3332. अद्या Inst. sing. of the fem. noun Śraddhā (Faith or confidence) 6. 37; 7. 21, 22; 9. 23; 12. 2; 17. 1, 17.

3333. अद्वा Nom. sing. of the fem. noun Śraddhā (See No. 3332) 17. 2, 3.

3334. अद्वासयः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Śraddhāmaya (He who is full of faith) 17. 3.

3335. अद्वावन्तः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Śraddhāvat (One who possesses faith) 3. 31.

3336. अद्वावान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Śraddhāvat (See No. 3335) 4. 39; 6. 47; 18. 71.

3337. अद्वाविरहितम् Acc. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Śraddhāvirahita (That which is devoid of faith i. e. is not performed with faith) 17. 13.

3338. अद्वाम् Acc. sing. of the fem. noun Śraddhā (See No. 3332) 7. 21. Śrī Veṅkaṭanātha alone amongst the comm. reads here *Bhaktim* instead of *Śraddhām* (App. I. 24). According to it, what is confirmed is devotion, not faith.

3339. श्रिताः Nom. sing. of the past pass. participial adj. Śrita (One who has become dependent upon another) 9. 12.

3340 श्रीभगवान् Nom. sing. of the mas. comp. noun Śrī Bhagavat (The Illustrious Lord) 2. 2, 11, 55; 3. 3, 37; 4. 1, 5; 5. 2; 6. 1, 35, 40; 7. 1; 8. 3; 9. 1; 10. 1, 19; 11. 5, 32, 47, 52; 12. 2; 13. 1; 14. 1, 22; 15. 1;

16. 1; 17. 2; 18. 2. I prefer to treat this as a comp. word as Śrī is not inflected.

3341. श्रीमत् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Śrīmat (Beautiful, pleasing or full of grandeur) 10. 41.

3342. श्रीमताम् Gen. plu. of the mas. form of the adj. Śrīmat used as a noun (One who is prosperous or in affluent circumstances) 6. 41.

3343. श्रीः Nom. sing. of the fem. noun Śrī (Beauty or prosperity) 10. 34; 18. 78.

3344. श्रुतवान् Nom. sing. of the past pass. participial adj. Śrutavat (Had an occasion to hear) 18. 75.

3345. श्रुतस्य Gen. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Śruta used as a noun (That which has been heard) 2. 52.

3346. श्रुतम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Śruta (Heard) 18. 72.

3347. श्रुतिपरायणाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Śruti-parāyaṇa (One who is solely devoted to, or has full faith in, hearing) 13. 25.

3348. श्रुतिविप्रतिपन्ना Nom. sing. of the fem. form of the comp. past pass. participial adj. Śrutivipratipanna [That which has become many-sided owing to the hearing (of various views)] 2. 53. The word श्रुति does not here mean the Vedas.

3349. श्रुतौ Acc. dual of the mas. form of the past pass. participial adj. Śruta (See No. 3346) 11. 2.

3350. श्रुत्वा Ind. past participle of the root Śru (To hear) 2. 29; 11. 35, 13. 25.

3374. सङ्कल्पप्रभवान् Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Saṅkalpaprabhava (That which owes its origin to thoughts) 6. 24.

3375. सङ्ख्ये Loc. sing. of the neu. noun Saṅkhyā (A battle) 1. 47 ; 2. 4.

3376. सङ्गरहितम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Saṅgarahita (Devoid of attachment) 18. 23.

3377. सङ्गवर्जितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Saṅgavarjita (One who has given up all attachment) 11. 55.

3378. सङ्गविवर्जितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Saṅgavivarjita (One who has completely given up all attachment) 12. 18.

3379. सङ्गम् Acc. sing. of the mas. noun Saṅga (Attachment) 2. 48 ; 5. 10, 11 ; 18. 6, 9.

3380. सङ्गः Nom. sing. of the mas. noun Saṅga (See No. 3379) 2. 47, 62.

3381. सङ्गात् Abl. sing. of the mas. noun Saṅga (See No. 3379) 2. 62.

3382. सङ्ग्रहेण Inst. sing. of the mas. noun Saṅgraha (Brevity or succinctness) 8. 11.

3383. सङ्ग्रामम् Acc. sing. of the mas. noun Saṅgrāma (A battle) 2. 33.

3384. सङ्घातः Nom. sing. of the mas. noun Saṅghāta (Lit. 'a collection' ; here 'the organised collection of senses &c. called the physical body') 13. 6.

3385. सचराचरम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Sacarācara used as a noun (The mobile and the immobile) 9. 10 ; 11. 7.

3386. सचेताः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sacetas (Lively or pacified) 11. 51.

3387. सच्छब्दः Nom. sing. of the mas. comp. noun Sacchabda (The word *Sat*) 17. 26.

3388. सज्जते Pres. 3rd pers. sing. of the root Sañj (To become attached) 3. 28.

3389. सज्जन्ते Pres. 3rd pers. plu. of the root Sañj (See No. 3388) 3. 29.

3390. सज्जनयन् Nom. sing. of the pres. participial adj. Sañjanayat (Producing) 1. 12.

3391. सज्जय Voc. sing. of the mas. noun Sañjaya (The name of the man who narrated the Mbh. War to Dhṛtarāṣṭra) 1. 1.

3392. सज्जयति Pres. 3rd pers. sing. of the root Sañj (See No. 3388) 14. 9.

3393. सज्जयः Nom. sing. of the mas. noun Sañjaya (See No. 3391) 1. 2, 24, 47 ; 2. 1, 9 ; 11. 9, 35, 50 ; 18. 74.

3394. सज्जायते Pass. 3rd pers. sing. of the root Jan-jā with the prefix Sam (To give birth to) 2. 62 ; 13. 26 ; 14. 17.

3395. संज्ञार्थम् The fem. noun Sañjñā with the suffix Artham having the sense of the dat. case-termination (For the sake of knowledge) 1. 7.

3396. सत् Nom. sing. of the neu. form of the pres. participial adj. (Being) Sat used as a noun (Existence) 9. 19 ; 13. 12 ; 17. 23, 26, 27.

3397. सततयुक्तानाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Satatayukta (One who is always of a composed or well-balanced mind) 10. 10.

3420. सन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Sat (See No. 3396) 4. 6^a.

3421. सनातनम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Sanātana (Eternal or perpetual) 4. 31 ; 7. 10.

3422. सनातनः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Sanātana (See No. 3421) 2. 24 ; 8. 20 ; 11. 18 ; 15. 7.

3423. सनातनाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Sanātana (See No. 3421) 1. 40.

3424. सन्तर्ष्यसि Fut. 2nd pers. sing. of the root Tr with the prefix Sam (To cross over or transcend) 4. 36.

3425. सन्तः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Sat used as a noun (A pious or holy man) 3. 13.

3426. संतुष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Saṁtuṣṭa (Satisfied completely) 3. 17 ; 12. 14, 19.

3427. सन्दृश्यन्ते Pass. 3rd pers. plu. of the root Drś-paśy with the prefix Sam (To see all round) 11. 27.

3428. सन्नियम्य Ind. past participle of the root Yam with the prefixes Ni and Sam (To control from all sides) 12. 4.

3429. सन्निविष्टः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Sanniviṣṭa (Located) 15. 15.

3430. सन्न्यसनात् Abl. sing. of the neu. noun Sannyasana (Abandonment or renunciation) 3. 4.

3431. सन्न्यस्य Ind. past participle of the root Nyās with the prefix Sam (To abandon or renounce completely) 3. 30 ; 5. 13 ; 12. 6 ; 18. 57.

3432. सन्न्यासयोगयुक्तात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sanryāsayogayuktātman (One whose mind has become composed by means of Sannyāsayoga) 9. 28.

3433. सन्न्यासस्य Gen. sing. of the mas. noun Sannyāsa (Abandonment or renunciation) 18. 1 For its special definition see No. 3434 *infra*.

3434. सन्न्यासम् Acc. sing. of the mas. noun Sannyāsa (See No. 3433) 5. 1 ; 6. 2 ; 18. 2. The last stanza contains a special definition of this word.

3435. सन्न्यासः Nom. sing. of the mas. noun Sannyāsa (See No. 3433) 5. 2, 6 ; 18. 7.

3436. सन्न्यासिनाम् Gen. plu. of the mas. noun Sannyāsin (Ordinarily ' a person who has renounced the world ' but here only ' one who has given up the performance of Kāmya Karma as per 18. 2 ') 18. 12.

3437. सन्न्यासी Nom. sing. of the mas. noun Sannyāsin (See No. 3436) 6. 1. This contains a special definition of this term which is in accord with that of ' Sannyāsa ' mentioned in No. 3434.

3438. सन्न्यासेन Inst. sing. of the mas. noun Sannyāsa (See No. 3433) 18. 49.

3439. सपत्नान् Acc. plu. of the mas. noun Sapatna (An enemy) 11. 34.

3440. सप्त Ind. numeral adj. Sapta (Seven) 10. 6.

3441. समग्रम् Nom. or acc. sing. of the neu. form of the adj. Samagra (The whole) 4. 23 ; 7. 1 ; 11. 30.

3442. समग्रान् Acc. plu. of the mas. form of the adj. Samagra (See No. 3441) 11. 30.

3463. सम्पदम् Acc. sing. of the fem. noun Sampat (See No. 3462) 16. 3, 4, 5.

3464. सम्पद्यते Pass. 3rd pers. sing. of the Ātma. root Pat with the prefix Sam (To attain or reach) 13. 30.

3465. सम्पश्यन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Sampāśyat (Seeing or realising) 3. 20.

3466. सम्प्रकीर्तितः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Saṁprakīrtita (Made widely known or spoken of all over) 18. 4.

3467. सम्प्रतिष्ठा Nom. sing. of the fem. noun Saṁpratīṣṭhā (Stability or continued existence) 15. 3.

3468. सम्प्रवृत्तानि Acc. plu. of the neu. form of the past pass. participial adj. Saṁpravṛtta (Come into existence or begun to have operation) 14. 22.

3469. सम्प्रेक्ष्य Ind. past participle of the root Ikṣ with the prefixes Pra and Sam (To look intently or gaze at) 6. 13.

3470. सम्बन्धिनः Nom. plu. of the mas. noun Sambandhin (A relation) 1. 34.

3471. सम्भवन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Bhū with the prefix Sam (To come into existence or become manifest) 14. 4.

3472. सम्भवः Nom. sing. of the mas. noun Sambhava (Creation) 14. 3.

3473. सम्भवामि Pres. 1st pers. sing. of the root Bhū with the prefix Sam (See No. 3471) 4. 6, 8.

3474. सम्भावितस्य Gen. sing. of the mas. form of the caus. past pass. participial adj. Sambhāvita (A man of established reputation) 2. 34.

3475. सम्मोहम् Acc. sing. of the mas. noun Saṁmoha (Delusion from all sides) 7. 27.

3476. सम्मोहः Nom. sing. of the mas. noun Saṁmoha (See No. 3475) 2. 63.

3477. सम्मोहात् Abl. sing. of the mas. noun Saṁmoha (See No. 3475) 2. 63.

3478. संयतेन्द्रियः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Saṁyatendriya (One who has acquired control over one's senses) 4. 39.

3479. संयमताम् Gen. plu. of the mas. form of the pres. participial adj. Saṁyamat (One who has been restraining his senses) 10. 29.

3480. संयमाग्निषु Loc. plu. of the mas. comp. noun Saṁyamāgni (The fire of self-restraint) 4. 26.

3481. संयमी Nom. sing. of the mas. noun Saṁyamin (One who practises restraint) 2. 69.

3482. संयम्य Ind. past participle of the root Yam with the prefix Sam (To restrain or bring under one's control) 2. 61 ; 3. 6 ; 6. 14 ; 8. 12.

3483. संयाति Pres. 3rd pers. sing. of the root Yā with the prefix Sam (To go along with another) 2. 22 ; 15. 8.

3484. संवादम् Acc. sing. of the mas. noun Saṁvāda (Discourse) 18. 70, 74, 76.

3485. संबुद्धः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Saṁvṛtta (Have become) 11. 51.

3508. समाधौ Loc. sing. of the mas. noun Samādhi (A state of mental repose or equilibrium) 2. 44, 53. (See also the note in the previous entry.)

3509. समाप्नोषि Pres. 2nd pers. sing. of the root Āp with the prefix Sam (To pervade) 11. 40.

3510. समारम्भाः Nom. plu. of the mas. noun Samāraṁbha (A beginning or an act already commenced) 4. 19.

3511. समासतः Adv. Ind. (In brief) 13. 18.

3512. समासेन Inst. sing. of the mas. noun Samāsa used adverbially (In brief) 13. 3, 6; 18. 50.

3513. समाहर्तुम् Inf. of the root Hṛ with the prefixes Ā and Sam (To dispose of or kill) 11. 32.

3514. समाहितः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Samāhita derived from the root Dhā with the prefixes Ā and Sam (Lit. 'reposed' but here 'realised as reposed') 6. 7.

3515. समाः Nom. plu. of the fem. noun Samā (An year) 6. 41.

3516. समिर्तिजयः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sami-
tījaya (One who is victorious in battle) 1. 8.

3517. समिद्धः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Samiddha (Ignited) 4. 37.

3518. समीक्ष्य Ind. past participle of the root Iṣ with the prefix Sam (To observe) 1. 27.

3519. समुद्रम् Acc. sing. of the mas. noun Samudra (An ocean) 2. 70; 11. 28.

3520. समुद्धर्ता Nom. sing. of the mas. noun Sammuddhartṛ [One who extricates another (from an abyss)] 12. 7.

3521. समुपस्थितम् Acc. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Samupasthita (Arrayed) 1. 28; 2. 2. Śaṅkara alone amongst the commentators according to the J. H. P. edition reads *Samavasthitam* in place of this word. (App. I. 3) For the meaning of this word see No. 3457 *supra*.

3522. समुपाश्रितः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Samupāśrita (Having taken resort to) 18. 52.

3523. समृद्धवेगाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past participial adj. Samṛddhavega (At an accelerated speed) 11. 29^a.

3524. समृद्धम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Samṛddha (Endowed with prosperity) 11. 33.

3525. समै Acc. dual of the neu. form of the adj. Sama (See No. 3460) 2. 38.

3526. समौ Acc. dual of the mas. form of the adj. Sama (See No. 3460) 5. 27.

3527. सरसाम् Gen. plu. of the neu. noun Saras (A lake) 10. 24.

3528. सर्गः Nom. sing. of the mas. noun Sarga (Ordinarily, 'creation' but here 'Samsāra', the cycle of existences) 5. 19.

3529. सर्गाणाम् Gen. plu. of the mas. noun Sarga (Creation) 10. 32.

3530. सर्गे Loc. sing. of the mas. noun Sarga (See No. 3529) 7. 27; 14. 2.

3531. सर्पाणाम् Gen. plu. of the mas. noun Sarpa (A snake or serpent) 10. 28.

3552. सर्वत्रगः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Sarvatraga (See No. 3551) 9. 6.

3553. सर्वत्रसमदर्शनः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sarvatrasamadarsana (One who sees everywhere with an equal eye) 6. 29.

3554. सर्वथा Adv. Ind. (In all respects) 6. 31 ; 13. 23.

3555. सर्वदुर्गाणि Acc. plu. of the mas. comp. noun Sarvadurga (All difficult situations) 18. 58.

3556. सर्वदुःखानाम् Gen. plu. of the neu. comp. noun Sarvaduḥkha (All misery) 2. 65.

3557. सर्वदेहिनाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Sarvadehin (All embodied souls) 14. 8.

3558. सर्वद्वाराणि Acc. plu. of the neu. comp. noun Sarvadvāra (All apertures or openings) 8. 12.

3559. सर्वद्वारेषु Loc. plu. of the neu. comp. noun Sarvadvāra (See No. 3558) 14. 11.

3560. सर्वधर्मान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Sarvadharmā (All duties) 18. 66.

3561. सर्वपापेभ्यः Abl. plu. of the neu. comp. noun Sarvapāpa (All sins) 18. 66.

3562. सर्वपापैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Sarvapāpa (See No. 3561) 10. 3.

3563. सर्वभावेन Inst. sing. of the mas. comp. noun Sarvabhāva (Belief as to being the soul of all) 15. 19 ; 18. 62.

3564. सर्वभूतस्थम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Sarvabhūtastha (Residing in all creatures) 6. 29.

3565. सर्वभूतस्थितम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Sarvabhūtasthita (Residing in all creatures) 6. 31.

3566. सर्वभूतहिते Loc. sing. of the neu. comp. noun Sarvabhūtahita (The good of all the creatures) 5. 25 ; 12. 4.

3567. सर्वभूतात्मभूतात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sarvabhūtātmaḥbhūtātman (One whose soul has become the soul of all the created beings) 5. 7.

3568. सर्वभूतानाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Sarvabhūta (All the creatures) 2. 69 ; 5. 29 ; 7. 10 ; 10. 39 ; 12. 13 ; 14. 3 ; 18. 61.

3569. सर्वभूतानि Nom. or acc. sing. of the neu. comp. noun Sarvabhūta (See No. 3568) 6. 29 ; 7. 27 ; 9. 4, 7 ; 18. 61.

3570. सर्वभूताभायास्थितः Nom. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Sarvabhūtāśayasthita (He who resides in the hearts of all the creatures) 10. 20.

3571. सर्वभूतेषु Loc. plu. of the mas. comp. noun Sarvabhūta (See No. 3568) 3. 18 ; 7. 9 ; 9. 29 ; 11. 55 ; 18. 20.

3572. सर्वभृत् Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sarvabhṛt used as a noun (He who fills everything) 13. 14.

3573. सर्वयज्ञानाम् Gen. plu. of the mas. comp. noun Sarvayajña (All sacrifices) 9. 24.

3574. सर्वयोनिषु Loc. plu. of the fem. comp. noun Sarvayoni (All sources of birth) 14. 4.

3575. सर्वलोकमहेश्वरम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Sarvalokamaheśvara (The Great Lord of all the regions) 5. 29.

3597. सर्वेषु Loc. plu. of the mas. or neu. form of the pronoun Sarva (See No. 3532) 1. 11; 2. 46; 8. 7, 20, 27; 13. 27; 18. 21, 54.

3598. सर्वैः Inst. plu. of the mas. form of the pronoun Sarva (See No. 3532) 15. 15.

3599. सविकारम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Savikāra (Together with the modifications) 13. 6.

3600. सविज्ञानम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Savijñāna (Together with its realisation) 7. 2.

3601. सव्यसाचिन् Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Savyasācin used as a form of address (One who throws arrows with his left hand) 11. 33.

3602. सशरम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Saśara (Together with an arrow or arrows) 1. 47.

3603. सह Preposition. Ind. (With, or together with or accompanied by) 1. 22; 11. 26²; 13. 23.

3604. सहजम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Sahaja (That which has been born with oneself *i. e.* that which is prompted by one's very nature) 18. 48.

3605. सहदेवः Nom. sing. of the mas. noun Sahadeva (The name of the fourth Pāṇḍava, a son of Mādri, the second wife of Pāṇḍu) 1. 16.

3606. सहयज्ञाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Sahayajña (Together with sacrifices) 3. 10. Rāmānuja reads *Saha yajñaih* which though changing the emphasis from *Prajāh* to *Yajñaih* does not make a substantial change in the meaning of the statement (App. I. 11).

3607. सहयज्ञैः Inst. plu. of the mas. comp. noun Sahayajña 3. 10 For the meaning and the occurrence of this word there see the note in the preceding entry.

3608. सहसा Adv. Ind. (All of a sudden) 1. 13.

3609. सहस्रकृत्वः Adverbial comp. Ind. (A thousand times) 11. 39.

3610. सहस्रबाहो Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sahasrabāhu (One who has a thousand, *i. e.* innumerable, hands) 11. 46.

3611. सहस्रयुगपर्यन्तम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Sahasrayugaparyanta (That whose end comes after a thousand Yugas or ages) 8. 17.

3612. सहस्रशः Adv. formed from the numeral Sahasra (By the thousands) 11. 5.

3613. सहस्रेषु Loc. plu. of the mas. form of the numeral Sahasra (A thousand) 7. 3.

3614. सः Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Tad (See No. 1385) 1. 13, 19, 27; 2. 15, 21, 70, 71; 3. 6, 7, 12, 16, 21, 42; 4. 2, 9, 18², 20; 5. 3, 5, 10, 21, 23², 24, 28; 6. 1, 23, 30, 31, 32, 44, 47; 7. 17, 18, 19, 22; 8. 5, 10, 13, 19, 20, 22, 9. 30², 10. 3, 7; 11. 14, 55; 12. 14, 15, 16, 17; 13. 3, 23, 27, 29; 14. 19, 25, 26, 15. 1, 19; 16. 23; 17. 3², 11; 18. 8, 9, 11, 16, 17, 71.

3615. सा Nom. sing. of the fem. form of the pronoun Tad (See No. 1385) 2. 69; 6. 19; 11. 12; 17. 2; 18. 30, 31, 32, 33, 34, 35.

3616. साक्षात् Adv. Ind. (Personally) 18. 75.

3640. साहंकारेण Inst. sing. of the mas. comp. noun Sāhamkāra (Accompanied by egotism) 18. 24.

3641. सांख्ययोगौ Acc. dual of the mas. comp. noun Sāmkhyayoga (The Sāmkhya and Yoga Mārgas) 5. 4.

3642. सांख्यम् Acc. sing. of the neu. noun Sāmkhya (The Sāmkhya Mārga i. e. the path of knowledge) 5. 5.

3643. सांख्यानाम् Gen. plu. of the mas. noun Sāmkhya (One who is a follower of the Sāmkhya Mārga) 3. 3.

3644. सांख्ये Loc. sing. of the neu. noun Sāmkhya (See No. 3642) 2. 39; 18. 13.

3645. सांख्येन Inst. sing. of the neu. noun Sāmkhya (See No. 3642) 13. 24.

3646. सांख्यैः Inst. plu. of the neu. noun Sāmkhya (See No. 3642) 5. 5.

3647. सिद्धये Dat. sing. of the fem. noun Siddhi (Attainment of an object aimed at, which may be the realisation of the self or the acquisition of some supernatural power) 7. 3; 18. 13.

3648. सिद्धसङ्गाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Siddhasaṅgha (Assemblies of adepts) 11. 36.

3649. सिद्धः Nom. sing. of the mas. noun Siddha (An adept) 16. 14.

3650. सिद्धानाम् Gen. plu. of the mas. noun Siddha (See No. 3649) 7. 3; 10. 26.

3651. सिद्धिम् Acc. sing. of the fem. noun Siddhi (See No. 3647) 3. 4; 4. 12; 12. 10; 14. 1; 16. 23; 18. 45, 46, 50.

3652. सिद्धिः Nom. sing. of the fem. noun Siddhi (See No. 3647) 4. 12.

3653. सिद्धौ Loc. sing. of the fem. noun Siddhi (See No. 3647) 4. 22.

3654. सिद्धयसिद्धयोः Loc. dual of the fem. comp. noun Siddhyasiddhi (Attainment or non-attainment of an object aimed at) 2. 48; 18. 26.

3655. सिंधुराजः Nom. sing. of the mas. comp. noun Sindhurāja (The king of the territory known as Sindhu). This word occurs only in place of the word सौमदत्तिः in an alternative reading of 1. 8d given in the commentaries of Nilakaṇṭha and Madhusūdana. (See the note in Entry No. 3713 *infra*.)

3656. सिंहनादम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Simhanāda (A sound like that of the roaring of a lion) 1. 12.

3657. सीदन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Sad (To break down or sink down or be languid) 1. 29.

3658. सीदमानम् Acc. sing. of the pres. participial adj. Sīdamāna (Sinking into despondency or despairing) 2. 10. This is the word in place of *Viśīdantam* in the said stanza according to Rāmānuja alone (See No. 3143 and App. I. 5).

3659. सुकृतदुष्कृते Acc. dual of the neu. comp. noun Sukṛtaduṣkṛta (Good and bad deeds) 2. 50.

3660. सुकृतस्य Gen. sing. of the neu. form of the comp. adj. Sukṛta (Well-done) 14. 16.

3661. सुकृतम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Sukṛta (A good deed) 5. 15.

3662. सुकृतिनः Nom. plu. of the mas. comp. noun Sukṛtin (A doer of good deeds) 7. 16.

3663. सुखदुःखसंज्ञैः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Sukha-duḥkhasaṅjñā (Designated as happiness and misery) 15. 5.

3689. सुहृदम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Suhrt used as a noun (See No. 3688) 5. 29.

3690. सुहृदः Acc. plu. of the mas. form of the comp. adj. Suhrt used as a noun (See No. 3688) 1. 27.

3691. सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थद्वेष्यबन्धुषु Loc. plu. of the mas. comp. noun Suhṛnmitrāryudāsīnamadhyasthadveṣyabandhu (A well-wisher, a friend, a foe, a neutral, an intermeddler, one fit to be hated and a kinsman) 6. 9.

3692. सूक्ष्मत्वात् Abl. sing. of the neu. noun Sūkṣmatva (Subtlety) 13. 15.

3693. सूतपुत्रः Nom. sing. of the mas. comp. noun Sūtaputra (Lit. 'the son of a charioteer' but used here as 'a designation of Karna' who was reputed to be a son of a charioteer) 11. 26.

3694. सूत्रे Loc. sing. of the neu. noun Sūtra (A thread) 7. 7.

3695. सूयते Pres. 3rd pers. sing. of the root Sū (To give birth to) 9. 10.

3696. सूर्यसहस्रस्य Gen. sing. of the neu. comp. noun Sūryasahasra (A thousand suns) 11. 12.

3697. सूर्यः Nom. sing. of the mas. noun Sūrya (The sun) 15. 6.

3698. सृजति Pres. 3rd pers. sing. of the root Sṛj (To create) 5. 14.

3699. सृजामि Pres. 1st pers. sing. of the root Sṛj (See No. 3698) 4. 7.

3700. सृती Acc. dual of the fem. noun Sṛti (A way or path) 8. 27.

3701. सृष्टम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Sṛṣṭa (Created) 4. 13.

3702. सृष्ट्वा Ind. past participle of the root Sṛj (See No. 3698) 3. 10.

3703. सेनयोः Gen. dual of the fem. noun Senā (An army) 1. 21, 24, 27; 2. 10.

3704. सेनानीनाम् Gen. plu. of the mas. noun Senānin (A Commander-in-chief) 10. 24.

3705. सेवते Pres. 3rd pers. sing. of the root Sev (To serve) 14. 26.

3706. सेवया Inst. sing. of the fem. noun Sevā (Service) 4. 34.

3707. सैन्यस्य Gen. sing. of the neu. noun Sainya (An army) 1. 7.

3708. सोढुम् Inf. of the root Sah (To bear or endure) 5. 23; 11. 44.

3709. सोमपाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Somapa used as a noun (Lit. 'one who drinks Soma' and hence 'a Vedic Brahman who drinks Soma at a sacrifice') 9. 20.

3710. सोमः Nom. sing. of the mas. noun Soma (The name of the plant, the juice of whose leaves was extracted at a sacrifice according to a Vedic rite, offered to the gods and drunk by the sacrificer and the priests in Vedic times) 15. 13.

3711. सौक्ष्म्यात् Abl. sing. of the neu. noun Saukṣmya (Subtlety) 13. 32.

3712. सौभद्रः Nom. sing. of the mas. noun Saubhadra (The son of Subhadrā i. e. Abhimanyu) 1. 6, 18.

3713. सौमदत्तिः Nom. sing. of the mas. noun Saumadatti (The son of Somadatta i. e. Bhūriśravas, a warrior who fought on the side of the Kauravas in the Mbh. war) 1. 8. Nilakantha and Madhusūdana read सिन्धुराजः in place of सौमदत्तिः as an alternative (See App. I. 1).

3714. सौम्यत्वम् Nom. sing. of the neu. noun Saumyatva (Mildness, gentleness or placidity) 17. 16.

3738. स्थितान् Acc. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Sthita (See No. 3736) 1. 26.

3739. स्थिताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Sthita (See No. 3736) 5. 19.

3740. स्थितिम् Acc. sing. of the fem. noun Sthiti (Position) 6. 33.

3741. स्थितिः Nom. sing. of the fem. noun Sthiti (See No. 3740) 2. 72 ; 17. 27.

3742. स्थितौ Loc. sing. of the fem. noun Sthiti (See No. 3740) 1. 14.

3743. स्थित्वा Ind. past participle of the root Sthā-tiṣṭh (See No. 1453) 2. 72.

3744. स्थिरबुद्धिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sthira-buddhi (One whose intellect has become steady) 5. 20.

3745. स्थिरमतिः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Sthira-mati (One whose intellect has become steady) 12. 19.

3746. स्थिरम् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Sthira (Steady) 6. 11, 13 ; 12. 9. For the occurrence of this word in 6. 13 see the next entry.

3747. स्थिरः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Sthira (See No. 3746) 6. 13. Rāmānuja reads here *Sthiram* (App. I. 19). It would be an adj. qualifying *Kāyaśirogrīvaṃ* but would lead to a tautology as the adj. *Acalam* is already there.

3748. स्थिराम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Sthira (See No. 3746) 6. 33.

3749. स्थिराः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Sthira (See No. 3746) 17. 8. The adj. *Sthirāḥ*

which here qualifies the noun *Āhārāḥ* must be understood to have the sense of 'nourishing'.

3750. स्थैर्यम् Nom. sing. of the neu. noun Sthairya (Steadiness) 13. 7.

3751. स्निग्धाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Snigdha (Greasy or unctuous) 17. 8.

3752. स्पर्शनम् Acc. sing. of the neu. noun Sparsana (The sense of touch) 15. 9.

3753. स्पर्शान् Acc. plu. of the mas. noun Sparsa (An object of perception by the sense of touch) 5. 27.

3754. स्पृशन् Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Sprśat (Touching) 5. 8.

3755. स्पृहा Nom. sing. of the fem. noun Sprhā (Aspiration or expectancy) 4. 14 ; 14. 12.

3756. स्म A pleonastic particle generally added to the negative prohibitive particle Mā. 2. 3. It is here used to indicate a strong disapproval of an act. The idiomatic expression in which it occurs is *Klaibyaṃ mā sma gamaḥ* (Do not resort to impotency). For the explanation of the significance of the other words in the expression see Nos. 1099, 1152 and 2603.

3757. स्मरति Pres. 3rd pers. sing. of the root Smṛ (To remember or recollect) 8. 14.

3758. स्मरन् Nom. sing. of the mas. form of the pass. participial adj. Smarat (Recollecting) 3. 6 ; 8. 5, 6.

3759. स्मृतम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Smṛta (Remembered or traditionally known) 17. 20, 21 ; 18. 38.

3788. स्वभावजेन Inst. sing. of the neu. form of the comp. adj. Svabhāvaja (See No. 3786) 18. 60.

3789. स्वभावनियतम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Svabhāvaniyata (That which is determined by one's innate nature) 18. 47.

3790. स्वभावप्रभवैः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Svabhāvaprabhava (That which owes its existence to one's innate nature) 18. 41.

3791. स्वभावः Nom. sing. of the mas. comp. noun Svabhāva (One's innate nature) 5. 14; 8. 3.

3792. स्वयम् Adv. Ind. (Personally) 4. 38; 10. 13, 15; 18. 75.

3793. स्वया Inst. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Sva (One's own) 7. 20.

3794. स्वर्गतिम् Acc. sing. of the fem. comp. noun Svargati (Departure to the Svargaloka) 9. 20.

3795. स्वर्गद्वारम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Svargadvāra (A gateway to Svarga, the region where the gods ruled over by Indra were believed to reside) 2. 32.

3796. स्वर्गपराः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Svargapara (Intent on the attainment of Svarga) 2. 43.

3797. स्वर्गम् Acc. sing. of the neu. noun Svarga (See No. 3795) 2. 37.

3798. स्वर्गलोकम् Acc. sing. of the mas. comp. noun Svargaloka (See No. 3795) 9. 21.

3799. स्वल्पम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Svalpa (Very little) 2. 40.

3800. स्वस्ति A benedictory ind. particle. 11. 21.

3801. स्वस्थः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Svastha (Self-composed or at ease) 14. 24.

3802. स्वस्याः Gen. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Sva (See No. 3793) 3. 33.

3803. स्वम् Acc. sing. of the neu. form of the pronominal adj. Sva. (See No. 3793) 6. 13.

3804. स्वाध्यायज्ञानयज्ञाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Svādhyāyajñānayaajña (One who performs a sacrifice in the shape of a study of the Vedas and one who performs it in the shape of the pursuit of knowledge) 4. 28.

3805. स्वाध्यायः Nom. sing. of the mas. noun Svādhyāya (A study of the Vedas) 16. 1.

3806. स्वाध्यायान्यसनम् Nom. sing. of neu. comp. noun Svādhyāyābhya-sana (A study of the Vedas) 17. 15.

3807. स्वाम् Acc. sing. of the fem. form of the pronominal adj. Sva (See No. 3793) 4. 6; 9. 8.

3808. स्वे Loc. sing. of the neu. form of the pronominal adj. Sva (See No. 3793) 18. 45².

3809. स्वेन Inst. sing. of the neu. form of the pronominal adj. Sva (See No. 3793) 18. 60.

हृ

3810. हृ Interjection. Ind. (A particle expressive of grief or regret) 2. 9.

3811. हृतम् Acc. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Hata (Killed) 2. 19.

3812. हतः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Hata (See No. 3811) 2. 37; 16. 14.

Śaṅkara, Madhusūdanā and Dhana-pati Sūri read *Evam hi traidharmyam* which involves an additional *Hi*. (See App. I. 27 and Entry No. 1499). For the alternative reading adopted by Rāmānuja in 10. 19 see the note in Entry No. 1571.

3836. हितकाम्यया Inst. sing. of the fem. comp. noun Hitakāmyā (A desire to do good or cause welfare) 10. 1.

3837. हितम् Acc. sing. of the neu. noun Hita (welfare) 18. 64.

3838. हित्वा Ind. past participle of the root Hā (To abandon) 2. 33.

3839. हिनस्ति Pres. 3rd pers. sing. of the root Han (See No. 1208) 13. 28.

3840. हिमालयः Nom. sing. of the mas. noun Himālaya (The mountain Himālaya) 10. 25.

3841. हिंसात्मकः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Him-sātmaka (One who is by his very nature apt to cause injury to others) 18. 27.

3842. हिंसाम् Acc. sing. of the fem. noun Himśā (Injury or slaughter) 18. 25.

3843. हुतम् Acc. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Huta (That which is offered as an oblation in fire) 4. 24; 9. 16; 17. 28.

3844. हतज्ञानाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Hṛtajñāna (One who is deprived of knowledge) 7. 20.

3845. हृत्स्थम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. past pass. participial adj. Hṛtstha (Residing in the heart) 4. 42.

3846. हृदयदौर्बल्यम् Acc. sing. of the neu. comp. noun Hṛdayadaurbalya (The weakness of the heart) 2. 3.

3847. हृदयानि Acc. plu. of the neu. noun Hṛdaya (The heart) 1. 19.

3848. हृदि Loc. sing. of the neu. noun Hṛt (The heart) 8. 12; 13. 17; 15. 15.

3849. हृद्देशे Loc. sing. of the mas. comp. noun Hṛddeśa (The region of the heart) 18. 61.

3850. हृद्याः Nom. plu. of the mas. form of the pot. participial adj. Hṛdya (Pleasing) 17. 8.

3851. हृषितः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Hrṣita (Delighted or thrilled) 11. 45.

3852. हृषीकेश Voc. sing. of the mas. noun Hrṣīkeśa (Lit. 'the Lord of the sense-organs' and hence 'the self'. It is used here however as a synonym of Viṣṇu with whom Śrī Kṛṣṇa is identified in this work and with whom the self of man is identical in essence according to it) 11. 36; 18. 1.

3853. हृषीकेशम् Acc. sing. of the mas. noun Hrṣīkeśa (See No. 3852) 1. 21; 2. 9.

3854. हृषीकेशः Nom. sing. of the mas. noun Hrṣīkeśa (See No. 3852) 1. 15, 24; 2. 10.

3855. हृष्टरोमा Nom. sing. of the mas. form of the comp. past pass. participial adj. Hṛṣṭaroman (One the hair on whose body is bristling with joy) 11. 14.

3856. हृष्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Hṛṣ (To become delighted) 12. 17.

अ

1. अकिञ्चित्कम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Akimcitka (Insignificant) 16. 8/4.

2. अकृत्स्नवित् Nom. sing. of the mas. comp. noun Akṛtsnavid [One who does not know the whole (of the thing to be known)] 18. 22/1. This meaning does not seem to fit in well in the line यदकृत्स्नविदेकस्मिन् in which it occurs. It is perhaps a corruption of the vulgate reading यस्तु कृत्स्नवदेकस्मिन् which as applied to the Tāmasajñāna, sought to be described by the author, seems to be a better one.

3. अचलः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Acala (Not moving; steady) 6. 13/2.

4. अचिन्त्यकर्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Acintyakarman (One whose actions are inconcievable i. e. such as cannot be gauged) 11. 40/4.

5. अचिन्त्यरूपम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Acintyarūpa (That whose form cannot be thought about) 11. 27-1. There it is an epithet of *Vaktra*. In 8. 9. it is that of *Puruṣa* (See Pt. I A. No. 45).

6. अचेतनम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Acetana (That which is without life) 17. 6/2.

7. अज्ञः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ajña (Ignorant) 14. 23/4.

8. अतिक्रमनाशः Nom. sing. of the mas. comp. noun Atikramanāśa (Lit. 'Destruction of transgression') 2. 40/1. This is quite a meaningless word. The reading अभिक्रमनाशः of the vulgate is therefore certainly a better one.

9. अतिजागरतः Gen. sing. of the comp. past participial adj. Atijāgarat (One who is in the habit of keeping oneself awake too much) 6. 16/4. This is an unusual form. The usual form is Jāgrat and is found in the vulgate reading.

10. अत्यद्भुतम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Atyadbhuta (Extremely wonderful) 11. 44-3.

11. अत्यन्तम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Atyanta (That which transgresses the end) 6. 28/4.

12. अत्यक्षतः Gen. sing. of the mas. form of the comp. past participial adj. Atyakṣat (One who eats too much; a glutton) 6. 16/1.

13. अत्र Adv. Ind. (Here or in this respect) 2. 30/4.

14. अथ An ind. copulative particle generally used to mark the beginning of a treatise or a topic therein. 3. 22/4. Here however it seems to have been used with च in the sense of "And still".

15. अद्भुतम् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Adbhuta (Wonderful) 11. 44-2.

16. अद्भुतानि Nom. plu. of the neu. form of the adj. Adbhuta (See No. 15) 11. 44-1.

17. अधिगच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the root Gam-gacch with the prefix Adhi (To attain) 6. 28/4, 38/4.

18. अध्यवसायः Nom. sing. of the mas. noun Adhyavasāya (Effort or endeavour) 18. 59/3.

19. अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम् Nom. sing. of the neu. comp. noun Adhyātma-jñānaniṣṭhatva (The quality of being devoted to the knowledge of the self) 13. 11/1.

प्रज्ञावान्नाभिभाषसे yields no intelligible sense. It would have been better if it had been प्राज्ञवन्नाभिभाषसे.

42. अभिमानात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Abhimānātman (One who is by nature proud or one whose essence is pride). 3. 36-3. The whole of this stanza is very badly worded. Most of the epithets contained therein are such that they cannot be applied appropriately to Kāma even when personified. For instance, it is stupid to say of Kāma that he is *Kāma-krodhamaya*, *Ahamkāra* &c. The same remark is more or less applicable to all the additional stanzas here. They seem to be the composition of a poor versifier, perhaps a mere scribe, of Kāśmīr.

43. अमी Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Adas (This) 2. 12/2.

44. अमृष्टान्नम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Amṛṣṭānna (That in which food is not purified or is unsavoury) 17. 13/1.

45. अयतः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Ayat- (One who does not make an effort or one who has not subdued his senses) 6. 37/1.

46. अयम् Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Idam (See No. 23) 3. 38/4; 10. 8/1.

47. अर्च्य Ind. past participle of the root Arc (To worship or adore) 18. 46/3.

48. अर्जुन Voc. sing. of the mas. noun Arjuna (The name of the third son of Pāṇḍu and Kuntī and the principal hero on the side of the Pāṇḍavas in the Kuru-Pāṇḍu war

whose chariot was being driven by Śrī Kṛṣṇa when he imparted the teaching embodied in the *Gītā*.) 8. 21/4; 18. 15/2.

49. अर्जुनः Nom. sing. of the mas. noun Arjuna (See No. 48) 13. Un.

50. अवगच्छेः Pot. 2nd pers. sing. of the root Gam-gacch with the prefix Ava (To know) 10. 41/3.

51. अव्ययम् Acc. sing. of the mas. or neu. form of the adj. Avyaya (Indestructible) 5. 21/4; 9. 11/4.

52. अशुभासु Loc. plu. of the fem. comp. noun Aśubha (Inauspicious or unclean) 16. 19/2.

53. अशेषाणि Acc. plu. of the neu. form of the adj. Aśeṣa (Without a remainder, or an exception) 4. 35/3.

54. असद्ग्राहयिताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Asad-grāhāśrita (One who has resorted to wrong prejudices or preconceptions) 16. 10/3.

55. असह्यम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. past participial adj. Asahya (Unbearable) 11. 44-2.

56. असि Pres. 2nd pers. sing. of the 2nd conj. root As (To be) 11. 44-2.

57. असंशयम् Comp. adv. Ind. (Undoubtedly) 18. 68/4.

58. अस्ति Pres. 3rd pers. sing. of the 2nd conj. root As (See No. 56) 11. 40/3, 44-1, 3.

59. अस्तु Imp. 3rd pers. sing. of the 2nd conj. root As (See No. 56) 2. 47/1.

60. अस्मि Pres. 1st pers. sing. of the 2nd conj. root As (See No. 56) 7. 9/1.

61. अस्य Gen. sing. of the mas. form of the pronoun Idam (See No. 23) 3. 36-43.

86. इमे Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Idam (See No. 23) 2. 50/1; 11. 27-1.

87. इव Adv. Ind. (Like or as if) 3. 36-2; 5. 17-1.

88. इह Adv. Ind. (Here or at this place) 2. 48-1; 7. 12/3; 11. 40/3.

ई

89. ईदृक् Acc. sing. of the neu. form of the adj. Idṛś (Such) 11. 20/3.

उ

90. उक्तः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Ukta (Said or narrated) 4. 18/4.

91. उच्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Vac (To speak) 2. 58/4.

92. उत्तमम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Uttama (The highest) 12. 8/4.

93. उत्सृज्य Ind. past participle of the root Sṛj with the prefix Ud (To abandon) 1. 47/3.

94. उपद्रवः Nom. sing. of the mas. noun Upadrava (A cause of annoyance or hardship) 3. 36-5.

95. उपहतान्तरात्मा Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Upahatāntarātman (One whose heart is overpowered or affected by) 2. 10-1.

96. उपासते Pres. 3rd pers. plu. of the root Ās with the prefix Upa (To adore or worship) 12. 3/2.

97. उवाच Perf. 3rd pers. sing. of the root Vac (See No. 91) 3. 36-2; 13. Un.

ऋ

98. ऋद्धेः Gen. sing. of the fem. noun Ṛddhi (Greatness or supernatural power) 11. 44-3.

99. ऋषयः Nom. plu. of the mas. noun Ṛṣi (A sage) 11. 44-1.

ए

100. एकः Nom. sing. of the numeral adj. Eka (One) 11. 44-1.

101. एकया Inst. sing. of the fem. form of the numeral adj. Eka (See No. 100) 8. 26/3.

102. एतत् Acc. sing. of the neu. form of the pronoun Etad (This) 5. 17-1; 13. Un.

103. एव Adv. Ind. (Only) 1. 33/3; 2. 41/2; 3. 2/1, 36-1; 6. 16/1, 37/6; 9. 6-1²; 11. 21/3, 27-1², 44-2; 13. Un.²; 16. 16/2; 18. 46/3, 59/3.

104. एवम् Adv. Ind. (Thus or in this manner) 4. 1/1, 42/3; 9. 6-1.

105. एषाम् Gen. plu. of the mas. form of the pronoun Idam (See No. 23) 2. 35/3.

106. एषः Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Etad (See No. 102) 3. 36-1, 2, 4², 5; 18. 61/2.

ऐ

107. ऐरावणम् Acc. sing. of the mas. noun Airāvāṇa (The name of Indra's elephant) 10. 27/3.

क

108. कथम् Adv. Ind. (How or in what way, or manner) 2. 21/4; 3. 36-1².

109. करोति Pres. 3rd pers. sing. of the root Kṛ (To do) 3. 36-4.

110. कर्ता Nom. sing. of the noun Kartṛ (A doer) 11. 44-1, 2.

111. कर्म Nom. sing. of the neu. noun Karman (Act or action) 11. 44-3.

112. कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Karmabandhavinirmukta (Released from the bondage of Karma) 2. 51/3.

113. कर्माणि Acc. plu. of the neu. noun Karman (See No. 111) 11. 44-1.

136. क्लेशबहुलम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Klēśa-bahula (That which is characterised by or is done with much pain) 18. 24/3.

137. क्षेत्रज्ञम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. noun Kṣetrajña (One who knows the Kṣetra) used as a noun for the Kūṭastha. 13. Un., 1/3.

138. क्षेत्रम् Nom. sing. of the neu. noun Kṣetra (Lit. 'a field' but here 'the conglomerate' of objects mentioned in 13. 1.) (See also No. 1119 in Pt. I A).

ग

139. गच्छ Imp. 2nd pers. sing. of the root Gam-gacch (To go) 2. 3/1.

140. गच्छति Pres. 3rd pers. sing. of the root Gam-gacch (See No. 139) 14. 18/1.

141. गतम् Acc. sing. of the neu. form of the past participial adj. Gata (That which has gone to or reached) 7. 28/1.

142. गतः Nom. sing. of the mas. form of the past participial adj. Gata (See No. 141) 6. 37-1.

143. गताः Nom. plu. of the mas. form of the past participial adj. Gata (See No. 144) 16. 16/2.

144. गीयते Pass. 3rd pers. sing. of the root Gā (To sing) 17. 26/4.

145. गुणकर्मविभागतः Comp. adv. Ind. (According to the division made in view of inherent attributes and acts) 4. 13/2.

146. गुणानाम् Gen. plu. of the mas. noun Guna (Characteristic or inherent attribute) 11. 44-3.

147. गुणार्थे The mas. noun Guṇa with the suffix Artha having the sense of the dat. case-termination

(For the benefit of the characteristics) 3. 28/3.

148. गुह्यतरम् Comp. 'degree of the adj. Guhya (Secret) 18. 75/2.

घ

149. घोरः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Ghora (Terrible) 3. 36-3.

च

150. च Conjunctive particle. Ind. (And) 1. 18/2; 2. 48-1, 54/4; 3. 36-1, 42; 4. 18/4; 6. 46/2; 9. 6-1², 22/1²; 11. 21/3, 27-1, 44-1²; 13. Un.³; 16. 8/1; 18. 6/1, 7/1.

151. चरामि Pres. 1st pers. sing. of the root Car (To move about) 9. 6-1.

152. चलम् Acc. sing. of the mas. form of the adj. Cala (Lit., moving or evanescent) 17. 12/4. The epithet is not a happy one as applied to a Yajña. The vulgate reading here is a better one.

153. च्यवति Pres. 3rd pers. sing. of the root Cyu (To forsake, or be dislodged from, one's position) 6. 21/4.

छ

154. छिद्रप्रेक्षी Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Chidra-prekṣin (One who is in the search for a loophole) 3. 36-5.

ज

155. जगतः Gen. sing. of the neu. noun Jagat (The movable and immovable objects constituting the worldly phenomena) 11. 44-1.

156. जन्मकर्मफलप्लवः Nom. plu. of the comp. noun Janmakarmaphalepsu [One who is desirous of acquiring the fruit of the action done in (this) life] 2. 43/2.

181. स्वच्छरीरप्रविष्टाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Tvac-charīrapravista (One who has entered your body) 11. 27-1.

182. स्वसेजसा Inst. sing. of the comp. noun Tvāttejas (Your light) 11. 27-1.

183. स्वदन्यः Nom. sing. of the mas. form of the comp. pronoun Tvadanya (Other than you) 11. 40/3.

184. स्वम् Nom. sing. of the pronoun Yuṣmad (See No. 170) 2. 10-1; 11. 44-1, 2.

185. स्वा An archaic form of the acc. sing. of the pronoun Yuṣmad (See No. 170) 2. 7/2; 11. 19/3, 21/1, 32/3.

द

186. ददाति Pres. 3rd pers. sing. of the root Dā (Lit. 'to give', but here 'to inflict') 3. 36-4.

187. दिव्यमालाम्बरधरम् Acc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Divyamālāmbaradhara (One who has put on celestial garlands and clothes) 11. 11/1.

188. दिव्यानि Acc. plu. of the neu. form of the adj. Divya (Celestial or extraordinary) 11. 44-1.

189. दीर्घसूत्रः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Dīrghasūtra (One who is of a procrastinating nature i. e. idle) 18. 28/3.

190. दुष्करम् Nom. sing. of the neu. form of the comp. adj. Duṣkara (Difficult to perform) 11. 44-3.

191. दुस्तरः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Dustara (That which is difficult to cross over) 3. 36-3.

192. दृश्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Dr̥ṣ-ṣaṣy (To see) 2. 40/2; 11. 40/4.

193. देव Voc. sing. of the mas. noun Deva (God) 11. 40/3.

194. देहिनः Gen. sing. of the mas. noun Dehin (An embodied soul) 8. 14/4.

195. देहिनाम् Gen. plu. of the mas. noun Dehin (See No. 194) 3. 36-2.

ध

196. धनञ्जय Voc. sing. of the mas. noun Dhanañjaya (One of the names of Arjuna) 3. 36-5.

197. धाता Nom. sing. of the mas. noun Dhātṛ (One who holds or supports) 11. 44-1.

198. धर्तराष्ट्राः Nom. plu. of the mas. noun Dhārtarāṣṭra (A son of Dhṛtarāṣṭra) 11. 27-1.

न

199. न A negative particle. Ind. (No) 1. 32/2; 2. 5/3, 11/2; 5. 17-1; 11. 40/3, 44-1, 3⁶.

200. नमैयुः Pot. 3rd pers. plu. of the root Nam (To bow or make obeisance to) 11. 37/1.

201. नः Gen. plu. of the pronoun Asmad as an alternative to Asmākaṁ (See No. 63) 2. 6/4.

202. नानायुद्धविशारदाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Nānāyuddhaviśārada (An adept in the diverse ways of fighting) 1. 9/4.

203. नानारूपैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Nānārūpa (Varied appearances) 11. 27-1. The whole line नानारूपैः पुरुषैः बोध्यमानाः seems to have been intended to convey the idea that the followers of Yudhiṣṭhira and Dhṛtarāṣṭra referred to in the 3rd line were fighting with men having varied appearances.

204. नायकान् Acc. plu. of the mas. noun Nāyaka (The leader or commander of a division) 1. 7/3.

231. पाण्डव Voc. sing. of the mas. noun Pāṇḍava (Lit. 'a son of Pāṇḍu', used here as a form for addressing Arjuna) 11. 6/4.

232. पापकर्मभिः Inst. plu. of the mas. form of the comp. adj. Pāpa-karman (One who does sinful acts) 3. 36-3.

233. पापिभ्यः Abl. plu. of the mas. noun Pāpin (A doer of sinful acts) 4. 36/1.

234. पार्थ Voc. sing. of the mas. noun Pārtha (Lit. 'a son of Prthā, another name of Kunti', here used as a form for addressing Arjuna) 3. 36-2 ; 5. 24/3.

235. पुनः Adv. Ind. (Again) 7. 2/2.

236. पुनर्जन्म Acc. sing. of the comp. noun Punarjanma (Rebirth) 8. 21/3.

237. पुरुषम् Acc. sing. of the mas. noun Puruṣa (Ordinarily 'a man' but here 'the soul or the intelligent principle in nature and the human body') 13. Un.

238. पुरुषैः Inst. plu. of the mas. noun Puruṣa used here in the ordinary sense. 11. 27-1.

239. पूर्वाणि Acc. plu. of the neu. form of the adj. Pūrva (Previous) 11. 44-1.

240. पूर्वाः Nom. plu. of the mas. form of the adj. Pūrva (See No. 239) 11. 44-1.

241. पृच्छतः Gen. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Pṛcchat (One who is asking or inquiring) 3. 36-1.

242. प्रकृतिम् Acc. sing. of the fem. noun Prakṛti (The primordial matter) 13. Un.

243. प्रचरन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Car with the prefix Pra (To move about) 16. 10/4.

244. प्रज्ञावान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Prajñāvat (Intelligent) 2. 11/2.

245. प्रतिष्ठितम् Acc. sing. of the neu. form of the past participial adj. Pratiṣṭhita (Firmly established) 8. 22/4.

246. प्रमूढः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Pramūḍha (Exceedingly bewildered) 6. 37/4.

247. प्रवर्ते Pres. 1st pers. sing. of the root Vṛt-vart with the prefix Pra (To become or remain engaged in) 3. 22/4.

248. प्रहस्ये Pres. 1st pers. sing. of the root Hṛṣ with the prefix Pra (To be delighted) 18. 77/4.

249. प्राप्नोति Pres. 3rd pers. sing. of the root Āp with the prefix Pra (To acquire) 18. 50/2.

250. प्रियस्य Gen. sing. of the mas. form of the adj. Priya used as a noun (The dear one) 11. 44/4. On the importance of this word in the sentence see the note in Entry No. 2245 in Section A of this Part.

फ

251. फलेषु Loc. plu. of the neu. noun Phala (Fruit) 4. 14/2.

ब

252. बन्धून् Acc. plu. of the mas. noun Bandhu (A relation) 2. 10-1.

253. बलस्य Gen. sing. of the neu. noun Bala (Strength) 11. 44-3.

254. बुद्धिमान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Buddhimat (Intelligent) 2. 48-1.

276. मम Gen. sing. of the pronoun Aṣmad (See No. 63) 3. 36-1; 7. 18/4.

277. महत् Nom. sing. of the neu. form of the adj. Mahat (Great) 18. 75/2.

278. महर्षयः Nom. plu. of the mas. comp. noun Mahārṣi (A great sage) 10. 14/4.

279. महर्षिसङ्घाः Nom. plu. of the mas. comp. noun Mahārṣi-saṅgha (A group of great sages) 11. 21/3.

280. महायोगीश्वरः Nom. sing. of the mas. comp. noun Mahāyogīśvara (The Great Lord of Yogis or the Lord of the Great Yogis) 11. 9/2.

281. महाराज Voc. sing. of the mas. comp. noun Mahārāja (Great king) 18. 77/3.

282. महेष्वासः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Maheśvāsa (One who is an adept in throwing great arrows) 1. 18/2.

283. मानावमानयोः Gen. dual of the comp. noun Mānāvamāna (Respect and insult) 6. 7/4; 12. 18/2; 14. 25/1.

284. मानुष्येण Inst. sing. of the mas. form of the adj. Mānuṣya used in the sense of a noun meaning 'human nature'. 2. 10-1.

285. मामकीम् Acc. sing. of the fem. form of the adj. Māmaka (Relating to me) 9. 7/2.

286. मार्गम् Acc. sing. of the mas. noun Mārga (Way or path) 6. 37/2.

287. माम् Acc. sing. of the pronoun Aṣmad (See No. 63) 10. 13/4; 12. 3/2.

288. मुखम् Acc. sing. of the neu. noun Mukha (Mouth) 2. 10-1.

289. मुहुर्मुहुः Adv. Ind. (Again and again) 3. 36-4.

290. मुहुः Adv. Ind. (Again) 5. 17-1.

291. मोहयन् Nom. sing. of the pres. participial adj. Mohayat (Deluding) 3. 36-2, 4.

292. मोहस्य Gen. sing. of the mas. noun Moha (Delusion or infatuation) 6. 37-1; 16. 16/2.

293. मोहात्मा Nom. sing. of the mas. comp. noun Mohātman (One who is of the nature of delusion) 3. 36-5.

य

294. यतः Adv. Ind. (Because) 11. 44-2.

295. यत् Nom. sing. of the neu. form of the pronoun Yad (Which) 2. 60/1; 18. 63/4.

296. यत्र Adv. Ind. (Where) 6. 21/1; 8. 22/4.

297. यस्य Gen. sing. of the mas. or neu. form of the pronoun Yad (See No. 295) 2. 48-1^a; 15. 2/1.

298. यः Nom. sing. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 295). 2. 8/2; 5. 21/2; 18. 8/1, 55/2.

299. ये Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Yad (See No. 295) 8. 17/1.

300. योगसेवनात् Abl. sing. of the mas. comp. noun Yogasevana (The practice of Yoga) 6. 20/2.

301. योगम् Acc. sing. of the mas. noun Yoga (Union of the individual soul with the Supreme) 5. 24/2; 12. 8/4. For the other possible meanings of this word see Entry No. 2838 in Pt. I A.

302. योगिनः Nom. plu. of the mas. noun Yogin (One who practises Yoga) 8. 21/4.

303. योगी Nom. sing. of the mas. noun Yogin (See No. 302) 5. 23/4.

332. विभूती: Acc. plu. of the fem. noun Vibhūti (An object through which the Supreme Being has become manifest) 10. 16/2, 19/2.

333. विभो Voc. sing. of the mas. form of the adj. Vibhu (See No. 331) 11. 44-2.

334. विभ्रान्तः Nom. sing. of the mas. form of the past pass. participial adj. Vibhrānta (Deluded or thrown into confusion) 6. 37-1.

335. विमुच्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Muc-munc (To release) 5. 3/4.

336. विरक्ताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Virakta (One who has become devoid of attachment) 9. 22/1.

337. विवर्धते Pres. 3rd pers. sing. of the root Vṛdh-vardh with the prefix Vi (To increase in a great measure) 3. 36-1.

338. विविधैः Inst. plu. of the mas. form of the adj. Vividha (Diverse) 11. 27-1.

339. विशन्ति Pres. 3rd pers. plu. of the root Viś (To enter) 11. 27-1.

340. विश्वरूप Voc. sing. of the mas. form of the comp. adj. Viśvarūpa used as a form of address (He who has the universe as his form) 11. 16/4.

341. विश्वस्य Gen. sing. of the neu. noun Viśva (The universe) 11. 43/2.

342. विश्वम् Nom. sing. of the neu. noun Viśva (See No. 341) 18. 46/2.

343. विषादमोहाभिभवात् Abl. sing. of the mas. comp. noun Viṣādamohābhibhava (The fact of being overpowered by remorse and infatuation or by infatuation brought on by remorse) 2. 10-1.

344. विष्णोः Gen. sing. of the mas. noun Viṣṇu (One of the gods forming the Paurāṇic trinity who supports this universe) 11. 30/4.

345. विसंज्ञः Nom. sing. of the mas. form of the adj. Visanjña (One who has become unconscious) 2. 10-1.

346. विहताः Nom. plu. of the mas. form of the past pass. participial adj. Vihata (One who has been killed) 11. 27-1.

347. वीरयोधान् Acc. plu. of the mas. comp. noun Virayodha (Heroic warrior) 11. 34/2.

348. वीर्यवान् Nom. sing. of the mas. form of the adj. Vīryavat (Strong or virile) 1. 8/4.

349. वेदकृत् Nom. sing. of the mas. comp. noun Vedakṛt (Lit. 'the doer' but here 'the source' of the Veda or Vedas) 15. 15/4.

350. वेदवादपराः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Veda-vādapara (Intensely devoted to the Vedavāda, the doctrine that the Vedas are Apauruṣeya and that the highest ideal of man should be that held out by them) 2. 42/3.

351. वेदितुम् Inf. of the root Vid (See No. 325) 13. Un.

352. वेष्टितम् Nom. sing. of the neu. form of the past participial adj. Veṣṭhita (Covered over with) 13. 17/4.

353. वै Affirmative particle. Ind. 11. 44-2.

354. व्यक्ताव्यक्तः Nom. sing. of the mas. form of the comp. adj. Vyaktā-vyakta (He who is both manifest and unmanifest) 8. 20/2.

355. व्रजेत् Pot. 3rd pers. sing. of the root Vraj (To go) 2. 54/4.

376. संप्रत्ययः Inst. plu. of the pres. participial adj. Sampaśyat (Looking at a thing from all points of view) 1. 39/4.

377. संप्रत्ययः Nom. sing. of the mas. form of the pres. participial adj. Sampaśyat (See No. 376) 6. 13/3.

378. संसर्गजाः Nom. plu. of the mas. form of the comp. adj. Saṁsargaja (Arising from contact) 5. 22/1.

379. समा Nom. sing. of the fem. form of the adj. Sama (Equal or equibalanced) 6. 7/2.

380. समारम्भाः Nom. plu. of the mas. noun Samārambha (A project) 2. 48-1.

381. समान्वित्य Ind. past participle of the root Śri with the prefixes Ā and Saṁ (To take the support of or resort to) 18. 57/3.

382. समुपासते Pres. 3rd pers. plu. of the root Ās with the prefixes Upa and Saṁ (To worship or adore) 4. 25/2.

383. सर्वकिल्बिषैः Inst. plu. of the neu. comp. noun Sarvakilbiṣa (All sin) 3. 31/4.

384. सर्वक्षत्रसमागमे Loc. sing. of the mas. comp. noun Sarvakṣatrasamāgama (An assemblage of all the Kṣatriyas) 1. 1/2.

385. सर्वगात्राणि Nom. plu. of the neu. comp. noun Sarvagātra (All the limbs of the body) 1. 29/1.

386. सर्वतःपाणिपादान्तम् Acc. sing. of the neu. form of the comp. adj. Sarvapāṇipādānta. 13. 13/1. It is not quite clear what is intended to be conveyed by adding the word *Anta* at the end of the comp. Perhaps it is a misreading by a copyist of the vulgate reading *Sarvataḥpāṇipādānta*. If it is not, the best that

can be made out of it is that the cosmic form had "at the end hands and feet on all sides".

387. सर्वत्रासक्तचेतसाम् Gen. plu. of the mas. form of the comp. adj. Sarvatrāsaktacetasa (One whose mind is attached everywhere) 12. 5/2. This meaning could hardly have been intended by the author because he could not have meant that the adorers of the Akṣara, who are referred to here, are so fickle-minded as to get attached to all the objects that they come in contact with. Perhaps what he meant was that the adorers of the Akṣara are subjected to much pain because they having no definite form of the Lord for concentrating their minds on, have their minds caught up in the numerous external forms of the objects instead of being concentrated on the Akṣara which is not visible to the physical eye.

388. सर्वभूतेषु Loc. plu. of the neu. comp. noun Sarvabhūta (All created beings or all the gross elements). 9. 6-1.

389. सर्वमहाविभूते Voc. sing. of the mas. comp. noun Sarvamahāvibhūti (The greatest Vibhūti of all) 11. 39/4.

390. सर्वस्य Gen. sing. of the neu. form of the pronoun Sarva (Everything) 11. 44-2.

391. सर्वारम्भफलत्यागी Nom. sing. of the mas. comp. noun Sarvārambha-phalatyāgin (One who renounces the fruit of all acts commenced by him) 12. 16/3; 14. 25/2.

392. सर्वे Nom. plu. of the mas. form of the pronoun Sarva (See No. 390) 2. 48-1; 11. 27-1.

man i. e. a relative or a friend)
1. 28/2.

418. स्वधर्मे Loc. sing. of the mas. comp. noun Svadharma (One's own Dharma i.e. duty or an act which one is under a religious or moral obligation to do) 18. 47/3.

419. स्वयम् Adv. Ind. ('Oneself'; here, 'yourself') 11. 44-2.

इ

420. हन्यते Pass. 3rd pers. sing. of the root Han (To kill) 2. 21/4.

421. हर्षमन्युभयक्रोधैः Inst. plu. of the mas. comp. noun Harṣaman-yubhayakrodha (Exultation, resentment and anger) 12. 15/3.

422. हर्षम् Acc. sing. of the mas. noun Harsa (Exultation) 3. 36-4.

423. हि A causal or expletive ind. particle. When causal it has the sense of 'for or because'. When an expletive, it has at some places the sense of 'indeed, surely, for instance or as is well-known'.
2. 12/1; 9. 6-1; 11. 27-1, 40/3, 44-3;
13. 29/1; 18. 15/1.

424. हुतम् Nom. sing. of the neu. form of the past pass. participial adj. Huta (Sacrificed or offered as an oblation at a sacrifice) 2. 48-1.

425. हृदि Loc. sing. of the neu. noun Hṛt (The heart) 18. 61/2.

426. हृष्यति Pres. 3rd pers. sing. of the root Hṛṣ (To become delighted) 18. 54/2.

SECTION C—LIST OF NEW WORDS IN SECTION B

Amongst the 426 words in Section B, there are several which never occur even once in the Vulgate and do not, therefore, find place in Section A. The following is a list of such words :—

New Word	Serial No. in Sec. B	New Word	Serial No. in Sec. B	New Word	Serial No. in Sec. B
अ		अनिच्छमानः	26	अशुभासु	52
अकिञ्चित्कम्	1	अनुगम्यते	27	अशेषाणि	53
अकृत्स्नवित्	2	अनुवर्तन्ति	29	असद्राहाश्रिताः	54
अचिन्त्यकर्मा	4	अनुवर्तेरन्	30	असह्यम्	55
अचेतनम्	6	अनुशोचन्	31	अहेतुकम्	64
अतिक्रमनाशः	8	अनेकचित्तः	32	आ	
अतिजागरतः	9	अन्तकस्य	33	आक्रम्य	65
अत्यशतः	12	अभिधास्ये	39	आचक्ष्व	66
अद्भुतानि	16	अभिप्रपञ्चाम्	40	आत्मसिद्धये	69
अध्यवसायः	18	अभिभाषसे	41	आरभतः	71
अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम्	19	अभिमानात्मा	42	इ	
अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः	20	अमृष्टाक्षम्	44	इतःपरम्	80
अनमिलक्षितः	22	अयतः	45	उ	
अनवेक्ष्य	24	अचर्य	47	उपग्रवः	94
अनादिमान्	25	अवगच्छेः	50	उपहतान्तरात्मा	95

New Words in Section B

New Word	Serial No. in Sec. B	New Word	Serial No. in Sec. B	New Word	Serial No. in Sec. B
विनष्टान्	327	शत्यः	359	सर्वमहाविभूते	389
विनिश्चितम्	330	शत्रैः	360	सर्वारम्भफलत्यागी	391
विभो	333	शितेन	361	सर्वेश्वरः	393
विभ्रान्तः	334	शुभाशुभफलत्यागी	362	सिद्धव्रताः	399
विमुच्यते	335	स	-	सिद्धान्	400
विरक्ताः	336	सज्जन्ति	368	सीदमानः	402
विवर्धते	337	सताम्	369	सुखतन्त्रे	403
विषादमोहाभिभवात्	343	सत्त्वेन	370	सुदुस्त्यजान्	404
विष्णोः	344	सबान्धवान्	372	सूक्ष्मः	405
विसंज्ञः	345	समदुःखसुखस्वप्नः	373	स्तम्भहर्षसमुद्भवः	406
विहताः	346	समवस्थितान्	374	स्थिरधीः	409
वीरयोधान्	347	समवेक्ष्य	375	स्थिरप्रज्ञस्य	410
वेदकृत्	349	संपश्यद्भिः	376	स्थिरप्रज्ञः	411
वेदादपराः	350	संसर्गजाः	378	स्पृशन्तः	412
वेष्टितम्	352	समा (adj.)	379	स्मरन्ति	413
वै	353	समाश्रित्य	381	स्मरन्तः	414
व्यक्तान्वक्तः	354	समुपासते	382	स्वकर्मणि	416
व्रजेत्	355	सर्वशत्रुसमागमे	384	स्वजनान्	417
		सर्वगात्राणि	385		
श		सर्वतःपाणिपादान्तम्	386	ह	
शक्ष्यसि	357	सर्वत्रासक्तचेतसाम्	387	हर्षमन्युभयक्रोधैः	421

APPENDIX I

CRITICAL APPARATUS OF SECTION A

The Index in Section A of this Part has been primarily based upon the most easily available and popular edition of the text published by the Nirnaya Sagar Press of Bombay in 1910. A reference to certain other published editions having however revealed that the text as adopted by some of the most authoritative commentators differed at certain places from it and from one another's, all the variants which could be noticed were collected and incorporated in the said Index. The editions made use of for that purpose were :—(1) Jagadhitecchu Press edition of 1886 with the Bhāṣya of Śaṅkara and the glosses thereon of Ānandagiri and Daivajña Paṇḍita, (2) Gujarati Press edition of 1912 with eight commentaries¹ and

1. The names of the commentaries and of their authors in this edition are :—

1. *Tattvaprahāṣikā* of Keśava Kāśmīrī Bhaṭṭācārya.
2. *Gūdhārthadīpikā* of Madhusūdana Sarasvatī.
3. *Tātparyabodhinī* of Śaṅkarānanda.
4. *Subodhinī* of Śrīdharaśvāmin.
5. *Bhāvaṇaprahāṣa* of Sadānanda.
6. *Bhāṣyotkarsadīpikā* of Dhanapati Sūri.
7. *Paramārthaprapā* of Daivajña Paṇḍita.
8. *Arihasamgraha* of Rāghavendra.

Serial No.	Chapter and Verse	Reading in the N. S. P. edition	Variant reading or readings	Names of the commentators adopting it or them
10.	3. 2.	(व्यामिश्रेण) इव	(व्यामिश्रेण) एव	Rāmānuja.
11.	3. 10.	सहयज्ञाः (प्रजाः)	सहयज्ञैः (प्रजाः)	”
12.	3. 23.	(न) वर्तेयम्	(न) वर्तेय	Nilakaṇṭha.
13.	3. 41.	(प्रजहि) हि (एनम्)	प्रजहि (एनम्)	Rāmānuja, Mādhava Ānandtīrtha, Hanu- māna, Nilkaṇṭha and all the 8 in the G. P. edition, 1912.
14.	4. 4.	अपरम्	अवरम्	Rāmānuja.
15.	5. 21.	(सुखं) अक्षयम्	(सुखं) अक्षयम्	Śaṅkara and all the other comm. in the G. P. edition, 1935 except Nila- kaṇṭha.
16.	5. 26.	विदितात्मनाम्	विजितात्मनाम्	Rāmānuja.
17.	6. 7.	मानापमानयोः	मानावमानयोः	Śaṅkara according to the J. H. P. edi- tion and Rāmānuja.
18.	6. 11.	चैलाजिनकुशोत्तरम्	चैलाजिनकुशोत्तरम्	Rāmānuja.
19.	6. 13.	स्थिरः	स्थिरम्	”
20.	6. 26.	निश्चरति	निश्चलति	Śaṅkara according to the J. H. P. edi- tion, Śrī Venkaṭa- natha and Puruṣo- ttama.
21.	6. 28.	(युजन् एवम्)	(एवं युजन्)	Rāmānuja, Mādhava Ānandatīrtha and Jayatīrtha.
22.	6. 39.	एतत् (मे संशयम्)	एवं (मे संशयम्)	Rāmānuja and Vallabha.
23.	6. 41.	पुण्यकृतान् (लोकान्)	पुण्यकृतां (लोकान्)	Vallabha and the 8 commentators in the G. P. edition, 1912.
24.	7. 21.	(तस्य तस्य,अचलां)भ्रष्टाम्	(तस्य तस्य अव)भक्तिम्	Śrī Venkaṭanātha.
25.	8. 7.	असंशयम्	असंशयः	Śaṅkara alone ac- cording to the J. H. P. edition.
26.	8. 16.	आब्रह्मभुवनात् (लोकाः)	आब्रह्मभवनात् (लोकाः)	Śrī Venkaṭanātha and Puruṣottama.

Serial No.	Chapter and Verse	Reading in the N. S. P. edition	Variant reading or readings	Names of the commentators adopting it or them
37.	18. 35.	(वृत्तिः सा) पार्थ (तामसी)	(वृत्तिः सा तामसी) मत्ता	Śaṅkara according to the J. H. P. edition and Puruṣottama and Nīlakaṇṭha out of the 11 commentators in the G. P. edition, 1935 and all in the G. P. edition, 1912.
38.	18. 43.	क्षत्रं कर्म (स्वभावजम्)	क्षत्रकर्म (स्वभावजम्)	Śaṅkara according to the G. P. edition, 1935 and Madhusūdana, Daivajña Paṇḍita, Rāmānuja and the others in the same edition.

APPENDIX II

CRITICAL APPARATUS OF SECTION B

The editions of the Kāśmīr recension collated originally for this purpose were those of Dr. Otto Schrader of Germany, Mr. S. N. Tāḍpatrikar of Poona and Śāstri Jīvarām Kālidās of Gondal. The readings common to all the three were taken as the standard readings of that recension and those common to only two of them or found in one of them only were mentioned in the foot-notes. Subsequently the Madras University edition of Dr. Chintamani having come to my notice, it was compared and wherever it was found to differ from the standard text of the recension ascertained as above, notes in the last column of this Appendix or in the foot-notes were added as seemed necessary.

The words indexed in Section B of Part I are those only which have been printed in bold type in Col. 4 hereof, the remaining ones being common to both the recensions. A mere change in the order of the same words in the same quarter line has been disregarded. The names of the commentators of the vulgate who are found to have adopted some of the readings found in the Kāśmīr recension have been mentioned in the last column as against such readings.

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
11	1.28/3	इमं स्वजनम्	इमान्स्वजनान्	समवस्थितम् Śaṅkara (J. H. P. edition).
12	„ „ /4	समुपस्थितम्	समवस्थितान्	
13	„ 29/1 (6,7)	मम गात्राणि	सर्वगात्राणि	
14	„ 32/2	न च राज्यं सुखानि च	न राज्यं न सुखानि च	
15	„ 33/3-4	त इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणास्त्यक्त्वा धनानि च ॥	त एव इमे स्थिताः योद्धुं प्राणास्त्यक्त्वा सुदुस्त्यजान् ॥	(Not in C)
	„ (8)			
16	„ 37/2	धार्तराष्ट्रान्स्वबान्धवान्	धार्तराष्ट्रान् सबान्धवान्	
17	„ 39/4 (9,10)	प्रपश्यद्भिः	संपश्यद्भिः	
18	„ 47/3	विस्मज्य	उत्सृज्य	Rāmānuja.
19	2.1/3	विषीदन्तम्	सीदमानम्	
20	„ 3/1 (1)	क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ	मा क्लैब्यं गच्छ कौन्तेय	
21	„ 5/3	हत्वा अर्थकामांस्तु गुरु- निहव	न तु अर्थकामांस्तु गुरुन् निहत्य	
22	„ 6/4	तेऽवस्थिताः	ते नः स्थिताः	अर्थकामः in A, B and R according to C.
23	„ 7/2	पृच्छामि त्वाम्	पृच्छामि त्वा	
24	„ 8/2	यत् शोकमुच्छोषणम्	यः शोकमुच्छोषणम्	
25	„ 10/4	विषीदन्तम्	सीदमानम्	
(6)	1.30/1	गाण्डिवं संसते हस्तात्	संसते गाण्डिवं हस्तात् (S, T and C)	
(7)	„ 31/4	हत्वा स्वजनमाहवे	हत्वाहवे स्वबान्धवान् (J)	
(8)	„ 35/4	किन्तु महीकृते	किमु महीकृते (C)	
(9)	„ 45/4	हन्तुं स्वजनमुद्यताः	स्वजनान्हन्तुमुद्यताः (J)	
(10)	„ 47/2	रथोपस्थ उपाविशत्	शोकसंविभ्रमानसः } (J)	
	„ „ /4	शोकसंविभ्रमानसः	रथोपस्थ उपाविशत् }	
(1)	2.5/2	श्रेयो भोक्तुम्	श्रेयश्चर्तुम् (S, T & C) श्रेयस्करम् (J)	

Critical Apparatus of Section B

S. No	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāsmīr recension	Remarks
	2.(6)			
35	„ 35/3	येषां च त्वं बहुमतः	एषां च त्वं बहुमतः	Not noted by C.
36	„ 40/1	न इह अभिक्रमनाशः	न इह अतिक्रमनाशः	
37	„ 40/2	प्रत्यवायो न विद्यते	प्रत्यवायो न दृश्यते	
38	„ 41/2	बुद्धिरेका इह कुरुनन्दन	बुद्धिरेका एव कुरुनन्दन	
39	„ 42/3	वेदवादरताः	वेदवादपराः	
40	„ 43/2	जन्मकर्मफलप्रदाम्	जन्मकर्मफलेप्सवः	
41	„ „ 3-4	क्रियाविशेषबहुलां भोगैश्वर्यगतीं प्रति ॥	क्रियाविशेषबहुलाः भोगैश्वर्यगतीः प्रति ॥	
42	„ 47/8	कर्मणि एव अधिकारस्ते	कर्मणि अस्तु अधिकारस्ते ।	
43	„ 48/1	.....	यस्य सर्वे समारंभा निराशीर्बन्धनास्त्वह । स्यागे यस्य हुतं सर्वं स त्यागी स च बुद्धिमान् ॥	Not noted by C. „ „ „ „ „ „ „
44	„ 50/1	बुद्धियुक्तो जहाति इह	बुद्धियुक्तो जहाति इमे	
45	„ 51/3	जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः	कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः	
	„ (7)			
46	„ 54/1	स्थितप्रज्ञस्य का भाषा	स्थिरप्रज्ञस्य का भाषा	
47	„ „ /3	स्थितधीः किं प्रभाषेत	स्थिरधीः किं प्रभाषेत	
48	„ „ /4	ब्रजेत किम्	ब्रजेच्च किम्	
	„ (8)			
49	„ 56/4	स्थितधीः मुनिदृश्यते	स्थिरधीः मुनिदृश्यते	R. reads स्थित- प्रज्ञः according to C.
	„ (9)			
50	„ 58/4	तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	स्थिरप्रज्ञस्तादोष्यते	
	„			
51	„ 60/1	यततो ह्यपि कौन्तेय	यत्तस्य अपि हि कौन्तेय	
52	„ 61/1	तानि सर्वाणि संयम्य	तानि संयम्य मनसा	
(6)	2-32/3	सुखिनः क्षत्रियाः	सुकृतात्क्षत्रियाः	A. according to C. R and B ac- cording to C.
(7)	„ 52/1	यदा ते मोहकलिलं बुद्धिर्व्यतितरिष्यति ।	यदा त्वं मोहकलिलं बुद्ध्या व्यतितरिष्यसि ।	
(8)	„ 55/4	स्थितप्रज्ञः	स्थिरप्रज्ञः (T and J)	
(9)	„ 58/2	कूर्मोऽज्ञानिव सर्वशः	कूर्मोऽज्ञानिव सर्वतः (T and C)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
60	3.27/2	गुणैः कर्माणि सर्वशः	गुणैः सर्वाणि भागशः	Not noted by C.
61	„ 28/3	गुणाः गुणेषु वर्तन्ते	गुणाः गुणार्थे वर्तन्ते	
62	„ 31/2	मर्तं न अनुतिष्ठन्ति	मर्तं न अनुवर्तन्ति	
63	„ „ /4	मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः	मुच्यन्ते सर्वकिंस्वपैः	
64	„ 32/2	न अनुतिष्ठन्ति मे मतम्	न अनुवर्तन्ति मे मतम्	
65	„ „ /4	विद्धि नष्टान् अचेतसः	विनष्टान् विद्वयचेतसः	
66	„ 35/4	परधर्मो भयावहः	परधर्मोदयादपि	
67	„ 36/3-4	अनिच्छन्नपि वाष्ण्य बलादिव नियोजितः ॥	अनिच्छमानोऽपि बलात् आक्रम्येव नियोजितः ॥	C notes आक्रम्येव as the reading in R.
68	„ 36-1,2, 3,4,5	.....	अर्जुन उवाच-अथ केन इत्यादि ३६ इतरवत् । (तदनन्तरम्) भवत्येष कथं कृष्ण कथं चैव विवर्धते । किमात्मा कः किमाचारः (5) तन्ममा- चक्ष्व पृच्छतः ॥ १ ॥ श्रीभगवान् उवाच- एष सूक्ष्मः परः शत्रु- दैहिनामिन्द्रियैः सह । सुखतन्त्र इवासीनी मोहयन्पार्थ तिष्ठति ॥२॥ कामक्रोधमयी धीरः स्तम्भहर्षसमुद्भवः । अहङ्कारोऽभिमानात्मा दुस्तरः पापकर्मभिः ॥३॥ हर्षमस्य निवर्त्यैषः (6) शोकमस्य ददाति च । भयं चास्य करोत्येष मोहयन्सु सुदुर्मुहुः ॥४॥	
(5)	3.36/1	.....	किमात्मकः किमाचारः (S)	
(6)	„ „ /4	.....	हर्षं प्रवर्तयत्येषः (S)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
78	4.18/4	स युक्तः	स चोक्तः	Not noted by C.
79	„ 23/4	यज्ञाय आचरतः कर्म	यज्ञाय आरभतः कर्म	
80	„ 25/2	योगिनः पर्युपासते	योगिनः समुपासते	
81	„ 35/3	भूतानि अक्षेण द्रक्ष्यसि	भूतानि अक्षेणाणि द्रक्ष्यसि	
82	„ 36/1	सर्वेभ्यः पापेभ्यः	सर्वेभ्यः पापिभ्यः	
	„ (6,7)			
83	„ 42/3	छित्त्वा एनं संशयम्	छित्त्वा एवं संशयम्	
	5.(1)			
84	„ 1/4	ब्रूहि मुनिश्चितम्	ब्रूहि विनिश्चितम्	
85	„ 3/4	बन्धात् प्रमुच्यते	बन्धात् विमुच्यते	
	„ (2)			
86	„ 5/2	तद्योगैः अपि गम्यते	तद्योगैः अनुगम्यते	„
	„ (3,4,5)			
87	„ 11/4	आत्मशुद्धये	आत्मसिद्धये	
	„ (6)			
88	„ 17/4	ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः	ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः	
89	„ 17/1	.....	स्मरन्तोऽपि मुहुस्वेत- स्पृशन्तोऽपि स्वकर्मणि । सक्ता अपि न सज्जन्ति पक्के रविकरा इव ॥	
(6)	4.37/2	भस्मसात्कुर्वतेऽर्जुन	भस्मसात्कुर्वते तथा (S)	
(7)	„ „ /4	भस्मसात्कुर्वते तथा	भस्मसात्क्रियते तथा (C)	
(1)	5.1/3	यच्छ्रेय एतयोरेकम्	भस्मसात्कुर्वतेऽर्जुन (S)	
			यः श्रेयानेतयोरेकम् (T)	
(2)	„ 4/4	उभयोर्विन्दते फलम्	यः .....रेकः (C)	
(3)	„ 7/2	विजितात्मा जितेन्द्रियः	उभयोः फलमश्नुते (J)	
(4)	„ 8/4	स्वपन् श्वसन्	संयतात्मा जितेन्द्रियः (T)	
			स्वपन् जपन् (T)	
			अश्वनाच्छन्स्वपन्श्वसन् ।	
			भुज्जनाच्छन्श्वसन्स्मयन् (C)	
(5)	„ 9/1	प्रलपन् विसृजन् गृह्णन्	प्रलपन् विलपन् गृह्णन् (J)	
(6)	„ 13/3	नवद्वारे पुरे देही	नवद्वारे पुरे देहे (C)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
98	5.28/3	विगतेच्छामयक्रोधः	विगतेच्छामयद्वेषः	Not noted by C. Sankara (J. H. P. edition).
99	6.(1,2,3)	परमात्मा समाहितः	परमसु समा मतिः	
100	„ 7/2	मानापमानयोः	मानावमानयोः	
101	„ „/4	.....	The stanza occurring as V. 19 in the vulgate occurs after VI.9 and before VI. 10 in some Mss. of the text according to S and T, and in the commentary of Rāmakaṇṭha according to C.	
101	„ 9-10	.....		
102	„ (4,5)	धारयन् अचलं स्थिरः	धारयन् अचलः स्थितः	धारयन् अचलं स्थिरम् (Rāmānuja).
103	„ 13/2	संप्रेक्ष्य नासिकाग्रम्	संप्रेक्ष्य नासिकाग्रम्	
104	„ „/3	नात्यश्रतस्तु योगोऽस्ति	योगोऽस्ति नैवात्यश्रतः	
105	„ (6)	जाग्रतो न एव चार्जुन	न अतिजागरतः अर्जुन	
106	„ 16/1	युञ्जतो योगम् आत्मनः	युञ्जतो योगम् आत्मनि	Not noted by C.
107	„ 16/1	निबद्धं योगसेवया	निबद्धं योगसेवनात्	
107	„ „/4	.....		
107	„ (7)	.....		
(1)	6.4/2	कर्मस्वनुषज्जते	कर्मस्वनुषज्जति (C)	Rāmānuja.
(2)	„ 5/2	नात्मानमवसादयेत्	आत्मानं नावसादयेत् (T)	
(3)	„ 6/3	अनात्मनस्तु शत्रुत्वे	नानात्मनस्तु शत्रुत्वे } (T)	
(4)	„ 11/4	चैलाजिनकुशोत्तरम्	अजितात्मनस्तु शत्रुत्वे } (T)	
(5)	„ 13/1	समं कायशिरोग्रीवम्	चैलाजिनकुशोत्तरम् (S)	
(6)	„ 15/2	योगी नियतमानसः	समकायशिरोग्रीवम् (T&J)	
(7)	„ 19/3	योगिनो यतचित्तस्य	मद्भक्तो नान्यमानसः (J)	
			मद्भक्तोऽनन्यमानसः (S, T and C)	
			योगिनो जितचित्तस्य (T)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
116	6.(18,19) „ 42/2	कुले भवति धीमताम्	जायते धीमतां कुले	श्रीमतां as an alternative reading in C taken from R.
117	„ (20) „ 43/3	यतते च ततो भूयः	ततो भूयः अपि यतते	Not noted by C.
118	„ „ /4	संसिद्धौ कुरुनन्दन	सिद्धये कुरुनन्दन	
119	„ 44/2	हियते ह्यवशोऽपि सः	हियते ह्यवशोऽपि सन्	
120	„ 46/2	ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः	ज्ञानिभ्यः च मतोऽधिकः (21)	
121	7.1/2 „ (1)	योगं युजन्मदाश्रयः	योगं युजन् मदाश्रितः	
122	„ 2/2	नेहभूयोऽन्यत्	न पुनः किञ्चित्	
123	„ 6/4 „ (2)	प्रभवः प्रलयस्तथा	प्रलयः प्रभवस्तथा	
124	„ 9/1 „ (3)	पुण्यो गन्धः पृथिव्यां च	पुण्यः पृथिव्यां गन्धः अस्मि	
125	„ 12/3 „ (4,5,6)	मत्त एवेति तान्विद्धि	मत्त एव ईह तान्विद्धि	
126	„ 18/2	आ मैव मे मतम्	आत्मैव मे मतः	
127	„ „ /4	मामेवानुत्तमां गतिम्	मम एवानुत्तमां गतिम्	
128	„ 23/4	मद्भक्ता यान्ति मामपि	सिद्धान् यान्ति सिद्धव्रताः	
(18)	6.40/4	तात गच्छति	जातु गच्छति (T, J & C)	Vallabha and the 8 comm. in G. P. edition of 1912.
(19)	„ 41/2	प्राप्य पुण्यकृतां लोकान्	प्राप्य पुण्यकृतां लोकान् (T)	
(20)	„ 43/2	लभते पौर्वदैहिकम्	लभते पूर्वदैहिकम् (T) लभते पौर्वदैहिकम् (C)	
(21)	„ 46/2	ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः	ज्ञानिभ्योऽप्यधिको मतः । (T as an alternative)	
(1)	7.1/3	असंशयं समग्रं माम्	असंशयं समग्रं वा (T)	
(2)	„ 8/2	प्रभास्मि	प्रकाशः (C)	
(3)	„ 11/1	बलं बलवतां चाहम्	बलं बलवतामस्मि (T&C)	
(4)	„ 13/2	एभिः सर्वमिदं जगत्	एभिः कर्ममयं जगत् (T) स्वभिः कर्ममयं जगत् (C)	
(5)	„ 14/4	मायामेतां तरन्ति ते	मायामतितरन्ति ते (T)	
(6)	„ 16/2	जनाः सुकृतिनोऽर्जुन	जनाः सुकृतिनः सदा (T and C)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
136	8.21/3-4	यं प्राप्य न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ।	यं प्राप्य न पुनर्जन्म लभन्ते योगिनोऽर्जुन ।	C gives this as an additional Ardha in R & A. It is possible only as a substitute.
137	„ 22/4 (10,11)	येन सर्वमिदं ततम्	यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम्	
138	„ 26/3-4	एकया यात्यनावृत्ति अन्यया आवर्तते पुनः ॥	अनयोः यात्यनावृत्ति एकया आवर्तते पुनः ॥	
139	9.(1,2,3,4) „ 6-1	.....	एवं हि सर्वभूतेषु चराम्यनभिलक्षितः । भूतप्रकृतिमास्थाय सह चैव विनैव च ॥ (5)	B has आद्यया in place of एकया and he and R both have अन्यया in place of पुनः according to C.
140	„ 7/2	प्रकृतिं यान्ति मामिकाम्	प्रकृतिं यान्ति मामकीम्	
(10)	8.25/1	धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः	धूमो कृष्णस्तथा रात्रिः (T and C)	
(11)	„ 26/1	शुक्लकृष्णे गती	शुक्लकृष्णगती (T, J & C)	
(1)	9.2/4	सुसुखं कर्तुम्	ससुखं कर्तुम् (T)	
(2)	„ 4/1	ततमिदं सर्वम्	ततमिदं कृत्स्नम् (T & C)	
(3)	„ 5/4	ममात्मा भूतभावनः	भूतात्मा भूतभावनः (T)	
(4)	„ 5-1	.....	सर्वगः सर्वतश्चाद्यः सर्वकृत्सर्वदर्शनः । सर्वज्ञः सर्वदर्शी च सर्वात्मा सर्वतोमुखः ॥ (T)	
(5)	„ 6-1	.....	सहैव च विनैव च (T & C as an alternative)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
148	10.14/4	विदुर्देवा न दानवाः	विदुर्देवा महर्षयः	कथं विद्यां महा- योगिन् R accord- ing to C. Rāmānuja. Not noticed by C.
149	„ 16/2	दिव्या ह्यात्मविभूतयः	विभूतीरात्मनः शुभाः	
150	„ 17/1-2	कथं विद्यामहं योगिन् त्वां सदा परिचिन्तयन्	कथं विद्यामहं योगिन् त्वां अहं परिचिन्तयन्	
151	„ 19/2	दिव्या ह्यात्मविभूतयः	विभूतीरात्मनः शुभाः	
152	„ 22/1 (5)	वेदानां सामवेदोऽस्मि	वेदानां सामवेदोऽहम्	
153	„ 25/2	गिरां अग्न्येकमक्षरम्	गिरां अग्न्येकमक्षरम्	
154	„ „ /3	यज्ञानां जपयज्ञोऽस्मि	यज्ञानां जपयज्ञोऽहम्	
155	„ 27/3 (6,7,8, 9,10,11)	ऐरावतं गजेन्द्राणाम्	ऐरावतं गजेन्द्राणाम्	
156	„ 41/3 (12,13)	तत्तदेवावगच्छ त्वम्	तत्तदेव अवगच्छेः त्वम्	
(5)	10.24/3	सेनानीनामहं स्कन्दः	सेनान्यामप्यहं स्कन्दः (S and T)	(B according to C). (B according to C).
(6)	„ 27/4	नराणां च नराधिपम्	नराणां च नरोत्तमम् (T)	
(7)	„ 29/4	यमः संयमतामहम्	यमः संयमिनामहम् (T)	
(8)	„ 31/1	पवनः पवतामस्मि	पवनः प्लवतामहम् (T)	
(9)	„ 38-1	.....	ओषधीनां यवश्चास्मि धातूनामस्मि काञ्चनस् । सर्वासां तृणजातीनां दर्भोऽहं पाण्डुनन्दन ॥ (T)	
(10)	„ 39/1-2	यच्चापि सर्वभूतानां बीजं तदहमर्जुन ।	यच्चापि सर्वभूतानां तद्बीजमहमर्जुन । (S, T and C)	
(11)	„ 40/1	मम दिव्यानां विभूतीनाम्	शुभदिव्यानां विभूतीनाम् (J)	
(12)	„ 42/1-2	अथवा बहुनैतेन किं ज्ञातेन तवार्जुन	अथवा बहुनोक्तेन किं ज्ञानेन तवार्जुन (S, T and C) अथवा बहुनैतेन किं ज्ञानेन तवार्जुन	
(13)	„ „ /3 „ „ /4	विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नम् स्थितौ जगत्	विष्टभ्याहमिमं कृत्स्नम् (J) जगत् स्थितः	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
169 170	11.26/2 ,, 27-1	सर्वे सहैवावनिपालसङ्घैः	सर्वैः सहैवावनिपालसङ्घैः नानारूपैः पुरुषैर्योध्यमाना, विशन्ति ते वक्तुम- चिन्त्यरूपम् । यौधिष्ठिरा धार्तराष्ट्राश्च योधाः, शस्त्रैः कृत्वा विविधैः सर्वं एव ॥ त्वत्तेजसा विहता नून- मेव, तथा ह्रीमे त्वच्छ- रीरप्रविष्टाः ॥	B according to C reads बाध्यमाना instead of योध्य- मानाः, he and R both read निहता, instead of विहताः- & नूनमेते instead of नूनमेव and he alone reads त्वच्छरीरे प्रविष्टाः and R alone त्वच्छरीरं प्रविष्टाः instead of त्वच्छ- रीरप्रविष्टाः.
171 172	,, (9) ,, 28/4 ,, 30/4 ,, (10)	वक्त्राणि अभिविज्वलन्ति प्रतपन्ति विष्णो	वक्त्राणि अभितो ज्वलन्ति प्रतपन्ति विष्णोः	Not noted by C.
173	,, 32/3 ,, (11)	ऋतेऽपि त्वाम्	ऋतेऽपि त्वा	
174 175	,, 34/2 ,, 37/1	अन्यानपि योधवीरान् कस्माच्च ते न नमेरन् महात्मन्	अन्यानपि वीरयोधान् ⁽¹²⁾ कस्माच्च ते न नमेयुः महा- त्मन्	According to C. A reads the first two words as कस्माच्चैते.
176	,, 38/3	वेत्ताऽसि वेद्यं च परं च धाम	वेत्ताऽसि वेद्यं परमं च धाम	
(9)	11.28/2	द्रवन्ति	व्रजन्ति (B according to C)	
(10)	,, 31/2	नमोऽस्तु ते देववर प्रसीद	नमोऽस्तु देवेशवर प्रसीद (T)	
(11)	,, 33/1	यशो लभस्व	यशो भजस्व ।	
(12)	,, 34/2	योधवीरान्	लोकवीरान्, वीरलोकान् योधमुख्यान् (all in T)	According to C, R and A have the reading लोकवीरान् only.

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāsmīr recension	Remarks
			<p>तवास्तुतं किं भवेदस- हं, किंवा शक्यं परतः कीर्तयिष्ये । कर्ताऽसि सर्वस्य यतः स्वयं वै, विभो ततः सर्वमिदं त्वमेव ॥२॥ अत्यहुतं कर्म न दुष्करं ते, कर्मोपमानं न हि विद्यते ते । न ते गुणानां परिमाण- मस्ति, न तेजसो नापि बलस्य नर्द्धः ॥ ३ ॥</p>	परितः in R and परतः in A ac- cording to C.
185	11 (19,20,21, 22,23,24)			
186	12.3/2	अव्यक्तं पर्युपासते	अव्यक्तं मामुपासते	
187	„ 5/2	अव्यक्तासक्तचेतसाम्	सर्वत्रासक्तचेतसाम्	
188	„ (1,2)			
189	„ 8/4	अत ऊर्ध्वं न संशयः	योगमुत्तममास्थितः	
190	„ 9/1	अथ चित्तं समाधातुम्	अथ आवेशयितुं चित्तम्	
191	„ (3)			
192	„ 11/2	कर्तुं मद्योगं आश्रितः	कर्तुं मद्योगं आस्थितः	
193	„ (4)			
(19)	11.48/1	न वेदयज्ञाध्ययनैः	न वेदयज्ञाधिगमैः (T&C)	
(20)	„ „ /3	एवंरूपः शक्य अहम्	एवं रूपं शक्यमहम् (T, J and C)	
(21)	„ 49/2-4	.....विमूढभावः..... धोरमिदम्.....	.. विमूढताभूत्... } (C) ...धोरमुग्रं	
(22)	„ 52/1	सुबुद्धमिदं रूपम्	सुदर्शनमिदं रूपम् (T)	
(23)	„ 53/4	दृष्टवानसि मां यथा	दृष्टवानसि यन्मम (J)	
(24)	„ 54/1-2	भक्त्या त्वनन्यया शक्य अहमेवंविधोऽर्जुन ।	भक्त्या त्वनन्यया शक्य ह्यहमेवंविधोऽर्जुन । (T)	
(1)	12.5/4	देहवद्भिः	देहमृद्भिः (T and C)	
(2)	„ 8/3	निवसिष्यसि मय्येव	निवत्स्यसि त्वं मय्येव (T & C)	
(3)	„ 10/1	अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि	अभ्यासेऽप्यसमर्थः सन् (T)	
(4)	„ 11/4	यतात्मवान्	ममात्मवान्	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
198	13.(5,6) „ 13/1 „ (7)	सर्वतःपाणिपादं तत्	सर्वतःपाणिपादान्तम्	विष्टितम् in Śaṅkara and Rāmānuja and also R and A according to C.
199	„ 17/4 „ (8,9,10, 11)	हृदि सर्वस्य विष्टितम्	हृदि सर्वस्य वेष्टितम्	
200	„ 29/1	प्रकृत्यैव च कर्माणि	प्रकृत्यैव हि कर्माणि	
201	„ 31/1 14. (1,2,3)	अनादित्वात् निर्गुणत्वात्	अनादित्वात् निर्मलत्वात्	
202	„ 10/2 „ (4)	सत्त्वं भवति भारत	सत्त्वं भारत वर्धते	Not noted by C.
203	„ 12/4 „ (5)	विवृद्धे भरतर्षभ	विवृद्धे कुरुनन्दन	
204	„ 15/3	तथा प्रलीनस्तमसि	तथा तमसि लीनस्तु(6)	
(5)	13.4/4	हेतुमङ्गिर्विनिश्चितैः	हेतुमङ्गिर्विनिश्चितम् (S, T and C)	Śaṅkara according to J. H. P. edition and other comm. except Rāmānuja, Hanumāna, Vallabha and Puruṣottama.
(6)	„ 12/4	न सत्तन्नासदुच्यते	न सत्तासत्तदुच्यते (T)	
(7)	„ 16/1	अविभक्तं च भूतेषु	अविभक्तं विभक्तेषु (C)	
(8)	„ 22/2	मर्ता भोक्ता महेश्वरः	कर्ता भोक्ता महेश्वरः (T and J)	
(9)	„ 23/3	सर्वथा वर्तमानोऽपि	स यथा वर्तमानोऽपि (T)	
(10)	„ 25/1	अन्ये त्वेवमजानन्तः	अन्ये चैवमजानन्तः (T)	
(11)	„ 26/1	यावत्संजायते किञ्चित्	यावत्किञ्चित्संभवति (T and C)	
(1)	14.2/4	न व्यथन्ति ।	न च्यवन्ति (C)	
(2)	„ 3/2	तस्मिन्गर्भं दधाम्यहम्	तस्मिन्गर्भं ददाम्यहम् (T and C)	
(3)	„ 7/4	कर्मसङ्गेन देहिनाम्	कर्मसङ्गेन देहिनाम् (T)	
(4)	„ 12/2	कर्मणामशमःस्पृहा	कर्मणामशमश्च तृट् (C)	
(5)	„ „/4	सत्त्वे प्रवृद्धे ।	सत्त्वे विवृद्धे (C)	
(6)	„ 15/3	तथा प्रलीनस्तमसि	तथा तमसि लीनस्तु (S&T) तथा तमसि लीनास्तु (J) (This slight variation is ignored).	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
218	15.15/4 ,, (7,8,9,10)	वेदान्तकृत् वेदविदेव चाहम्	वेदान्तकृत् वेदकृदेव चाहम्।	
219	16. (1,2) ,, 3/1 ,, (3,4,5)	तेजः क्षमा धृतिः शौचम्	तेजः क्षमा धृतिः तुष्टिः	
220	,, 8/1	असत्यमप्रतिष्ठं ते	असत्यमप्रतिष्ठं च	
221	,, ,, /4 ,, (6,7)	किमन्यत्कामहेतुकम्	अकिञ्चित्कामहेतुकम्	
(7)	15.16/4	कूटस्थोऽक्षर उच्यते	कूटस्थोऽक्षर एव च (T)	
(8)	,, 18/2	अक्षरादपि चोत्तमः	अक्षरस्यापि चोत्तमः (T and C)	
(9)	,, 20/2	इदमुक्तं मयानघ	मया प्रोक्तं तवानघ(S&T)	
(10)	,, 20-1	.....	तावद्भ्रमति वै जन्तुः यावत्तत्त्वं न विन्दति । ज्ञाते तत्त्वे तु वै तस्य ज्ञातव्यं नावशिष्यते ॥ (T)	
(1)	16.2/2	त्यागः शान्तिरपैशुनम्	त्यागोऽसक्तिरपैशुनम् (T and C)	
(2)	,, 2/3	दया भूतेष्वलोलुप्त्वम्	त्यागो भक्तिरपैशुनम् (T) दया भूतेष्वलोलुप्त्वम् (T) दया भूतेष्वलौल्यं च (T, S and C)	
(3)	,, 3/1-2	शौचमद्रोहो नातिमानिता	दयाभूतेष्वलौल्यं च (J) तुष्टिरद्रोहो नाभिमानिता (S, J and A according to C) तुष्टिरद्रोहो नाभिमानता (T and R according to C)	
(4)	,, 4/1	दम्भो दर्पोऽभिमानश्च	दम्भो दर्पोऽतिमानश्च (T)	
(5)	,, 6/3	दैवो विस्तरशः प्रोक्तः	दैवो विस्तरतः प्रोक्तः (T and C)	
(6)	,, 9/4	क्षयाय जगतोऽहिताः	क्षयाय जगतोऽशुभाः (T)	
(7)	,, 10/2	दम्भमानमदान्विताः	दम्भलोभमदान्विताः (T and C)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
229	17.(2) „ 6/2	भूतग्रामं अचेतसः	भूतग्रामं अचेतनम्	The word भूत-ग्रामम् has been included in Section B although it is common to both the recensions because the next word changes the spirit of the sentence. Not noted in C.
230	„ (3,4,5) „ 12/3-4	इज्यते भरतश्रेष्ठ ते यज्ञं विद्धि राजसम् ॥	इज्यते विद्धि तं यज्ञं राजसं चक्रमधुवम् ॥	
231	„ 13/1 „ (6,7)	विधिहीनं असृष्टाक्षम्	विधिहीनं असृष्टाक्षम्	
232	„ 21/4	तद्दानं राजसं स्मृतम् ।	तद्वाजसं इति स्मृतम् ॥	
233	„ 23/3	ब्राह्मणास्तेन वेदाश्च	ब्राह्मणा तेन वेदाश्च	
234	„ 26/4	सच्छब्दः पार्थ युज्यते	सच्छब्दः पार्थ गीयते ।	
235	18.(1,2) „ 6/1	एतान्यपि तु कर्माणि	एतान्यपि च कर्माणि	
236	„ 7/1	नियतस्य तु संन्यासः	नियतस्य च संन्यासः	
237	„ 8/1	दुःखमित्येव यत्कर्म	दुःखमित्येव यः कर्म	
238	„ 13/1	पञ्च एतानि महाबाहो	पञ्च इमांश्च महाबाहो	
(2)	17.5/2	तप्यन्ते ये तपो जनाः	तपस्तप्यन्ति ये जनाः (T and C)	Sāṅkara (J. H. P. edition).
(3)	„ 9/4	दुःखशोकामयप्रदाः	हर्षशोकामयप्रदाः (T)	
(4)	„ 11/3	यष्टव्यमेवेति	यष्टव्यमित्येव (T and C)	
(5)	„ 12/2	चैव यत्	चैव यः (C)	
(6)	„ 17/1	श्रद्धया परया तर्प्तः ।	श्रद्धया परयोपेतं (C)	
(7)	„ 19/1	मूढग्राहेणात्मनः	मूढग्रहेणात्मनः (T)	
(1)	18.2/1	काम्यानां कर्मणां न्यासम्	काम्यानां कर्मणां त्यागम् (T and C)	
(2)	„ 4/4	त्रिविधः संप्रदीर्घितः	त्रिविधः संप्रदीर्घितः (S, T, & R according to C)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and quarter in the vulgate	Reading in the N S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
247	15,16 „ 32/4 (17,18)	बुद्धिः सा पार्थ तामसी	बुद्धिः सा तामसी मता	
248	„ 36/1-2	सुखं त्विदानीं त्रिविधं शृणु मे भरतर्षभ ।	सुखं त्विदानीं शृणु मे त्रिविधं भरतर्षभ ।	
249	„ 37/1	यत् तदग्रे विषमिव	यत् तदात्वे विषमिव ⁽¹⁹⁾	
250	„ „ /3	सात्त्विकं प्रोक्तम्	सात्त्विकं विद्यात्	
251	„ 38/2	यत्तदग्रेऽमृतोपमम्	यत्तदात्वेऽमृतोपमम्	
252	„ „ /4 (20,21, 22,23)	तत्सुखं राजसं स्मृतम्	तद्राजसं इति स्मृतम्	
(15) (16)	„ 31/3 „ 32/1-2	अथवावत्प्रजानाति अधर्मं धर्ममिति या मन्यते तमसावृता ।	यथावन्नाभिजानाति (J) अधर्मं धर्ममिति या बुध्यते तमसान्विता (S, T and C) मन्यते (S)	Śaṅkara
(17) (18)	„ 33/4 „ 35/4	सा पार्थ सात्त्विकी धृतिः सा पार्थ तामसी	सा सात्त्विकी मता (C) धृतिः सा तामसी मता (S and J) (The same in T as an alternative) .....स्मृता (R. according to C)	
(19)	„ 37/1	यत्तदग्रे विषमिव	यत्तदात्वे विषमिव (T as an alternative)	
(20)	„ 42/1	शमो दमस्तपः शौचम्	शमो दमस्तथा शौचम् (S and T)	
(21)	„ „ /2	ब्रह्मकर्म स्वभावजम्	ब्राह्मकर्म स्वभावजम् (S, T and C)	क्षत्रकर्म स्वभाव- जम् according to Śaṅkara and other comm. in the G. P. edi- tion of 1935.
(22)	„ 43/4	क्षेत्रं कर्म स्वभावजम्	क्षेत्रकर्म स्वभावजम् (T)	
(23)	„ 44/1	कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम्	कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् (J) कृषिगौरक्ष्यवाणिज्यम् (T)	

Critical Apparatus of Section B

S. No.	Chapter, verse and verse-quarter in the vulgate	Reading in the N. S. P. edition of the vulgate	Reading in the Kāśmīr recension	Remarks
265	18.(33) „ 63/4 (34)	यथा इच्छसि तथा कुरु	यत् इच्छसि तथा कुरु	
266	„ 68/4 (35,36,37)	मामेवैष्यत्यसंशयः	स मामेध्यति असंशयम्	
267	„ 75/2 (39,40, 41,42)	एतद्गुह्यमहं परम्	एतद् गुह्यतरं महत् (38)	
268	„ 77/3-4 (43)	विस्मयो मे महान् राजन् हृष्यामि च पुनः पुनः ॥	विस्मयो मे महाराज ग्रहण्ये च पुनः पुनः ॥	
269	„ 78/4	ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥	ध्रुवा इति मतिर्मम ॥	
				R reads स्थिरा according to C.
(33)	18.62/4	स्थानं प्राप्स्यसि शाश्वतम्	सिद्धिं प्राप्स्यसि शाश्वतीम् (T and C)	
(34)	„ 64/3	इष्टोऽसि मे दृढमिति	इष्टोऽसि मे दृढमितिः (T and C)	
(35)	„ 69/4	अन्यः प्रियतरो भुवि	अन्यः प्रियतमो भुवि (T)	
(36)	„ 73/3	स्थितोऽस्मि गतसंदेहः	स्थितोऽस्मि गतसंमोहः (T)	
(37)	„ 74/4	अद्भुतं रोमहर्षणम्	अद्भुतं लोमहर्षणम् (T)	
(38)	„ 75/2	एतद्गुह्यमहं परम्	इमं गुह्यतमं परम् } (T)	
(39)	„ „ /3	योगं योगेश्वरात्कृष्णात्	एतं गुह्यमनुत्तमम् } योगं योगीश्वरात्कृष्णात् (T and C)	
(40)	„ 76/2	संवादमिममद्भुतम्	संवाददिदमद्भुतम् (T)	
(41)	„ „ /4	हृष्यामि च सुहृर्मुहुः	हृष्यामीति सुहृर्मुहुः (T)	
(42)	„ 77/1	तच्च संस्मृत्य संस्मृत्य	तच्च संस्मृत्य परमम् (T and C)	
(43)	„ 78/1	यत्र योगेश्वरः कृष्णः	यत्र योगीश्वरः कृष्णः (S, T and C)	

The total number of the common variants is thus 269 and the total number of the words in thick types (including those in the additional lines and stanzas) which have been taken up for the Index in Section B is 426. Some of these words which are new are listed separately in Section C of this Part. See also Appendix III.

PART II

SECTION A

SECONDARY WORD-UNITS

A cursory glance at the Index of the Primary Word-Units will show that there are amongst those units several which are compound words made up of two or more component parts consisting of simple or compound words. Most of them do not at all occur as primary units in any portion of the Bhagavadgītā. They have however an importance from the linguistic point of view. It is therefore proposed to give in this part an Alphabetical Index of all the secondary units which go to make up the compound primary units indexed in Part I, together with the primary units themselves, and the method by which the compounds had been dissolved and the secondary units arrived at. Those words could not be incorporated in the Index of primary words because all the secondary units except the last in each compound are uninflected while all those in the said index are inflected words with the exception of the indeclineables and the case-terminations regarded as understood vary though the units remain the same in most cases. The places in the work where the primary units occur have not been repeated in this chapter for the sake of economy of paper. In order to ascertain them reference must be made to Part I. Similarly the meanings of the secondary units have not been given in this part except in rare cases, because they are easily ascertainable from those of the Primary Word-Units in Part I.

Sub-section (a)—Vulgate with Variants

अ

1. अ—अकारः—‘ अ ’ इति रवः क्रियते यस्योच्चारणे सः वर्णविशेषः ।
2. अकार्य—(१) कार्याकार्यव्यवस्थितौ । (२) कार्याकार्ये ।—(१) इदं कार्यं, इदं अकार्यं, (न कार्यं) इति व्यवस्थितिः कार्याकार्यव्यवस्थितिः, तस्यां कार्याकार्यव्यवस्थितौ । (२) कार्यं च अकार्यं (न कार्यं) कार्याकार्ये ।
3. अकीर्ति—अकीर्तिकरम्—अकीर्तिम् [न कीर्तिः (अपकीर्तिः) अकीर्तिः; ताम्] यत्करोति तत् अकीर्तिकरम् ।
4. अक्ष—कमलपत्राक्ष—कमलपत्रं (कमलस्य पत्रं) इव अक्षे यस्य सः कमलपत्राक्षः । संबोधने विसर्गलोपः ।
5. अक्षर—(१) अक्षरसमुद्भवम् । (२) एकाक्षरम् ।—(१) अक्षरात् (न क्षरतीति अक्षरः, तस्मात्) समुद्भवः यस्य तत् अक्षरसमुद्भवः, तम् अक्षरसमुद्भवम् । (२) एक एव अक्षरः यस्य वाचकः तत् एकाक्षरम्, तम् एकाक्षरम् ।
6. अक्षिशिरोमुख—सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम्—सर्वतः अक्षिशिरोमुखः (अक्षीणि शिरासि मुखानि च यस्य सः) सर्वतोऽक्षिशिरोमुखः, तम् ।

Secondary Word-Units

20. अतीत—(१) गुणातीतः । (२) द्वन्द्वातीतः ।—(१) गुणानतीतः (अतिक्रम्य ईतः) गुणातीतः । (२) द्वन्द्वान् (रागद्वौषौ, सुखदुःखे इत्यादीन्) अतीतः द्वन्द्वातीतः ।
21. अत्या—दुरत्याया—दुःखेन अत्या दुरत्या, तथा ।
22. अत्युष्ण—कट्वम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।—कटवः, अम्लाः, लवणाः, अत्युष्णाः, तीक्ष्णाः, रूक्षाः, विदाहिनश्च (आहाराः) ।
23. अद्भुत—अत्यद्भुतम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अति' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
24. अद्भुतदर्शन—अनेकाद्भुतदर्शनम्—अनेकानि अद्भुतदर्शनानि (अद्भुतानि दर्शनानि) यस्य सः अनेकाद्भुतदर्शनः, तम् ।
25. अधम—(१) नराधमान् । (२) नराधमाः ।—(१-२) नरेषु नराणां वा अधमाः नराधमाः, तान् नराधमान् ।
26. अधर्म—अधर्माभिभवात्—अधर्मस्य (न धर्मः अधर्मः, तस्य) अभिभवः अधर्माभिभवः, तस्मात् ।
27. अधस्—अधःशाखम्—अधः प्रसृताः यस्य शाखाः सः अधः शाखः, तम् ।
28. अधि—(१) अधिदैवतम् । (२) अधिदैवम् । (३) अधिभूतम् । (४) अधियज्ञः । (५) अभ्यात्मम् ।—(१-२) देवताम् देवम् वा अधिकृत्य तिष्ठतीति अधिदैवतम् अधिदैवम् वा । (३) भूतानि अधिकृत्य तिष्ठतीति अधिभूतम् । (४) यज्ञान् अधिकृत्य तिष्ठतीति अधियज्ञः । (५) आत्मनि इति, आत्मानं (देहं) अधिकृत्य तिष्ठतीति वा, अभ्यात्मम् ।
29. अधिदैव—साधिभूताधिदैवम्—अधिभूतेन (भूतानि अधिकृत्य तिष्ठतीति अधिभूतम्, तेन) अधिदैवेन (देवमधिकृत्य तिष्ठतीति अधिदैवम्, तेन) च सहितः साधिभूताधिदैवः, तम् ।
30. अधिप—(१) जनाधिपाः । (२) नराधिपम् ।—(१) जनानां अधिपाः (अधिपातीति अधिपः; अधिपाः इति बहुवचनम्) जनाधिपाः । (२) नराणां अधिपः (अधिपातीति) नराधिपः, तं नराधिपम् ।
31. अधिभूत—साधिभूताधिदैवम्—(विग्रहपद्धत्यै 'अधिदैव' शब्दो दृष्टव्यः) ।
32. अधियज्ञ—साधियज्ञम्—अधियज्ञेन (यज्ञान् अधिकृत्य तिष्ठतीति अधियज्ञः, तेन) सहितः साधियज्ञः तम् ।
33. अध्यात्म—(१) अध्यात्मचेतसा । (२) अध्यात्मनित्याः । (३) अध्यात्मविद्या । (४) अध्यात्मसंश्लिप्तम् ।—(१) अध्यात्मं (आत्मनि इति) चेतस् अध्यात्मचेतस्, तेन अध्यात्मचेतसा । (२) अध्यात्मं (आत्मनि) नित्याः (अहोनिशं लम्बाः) अध्यात्मनित्याः । (३) आत्मनि तात्पर्यं यस्याः सा विद्या अध्यात्मविद्या । (४) 'अध्यात्म' इति संज्ञा यस्य भवति तत् अध्यात्मसंश्लिप्तम्, तम् अध्यात्मसंश्लिप्तम् ।
34. अध्यात्मज्ञान—अध्यात्मज्ञाननित्यत्वम् ।—अध्यात्मज्ञानस्य (आत्मविषयकं ज्ञानम् अध्यात्मज्ञानम्, तस्य) नित्यत्वम् ।
35. अनन्त—(१) अनन्तबाहुम् । (२) अनन्तरूप । (३) अनन्तरूपम् । (४) अनन्तविजयम् । (५) अनन्तवीर्यम् । (६) अनन्तवीर्यम् ।—(१) अनन्ताः (न विद्यते अन्तः येषां ते)

Secondary Word-Units

सः अनेकवक्त्रनयनः, तम् अनेकवक्त्रनयनम् । (४) अनेकानि (विग्रहः पूर्ववत्)
वर्णानि यस्य (शरीरस्य) सः अनेकवर्णः, तम् अनेकवर्णम् । (५) (विग्रहपद्धत्यै
'अद्भुतदर्शन' शब्दो दृष्टव्यः) । (६) अनेकानि (विग्रहः प्रथमवत्) उद्यता-
युधानि (उद्यतानि आयुधानि) यस्य सः दिव्यानेकोद्यतायुधः, तम् दिव्यानेकोद्य-
तायुधम् ।

51. **अनेकचित्त**—अनेकचित्तविभ्रान्ताः—अनेकैः (न एकम्, अनेकम्, तस्य बहूनि अनेकानि,
तैः) चित्तैः (चित्तवृत्तिभिः, कल्पनाभिः वा) विभ्रान्ताः ।
52. **अनेकजन्म**—अनेकजन्मसंसिद्धः—अनेकेषां (न एकम् अनेकम्, तस्य बहूनि अनेकानि,
तेषां) जन्मनां अन्ते यः संसिद्धिं आप्नोति सः ।
53. **अन्त**—(१) अत्यन्तम् । (२) अनन्त । (३) अनन्तम् । (४) अनन्तः । (५) अनन्ताः ।
(६) अन्तकाले । (७) अन्तगतम् । (८) आद्यन्तवन्तः । (९) एकान्तम् । (१०)
कृतान्ते । (११) दुःखान्तम् । (१२) प्रलयान्ताम् । (१३) युगसहस्रान्ताम् ।—
(१) (विग्रहपद्धत्यै 'अति' (६) शब्दो दृष्टव्यः) । (२-५) न अन्तः विद्यते यस्य,
सः अनन्तः, तत् अनन्तम्; संबोधने प्रथमात् विसर्गलोपः; तदेव प्रथमाबहुवचने
अनन्ताः । (६) अन्तस्य (मृत्योः) कालः अन्तकालः, तस्मिन् अन्तकाले । (७)
अन्तं गतम् अन्तगतम् । (८) आदिः अन्तः च येषां भवतः ते आद्यन्तवन्तः ।
(९) एकः एव अन्तः यस्य तत् एकान्तम् । (१०) कृतस्य (कर्मणः) अन्तः यस्य
परिशीलनात् भवति तत् (साङ्ख्यम्) कृतान्तम्, तस्मिन् कृतान्ते । (११) दुःखानां
अन्तं दुःखान्तम् । (१२) प्रलये यस्याः अन्तः आगच्छति सा प्रलयान्ता, ताम्
प्रलयान्ताम् । (१३) युगसहस्रैः (युगानां सहस्रैः) यस्याः अन्तः आगच्छति सा
युगसहस्रान्ता, ताम् युगसहस्रान्ताम् ।
54. **अन्तर**—(१) अनन्तरम् । (२) दशनान्तरेषु ।—(१) अन्तरं विना अनन्तरम् । (२)
दशनानां अन्तराणि दशनान्तराणि, तेषु दशनान्तरेषु ।
55. **अन्तरात्मन्**—प्रव्यथितान्तरात्मा—प्रव्यथितः अन्तरात्मा [अन्तः (हृदये) यः स्थितः स
आत्मा] यस्य सः ।
56. **अन्तर्**—(१) अन्तरात्मना । (२) अन्तरारामः । (३) अन्तर्ज्योतिः । (४) अन्तःशरीर-
स्थम् । (५) अन्तःसुखः । (६) अन्तःस्थानि ।—(१) अन्तः (हृदये) यः स्थितः
स आत्मा अन्तरात्मा, तेन अन्तरात्मना । (२) अन्तः (हृदये) यः आरामं (विभ्रान्ति)
अनुभवति सः अन्तरारामः । (३) अन्तः (हृदये) यस्य ज्योतिः (प्रकाशः) प्रकटिता
आविर्भूता वा सः अन्तर्ज्योतिः । (४) शरीरस्य अन्तर्यः स्थितः सः अन्तःशरीरस्थः,
तम् अन्तःशरीरस्थम् । (५) अन्तः (हृदये) यः सुखं अनुभवति सः अन्तःसुखः ।
(६) अन्तः (हृदये) स्थितानि अन्तःस्थानि ।
57. **अञ्ज**—अञ्जसम्भवः—अञ्जस्य सम्भवः (उत्पत्तिः) ।
58. **अन्य**—(१) अनन्यथा । (२) अनन्येन । (३) अनन्याः । (४) अन्यदेवताः । (५) त्वदन्यः ।
(६) त्वदन्येन ।—(१-३) न अन्यः लक्ष्यः विद्यते यस्याः सा अनन्या, तया

Secondary Word-Units

77. अभिक्रम✓क्रम + अभि—अभिक्रमनाशः—अभिक्रमस्य नाशः ।
78. अभिमव✓भू (भव्) + अभि—अधर्माभिमवात्—(विग्रहपद्धत्यै ' अधर्म ' शब्दो दृष्टव्यः) ।
79. अभियुक्त✓युज् + अभि—नित्याभियुक्तानाम्—नित्यं ये अभियुक्ताः ते नित्याभियुक्ताः, तेषाम् ।
80. अभिरक्षित✓रक्ष् + अभि—(१) भीमाभिरक्षितम् । (२) भीष्माभिरक्षितम् ।—
(१) भीमेन अभिरक्षितम् । (२) भीष्मेन अभिरक्षितम् ।
81. अभिष्वङ्ग—अनभिष्वङ्गः—अभिष्वङ्गस्य अभावः ।
82. अभिसंधाय✓धा + सम् and अभि—अनभिसंधाय—न अभिसंधाय ।
83. अभिस्नेह—अनभिस्नेहः—अभिस्नेहस्य अभावः ।
84. अभ्यन्तर—नासाभ्यन्तरचारिणौ—नासायाः अभ्यन्तरं यौ चरतः तौ ।
85. अभ्यसन—स्वाध्यायाभ्यसनम्—स्वाध्यायस्य (वेदस्य) अभ्यसनम् ।
86. अभ्यास—(१) अभ्यासयोगेन । (२) पूर्वाभ्यासेन ।—(१) अभ्यासः (योगविशिष्टः) एव, अभ्यासेन वा, योगः अभ्यासयोगः, तेन अभ्यासयोगेन । (२) पूर्व(पूर्वजन्मनि) कृतः अभ्यासः पूर्वाभ्यासः, तेन पूर्वाभ्यासेन ।
87. अभ्यासयोग—अभ्यासयोगयुक्तेन—अभ्यासयोगेन [विग्रहपद्धत्यै ' अभ्यास ' (१) शब्दो दृष्टव्यः] युक्तः अभ्यासयोगयुक्तः, तेन ।
88. अभ्र—छिन्नाभ्रम्—छिन्नं अभ्रम् ।
89. अमर्ष—हर्षामर्षमयोद्वेगैः—हर्षामर्षमयैः (हर्षश्च अमर्षश्च भयं च हर्षामर्षमयानि, तैः) कृताः उद्वेगाः हर्षामर्षमयोद्वेगाः, तैः ।
90. अमित—अमितविक्रमः—अमितः (न मितः) विक्रमः यस्य सः ।
91. अमृत (Nectar)—(१) अमृतोद्भवम् । (२) अमृतोपमम् । (३) धर्म्यामृतम् ।—
(१) अमृतात् (समुद्रात्) उद्भवः यस्य सः अमृतोद्भवः, तम् अमृतोद्भवम् ।
(२) अमृतेन (मृत्युं वारयति अपहरति वा इति अमृतम्, तेन) यत् उपमीयते तत् अमृतोपमम् । (३) धर्म्यं च तत् अमृतं च धर्म्यामृतम् ।
92. अम्बु—अम्बुवेगाः—अम्बूनां वेगाः ।
93. अश्लक्ष्ण—कटुम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।—(विग्रहपद्धत्यै 'अत्युष्ण' शब्दो दृष्टव्यः ।)
94. अंश—एकांशेन—एक एव अंशः एकांशः, तेन ।
95. अयन—(१) उत्तरायणम् । (२) दक्षिणायनम् ।—(१) उत्तरे स्थितं अयनम् (मार्गः) उत्तरायणम् । (२) दक्षिणे स्थितं अयनम् दक्षिणायनम् ।
96. अरि—(१) अरिसूदन । (२) मित्रारिपक्षयोः । (३) सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थद्वेष्य-बन्धुषु ।—(१) अरीणां सूदनः (संहर्ता) अरिसूदनः; संबोधने विसर्गलोपः । (२) मित्रस्य पक्षः अरेश्च पक्ष मित्रारिपक्षौ, तयोः मित्रारिपक्षयोः । (३) सुहृदश्च

Secondary Word-Units

108. अवनिपाल—अवनिपालसङ्घैः—अवनिपालानां (अवनिं पालयन्ति इति अवनिपालाः, तेषाम्) सङ्घाः अवनिपालसङ्घाः, तैः ।
109. अवमान—मानावमानयोः—मानश्च अवमानश्च तयोः ।
110. अवलोकयन्/लोक + अव—अनवलोकयन्—न अवलोकयन् ।
111. अवस्थित/स्था + अव—ज्ञानावस्थितचेतसः—ज्ञाने ज्ञानेन वा अवस्थितं चेतः यस्य सः ज्ञानावस्थित चेतः तस्य ।
112. अवहास—अवहासार्थम्—(विग्रहपद्धत्यै 'अर्थ' (१) शब्दो दृष्टव्यः) ।
113. अवाप्त/आप् with अव—अनवाप्तम्—न अवाप्तम् ।
114. अविबुद्धं—धर्माविबुद्धः—धर्मात् अविबुद्धः (न विबुद्धः) ।
115. अव्यक्त—(१) अव्यक्तनिधनानि । (२) अव्यक्तमूर्तिना । (३) अव्यक्तसंज्ञके । (४) अव्यक्तादीनि । (५) अव्यक्तासक्तचेतसाम् ।—(१) अव्यक्ते निधनं येषां तानि अव्यक्तनिधनानि । (२) अव्यक्तं, अव्यक्ता, वा, मूर्तिः यस्य स अव्यक्तमूर्तिः, तेन अव्यक्तमूर्तिना । (३) अव्यक्तं यस्य संज्ञा भवति सः अव्यक्तसंज्ञकः, तस्मिन् अव्यक्तसंज्ञके । (४) अव्यक्तं आदिः येषां तानि अव्यक्तादीनि । (५) अव्यक्ते आसक्तानि चेतांसि येषां ते अव्यक्तासक्तचेतसः, तेषां अव्यक्तासक्तचेतसाम् ।
116. अव्यय—अव्ययात्मा—अव्ययः (न व्ययशीलः) आत्मा यस्य सः ।
117. अशन—महाशनः—महान् अशनः (अशनशीलः) ।
118. अशिन्/अश्—(१) यज्ञशिष्टाशिनः । (२) लब्धाशी ।—(१) यज्ञशिष्टं (यज्ञे यत् शिष्टं तत्) ये अश्नन्ति ते यज्ञशिष्टाशिनः । (२) लघु (अल्पं) यः अश्नाति सः लब्धाशी ।
119. अशुचि—अशुचिव्रताः—अशुचीनि व्रतानि ये अनुतिष्ठन्ति ते ।
120. अशुभ—शुभाशुभम्—शुभं च अशुभं च तयोः समाहारः ।
121. अश्रत्/अश्—(१) अत्यश्रतः (२) अनश्रतः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'अति' (८) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) न किमपि यः अश्नाति सः अनश्रत्, तस्य अनश्रतः ।
122. अश्रुपूर्ण—अश्रुपूर्णाकुलेक्षणम्—अश्रुपूर्णं (अश्रुभिः पूर्णम्) आकुलं च ईक्षणं यस्य सः अश्रुपूर्णाकुलेक्षणः, तम् ।
123. अष्ट—अष्टधा—अष्टभिः प्रकारैः ।
124. असक्त—(१) असक्तबुद्धिः । (२) असक्तात्मा ।—(१) असक्ता (न सक्ता) बुद्धिः यस्य सः असक्तबुद्धिः (२) असक्तः (न सक्तः) आत्मा (अन्तःकरणं) यस्य सः असक्तात्मा ।
125. असङ्ग—असङ्गशब्देण—असङ्गः [न सङ्गः (सङ्गविवर्जनम्)] एव शब्दं असङ्गशब्दम्, तेन ।
126. असत्—सदसत्—सत् च असत् (न सत्) च ।
127. असि—ज्ञानासिना—ज्ञानं एव असिः ज्ञानासिः, तेन ।
128. असिद्धि—सिद्धयसिद्धयोः—सिद्धिश्च असिद्धिः (न सिद्धिः, सिद्धेः अभावः) च सिद्धय-सिद्धी, तयोः ।

150. आत्मन्—(१) अभ्यात्मम् । (२) अनात्मनः । (३) अन्तरात्मना । (४) अव्ययात्मा । (५) असक्तात्मा । (६) आत्मकारणात् । (७) आत्मतृप्तः । (८) आत्मपरदेहेषु । (९) आत्ममायया । (१०) आत्मयोगात् । (११) आत्मरतिः । (१२) आत्मवश्यैः । (१३) आत्मविनिग्रहः । (१४) आत्मविभूतयः । (१५) आत्मविशुद्धये । (१६) आत्मशुद्धये । (१७) आत्मसंभाविताः । (१८) आत्मसंस्थम् । (१९) आत्मौपम्येन । (२०) कामात्मानः । (२१) जितात्मनः । (२२) जितात्मा । (२३) ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा । (२४) तदात्मानः । (२५) धर्मात्मा । (२६) नष्टात्मानः । (२७) नियतात्मभिः । (२८) परमात्मा । (२९) प्रयतात्मनः । (३०) प्रशान्तात्मा । (३१) प्रसन्नात्मा । (३२) ब्रह्मयोगयुक्तात्मा । (३३) महात्मनः । (३४) महात्मन् । (३५) महात्मा । (३६) महात्मानः । (३७) यतचित्तात्मा । (३८) यतात्मवान् । (३९) यतात्मा । (४०) यतात्मानः । (४१) युक्तात्मा । (४२) योगयुक्तात्मा । (४३) वश्यात्मना । (४४) विजितात्मनाम् । (४५) विजितात्मा । (४६) विदितात्मनाम् । (४७) विधेयात्मा । (४८) विमूढात्मा । (४९) विशुद्धात्मा । (५०) सन्न्यासयोगयुक्तात्मा । (५१) संशयात्मनः । (५२) संशयात्मा । (५३) सर्वभूतात्मभूतात्मा ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'अधि' (५) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) न आत्मा अनात्मा, तस्य अनात्मनः । (३-५) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अन्तर्' (१), 'अव्यय', 'असक्त' (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (६) आत्मनः कारणम् आत्मकारणम्, तस्मात् आत्मकारणात् । (७) आत्मनि (हृदये) यः तृप्तः सः आत्मतृप्तः । (८) आत्मनः परेषां च देहाः आत्मपरदेहाः, तेषु आत्मपरदेहेषु । (९) आत्मनः (स्वस्य) माया आत्ममाया, तथा आत्ममायया । (१०) आत्मनः (स्वस्य) योगः आत्मयोगः, तस्मात् आत्मयोगात् । (११) आत्मनि (स्वस्मिन्) रतिः यस्य सः आत्मरतिः । (१२) आत्मानं वश्यानि आत्मवश्यानि, तैः आत्मवश्यैः । (१३) आत्मनः (मनसः इन्द्रियाणां च) विनिग्रहः आत्मविनिग्रहः । (१४) आत्मनः (स्वस्य) विभूतयः आत्मविभूतयः । (१५) आत्मनः (स्वस्य अन्तःकरणस्य) विशुद्धिः आत्मविशुद्धिः, तस्यै आत्मविशुद्धये । (१६) आत्मनः (स्वस्य अन्तःकरणस्य) शुद्धिः आत्मशुद्धिः, तस्यै आत्मशुद्धये । (१७) आत्मना (स्वेन) एव संभाविताः आत्मसंभाविताः । (१८) आत्मनि (हृदये) संस्थितम् आत्मसंस्थम् । (१९) आत्मना औपम्यम् (उपमायाः भावः) आत्मौपम्यम्, तेन आत्मौपम्येन । (२०) कामः आत्मा (स्वभावः) येषां ते कामात्मानः । (२१-२२) जितः आत्मा (स्वभाविः), येन सः जितात्मा; तस्य जितात्मनः । (२३) ज्ञानेन विज्ञानेन च तृप्तः आत्मा (हृदयं) यस्य सः ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा । (२४) तदेव (तदभिन्नः) आत्मा (अन्तःकरणं) येषां ते तदात्मानः । (२५) धर्मः एव आत्मा (स्वभावः) यस्य सः धर्मात्मा । (२६) नष्टः आत्मा (विवेकबुद्धिः) येषां ते नष्टात्मानः । (२७) नियतः आत्मा (स्वभावः, इन्द्रियसंघातः वा) यैः ते नियतात्मानः, तैः नियतात्मभिः । (२८) परमः (सर्वश्रेष्ठः) आत्मा परमात्मा । (२९) प्रयतः (प्रकर्षेण यतः, नियन्त्रितः) आत्मा (चित्तं स्वभावः वा) येन सः प्रयतात्मा, तस्य प्रयतात्मनः । (३०) प्रशान्तः आत्मा (चित्तं स्वभावः वा) यस्य सः प्रशान्तात्मा । (३१) प्रसन्नः आत्मा (अन्तःकरणं) यस्य सः प्रसन्नात्मा । (३२) ब्रह्मयोगयुक्तः [ब्रह्मयोगेन (ब्रह्मणः योगः

Secondary Word-Units

(६-७) आदिः (प्रथमं आविर्भूतः) देवः आदिदेवः, तम् आदिदेवम् । (८) [विग्रहपद्धतौ 'अन्त' (८) शब्दो दृष्टव्यः] । (९) कल्पस्य आदिः कल्पादिः, तस्मिन् कल्पादौ । (१०) जनकः आदिः येषां ते जनकादयः । (११) पुत्राः दाराः गृहाणि च आदौ येषां तानि पुत्रदारगृहादीनि, तेषु पुत्रदारगृहादिषु । (१२) भूतानां (सत्त्वानां) आदिः भूतादिः, तम् भूतादिम् । (१३) शब्दः आदिः, आदौ वा, येषां ते शब्दादयः, तान् शब्दादीन् । (१४) श्रोत्रं आदिः, आदौ वा, येषां तानि श्रोत्रादीनि ।

157. **आदित्य**—(१) आदित्यगतम् । (२) आदित्यवर्णम् । (३) रुद्रादित्याः ।—(१) आदित्ये गतम् (तदन्तः स्थितम्) आदित्यगतम् । (२) आदित्यस्य इव वर्णः यस्य सः आदित्यवर्णः, तम् आदित्यवर्णम् । (३) (एकादश) रुद्राश्च (द्वादश) आदित्याश्च रुद्रादित्याः ।
158. **आदित्व**—अनादित्वात्—न आदित्वम् अनादित्वम्, तस्मात् ।
159. **आदिमत्**—अनादिमत्—आदिः अस्य विद्यते इति आदिमत्; न आदिमत् अनादिमत् ।
160. **आदिमध्यान्त**—अनादिमध्यान्तम्—आदिश्च मध्यं च अन्तश्च आदिमध्यान्ताः, ते यस्य विद्यन्ते सः आदिमध्यान्तः, तम् आदिमध्यान्तम्; न आदिमध्यान्तम् अनादिमध्यान्तम् ।
161. **आनन**—व्याप्ताननम्—व्याप्तं आननं यस्य सः व्याप्ताननः, तम् ।
162. **आमय**—अनामयम्—न आमयः विद्यते यस्मिन् तत् ।
163. **आयास**—बहुलायासम्—बहुलः आयासः बहुलायासः, तत्पूर्वकम् ।
164. **आयुस्**—अघ्रायुः—[विग्रहपद्धतौ 'अघ' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
165. **आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति**—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः—आयुः-सत्त्वबलारोग्यप्रीतिन् (आयुश्च सत्त्वं च बलं च आरोग्यं च प्रीतिश्च आयुःसत्त्व... प्रीतयः, ताः) विवर्धयन्ति इति ।
166. **आ(रम्भ)**—(१) आरम्भभवनात् । (२) आरम्भभुवनात् ।—(१-२) ब्रह्मभवनं, भुवनं वा आरम्भ्य ।
167. **आरम्भ**—(१) अनारम्भात् । (२) सर्वारम्भाः ।—(१) न आरम्भः (तस्य अभावः) अनारम्भः, तस्मात् अनारम्भात् । (२) सर्वे आरम्भाः सर्वारम्भाः ।
168. **आराम**—(१) अन्तरारामः । (२) इन्द्रियारामः ।—(१) [विग्रहपद्धतौ 'अन्तर्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) इन्द्रियेषु यः आरामं प्राप्नोति सः इन्द्रियारामः ।
169. **आरूढ**—(१) यन्त्रारूढानि । (२) योगारूढस्य । (३) योगारूढः ।—(१) यन्त्राणि (शरीराणि) आरूढानि (अधिष्ठितानि इव) यन्त्रारूढानि (इव सर्वभूतान्स्वमायया भ्रामयन्तिप्रति हृद्देशे ईश्वरः) । (२-३) योगं आरूढः (तस्य पारंगतः, तस्मिन् सिद्धिं प्राप्तः वा) योगारूढः, तस्य योगारूढस्य ।
170. **आर्यजुष्ट**—अनार्यजुष्टम्—न आर्यजुष्टम् (आर्यस्य जुष्टम्) ।

इ

190. इच्छन्/इच्छ—अनिच्छन्—न इच्छन् ।
191. इच्छाद्वेष—इच्छाद्वेषसमुत्थेन—इच्छाद्वेषयोः (इच्छा च द्वेषश्च इच्छाद्वेषौ, तयोः) समुत्थितः इच्छाद्वेषसमुत्थितः, तेन ।
192. इच्छाभयक्रोध—विगतेच्छाभयक्रोधः—विगताः इच्छाभयक्रोधाः (इच्छा च भयं च क्रोधश्च) यस्मात् सः ।
193. इज्या—भूतेज्याः—भूतेषु (विनायकमातृकादिषु) इज्या (भक्तिः) येषां ते ।
194. इन्द्र—(१) गजेन्द्राणाम् । (२) मृगेन्द्रः ।—(१) गजानां इन्द्राः गजेन्द्राः (हस्ति-विशेषाः); तेषां गजेन्द्राणाम् । (२) मृगाणां (वनपशूनां) इन्द्रः (राजा) मृगेन्द्रः (सिंहः) ।
195. इन्द्रिय—(१) अतीन्द्रियम् । (२) इन्द्रियकर्माणि । (३) इन्द्रियगोचराः । (४) इन्द्रियग्रामम् । (५) इन्द्रियामिषु । (६) इन्द्रियारामः । (७) इन्द्रियार्थान् । (८) इन्द्रियार्थेभ्यः । (९) इन्द्रियार्थेषु । (१०) कर्मेन्द्रियाणि । (११) कर्मेन्द्रियैः । (१२) जितेन्द्रियः । (१३) मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः । (१४) यतेन्द्रियमनोबुद्धिः । (१५) विजितेन्द्रियः । (१६) विषयेन्द्रियसंयोगात् । (१७) संयतेन्द्रियः ।—(१) [विग्रहपद्धतौ 'अति' (४) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) इन्द्रियाणां कर्माणि इन्द्रियकर्माणि । (३) इन्द्रियैः गोचराः (गम्याः) इन्द्रियगोचराः (पदार्थाः) (४) इन्द्रियाणां ग्रामः इन्द्रियग्रामः, तम् इन्द्रियग्रामम् । (५-९) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अभि' (२), 'आराम' (२), 'अर्थ' (८-१०) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१०-११) कर्माणि कर्तुं योग्यानि इन्द्रियाणि कर्मेन्द्रियाणि; तैः कर्मेन्द्रियैः । (१२) जितानि इन्द्रियाणि येन सः जितेन्द्रियः । (१३) मनसः, प्राणानां, इन्द्रियाणां च क्रियाः मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः । (१४) यतानि इन्द्रियाणि मनः बुद्धिश्च येन सः यतेन्द्रियमनोबुद्धिः । (१५) विजितानि इन्द्रियाणि येन सः विजितेन्द्रियः । (१६) विषयाणां इन्द्रियाणां च संयोगः विषयेन्द्रियसंयोगः; तस्मात् विषयेन्द्रियसंयोगात् । (१७) संयतानि इन्द्रियाणि येन सः संयतेन्द्रियः ।
196. इष्ट—(१) अनिष्टम् । (२) इष्टानिष्टोपपत्तिषु । (३) इष्टकामधुक् ।—(१) न इष्टम् अनिष्टम् । (२) (विग्रहपद्धतौ 'अनिष्ट' शब्दो दृष्टव्यः) । (३) इष्टान् कामान् दुहति इति इष्टकामधुक् ।
197. इष्वास—(१) परमेष्वासः । (२) महेष्वासाः ।—(१) इष्वासानां [इषवः अस्यन्ते एभिः इति इष्वासाः (धनुर्धारिणो योधाः), तेषां] परमः परमेष्वासः । (२) इष्वासानां (विग्रहः पूर्ववत्) महान्तः महेष्वासाः ।

ई

198. ईक्षण—अश्रुपूर्णाकुलेक्षणम्—(विग्रहपद्धतौ 'अश्रुपूर्ण' शब्दो दृष्टव्यः) ।
199. ईत/ई—अतीतः—[विग्रहपद्धतौ 'अति' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
200. ईप्सु—कामेप्सुना—कामेभ्यः (भोगविषयेभ्यः) ईप्सा अस्य अस्ति इति कामेप्सुः, तेन ।

Secondary Word-Units

211. उत्साह—धृत्युत्साहसमन्वितः—धृत्युत्साहाभ्यां (धृतिश्च उत्साहश्च धृत्युत्साहौ, ताभ्यां) समन्वितः ।
212. उदन्—उदपाने—उदन् (जलं) तस्य पानम् उदपानम् (सरः), तस्मिन् ।
213. उदर—(१) बहुदरम् । (२) वृकोदरः ।—(१) बहूनि उदराणि यस्य सः बहुदरः, तम् बहुदरम् । (२) वृकस्य इव उदरं यस्य सः वृकोदरः (भीमः) ।
214. उदासीन—सुहृन्मित्रार्युदासीनमभ्यस्थद्वेष्यबन्धुषु ।—[विग्रहपद्धतौ 'अरि' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
215. उद्भव—(१) अमृतोद्भवम् । (२) कामक्रोधोद्भवम् । (३) ब्रह्मोद्भवम् ।—(१) [विग्रहपद्धतौ 'अमृत' (२) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) कामक्रोधाभ्यां (कामश्च क्रोधश्च कामक्रोधौ, ताभ्यां) उद्भवः यस्य स कामक्रोधोद्भवः, तम् कामक्रोधोद्भवम् । (३) ब्रह्म उद्भवः (उत्पत्तिस्थानं) यस्य तत् ब्रह्मोद्भवम्, तमपि ब्रह्मोद्भवम् ।
216. उद्भवकर—भूतभावोद्भवकरः—भूतभावस्य (भूतानां भावः भूतभावः, तस्य) उद्भवकरः (उद्भवं करोति इति) ।
217. उद्यतायुध—दिव्यानेकोद्यतायुधम्—[विग्रहपद्धतौ 'अनेक' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
218. उद्वेग—हर्षामर्षमयोद्वेगैः—(विग्रहपद्धतौ 'अमर्ष' शब्दो दृष्टव्यः) ।
219. उद्वेगकर—अनुद्वेगकरम्—न उद्वेगकरम् (उद्वेगं कारयति इति)
220. उपकारिन्—अनुपकारिणे—न उपकारी अनुपकारी, तस्मै ।
221. उपपत्ति—इष्टानिष्टोपपत्तिषु—(विग्रहपद्धतौ 'अनिष्ट' शब्दो दृष्टव्यः) ।
222. उपमा—अमृतोपमम्—[विग्रहपद्धतौ 'अमृत' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
223. उपस्थ—रथोपस्थे—रथस्य उपस्थः (मध्यभागः) तस्मिन् ।
224. उपहत—(१) लोभोपहतचेतसः । (२) कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः ।—(१) लोभेन उपहतानि चेतांसि येषां ते । (२) कार्पण्यदोषेन (कार्पण्य एव दोषः कार्पण्यदोषः, तेन) उपहतः स्वभावः यस्य सः कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः ।
225. उपहत—भक्त्युपहतम्—भक्त्या उपहतम् ।
226. उपाश्रित—मासुपाश्रिताः—मामेव उपाश्रिताः (आश्रयं मत्वा स्थिताः) ।
227. उपासन—आचार्योपासनम्—विग्रहपद्धतौ 'आचार्य' शब्दो दृष्टव्यम् ।
228. उभय—उभयविभ्रष्टः—उभयोः, उभयतः वा, विभ्रष्टः ।
229. उरु—बहुबाहुरुपादम्—बहवः बाहवः उरवः पादाः च यस्य शरीरे सन्ति सः बहुबाहु-रुपादः, तम् ।

ऊ

230. ऊर्ध्व—ऊर्ध्वमूलम्—ऊर्ध्व मूलं यस्य सः ऊर्ध्वमूलः, तम् ।
231. ऊष्म—ऊष्मपाः—ऊष्म ये पिबन्ति ते (पितरः) ।

247. कर्तृ—(१) अकर्तारम् । (२) आदिकर्त्रे ।—(१) न कर्तृ अकर्तृ, तम् अकर्तारम् ।
(२) [विग्रहपद्धतयै 'आदि' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
248. कर्तृत्व—कार्यकारणकर्तृत्वे—कार्यकारणयोः (कार्यं च कारणं च कार्यकारणे, तयोः)
कर्तृत्वम्, कार्यकारणकर्तृत्वम्, तस्मिन् ।
249. कर्मकृत्—अकर्मकृत्—न कर्मकृत् (कर्म करोति इति) ।
250. कर्मन्—(१) अकर्म । (२) अकर्मणः । (३) अकर्मणि । (४) इन्द्रियकर्माणि । (५)
उग्रकर्माणः । (६) कर्मचोदना । (७) कर्मजम् । (८) कर्मजा । (९) कर्मजान् ।
(१०) कर्मफलम् । (११) कर्मफले । (१२) कर्मबन्धनः । (१३) कर्मबन्धम् ।
(१४) कर्मबन्धनैः । (१५) कर्मयोगम् । (१६) कर्मयोगः । (१७) कर्मयोगेन ।
(१८) कर्मसंज्ञिनाम् । (१९) कर्मसंज्ञिषु । (२०) कर्मसंज्ञेन । (२१) कर्मसमुद्भवः ।
(२२) कर्मसङ्ग्रहः । (२३) कर्मसंज्ञितः । (२४) कर्मसन्न्यासात् । (२५) कर्मानु-
बन्धीनि । (२६) कर्मेन्द्रियाणि । (२७) कर्मेन्द्रियैः । (२८) क्षत्रकर्म । (२९) गुण-
कर्मविभागयोः । (३०) गुणकर्मविभागशः । (३१) गुणकर्मसु । (३२) पुण्यकर्मणाम् ।
(३३) प्राणकर्माणि । (३४) ब्रह्मकर्म । (३५) भीमकर्मा । (३६) मोघकर्माणः ।
(३७) यज्ञदानतपः कर्म । (३८) वैश्यकर्म । (३९) सर्वकर्मणाम् । (४०) सर्वकर्माणि ।
(४१) स्वकर्मणा ।—(१-३) न कर्म (कर्मणः व्यावृत्तिः) अकर्म; तस्य अकर्मणः;
तस्मिन् अकर्माणि । (४-५) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'इन्द्रिय' (२), 'उग्र' (१) शब्दौ
क्रमेण दृष्टव्यौ] । (६) कर्मणां चोदना कर्मचोदना । (७-९) कर्मणा जातम्
कर्मजम्; तान् कर्मजान्; सा कर्मजा । (१०-११) कर्मणः फलम् कर्मफलम्;
तस्मिन् कर्मफले । (१२) कर्माणि बन्धनं यस्य सः कर्मबन्धनः । (१३) कर्मणा
उत्पादितः बन्धः कर्मबन्धः, तम् कर्मबन्धम् । (१४) कर्मणा उत्पादितानि बन्धनानि
कर्मबन्धनानि, तैः कर्मबन्धनैः । (१५-१७) कर्मणा योगः, कर्म एव योगः वा,
कर्मयोगः; तम् कर्मयोगम्; तेन कर्मयोगेन । (१८-१९) कर्मभिः येषां सङ्गः भवति
ते कर्मसंज्ञिनः; तेषाम् कर्मसंज्ञिनाम्; तेषु कर्मसंज्ञिषु । (२०) कर्मभिः सङ्गः
कर्मसङ्गः तेन कर्मसंज्ञेन । (२१) कर्मणः समुद्भवः यस्य सः कर्मसमुद्भवः । (२२)
कर्मणां सङ्ग्रहः (कर्मसु आवश्यकानि तत्त्वानि) कर्मसङ्ग्रहः । (२३) कर्मशब्देन
यः संज्ञितः सः कर्मसंज्ञितः । (२४) कर्मणां सन्न्यासः कर्मसन्न्यासः, तस्मात् कर्म-
सन्न्यासात् । (२५) (विग्रहपद्धतयै 'अनुबन्ध' शब्दो दृष्टव्यः) । शङ्करानुमते विवरणं
तु कर्म (धर्माधर्मलक्षणम्) अनुबन्धः (पश्चाद्भावी उत्पत्तिः) येषां तानि कर्मानुबन्धीनि ।
(२६-२७) [विग्रहपद्धतयै 'इन्द्रिय' (१०-११) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (२८)
क्षत्रस्य (स्वाभाविकं) कर्म क्षत्रकर्म । (२९-३०) गुणकर्मणां (गुणाश्च कर्माणि च
गुणकर्माणि, तेषां) विभागौ गुणकर्मविभागौ; तयोः गुणकर्मविभागयोः; तत्पूर्वकम्
गुणकर्मविभागशः । (३१) गुणप्रेरितानि कर्माणि गुणकर्माणि, तेषु गुणकर्मसु ।
(३२) पुण्यानि कर्माणि येन कृतानि ते पुण्यकर्मणः; तेषां पुण्यकर्मणाम् । (३३)
प्राणानां कर्माणि प्राणकर्माणि । (३४) ब्रह्मणः (ब्राह्मणजातेः) कर्म ब्रह्मकर्म ।
(३५) भीमानि कर्माणि यः कुरुते सः भीमकर्मा । (३६) मोघानि (निरर्थकानि)

Secondary Word-Units

(विग्रहपद्धतयै 'इप्सु' शब्दो दृष्टव्यः) (१७) [विग्रहपद्धतयै 'अर्थ' (१५) शब्दो दृष्टव्यः] । (१८) विनिवृत्ताः कामाः येभ्यः ते विनिवृत्तकामाः । (१९) सर्वे कामाः सर्वकामाः, तेभ्यः सर्वकामेभ्यः ।

258. कामभोग—कामभोगार्थम्—[विग्रहपद्धतयै 'अर्थ' (१२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
259. कामराग—कामरागविवर्जितम्—कामरागात् (कामेषु रागः कामरागः, तस्मात्) विवर्जितम् ।
260. कामरागबल—कामरागबलान्विताः—[विग्रहपद्धतयै 'अन्वित' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
261. कामसङ्कल्प—कामसङ्कल्पवर्जिताः—कामसङ्कल्पाः [कामेभ्यः, कामार्थे वा, कृताः सङ्कल्पाः] वर्जिताः यैः ते ।
262. काम् (इच्छ्) —(१) कामकामाः । (२) योद्धुकामान् ।—(१) [विग्रहपद्धतयै 'काम' (३) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) योद्धुं ये कामयन्ति ते योद्धुकामाः तान् ।
263. कामिन्—कामकामी—[विग्रहपद्धतयै 'काम' (४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
264. कामोपभोग—कामोपभोगपरमाः—कामोपभोगः (कामानां उपभोगः) एष परमं श्रेयः ये मन्यन्ते ते ।
265. काम्या—हितकाम्यया—हितस्य काम्या (इच्छा) हितकाम्या, तया ।
266. काय—कायशिरोप्रीवम्—कायः (कबन्धः), शिरः, प्रीवा च एतेषां समाहारः कायशिरो-प्रीवम्, तम् ।
267. कायक्लेश—कायक्लेशभयात्—कायक्लेशस्य (कायं, कायस्य वा, क्लेशः कायक्लेशः, तस्य) भयम् कायक्लेशभयम्, तस्मात् ।
268. कारण—(१) आत्मकारणात् । (२) कार्यकारणकर्तृत्वे ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'आत्मन्' (६), 'कर्तृत्वं' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
269. कार्पण्यदोष—कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः ।—[विग्रहपद्धतयै 'उपहत' (२) शब्दः दृष्टव्यः] ।
270. कार्य—(१) अकार्यम् । (२) कार्यकारणकर्तृत्वे । (३) कार्याकार्यव्यवस्थितौ । (४) कार्याकार्ये ।—(१) न कार्यम् अकार्यम् (कर्तुं अयोग्यम्) । (२-४) [विग्रह-पद्धतिभ्यः 'कर्तृत्वं', 'अकार्यं', (१-२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
271. काल—(१) अन्तकाले । (२) प्रयाणकाले ।—(१) [विग्रहपद्धतयै 'अन्त' (६) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) प्रयाणस्य (मृत्योः) कालः प्रयाणकालः, तस्मिन् प्रयाणकाले ।
272. कालानल—कालानलसभिभानि—कालानलस्य [काले (प्रलयकाले) यः अनलः आविर्भवति सः कालानलः, तस्य] सभिभानि (सदृशानि) ।
273. काशि—काशिराजः—काश्याः राजः ('राज्' शब्दस्य प्रथमाएकवचनम्) ।
274. किम्—किमाचारः—[विग्रहपद्धतयै 'आचार' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
275. किल्बिष—(१) संशुद्धकिल्बिषः । (२) सर्वकिल्बिषैः ।—(१) संशुद्धः किल्बिषेभ्यः संशुद्धकिल्बिषः । (२) सर्वैः किल्बिषैः सर्वकिल्बिषैः ।

Secondary Word-Units

तान् पुण्यकृतान् । (१७) पुण्यानि यैः कृतानि ते पुण्यकृतः, तेषां पुण्यकृताम् ।
 (१८) प्रियं ये कुर्वन्ति ते प्रियकृतः, तेषां उत्तमः प्रियकृतमः । (१९) मत्कर्म
 (मम प्रीत्यै, मदर्थं वा, मत्कृतं कर्म) यः कुरुते सः मत्कर्मकृत् । (२०) लोकक्षयं
 (लोकानां क्षयः लोकक्षयः, तम्) यः कुरुते सः लोकक्षयकृत् । (२१) वर्णसङ्करान्
 (वर्णानां सङ्कराः वर्णसङ्कराः, तान्) कुर्वन्ति (उत्पादन्ति) इति वर्णसङ्करकारकाः, तैः
 वर्णसङ्करकारकैः । (२२) वेदान्ताः (वेदानां अन्ताः अन्तिमभागाः) येन कृताः सः
 वेदान्तकृत् । 'वेदान्तार्थसंप्रदायकृत्' इति शङ्करः । (२३-२४) सुष्ठु कृतम् सुकृतम्;
 तस्य सुकृतस्य ।

287. कृत (noun)—(१) अकृतेन । (२) कृतान्ते ।—(१) न कृतम् (कर्म) अकृतम्, तेन
 अकृतेन । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'अन्त' (१०) शब्दो दृष्टव्यः] ।
288. कृतबुद्धित्व—अकृतबुद्धित्वात्—न कृताबुद्धिः (असंस्कृता बुद्धिः) अकृतबुद्धिः, तस्याः
 भावः अकृतबुद्धित्वम्, तस्मात् ।
289. कृतात्मन्—अकृतात्मानः—[कृतः (संस्कृतः) आत्मा येषां ते कृतात्मानः] न कृतात्मानः
 अकृतात्मानः ।
290. कृतिन्—(१) दुष्कृतिनः । (२) सुकृतिनः ।—(१) दुष्टानि कृतानि (कर्माणि) येषां
 ते दुष्कृतिनः । (२) सुष्ठु कृतानि (कर्माणि) येषां ते सुकृतिनः ।
291. कृते—महीकृते—मही पृथिवी, तस्याः कृते (अर्थे) ।
292. कृत्य—कृतकृत्यः—[विग्रहपद्धत्यै 'कृ' (९) शब्दो दृष्टव्यः] ।
293. कृत्व—सहस्रकृत्वः—सहस्र कृत्वः (सहस्रधा, सहस्रवारं वा) ।
294. कृत्स्न—कृत्स्नवित्—कृत्स्नं वेति इति ।
295. कृत्स्नकर्म—कृत्स्नकर्मकृत्—[विग्रहपद्धत्यै 'कृ' (१२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
296. कृत्स्नविद्—अकृत्स्नविदः—(कृत्स्नं विदन्ति इति कृत्स्नविदः); न कृत्स्नविदः अकृत्स्नविदः ।
297. कृषि—कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम्—कृषिः (कृषिकर्म), गोरक्ष्यं (गवां रक्षणम्), वाणिज्यं च,
 एतेषां समाहारः कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् ।
298. कृष्ण—शुक्लकृष्णे—शुक्ला च कृष्णा च ।
299. केशव—केशवार्जुनयोः—[विग्रहपद्धत्यै 'अर्जुन' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
300. केशि—केशिनिषूदन—केशिनामकस्य राक्षसस्य निषूदनः (संहर्ता) केशिनिषूदनः ।
 संबोधने विसर्गलोपः ।
301. क्रिया—(१) अक्रियः । (२) दानक्रियाः । (३) मनःप्राणेन्द्रियक्रियाः । (४) यज्ञतपः
 क्रियाः । (५) यज्ञदानतपः क्रियाः ।—(१) क्रियाभ्यः व्यावृत्तः इति अक्रियः ।
 (२) दानरूपाः क्रियाः दानक्रियाः । (३) [विग्रहपद्धत्यै 'इन्द्रिय' (१३) शब्दो
 दृष्टव्यः] । (४) यज्ञाः तपांसि च, तद्रूपाः क्रियाः यज्ञतपःक्रियाः । (५) यज्ञाः
 दानानि तपांसि च, तद्रूपाः क्रियाः यज्ञदानतपःक्रियाः ।

Secondary Word-Units

(१०) मनोगतान् । (११) सर्वगतम् । (१२) सर्वगतः । (१३) सर्वत्रगम् । (१४) सर्वत्रगः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अन्त' (७), 'आदित्य' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) गतः रसः यस्मात् तत् गतरसम् । (४) गता व्यथा यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः गतव्यथः । (५) गतः सङ्गः (सक्तिः) यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः गतसङ्गः, तस्य गतसङ्गस्य । (६) गताः (निवृत्ताः) संवेदाः यस्मात् (यस्य मनसः) सः गतसंवेदः । (७) (विग्रहपद्धत्यै 'आगत' शब्दो दृष्टव्यः) । (८) (विग्रहपद्धत्यै 'असु' शब्दो दृष्टव्यः) । (९) मयि गतं (निवेशितं) मद्गतम्, तेन मद्गतेन । (१०) मनसि गताः (प्रविष्टाः, स्थिताः वा) मनोगताः, तान् मनोगतान् । (११-१२) सर्वेषु (वस्तुषु स्थलेषु च) यत् गतं तत् सर्वगतम्; सर्वेषु.....यः गतः सः सर्वगतः । (१३-१४) सर्वत्र गतम् (प्रविष्टम्) सर्वत्रगम्; सर्वत्र गतः (प्रविष्टः) सर्वत्रगः ।

319. गतासु—अगतासून्—[गताः (व्यावृत्ताः) असवः येषां ते गतासवः] न गतासवः अगतासवः, तान् अगतासून् ।

320. गति—(१) दुर्गतिम् । (२) प्राणापानगती । (३) भोगैश्वर्यगतिम् । (४) स्वर्गतिम् ।—(१) दुष्टा गतिः दुर्गतिः, ताम् दुर्गतिम् । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'अपान' (१) शब्दो दृष्टव्यः] । (३) [विग्रहपद्धत्यै 'ऐश्वर्य' (१) शब्दो दृष्टव्यः] । (४) स्वर (स्वर्गं प्रति गतिः) स्वर्गतिः, ताम् स्वर्गतिम् ।

321. गद्गद—सगद्गदम्—गद्गदेन (गद्गदितेन स्वरेण) सहितम् ।

322. गन्तु—गन्तासि—[विग्रहपद्धत्यै 'अस्' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।

323. गन्धर्व—गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घाः ।—(विग्रहपद्धत्यै 'असुर' शब्दो दृष्टव्यः) ।

324. गम्य—ज्ञानगम्यम्—ज्ञानेन गम्यम् (प्राप्यम्) ।

325. गुडाका—(१) गुडाकेश । (२) गुडाकेशः । (३) गुडाकेशेन ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'ईश' (१-३) शब्दाः दृष्टव्याः] ।

326. गुण—(१) गुणकर्मविभागयोः । (२) गुणकर्मविभागशः । (३) गुणकर्मसु । (४) गुणप्रवृद्धाः । (५) गुणभेदतः । (६) गुणभोक्तृ । (७) गुणसङ्गृहणाने । (८) गुणसङ्गः । (९) गुणसंमूढाः । (१०) गुणातीतः । (११) गुणान्वितम् । (१२) निर्गुणम् । (१३) विगुणः ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कर्मन्' (२९-३१) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (४) गुणैः प्रवृद्धाः गुणप्रवृद्धाः । (५) गुणानां भेदः गुणभेदः, तस्मात् गुणभेदतः । (६) गुणानां भोक्तृ गुणभोक्तृ । (७) गुणानां सङ्गृहणम् गुणसङ्गृहणम्, तस्मिन् गुणसङ्गृहणाने । (८) गुणानां, गुणैः वा, सङ्गः गुणसङ्गः । (९) गुणैः संमूढाः गुणसंमूढाः । (१०-११) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अतीत' (१), 'अन्वित' (२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (१२) निर्गताः गुणाः यस्मात् तत् निर्गुणम् । (१३) विगताः गुणाः यस्मात् सः विगुणः ।

327. गुणस्त्व—निर्गुणत्वात्—निर्गतः गुणाः यस्मात् सः निर्गुणः, तस्य भावः निर्गुणत्वम् ।

328. गुणाभास—सर्वेन्द्रियगुणाभासम्—सर्वेन्द्रियाणां (सर्वेषां इन्द्रियाणां) गुणाभासम् (गुणानां आभासम्, तेषां आभासात्मकम्) ।

348. चलित—चलितमानसः—चलितं मानसं यस्य सः ।
 349. चापल—अचापलम्—न चापलम् (चापलस्य अभावः) ।
 350. चारिन्—नासाभ्यन्तरचारिणौ—(विग्रहपद्धत्यै 'अभ्यन्तर' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 351. चिकीर्षु—प्रियचिकीर्षवः—प्रियं कर्तुं ये इच्छन्ति ते ।
 352. चित्त—(१) मच्चित्तः । (२) मच्चित्ताः । (३) यतचित्तस्य । (४) यतचित्तात्मा ।—
 (१-२) मयि चित्तं, यस्य सः मच्चित्तः; येषां ते मच्चित्ताः । (३) यतं चित्तं यस्य
 सः यतचित्तः, तस्य यतचित्तस्य । (४) [विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (३७) शब्दो
 दृष्टव्यः] ।
 353. चित्तत्व—समचित्तत्वम्—समं (संकल्पविकल्परहितं) चित्तम् समचित्तम्, तस्य भावः
 समचित्तत्वम् ।
 354. चित्तेन्द्रियक्रिया—यतचित्तेन्द्रियक्रियः—यताः चित्तेन्द्रियक्रियाः (चित्तस्य इन्द्रियाणां
 च क्रियाः) येन सः ।
 355. चिन्त्य—(१) अचिन्त्यम् । (२) अचिन्त्यः ।—(१-२) न चिन्त्यम् (चिन्तनाय
 अयोग्यम्) अचिन्त्यम्; न चिन्त्यः अचिन्त्यः, तमपि अचिन्त्यम् ।
 356. चिर—अचिरेण—न चिरेण (विना बिलम्बेन) ।
 357. चेतस्—(१) अचेतसः । (२) अपहृतचेतसाम् । (३) अव्यक्तासक्तचेतसाम् । (४)
 ज्ञानावस्थितचेतसः । (५) निर्विण्णचेतसा । (६) प्रसन्नचेतसः । (७) मध्यावेशित-
 चेतसाम् । (८) यतचेतसाम् । (९) युक्तचेतसः । (१०) लोभोपहतचेतसः । (११)
 विचेतसः । (१२) सचेताः ।—(१) चेतः न विद्यते येषु ते अचेतसः (मूढाः अस्थिर-
 चित्ताः वा) । (२-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अपहृत' (१), 'अव्यक्त' (५), 'अवस्थित'
 शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (५) निर्विण्णं चेतः यस्य सः निर्विण्णचेताः, तेन निर्विण्ण-
 चेतसा । (६) प्रसन्नानि चेतांसि येषां ते प्रसन्नचेतसः । (७) [विग्रहपद्धत्यै
 'आवेशित' शब्दो दृष्टव्यः] । (८) यतानि चेतांसि येषां ते यतचेतसः, तेषां
 यतचेतसाम् । (९) युक्तानि चेतांसि येषां ते युक्तचेतसः । (१०) [विग्रहपद्धत्यै
 'उपहत' (१) शब्दो दृष्टव्यः] । (११) विगतानि चेतांसि येषां, येभ्यः वा, ते
 विचेतसः (विमूढाः) । (१२) चेतसा सहितः सचेताः (प्रसन्नचित्तः संभूत्वा) ।
 358. चेष्टा—युक्तचेष्टस्य—युक्ताः चेष्टाः (कर्मेन्द्रियाणां व्यापाराः) यस्य सः युक्तचेष्टः, तस्य ।
 359. चेल—चैलाजिनकुशोत्तरम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अजिन' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 360. चैल—चैलाजिनकुशोत्तरम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अजिन' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 361. चोदना—कर्मचोदना—[विग्रहपद्धत्यै 'कर्म' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 362. च्युत✓च्यु—अच्युत—च्युतिः यस्य न भवति सः अच्युतः; । संबोधने विसर्गलोपः ।

छ

363. छिन्न✓छिद्—(१) छिन्नद्वैधाः । (२) छिन्नसंशयः । (३) छिन्नाभ्रम् ।—(१) छिन्नः
 द्विधाभावः येषां ते छिन्नद्वैधाः । (२) छिन्नाः संशयाः यस्य सः छिन्नसंशयः । (३)
 छिन्नं अभ्रम् छिन्नाभ्रम् ।

Secondary Word-Units

380. **जात**—(१) अजम् । (२) अजः । (३) अज्ञानजम् । (४) आत्मबुद्धिप्रसादजम् । (५) कर्मजम् । (६) कर्मजा । (७) कर्मजान् । (८) नित्यजातम् । (९) प्रकृतिजान् । (१०) प्रकृतिजैः । (११) संस्पर्शजाः । (१२) सहजम् । (१३) स्वभावजम् । (१४) स्वभावजा । (१५) स्वभावजेन ।—(१-२) न क्वचित् जातः इति अजः; तम् अजम् । (३-७) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अज्ञान' (१), 'आत्मबुद्धिप्रसाद', 'कर्मन्' (७-९) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (८) नित्यं जातम् नित्यजातम् । (९-१०) प्रकृतेः जाताः प्रकृतिजाः, तान् प्रकृतिजान्; तैः प्रकृतिजैः । (११) संस्पर्शात् जाताः संस्पर्शजाः । (१२) सह (जन्मना सह) जातम् सहजम् । (१३-१५) स्वभावात् जातम् स्वभावजम्; तेन स्वभावजेन; स्वभावात् जाता स्वभावजा ।
381. **जाति**—जातिधर्मोः—जातीनां (वर्णानां) धर्माः ।
382. **जानत्**—(१) अजानता । (२) अजानन्तः ।—(१) न जानाति इति अजानत्; तेन अजानता । (२) न जानन्ति इति अजानन्तः ।
383. **जि (जय)**—(१) धनजय । (२) धनजयः । (३) समितिजयः ।—(१-२) धनं येन जितम् सः धनजयः (अर्जुनः); । संबोधने विसर्गलोपः । (३) समितिं जयति इति समितिजयः ।
384. **जित**—(१) जितसङ्गदोषाः । (२) जितात्मनः । (३) जितात्मा । (४) जितेन्द्रियः । (५) पुरुजित् ।—(१) जिताः सङ्गदोषाः (सङ्गात् ये जायन्ते ते दोषाः) यैः ते जितसङ्गदोषाः । (२-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'आत्मन्' (२१-२२), 'इन्द्रिय' (१२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (५) पुरवः जिताः येन (पूर्वस्मिन् सङ्गामे) सः पुरुजित् ।
385. **जीव**—(१) जीवभूतः । (२) जीवभूताम् । (३) जीवलोकैः ।—(१-२) जीवः भूतः (जीवत्वं येन स्वीकृतम् सः) जीवभूतः; जीवभूता जीवस्वरूपा, ताम् जीवभूताम् । (३) जीवाः (प्राणिनः) यस्मिन् लोकै वसन्ति सः जीवलोकः, तस्मिन् जीवलोकै ।
386. **जीवित**—त्यक्तजीविताः—त्यक्तं जीवितं यैः ते ।
387. **जेतृ**—जेतासि—[विग्रहपद्धत्यै 'अस्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
388. **ज्ञ**—(१) अज्ञः । (२) अज्ञानाम् ।—(१-२) न जानाति इति अज्ञः; 'अज्ञानाम्' इति षष्ठ्याः बहुवचनम् ।
389. **ज्ञा**—(१) क्षेत्रज्ञम् (२) क्षेत्रज्ञः—(१-२) [विग्रहपद्धत्यै 'क्षेत्र' (४-५) शब्दौ दृष्टव्यौ] ।
390. **ज्ञान**—(१) अज्ञानम् । (२) अज्ञानेन । (३) अपहृतज्ञानाः । (४) ज्ञानगम्यम् । (५) ज्ञानचक्षुषः । (६) ज्ञानचक्षुषा । (७) ज्ञानतपसा । (८) ज्ञानदीपिते । (९) ज्ञानदीपेन । (१०) ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः । (११) ज्ञानप्लवेन । (१२) ज्ञानयज्ञः । (१३) ज्ञानयज्ञेन । (१४) ज्ञानयोगेन । (१५) ज्ञानसङ्गेन । (१६) ज्ञानसंछिन्नसंशयम् । (१७) ज्ञानाग्निः । (१८) ज्ञानावस्थितचेतसः । (१९) ज्ञानासिना । (२०) मोघज्ञानाः । (२१) हृतज्ञानाः ।—(१-२) न ज्ञानम् अज्ञानम्; तेन अज्ञानेन । (३-६) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अपहृत' (२), 'गम्य', 'चक्षुष्' (१-२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (७) ज्ञानं एव तपः ज्ञानतपः, तेन ज्ञानतपसा । (८) ज्ञानेन दीपितः (प्रज्वालितः) ज्ञानदीपितः,

Secondary Word-Units

वा) येषां बुद्धयः ते तद्वुद्धयः । (११) तौ (क्षेत्रक्षेत्रज्ञौ) ये विदन्ति ते तद्विदः ।
(१२) तस्मिन् निष्ठा (अभिनिवेशः) येषां ते तन्निष्ठाः ।

402. तद्भाव—तद्भावभावितः—तद्भावः (तस्मिन्भावः) भावितः (स्मर्यमाणतया अभ्यस्तः) येन सः ।
403. तन्द्भित—अतन्द्भितः—न तन्द्भितः (तन्द्भया अभिभूतः) ।
404. तपस्—(१) ज्ञानतपसा । (२) तपोयज्ञाः । (३) यज्ञतपसाम् । (४) यज्ञतपःक्रियाः । (५) यज्ञदानतपःकर्मः । (६) यज्ञदानतपःक्रियाः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' (७) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) तपोसि यज्ञाः येषां ते तपोयज्ञाः । (३) यज्ञानां तपसां च यज्ञतपसाम् । (४-६) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'क्रिया' (४), 'कर्मन्' (३७), 'क्रिया' (५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
405. तपस्क—अतपस्काय—न तपस्कः (तपःपरायणः) अतपस्कः, तस्मै ।
406. तप्—(१) परंतपः; (२) परंतपः—(१-२) परान् (विपक्षीभूतान्) तापयति इति परंतपः । संबोधने विसर्गलोपः ।
407. तमस्—तमोद्वारैः—तमसः (नरकस्य, दुःखमोहात्मकस्य) द्वाराणि तमोद्वाराणि, तैः ।
408. तामस—तामसप्रियम्—तामसस्य (तमःप्रधानप्रकृतेः) प्रियम् ।
409. तीक्ष्ण—कटुम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।—(विग्रहपद्धत्यै 'अत्युष्ण' शब्दो दृष्टव्यः) ।
410. तुल्य—(१) तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः । (२) तुल्यनिन्दास्तुतिः । (३) तुल्यप्रियाप्रियः ।—(१) (विग्रहपद्धत्यै 'आत्मसंस्तुति' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) तुल्ये निन्दा च स्तुतिश्च यस्य दृष्ट्या सः तुल्यनिन्दास्तुतिः । (३) (विग्रहपद्धत्यै 'अप्रिय' शब्दो दृष्टव्यः) ।
411. तृप्त—(१) आत्मतृप्तः । (२) नित्यतृप्तः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (७) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) नित्यं (सर्वकाले) तृप्तः नित्यतृप्तः ।
412. तृष्णासङ्ग—तृष्णासङ्गसमुद्भवम्—तृष्णासङ्गात् (तृष्णायाः, तृष्ण्या वा, सङ्गः तृष्णासङ्गः, तस्मात्) समुद्भवः यस्य तत् ।
413. तेजस्—(१) तेजोराशिम् । (२) स्वतेजसा ।—तेजसः राशिः तेजोराशिः, तम् तेजोराशिम् । (२) स्वस्य (आत्मनः) तेजः स्वतेजः, तेन स्वतेजसा ।
414. तेजोश—तेजोशसम्भवम्—तेजोशात् (तेजसः अंश तेजोशः, तस्मात्) सम्भवः यस्य तत् ।
415. त्यक्त—(१) त्यक्तजीविताः (२) त्यक्तसर्वपरिग्रहः —(१) (विग्रहपद्धत्यै 'जीवित' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) त्यक्तः सर्वपरिग्रहः (सर्वेषां वस्तूनां परिग्रहः) येन सः त्यक्त-सर्वपरिग्रहः ।
416. त्याग—(१) कर्मफलत्यागः । (२) त्यागफलम् । (३) सर्वकर्मफलत्यागम् ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'कर्मफल' (१) शब्दः दृष्टव्यः] । (२) त्यागस्य (त्यागात् संभवनीयम्) फलम् त्यागफलम् । (३) सर्वकर्मफलानां (सर्वेषां कर्मणां फलानि सर्वकर्मफलानि, तेषां) त्यागः सर्वकर्मफलत्यागः, तम् सर्वकर्मफलत्यागम् ।

Secondary Word-Units

432. दा—शीतोष्णसुखदुःखदाः—शीतोष्णसुखदुःखानि [शीतोष्णैः (शीतैश्च उष्णैश्च स्वर्णैः) (जन्यमानानि) सुखदुःखानि (सुखानि च दुःखानि च) ये प्रयच्छन्ति ते ।
433. दान—(१) दानक्रियाः । (२) यज्ञदानतपः कर्म । (३) यज्ञदानतपः क्रियाः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'क्रिया' शब्दो (२) दृष्टव्यः] । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'कर्मन्' शब्दो (३) दृष्टव्यः] । (३) [विग्रहपद्धत्यै 'क्रिया' शब्दो (५) दृष्टव्यः] ।
434. दारा—पुत्रदारगृहादिषु—[विग्रहपद्धत्यै 'आदि' (११) शब्दो दृष्टव्यः] ।
435. दाह्य—अदाह्यः—न दाह्यः (दहनयोग्यः) ।
436. दिव्य—दिव्यानेकोद्यतायुधम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अनेक' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
437. दिव्यगन्ध—दिव्यगन्धानुलेपनम्—(विग्रहपद्धत्यै 'अनुलेपन' शब्दो दृष्टव्यः) ।
438. दिव्यमाल्याम्बर—दिव्यमाल्याम्बरधरम्—दिव्यमाल्याम्बराणि (दिव्यानि माल्यानि अम्बराणि च) येन धृतानि सः दिव्यमाल्याम्बरधरः, तम् ।
439. दिव्याभरण—अनेकदिव्याभरणम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अनेक' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
440. दीप—ज्ञानदीपेन—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' शब्दो (१) दृष्टव्यः] ।
441. दीपित—ज्ञानदीपिते—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' (८) शब्दो दृष्टव्यः] ।
442. दीप्त—दीप्तविशालनेत्रम्—दीप्तानि विशालानि नेत्राणि यस्य सः दीप्तविशालनेत्रः, तम् ।
443. दीप्तहुताश—दीप्तहुताशवक्त्रम्—दीप्तहुताशवत् (दीप्तश्चासौ हुताशश्च दीप्तहुताशः तद्वत्) वक्त्रं यस्य सः दीप्तहुताशवक्त्रः, तम् ।
444. दीप्तानलार्क—दीप्तानलार्कद्युतिम्—दीप्तानलार्कयोः (अनलश्च अर्कश्च अनलार्कौ; दीप्तौ अनलार्कौ दीप्तानलार्कौ; तयोः) इव द्युतिः यस्य सः दीप्तानलार्कद्युतिः, तम् ।
445. दीप्तिमत्—सर्वतोदीप्तिमन्तम्—सर्वतः दीप्तिमान् सर्वतोदीप्तिमान्, तम् ।
446. दीर्घ—दीर्घसूत्री—दीर्घं सूत्रयितुं शीलं अस्य इति दीर्घसूत्री ।
447. दुराचार—सुदुराचारः—सुतरां दुराचारः (दुष्टं आचरणं यस्य सः) ।
448. दुर्ग—सर्वदुर्गाणि—सर्वाणि दुर्गाणि (विषमस्थानानि, संकटानि वा) ।
449. दुर्दर्श—सुदुर्दर्शम्—सुतरां दुर्दर्शम् (दुःखेन दृश्यते, दृष्टिपथं याति, इति वा) ।
450. दुर्लभ—सुदुर्लभः—सुतरां दुर्लभः (दुःखेन लभ्यते इति) ।
451. दुष्कर—सुदुष्करम्—सुतरां दुष्करम् (दुःखेन क्रायते इति) ।
452. दुष्कृत—सुकृतदुष्कृते—सुकृतं [सुष्ठु कृतं (सत्कर्म)] च दुष्कृते [दुष्टं कृतं (दुष्कर्म)] च ।
453. दुष्ट—(१) दुर्गतिम्; (२) दुर्बुद्धेः; (३) दुर्मतिः; (४) दुर्मेधाः; (५) दुर्योधनः; (६) दुष्कृताम्; (७) दुष्कृतिनः—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'गति' (१) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) दुष्टा बुद्धिः यस्य सः दुर्बुद्धिः, तस्य दुर्बुद्धेः । (३) दुष्टा मतिः यस्य सः दुर्मतिः । (४) दुष्टा मेधा येषां ते दुर्मेधाः । (५) दुष्टा युद्धनीतिः यस्य सः दुर्योधनः । (६-७) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'कृ' (१३), 'कृतिन्' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
454. दुष्ट—(१) इष्टकामधुक् । (२) कामधुक् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'इष्ट' (३), 'काम' (१०) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।

Secondary Word-Units

463. देवता—(१) अधिदैवतम् (२) अन्यदेवताः—[विग्रहपद्धतिभ्यां 'अधि' (१), 'अन्य' (४) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
464. देश—हृद्देशो—हृत् एव देशः, हृदः देशः वा, हृद्देशः, तस्मिन् ।
465. देशकाल—अदेशकाले—(देशश्च कालश्च एतयोः समाहारः देशकालः), न देशकालः अदेशकालः (अविहितदेशकालः), तस्मिन् ।
466. देह—(१) आत्मपरदेहेषु । (२) देहमृत् । (३) देहमृता । (४) देहमृताम् । (५) देह-समुद्भवान् ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (८) शब्दो दृष्टव्यः] । (२-४) देहं विभर्ति इति देहमृत्; तेन देहमृता; 'देहमृताम्' इति षष्ठ्याः बहुवचनम् । (५) देहात् समुद्भवः येषां ते देहसमुद्भवाः, तान् देहसमुद्भवान् ।
467. देहान्तर—देहान्तरप्राप्तिः—देहान्तरस्य (अन्यः देहः देहान्तरः, तस्य) प्राप्तिः ।
468. देहिक—पौर्वदेहिकम्—पूर्वदेहेन (पूर्वो देहः पूर्वदेहः, तेन) यस्य सम्बन्धः तत् ।
469. देहिन्—सर्वदेहिनाम्—सर्वेषां देहिनाम् ।
470. दोष—(१) निर्दोषम् । (२) सदोषम् ।—(१) निर्गतः दोषः यस्मात्, न विद्यते दोषः यस्मिन् वा, तत् निर्दोषम् । (२) दोषेण सहितम् सदोषम् ।
471. दौर्बल्य—हृदयदौर्बल्यम्—हृदयस्य, हृदये स्थितं वा, दौर्बल्यम् (दूषितं बलं यस्य सः दुर्बलः, तस्य भावः) ।
472. द्युति—दीप्तानलार्कद्युतिम्—(विग्रहपद्धत्यै 'दीप्तानलार्क' शब्दो दृष्टव्यः) ।
473. द्यौ—द्यावापृथिव्योः—द्यौः पृथिवी च द्यावापृथिव्यौ, तयोः ।
474. द्रव्य—द्रव्ययज्ञाः—द्रव्यमयाः (द्रव्याणि येषु द्रव्यन्ते ते) यज्ञाः ।
475. द्रुपद—द्रुपदपुत्रेण—द्रुपदस्य पुत्रः द्रुपदपुत्रः, तेन ।
476. द्रोण—भीष्मद्रोणप्रमुखतः—भीष्मः द्रोणश्च येषु प्रमुखत्वेन स्थितौ (तान्कुर्वन् पश्य) ।
477. द्रोह—(१) अद्रोहः । (२) मित्रद्रोहे ।—(१) न द्रोहः (द्रोहस्य अभावः) । (२) मित्रस्य द्रोहः मित्रद्रोहः, तस्मिन् मित्रद्रोहे ।
478. द्वन्द्व—(१) द्वन्द्वमोहेन । (२) द्वन्द्वातीतः । (३) निर्वन्द्वः ।—(१) द्वन्द्वाज्जातः मोहः द्वन्द्वमोहः, तेन द्वन्द्वमोहेन । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'अतीत' (२) शब्दः दृष्टव्यः] । (३) निर्गताः द्वन्द्वाः यस्मात् सः निर्वन्द्वः ।
479. द्वन्द्वमोह—द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ताः—द्वन्द्वमोहात् (द्वन्द्वाज्जातः मोहः द्वन्द्वमोहः, तस्मात्) निर्मुक्ताः ।
480. द्वार—(१) तमोद्वारैः । (२) नवद्वारैः । (३) सर्वद्वाराणि । (४) सर्वद्वारेषु । (५) स्वर्ग-द्वारम् ।—(१) तमसः द्वाराणि तमोद्वाराणि, तैः तमोद्वारैः । (२) नवद्वाराणि यस्य, यस्मिन् वा, सः नवद्वारः, तस्मिन् नवद्वारे । (३-४) सर्वाणि द्वाराणि सर्व-द्वाराणि; तेषु सर्वद्वारेषु । (५) स्वर्गस्य द्वारम् स्वर्गद्वारम् ।
481. द्वि—द्विविधा—द्वे विधे यस्याः सा ।

Secondary Word-Units

496. ध्यानयोग—ध्यानयोगपरः—(ध्यानं एव योगः, ध्यानेन वा योगः) ध्यानयोगः, तस्मिन् तत्परः (तत्परत्वेन कर्तव्यं यस्य सः) ध्यानयोगपरः । श्रीशङ्करस्तु ध्यानं (आत्मस्वरूप-चिन्तनं) योगः (आत्मस्वरूपविषये एव एकाग्रिकरणं) च, तौ ध्यानयोगौ परत्वेन कर्तव्यौ यस्य सः इति ।
497. ध्वज—कपिध्वजः—(विग्रहपद्धत्यै 'कपि' शब्दो दृष्टव्यः) ।
498. ध्रुव—अध्रुवम्—न ध्रुवम् (अस्थिरम्) ।

न

499. न*—Nos. of the Primary Compound Word-Units having this as one of its component parts :—1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 85, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 100, 101, 103, 104, 105, 128, 129, 130, 132, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 187, 188, 189, 190, 191, 216, 252, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 274, 279, 280, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 298, 299, 301, 302, 303, 338, 339, 343, 344, 345, 346, 349, 355, 356, 357, 359, 361, 362, 363, 364, 365, 383, 392, 394, 395, 396, 406, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 429, 430, 431, 432, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 465, 466, 467, 477, 478, 480, 482, 483, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 498, 499, 500, 504, 514, 515, 524, 525, 526, 1779, 1784.

500. नन्दन—कुसुमन्दन—[विग्रहपद्धत्यै 'कुसु' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।

501. नभस्—नभःस्पृशम्—नभः स्पृशति इति नभःस्पृशः, तम् ।

---

*. In the case of this secondary word-unit, the entry Nos. of the primary compound word-units, of which it forms a part, are alone cited here, as no useful purpose would be served by repeating more than 200 units. Their methods of dissolution have been shown as against the respective other members of the compound words forming those units because I consider those places more appropriate for doing so.

520. निद्रा—(१) निद्रालस्यप्रमादोत्थम् । (२) प्रमादालस्यनिद्राभिः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'आलस्य' (१-२) शब्दौ दृष्टव्यौ] ।
521. निधन—अव्यक्तनिधनानि—[विग्रहपद्धत्यै 'अव्यक्त' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
522. निन्दात्मसंस्तुति—तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः—(विग्रहपद्धत्यै 'आत्मसंस्तुति' शब्दो दृष्टव्यः) ।
523. निन्दास्तुति—तुल्यनिन्दास्तुतिः—[विग्रहपद्धत्यै 'तुल्य' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
524. निमित्त—निमित्तमात्रम्—निमित्तं मात्रम् (निमित्तं एव) ।
525. नियत—(१) नियतमानसः । (२) नियतात्मभिः । (३) नियताहाराः । (४) स्वभाव-नियतम्—(१) नियतं मानसं यस्य सः नियतमानसः । (२-३) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'आत्मन्' (२७) 'आहार' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (४) स्वभावेन (स्वस्य भावः स्वभावः, तेन, स्वप्रकृतिना) नियतम् स्वभावनियतम् ।
526. निरत—स्वकर्मनिरतः—स्वकर्म (स्वस्य कर्म स्वकर्म, तस्मिन्) निरतः ।
527. निरीक्ष् + नि—दुर्निरीक्ष्यम्—[विग्रहपद्धत्यै 'दुःख' शब्दो (५) दृष्टव्यः] ।
528. निर्गत—(१) निरग्निः । (२) निरहङ्कारः । (३) निराशीः । (४) निराश्रयः । (५) निराहारस्य । (६) निर्गुणत्वात् । (७) निर्गुणम् । (८) निर्दोषम् । (९) निर्द्वन्द्वः । (१०) निर्ममः । (११) निर्मलत्वात् । (१२) निर्मलम् । (१३) निर्मानमोहाः । (१४) नियोगक्षेमः । (१५) निर्विकारः । (१६) निर्वैरः । (१७) निरैगुण्यः । (१८) निःस्पृहः ।—(१-९) [विग्रहपद्धतिभ्याः 'अग्नि' (४), 'अहङ्कार' (४), 'आशा' (१), 'आश्रय' (१) 'आहार' (२) 'गुणत्व', 'गुण' (१२), 'दोष' (१), 'द्वन्द्व' (३) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१०) निर्गतं ममत्वं यस्मात् सः निर्ममः । (११-१२) निर्गतः मलः यस्मात् तत् निर्मलम्, तस्य भावः निर्मलत्वम्; तस्मात् निर्मलत्वात् । (१३) निर्गतौ मानमोहभावौ येभ्यः ते निर्मानमोहाः । (१४) निर्गता योगक्षेमस्य (अप्राप्तस्य प्रापणं योगः, प्राप्तस्य रक्षणं क्षेमम्, तयोः समाहारः योग-क्षेमम्, तस्य) स्पृहा यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः नियोगक्षेमः । (१५) निर्गतः विकारः यस्मात्सः निर्विकारः । (१६) निर्गतः वैरभावः यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः निर्वैरः । (१७) [विग्रहपद्धत्यै 'त्रैगुण्य' (२) शब्दो दृष्टव्यः] । (१८) निर्गता स्पृहा यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः निःस्पृहः ।
529. निर्देश्य—अनिर्देश्यम्—न निर्देश्यम् (निर्देशयोग्यम्) ।
530. निर्धूतकल्मष—ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' शब्दो (१०) दृष्टव्यः] ।
531. निर्मुक्त—द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ताः—(विग्रहपद्धत्यै 'द्वन्द्वमोह' शब्दो दृष्टव्यः) ।
532. निर्वाण—(१) निर्वाणपरमाम् । (२) ब्रह्मनिर्वाणम् ।—(१) निर्वाणं (मोक्षः) परमा निष्ठा यस्याः सा निर्वाणपरमा, ताम् । (२) ब्रह्मणि निर्वाणम् ब्रह्मनिर्वाणम्; तम् ब्रह्मनिर्वाणम् (ब्रह्मणि शान्तिः, ताम्) ।
533. निर्विण्ण—निर्विण्णचेतसा—[विग्रहपद्धत्यै 'चेतस्' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
534. निवात—निवातस्थः—निवाते (निर्गतः वातः यस्मात् सः निवातः, तस्मिन् देशे) स्थितः ।

Secondary Word-Units

(१४-१५), 'तप्' (१-२) शब्दाः अनुक्रमेण दृष्टव्याः] । (१५-१७) अहमेव यस्य परं (परा शक्तिः) तत् मत्परम् (अनादि ब्रह्म) इति रामानुजः; अहं परः (पुरुषार्थः) यस्य सः मत्परः; अहं...येषां ते मत्पराः । (१८) स्वर्ग एव परः (पुरुषार्थः) येषां ते स्वर्गपराः ।

553. **परम**—(१) कामोपभोगपरमाः । (२) निर्वाणपरमाः । (३) परमात्मा । (४) परमेश्वर । (५) परमेश्वरम् । (६) परमेष्वासः । (७) मत्कर्मपरमः । (८) मत्परमः । (९) मत्परमाः ।—(१-६) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कामोपभोग', 'निर्वाण' (१), 'आत्मन्' (२८), 'ईश्वर' (३-४), 'इष्वास' (१) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (७) मत्कर्म (मदर्थं कर्म) यस्य परमः पुरुषार्थः सः मत्कर्मपरमः । (८-९) अहं परमः (परा गतिः) यस्य सः मत्परमः । मत्परमाः इति प्रथमाबहुवचनम् ।
554. **परम्परा**—परम्पराप्राप्तम्—परम्परया प्राप्तम् ।
555. **पराजित**—अपराजितः—न पराजितः (कदापि) ।
556. **परायण**—(१) कामक्रोधपरायणाः । (२) तत्परायणाः । (३) प्राणायामपरायणाः । (४) मत्परायणः । (५) मोक्षपरायणः । (६) श्रुतिपरायणाः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'काम' (१), 'तद्' (३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) प्राणायामे [प्राणानां आयामे (निरोधे)] ये परायणाः (तत्परं अयनं मन्यन्ते, तस्मिन् आसक्तिपूर्वकं प्रवृत्ताः) ते प्राणायामपरायणाः । (४) मयि (मां प्राप्तुं) यः परायणः सः मत्परायणः । (५) मोक्षे यः परायणः सः मोक्षपरायणः । (६) श्रुत्यां (श्रवणे) ये परायणाः ते श्रुतिपरायणाः ।
557. **परिग्रह**—अपरिग्रहः—न परिग्रहः (परिग्रहस्य अभावः) ।
558. **परिचर्या**—परिचर्यात्मकम्—[विग्रहपद्धतौ 'आत्मक' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
559. **परित्यागिन्**—(१) शुभाशुभपरित्यागी । (२) सर्वारम्भपरित्यागी ।—(१) शुभाशुभे (शुभं अशुभं च) येन परित्यक्ते सः शुभाशुभपरित्यागी; (२) सर्वारम्भाः (सर्वाः आरम्भाः) येन परित्यक्ताः सः सर्वारम्भपरित्यागी ।
560. **परिमेय**—अपरिमेयम्—न परिमेया अपरिमेया, ताम् ।
561. **परिहार्य**—अपरिहार्यं—न परिहार्यः अपरिहार्यः, तस्मिन् ।
562. **पर्यन्त**—सहस्रयुगपर्यन्तम्—सहस्रयुगानां (युगानां सहस्रम् सहस्रयुगाः, तेषाम्) यावदन्तो भवति तावत् ।
563. **पर्याप्त**—अपर्याप्तम्—न पर्याप्तम् ।
564. **पलायन**—अपलायनम्—न पलायनम् (स्थैर्यम्) ।
565. **पा(पिब्)**—(१) ऊष्मपाः । (२) सोमपाः ।—(१) (विग्रहपद्धतौ 'ऊष्म' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) सोमं (सोमरसं) पिबन्ति इति सोमपाः ।
566. **पाणि**—शस्त्रपाणयः—शस्त्राणि पाणिषु येषां ते ।
567. **पाणिपाद**—सर्वतःपाणिपादम्—सर्वतः पाणिपादौ (पाणी च पादौ च) यस्य (शरीरे) सः सर्वतःपाणिपादः, तम् ।

Secondary Word-Units

588. पूर्व—(१) दृष्टपूर्वम्; (२) पूर्वाभ्यासेन (३) पौर्वदेहिकम्—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'दृष्ट' (१), 'अभ्यास' (२), 'देहिक' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
589. पूर्वक—प्रीतिपूर्वकम्—प्रीतिः पूर्वभूमिका यस्यां क्रियापद्धत्यां तथा पद्धत्या ।
590. पृथक्—(१) पृथग्विधम्; (२) पृथग्विधान् (३) पृथग्विधाः—(१-३) पृथक् विधा यस्य तत् पृथग्विधम्; पृथक् विधाः येषां ते पृथग्विधाः; तान् पृथग्विधान् ।
591. पृथग्भाव—भूतपृथग्भावम्—भूतानां पृथग्भावः [पृथक् भावः (व्यक्तित्वेन अस्तित्वं)] भूतपृथग्भावः, तम् ।
592. पृथिवी—(१) द्यावापृथिव्योः । (२) पृथिवीपते ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'द्यौ' 'पति' (२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
593. पैशुन—अपैशुनम्—न पैशुनम् (पररन्ध्रस्य प्रकटीकरणम्)
594. प्रकाश—अप्रकाशः—न प्रकाशः (प्रकाशस्य अभावः) ।
595. प्रकृति—(१) प्रकृतिजान् । (२) प्रकृतिजैः । (३) प्रकृतिसम्भवान् । (४) प्रकृतिसंभवाः; (५) प्रकृतिस्थः; (६) प्रकृतिस्थानि—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'जात' (२-१०) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३-४) प्रकृतेः येषां संभवः (उत्पत्तिः) भवति ते प्रकृति-संभवाः, तान् प्रकृतिसंभवान् । (५-६) प्रकृत्यां स्थितः प्रकृतिस्थः; तस्यां च स्थितानि प्रकृतिस्थानि ।
596. प्रजा—प्रजापतिः—[विग्रहपद्धत्यै 'पति' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
597. प्रज्ञा—(१) प्रज्ञावादान् । (२) स्थितप्रज्ञस्य । (३) स्थितप्रज्ञः ।—(१) प्रज्ञाप्रेरिताः वादाः प्रज्ञावादाः, तान् प्रज्ञावादान् । (२-३) स्थिता प्रज्ञा यस्य सः स्थितप्रज्ञः; तस्य स्थितप्रज्ञस्य ।
598. प्रतिकार—अप्रतिकारम् ।—न प्रतिकारं यः करोति सः अप्रतिकारः, तम् ।
599. प्रतिष्ठा—(१) अचलप्रतिष्ठम् । (२) अप्रतिष्ठम् । (३) अप्रतिष्ठः ।—(१) (विग्रह-पद्धत्यै 'अचल' शब्दो दृष्टव्यः) । (२-३) न प्रतिष्ठा विद्यते यस्य सः अप्रतिष्ठः; न प्रतिष्ठा...यस्य तत् अप्रतिष्ठम् ।
600. प्रत्यक्ष—प्रत्यक्षावगमम् ।—प्रत्यक्षं यस्य अवगमो भवति तत् ।
601. प्रत्युपकार—प्रत्युपकारार्थम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अर्थ' (१६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
602. प्रद[✓]दा + प्र—(१) जन्मकर्मफलप्रदाम् । (२) दुःखशोकामयप्रदाः । (३) बीजप्रदः ।—(१-२) (विग्रहपद्धतिभ्यां 'जन्मकर्मफल', 'दुःखशोकामय' शब्दौ दृष्टव्यौ) । (३) बीजं यः प्रददाति (निवेशयति) सः ।
603. प्रदाय[✓]दा + प्र—अप्रदाय—न प्रदाय ।
604. प्रदिग्ध—रुधिरप्रदिग्धान्—रुधिरेण प्रदिग्धाः (कलुषीकृताः) रुधिरप्रदिग्धाः, तान् ।
605. प्रभव—(१) सङ्कल्पप्रभवान् । (२) स्वभावप्रभवैः ।—(१) सङ्कल्पेभ्यः प्रभवः (उत्पत्तिः) येषां ते सङ्कल्पप्रभावाः, तान् सङ्कल्पप्रभवान् । (२) स्वभावात् प्रभवः (उत्पत्तिः) येषां ते स्वभावप्रभावाः, तैः स्वभावप्रभवैः ।

Secondary Word-Units

625. प्राणायाम—प्राणायामपरायणाः—[विग्रहपद्धत्यै 'परायण' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 626. प्राप् (आप् + प्र)—दुष्प्रापः—[विग्रहपद्धत्यै 'दुःख' (९) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 627. प्राप्त✓आप् + प्र—परम्पराप्राप्तम्—(विग्रहपद्धत्यै 'परम्परा' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 628. प्राप्य✓आप् + प्र—अप्राप्य—न प्राप्य ।
 629. प्राप्ति—देहान्तरप्राप्तिः—(विग्रहपद्धत्यै 'देहान्तर' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 630. प्रिय—(१) अप्रियम् । (२) तामसप्रियम् । (३) तुल्यप्रियाप्रियः । (४) प्रियकृतमः ।
 (५) प्रियचिकीर्षवः । (६) प्रियहितम् । (७) सात्त्विकप्रियाः ।—(१) न प्रियम् अप्रियम् । (२-५) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'तामस', 'अप्रिय', 'कृ' (१८), 'चिकीर्षु' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (६) प्रियं हितं (हितकरं) च तयोः समाहारः प्रिय-हितम् । (७) सात्त्विकानां (सत्त्वप्रधानप्रकृतीनां) प्रियाः सात्त्विकप्रियाः ।
 631. प्रीत—प्रीतमनाः—प्रीतं मनः यस्य सः ।
 632. प्रीति—प्रीतिपूर्वकम्—(विग्रहपद्धत्यै 'पूर्वक' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 633. प्रेप्सु—कर्मफलप्रेप्सुः—[विग्रहपद्धत्यै 'कर्मफल' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 634. श्रुव—ज्ञानश्रुवेन—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' (११) शब्दो दृष्टव्यः] ।

फ

635. फल—(१) कर्मफलम् । (२) कर्मफले । (३) त्यागफलम् । (४) पुण्यफलम् । (५) फल-हेतवः । (६) फलाकाङ्क्षी । (७) शुभाशुभफलैः ।—(१-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कर्मन्' (१०-११) 'त्याग' (२), 'पुण्य' (४) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (५) फले हेतुः येषां ते फलहेतवः । (६) (विग्रहपद्धत्यै 'आकाङ्क्षन्' शब्दो दृष्टव्यः) । (७) शुभाशुभैः [शुभानि अशुभानि (न शुभानि) च शुभाशुभानि; तैः] फलैः शुभाशुभफलैः ।
 636. फलप्रेप्सु—अफलप्रेप्सुना—न फलप्रेप्सुः (फलं प्रेप्सते इति) अफलप्रेप्सुः, तेन ।
 637. फलाकाङ्क्षन्—अफलाकाङ्क्षभिः—न फलाकाङ्क्षणः (फलानि आकाङ्क्षन्ति इति) अफलाकाङ्क्षणः, तैः ।

व

638. बन्ध—कर्मबन्धम्—[विग्रहपद्धत्यै 'कर्मन्' (१३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 639. बन्धन—(१) कर्मबन्धनः । (२) कर्मबन्धनैः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'कर्मन्' (१२, १४) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
 640. बन्धु—सुहृन्मित्रार्युदासीनमन्थस्थद्वेष्यबन्धुषु—[विग्रहपद्धत्यै 'अरि' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 641. बल—योगबलेन—योगेन प्राप्तं बलम् योगबलम्, तेन ।
 642. बहु—(१) बहुधा । (२) बहुबाहुस्पादम् । (३) बहुमतः । (४) बहुवक्त्रनेत्रम् ।
 (५) बहुविधाः । (६) बहुशाखाः । (७) बहूदरम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'धा' (३), 'उरु' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) बहुमतः [बहु मतः (मानदृष्ट्या अवलोकितः)] ।
 (४) [विग्रहपद्धत्यै 'नेत्र' (२) शब्दो दृष्टव्यः] । (५) बहवः विधाः येषां ते

Secondary Word-Units

(१०) ब्रह्मसंस्पर्शम्; (११) ब्रह्मासौ । (१२) ब्रह्मोद्भवम् । (१३) महद्ब्रह्म ।
 (१४) शब्दब्रह्म ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कर्मन्' (३४) 'चर्या', 'निर्वाण'
 (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (४-५) ब्रह्मभूतः (ब्रह्मणः स्थितिं प्राप्तः) ब्रह्मभूतः;
 तम् ब्रह्मभूतम् । (६) ब्रह्मणः भूयः (भवनं) ब्रह्मभूयः, तस्मैः ब्रह्मभूयाय ।
 (७) ब्रह्मणः (वेदस्य) वदनं (पाठः) तत् शीलं येषां ते ब्रह्मवादिनः (भोजियाः),
 तेषां ब्रह्मवादिनाम् । (८-९) ब्रह्म यः वेत्ति सः ब्रह्मवित् ; ब्रह्मविदः इति प्रथमा-
 बहुवचनम् । (१०) ब्रह्मणा संस्पर्शः यस्य तत् ब्रह्मसंस्पर्शम्, तम् ब्रह्मसंस्पर्शम् ।
 (११-१२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अग्नि' (५), 'उद्भव' (३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
 (१३) महत् (देशतः कालतश्च अविच्छिन्नत्वात्, सर्वकार्ये महत्त्वाद्वा, महत्) च ब्रह्म
 (बृहणात्, सर्वेषां वस्तूनां वृद्धिहेतुत्वात्, स्वविकाराणां भरणाद्वा, ब्रह्म) च महद्ब्रह्म ।
 (१४) शब्दात्मकं, शब्दरूपं वा, ब्रह्म शब्दब्रह्म (वेदः) ।

655. ब्रह्मभवन—आब्रह्मभवनात्—[विग्रहपद्धत्यै 'आ(रभ्य)' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 656. ब्रह्मभुवन—आब्रह्मभुवनात्—[विग्रहपद्धत्यै 'आ(रभ्य)' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 657. ब्रह्मयोगयुक्त—ब्रह्मयोगयुक्तात्मा—[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (३२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 658. ब्रह्मसूत्र—ब्रह्मसूत्रपदैः—(विग्रहपद्धत्यै 'पद' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 659. ब्राह्मण—ब्राह्मणक्षत्रियविशाम्—(विग्रहपद्धत्यै 'क्षत्रिय' शब्दो दृष्टव्यः) ।

भ

660. भक्त—(१) अन्यदेवताभक्ताः । (२) अभक्ताय । (३) मङ्गक्तः । (४) मङ्गक्ताः । (५)
 मङ्गक्तेषु ।—(१) (विग्रहपद्धत्यै 'अन्यदेवता' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) न भक्तः,
 अभक्तः, तस्मै अभक्ताय । (३-५) मम भक्तः मङ्गक्तः; मङ्गक्ताः इति प्रथमायाः
 बहुवचनम् ; तेषु मङ्गक्तेषु ।
 661. भक्ति—(१) एकभक्तिः । (२) भक्तियोगेन । (३) भक्त्युपहृतम् । (४) मङ्गक्तिम् ।—
 (१) [विग्रहपद्धत्यै 'एक' (१) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) भक्तिः एव योगः, भक्त्यात्मको
 योगः, भक्त्या योगः वा, भक्तियोगः, तेन भक्तियोगेन । (३) (विग्रहपद्धत्यै 'उपहृत'
 शब्दो दृष्टव्यः) । (४) मम भक्तिः मङ्गक्तिः, ताम् मङ्गक्तिम् ।
 662. भगवत्—श्रीभगवान्—श्रीयुक्तः, श्रीमान् वा, भगवान् ।
 663. भय—(१) अभयम् । (२) कायक्लेशभयात् । (३) भयाभये । (४) भयावहः । (५)
 हषामर्षमयोद्वेगैः ।—(१) न भयम् अभयम् (भयस्य अभावः) । (२-५)
 [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कायक्लेश', 'अभय', 'आवह', 'अमर्ष' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
 664. भरत—(१) भरतर्षभ । (२) भरतश्रेष्ठ । (३) भरतसत्तम ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै
 'ऋषभ' (२) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) भरतेषु भरतवंशीयेषु श्रेष्ठः भरतश्रेष्ठः; संबोधने
 विसर्गलोपः । (३) भरतेषु (भरतवंशीयेषु) ये सन्तः तेषु उत्तमः भरतसत्तमः;
 संबोधने विसर्गलोपः ।
 665. भर्तृ—भूतभर्तृ—भूतानां भर्तृ (पालयितृ) ।
 666. भव—भवाप्ययौ—(विग्रहपद्धत्यै 'अप्यय' शब्दो दृष्टव्यः) ।

Secondary Word-Units

(२३) सर्वभूतेषु ।—(१-१२) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अधि' (३), 'जीव' (१-२), 'ब्रह्मन्' (४-५), 'गण' (१), 'ग्राम' (२-३), 'पृथग्भाव', 'मर्तु', 'भावन' (१-२), शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१३) भूतानि विभर्तीति भूतभृत् । (१४) भूतानां महेश्वरः (महान् ईश्वरः) भूतमहेश्वरः, तम् भूतमहेश्वरम् । (१५) भूतानां सर्गो भूतसर्गः । (१६) भूतेषु स्थितः भूतस्थः । (१७-१९) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'आदि' (१२), 'इज्या', 'ईश' (५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (२०) महन्ति भूतानि महाभूतानि । (२१-२३) सर्वाणि भूतानि सर्वभूतानि; तेषां सर्वभूतानाम्; तेषु सर्वभूतेषु ।

680. **भूतप्रकृति**—भूतप्रकृतिमोक्षम्—भूतप्रकृतेः (भूतानां प्रकृतिः भूतप्रकृतिः, तस्मात्) मोक्षः भूतप्रकृतिमोक्षः, तम् ।
681. **भूतभाव**—भूतभावोद्भवकरः—(विग्रहपद्धत्यै 'उद्भवकर' शब्दो दृष्टव्यः) ।
682. **भूतविशेष**—भूतविशेषसङ्खान्—भूतविशेषानां (विशिष्टानि भूतानि भूतविशेषानि, तेषां) सङ्खाः भूतविशेषसङ्खाः, तान् ।
683. **भूय**—ब्रह्मभूयाय—[विग्रहपद्धत्यै 'ब्रह्मन्' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
684. **भृत्**—(१) देहभृत् । (२) देहभृता । (३) देहभृताम् । (४) भूतभृत्; (५) शस्त्रभृताम् । (६) सर्वभृत् ।—(१-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'देह' (२-४) 'भूत' (१३) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (५) शस्त्राणि विभ्रन्तीति शस्त्रभृतः, तेषाम् शस्त्रभृताम् । (६) सर्वं विभर्तीति सर्वभृत् ।
685. **भेद**—(१) गुणभेदतः । (२) बुद्धिभेदम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'गुण' (५), 'बुद्धि' (९) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
686. **भोक्तृ**—गुणभोक्तृ—[विग्रहपद्धत्यै 'गुण' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
687. **भोग**—(१) कामभोगेषु । (२) देवभोगान् । (३) भोगैश्वर्यगतिम् । (४) भोगैश्वर्य-प्रसक्तानाम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'काम' (११), 'देव' (७) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३-४) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'ऐश्वर्य' (१-२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
688. **भोजन**—विहारशय्यासनभोजनेषु—(विग्रहपद्धत्यै 'आसन' शब्दो दृष्टव्यः) ।
689. **भ्रंश**—स्मृतिभ्रंशात्—स्मृतेः भ्रंशः स्मृतिभ्रंशः, तस्मात् ।
690. **भ्रष्ट**—योगभ्रष्टः—योगात् (योगमार्गात्) भ्रष्टः ।

म

691. **मणि**—मणिगणाः—मणिनां गणाः ।
692. **मणिपुष्पक**—सुघोषमणिपुष्पकौ—सुघोषश्च असौ मणिपुष्पकश्च ।
693. **मत**—बहुमतः—[विग्रहपद्धत्यै 'बहु' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
694. **मति**—(१) दुर्मतिः । (२) स्थिरमतिः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'दुष्ट' (३) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) स्थिरा (दृढा, सङ्कल्पविकल्परहिता) मतिः यस्य सः स्थिरमतिः ।

Secondary Word-Units

704. **मनुष्य**—मनुष्यलोके—मनुष्याणां लोकः (यस्मिन् मनुष्याः वसन्ति सः लोकः) मनुष्य-लोकः, तस्मिन् ।
705. **मन्त्र**—मन्त्रहीनम्—मन्त्रेभ्यो हीनः (रहितः) मन्त्रहीनः, तम् ।
706. **ममत्व**—निर्ममः—ममत्वं निर्गतं यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः ।
707. **मयि (अस्मद्)**—(१) मय्यर्पितमनोबुद्धिः । (२) मय्यावेशितचेतसाम् । (३) मय्या-सक्तमनाः ।—(१) (विग्रहपद्धत्यै 'अर्पित' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) (विग्रहपद्धत्यै 'आवेशित' शब्दो दृष्टव्यः) । (३) [विग्रहपद्धत्यै 'आसक्त' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
708. **मर्त्य**—मर्त्यलोकम्—मर्त्यानां लोकः मर्त्यलोकः, तम् ।
709. **मल**—(१) अमलान् । (२) निर्मलत्वात् । (३) निर्मलम् ।—(१) न मलः विद्यते येषु ते अमलाः, तान् अमलान् । (२-३) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'निर्गत' (११-१२) शब्दौ दृष्टव्यौ] ।
710. **महत्**—(१) महद्ब्रह्म । (२) महद्योनिः । (३) महर्षयः । (४) महर्षीणाम् । (५) महात्मनः । (६) महात्मन् । (७) महात्मा । (८) महात्मानः । (९) महानुभावान् । (१०) महापाप्मा । (११) महाबाहुः । (१२) महाबाहो । (१३) महाभूतानि । (१४) महायोगेश्वरः । (१५) महारथः । (१६) महारथाः । (१७) महाशङ्खम् । (१८) महाशनः । (१९) महेश्वरः । (२०) महेश्वासाः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'ब्रह्मन्' (१३) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) महती योनिः महद्योनिः । (३-१३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'ऋषि' (३-४), 'आत्मन्' (३३-३६) 'अनुभाव', 'पाप्मन्', 'बाहु' (३-४), 'भूत' (२०) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१४) महान् योगेश्वरः (योगस्य, योगानां वा, ईश्वरः) महायोगेश्वरः । (१५-१६) महान् रथः, यस्य सः महारथः, येषां ते महारथाः; (महारथः, अतिरथः इत्यादयो योधानां कक्षाः) । (१७) महान् शङ्खः महाशङ्खः, तम् महाशङ्खम् । (१८-२०) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अशन', 'ईश्वर' (५) 'इष्वास' (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
711. **महर्षि**—महर्षिसिद्धसङ्गाः—महर्षीणां (महान्तः ऋषयः महर्षयः, तेषां) सिद्धानां च सङ्गाः ।
712. **मही**—(१) महीकृते । (२) महीक्षिताम् । (३) महीपते ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कृते', 'क्षित', 'पति' (४) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
713. **महेश्वर**—(१) भूतमहेश्वरम् । (२) लोकमहेश्वरम् । (३) सर्वलोकमहेश्वरम् ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'भूत' (१४) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) लोकानां महेश्वरम् (महान् ईश्वरः महेश्वरः, तम्) लोकमहेश्वरम् । (३) सर्वलोकानां (सर्वेषां लोकानां) महेश्वरम् (महान् ईश्वरः महेश्वरः, तम्) सर्वलोकमहेश्वरम् ।
714. **मा (Noun)**—(१) माघव । (२) माघवः ।—(१-२) मा (लक्ष्मीः), तस्याः घवः पतिः (विष्णुः); संबोधने विसर्गलोपः ।
715. **मात्र**—निमित्तमात्रम्—[विग्रहपद्धत्यै 'निमित्त' शब्दो दृष्टव्यः] ।

Secondary Word-Units

736. मेधा—(१) अल्पमेधसाम् । (२) दुर्मेधाः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्या 'अल्प', (२), 'दुष्ट' (४) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
737. मेध्य—अमेध्यम्—न मेध्यम् । (यजनविधौ अनुपयुक्तम्) ।
738. मोक्ष—(१) जरामरणमोक्षाय । (२) भूतप्रकृतिमोक्षम् । (३) मोक्षकाङ्क्षिभिः । (४) मोक्षपरायणः ।—(१-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'जरामरण', 'भूतप्रकृति', 'काङ्क्षिन्' (२), 'परायण' (५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
739. मोघ—(१) मोघकर्माणः । (२) मोघज्ञानाः । (३) मोघाशाः ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कर्मन्' (३६), 'ज्ञान' (२०), 'आशा' (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
740. मोह—(१) द्वन्द्वमोहेन । (२) प्रमादमोहौ । (३) मोहकलिलम् ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'द्वन्द्व' (१), 'प्रमाद' (२), 'कलिल' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
741. मोहजाल—मोहजालसमावृताः—मोहजालेन (मोहेन प्रसृतं जालम् मोहजालम्, तेन) समावृताः (समन्तात् आवृताः) ।

य

742. यक्ष—(१) गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घाः । (२) यक्षरक्षसाम् । (३) यक्षरक्षांसि ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'असुर' शब्दो दृष्टव्यः] । (२-३) यक्षाः रक्षांसि च यक्षरक्षांसि; तेषां यक्षरक्षसाम् ।
743. यज्ञ—देवयज्ञः—[विग्रहपद्धत्यै 'देव' (८) शब्दो दृष्टव्यः] ।
744. यज्ञ—(१) अधियज्ञः । (२) अयज्ञस्य । (३) जपयज्ञः । (४) ज्ञानयज्ञः । (५) ज्ञानयज्ञेन । (६) तपोयज्ञः । (७) द्रव्ययज्ञः । (८) नामयज्ञैः । (९) यज्ञक्षपितकल्मषाः । (१०) यज्ञतपसाम् । (११) यज्ञतपःक्रियाः । (१२) यज्ञदानतपःकर्म । (१३) यज्ञदानतपःक्रियाः । (१४) यज्ञभाविताः । (१५) यज्ञविदः । (१६) यज्ञार्थात् । (१७) योगयज्ञाः । (१८) सर्वयज्ञानाम् । (१९) सहयज्ञाः । (२०) सहयज्ञैः । (२१) स्वाध्यायज्ञानयज्ञाः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'अधि' (४) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) यज्ञान् न करोति इति अयज्ञः; तस्य अयज्ञस्य । (३-१४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'जप', 'ज्ञान' (१२-१३), 'तपस्' (२), 'द्रव्य' 'नाम', 'क्षपितकल्मष', 'तपस्' (३), क्रिया (४), 'कर्मन्' (३७), क्रिया (५), 'भावित' (२), शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१५) यज्ञान् (यज्ञरहस्यम्) ये विदन्ति ते यज्ञविदः । (१६) [विग्रहपद्धत्यै 'अर्थ' (१९) शब्दो दृष्टव्यः] । (१७) योगः एव यज्ञः, योगात्मकः यज्ञः वा, येषां ते योगयज्ञाः; (१८) सर्वयज्ञाः सर्वयज्ञाः, तेषां सर्वयज्ञानाम् । (१९-२०) यज्ञैः सहिताः सहयज्ञाः, तैः सहयज्ञैः । (२१) स्वाध्यायज्ञानं (स्वाध्यायस्य, वेदस्य, ज्ञानं) एव यज्ञः येषां ते स्वाध्यायज्ञानयज्ञाः ।
745. यज्ञशिष्ट—यज्ञशिष्टाशिनः—[विग्रहपद्धत्यै 'अशिन' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
746. यज्ञशिष्टामृत—यज्ञशिष्टामृतभुजः—[विग्रहपद्धत्यै 'भुज' शब्दः दृष्टव्यः] ।
747. यज्ञाध्ययन—वेदयज्ञाध्ययनैः—वेदाध्ययनैर्यज्ञाध्ययनैश्च । यज्ञाध्ययनमत्र यज्ञविज्ञानोपलक्षणार्थमिति श्रीशङ्कराचार्याः ।

Secondary Word-Units

762. युद्ध—युद्धविशारदाः—युद्धे विशारदाः ।
763. युष् (Verb)—युष्कामान्—[विग्रहपद्धत्यै 'काम्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
764. योग—(१) अनन्ययोगेन । (२) अभ्यासयोगेन । (३) अयोगतः । (४) आत्मयोगात् । (५) कर्मयोगम् । (६) कर्मयोगः । (७) कर्मयोगेन । (८) ज्ञानयोगेन । (९) बुद्धि-योगम् । (१०) बुद्धियोगात् । (११) भक्तियोगेन । (१२) मद्योगम् । (१३) योगक्षेमम् । (१४) योगधारणाम् । (१५) योगबलेन । (१६) योगभ्रष्टः । (१७) योगयज्ञाः । (१८) योगयुक्तः । (१९) योगवित्तमाः । (२०) योगसंज्ञितम् । (२१) योगसन्न्यस्त-कर्माणम् । (२२) योगसंसिद्धः । (२३) योगसंसिद्धिम् । (२४) योगसेवया । (२५) योगस्थः । (२६) योगारूढस्य । (२७) योगारूढः । (२८) योगेश्वर । (२९) योगेश्वरः । (३०) योगेश्वरात् । (३१) साङ्ख्ययोगौ ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अनन्य', 'अभ्यास' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) न योगः अयोगः, तस्मात् अयोगतः (योगं विना) । (४-१८) [विग्रहपद्धतिभ्याः 'आत्मन्' (१०), 'कर्मन्' (१५-१७), 'ज्ञान' (१४), 'बुद्धि' (१२-१३), 'भक्ति' (२), 'मत्' (२७), 'क्षेम', 'धारणा', 'बल', 'भ्रष्ट', 'यज्ञ' (१७), 'युक्त' (१४) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१९) योगं ये विदन्ति ते योगविदः, तेषां, तेषु वा, ये उत्तमाः ते योगवित्तमाः । (२०) योगशब्देन यत् संज्ञितम् तत् योगसंज्ञितम् । (२१) योगेन सन्न्यस्तकर्मा (सन्न्यस्तं कर्म येन सः), योगसन्न्यस्तकर्मा, तम् योगसन्न्यस्त-कर्माणम् । (२२) योगेन संसिद्धः (समन्तात् सिद्धः) योगसंसिद्धः । (२३) (योगेन प्रापणीया संसिद्धिः) योगसंसिद्धिः, ताम् योगसंसिद्धिम् । (२४) [योगस्य सेवा (सेवनम्)] योगसेवा, तया योगसेवया । (२५) योगे स्थितः योगस्थः । (२६-३०) [विग्रहपद्धतिभ्याः 'आरूढ' (२-३), 'ईश्वर' (६-८) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (३१) साङ्ख्यं च योगश्च साङ्ख्ययोगौ ।
765. योगक्षेम—निर्योगक्षेमः—[विग्रहपद्धत्यै 'निर्गत' (१४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
766. योगमाया—योगमायासमावृतः—योगमायया (योगेन प्रवर्तिता माया योगमाया, तया) समावृतः (समन्तात् आवृतः) ।
767. योगयुक्त—योगयुक्तात्मा—[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (४२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
768. योगेश्वर—महायोगेश्वरः—[विग्रहपद्धत्यै 'महत्' (१४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
769. योध—(१) योधमुख्यैः । (२) योधवीरान् ।—(१) (विग्रहपद्धत्यै 'मुख्य' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) योधेषु वीराः योधवीराः, तान् योधवीरान् ।
770. योधन—दुर्योधनः—[विग्रहपद्धत्यै 'दुष्ट' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
771. योनि—(१) एतद्योनीनि । (२) दुःखयोनयः । (३) पापयोनयः । (४) महद्योनिः । (५) मूढयोनिषु । (६) सर्वयोनिषु ।—(१) एताः योनयः येषां तानि एतद्योनीनि । (२-५) [विग्रहपद्धतिभ्याः 'दुःख' (१०), 'पाप' (२), 'महत्' (२), 'मूढ' (३) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (६) सर्वाः योनयः सर्वयोनयः, तासु सर्वयोनिषु ।

Secondary Word-Units

787. राशि—राश्यागमे—[विग्रहपद्धतयै 'आगम' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 788. राशि—तेजोराशिम्—[विग्रहपद्धतयै 'तेजस्' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 789. रुद्र—रुद्रादित्याः—[विग्रहपद्धतयै 'आदित्य' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 790. रुधिर—रुधिरप्रदिग्धान्—[विग्रहपद्धतयै 'प्रदिग्ध' शब्दो दृष्टव्यः] ।
 791. रुक्ष—कटुम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरुक्षविदाहिनः ।—(विग्रहपद्धतयै 'अत्युष्ण' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 792. रूप—(१) अचिन्त्यरूपम् । (२) अनन्तरूप । (३) अनन्तरूपम् । (४) उग्ररूपः । (५) एवरूपः । (६) कामरूपम् । (७) कामरूपेण । (८) विश्वरूप । (९) विश्वरूपम् ।—(१-७) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अचिन्त्य', 'अनन्त' (२-३), 'उग्र' (२), 'एवम्' (१), 'काम' (१२-१३) शब्दाः अनुक्रमेण दृष्टव्याः] । (८-९) विश्व रूपं यस्य सः विश्वरूपः; संबोधने विसर्गलोपः; तम् विश्वरूपम् ।
 793. रोमन्—(१) रोमहर्षणम् । (२) रोमहर्षः । (३) हृष्टरोमा ।—(१-२) रोम्णां हर्षः रोमहर्षः; तत् जायते अस्मादिति रोमहर्षणम् (रोमाश्चकरम्) । (३) हृष्टानि (पुलकितानि) रोमाणि यस्य सः हृष्टरोमा ।

ल

794. लघु—लघ्वाशी—[विग्रहपद्धतयै 'अशिन्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 795. लभ्य—(१) दुर्लभतरम् । (२) सुलभः ।—(१) [विग्रहपद्धतयै 'दुःख' (६) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) सुतरां यः लभ्यते सः सुलभः ।
 796. लवण—कटुम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरुक्षविदाहिनः—(विग्रहपद्धतयै 'अत्युष्ण' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 797. लाभ—लाभालाभौ—(विग्रहपद्धतयै 'अलाभ' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 798. लुप्त—लुप्तपिण्डोदकक्रियाः—(विग्रहपद्धतयै 'पिण्डोदकक्रिया' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 799. लोक—(१) जीवलोकः । (२) नृलोकः । (३) मनुष्यलोकः । (४) मर्त्यलोकम् । (५) लोकत्रयम् । (६) लोकत्रये । (७) लोकमहेश्वरम् । (८) लोकसंग्रहम् । (९) सुरेन्द्रलोकम् । (१०) स्वर्गलोकम् ।—(१-७) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'जीव' (३), 'नृ', 'मनुष्य', 'मर्त्य', 'त्रय' (१-२), 'महेश्वर' (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (८) लोकानां संग्रहः (भूतिः) लोकसंग्रहः, तम् लोकसंग्रहम् । (९) सुरेन्द्रस्य (सुराणां इन्द्रः सुरेन्द्रः, तस्य) लोकः सुरेन्द्रलोकः, तम् सुरेन्द्रलोकम् । (१०) स्वर्ग एव लोकः स्वर्गलोकः, तम् स्वर्गलोकम् ।
 800. लोकक्षय—लोकक्षयकृत्—[विग्रहपद्धतयै 'कृ' (२०) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 801. लोभ—(१) राज्यसुखलोभेन । (२) लोभोपहतचेतसः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'राज्यसुख', 'उपहत' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
 802. लोलुप्त्व—अलोलुप्त्वम्—न लोलुप्त्वम् (लोलुप्त्वस्य अभावः) ।
 803. लोष्टाश्मकाश्चन—समलोष्टाश्मकाश्चनः—समानि लोष्टाश्मकाश्चनानि (लोष्टः, शश्म काश्चनं च, एतेषां समाहारः) यस्य (दृष्ट्या) सः ।

Secondary Word-Units

- (१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कल्मष' (३), 'ज्वर', 'भी' (१) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (४) विगता स्पृहा यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः विगतस्पृहः । (५-८) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'इच्छाभयक्रोध', 'गुण' (१३), 'चेतस्' (११), 'मत्सर' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
828. विजय—अनन्तविजयम् ।—[विग्रहपद्धत्यै 'अनन्त' (४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
829. विजित—(१) विजितात्मनाम् । (२) विजितात्मा । (३) विजितेन्द्रियः ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'आत्मन्' (४४-४५), 'इन्द्रिय' (१५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
830. विज्ञान—(१) विज्ञानसहितम् । (२) सविज्ञानम् ।—(१) विज्ञानेन सहितम् विज्ञान-सहितम् । (२) विज्ञानेन सह सविज्ञानम् ।
831. विज्ञेय—अविज्ञेयम्—न विज्ञेयम् । (विज्ञानविषयो भवितुं अनर्हम्) ।
832. विद्—ब्राह्मणक्षत्रियविशाम्—(विग्रहपद्धत्यै 'क्षत्रिय' शब्दो दृष्टव्यः) ।
833. वित्त—वित्तेशः—[विग्रहपद्धत्यै 'ईश' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
834. वित्तम—योगवित्तमाः—[विग्रहपद्धत्यै 'योग' (१९) शब्दो दृष्टव्यः] ।
835. विदाहिन्—कटुमूलवणार्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः—(विग्रहपद्धत्यै 'अत्युष्ण' शब्दो दृष्टव्यः) ।
836. विदित—विदितात्मनाम्—[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (४६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
837. विद् (To know)—(१) अहोरात्रिविदः । (२) उत्तमविदाम् । (३) कृत्स्नवित् । (४) तत्त्ववित् । (५) तद्विदः । (६) ब्रह्मवित् । (७) ब्रह्मविदः । (८) यज्ञविदः । (९) योगवित्तमाः । (१०) वेदवित् । (११) वेदविदः । (१२) सर्ववित् ।—(१-९) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अहोरात्रि', 'उत्तम', (३), 'कृत्स्न', 'तत्त्व' (३), 'तद्' (११), 'ब्रह्मन्' (८-९), 'यज्ञ' (१५), 'योग' (१९) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (१०-११) वेदं, वेत्ताति वेदवित् ; तं विदन्तीति वेदविदः । (१२) सर्वं (सर्वस्य आत्मानं), वेत्ताति सर्ववित् ।
838. विद्या—(१) अभ्यात्मविद्या । (२) त्रैविद्याः । (३) राजविद्या ।—(१-३) [विग्रह-पद्धतिभ्यः 'अभ्यात्म' (३), 'त्रि' (६), 'राज्' (४) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
839. विद्याविनय—विद्याविनयसंपन्नः—विद्याविनयाभ्यां (विद्या च विनयश्च विद्याविनयौ, ताभ्यां) संपन्नः विद्याविनयसंपन्नः, तस्मिन् ।
840. विद्वस्—अविद्वंसः—न विद्वंसः (विद्याहीनाः) ।
841. विधा—(१) एवविधः । (२) चतुर्विधम् । (३) चतुर्विधाः । (४) त्रिविधम् । (५) त्रिविधः । (६) त्रिविधा । (७) द्विविधा । (८) नानाविधानि । (९) पृथग्विधम् । (१०) पृथग्विधान् । (११) पृथग्विधाः । (१२) बहुविधाः ।—(१-१२) [विग्रह-पद्धतिभ्यः 'एवम्' (२), 'चतुस्' (२-३), 'त्रि' (२-४), 'द्वि', 'नाना' (३), 'पृथक्' (१-३), 'बहु' (५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
842. विधान—विधानोक्ताः—[विग्रहपद्धत्यै 'उक्त' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।

Secondary Word-Units

867. **विवर्जित**—(१) कामरागविवर्जितम् । (२) सङ्गविवर्जितः । (३) सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।—
(१) (विग्रहपद्धतयै 'कामराग' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) सङ्गाः विवर्जिताः येन सः सङ्ग-
विवर्जितः । (३) सर्वेन्द्रियाणि (सर्वाणि इन्द्रियाणि) विवर्जितानि येन् तत् सर्वेन्द्रिय-
विवर्जितम् (सर्वेषामिन्द्रियाणां यज्ञ विषयो भवति तथाविधम्) ।
868. **विवर्धन** ✓ वृध् + वि—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः—(विग्रहपद्धतयै 'आयुः
सत्त्व...प्रीति' शब्दो दृष्टव्यः) ।
869. **विविक्त**—विविक्तसेवी—विविक्त (निर्जनं देशं) थः सेवते सः ।
870. **विविक्तदेश**—विविक्तदेशसेवित्वम्—विविक्तदेशस्य (विविक्तो देशः विविक्तदेशः, तस्य)
सेवित्वम् (सेविनः भावः) ।
871. **विशारद**—युद्धविशारदाः—युद्धे विशारदाः (कुशलाः) ।
872. **विशाल**—दीप्तविशालनेत्रम्—(विग्रहपद्धतयै 'दीप्त' शब्दो दृष्टव्यः) ।
873. **विशुद्ध**—विशुद्धात्मा—[विग्रहपद्धतयै 'आत्मन्' (४९) शब्दो दृष्टव्यः] ।
874. **विशुद्धि**—आत्मविशुद्धये—[विग्रहपद्धतयै 'आत्मन्' (१५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
875. **विश्व**—(१) विश्वमूर्ते । (२) विश्वरूप । (३) विश्वरूपम् । (४) विश्वेश्वर ।—(१-४)
[विग्रहपद्धतिभ्यः 'मूर्ति', (२), 'रूप' (८-९), 'ईश्वर' (९) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
876. **विश्वतः**—(१) विश्वतोमुखम् । (२) विश्वतोमुखः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'मुख'
(१-२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
877. **विषय**—(१) त्रैगुण्यविषयाः । (२) विषयप्रवालाः । (३) विषयेन्द्रियसंयोगात् ।—
(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'त्रैगुण्य' (१), 'प्रवाल', 'इन्द्रिय' (१६) शब्दाः क्रमेण
दृष्टव्याः] ।
878. **विस्मय**—विस्मयाविष्टः—(विग्रहपद्धतयै 'आविष्ट' शब्दो दृष्टव्यः) ।
879. **विहार**—विहारशय्यासनभोजनेषु—(विग्रहपद्धतयै 'आसन' शब्दो दृष्टव्यः) ।
880. **वीत**—(१) वीतरागभयक्रोधः । (२) वीतरागभयक्रोधाः । (३) वीतरागाः ।—(१-३)
[विग्रहपद्धतिभ्यः 'रागभयक्रोध' (१-२), 'राग' (३) शब्दः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
881. **वीर**—(१) नरलोकवीराः । (२) योधवीरान् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'नरलोक',
'योध' (२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
882. **वीर्य**—(१) अनन्तवीर्य । (२) अनन्तवीर्यम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अनन्त'
(५-६) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
883. **वृक**—वृकोदरः—[विग्रहपद्धतयै 'उदर' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
884. **वृक्ष**—सर्ववृक्षाणाम्—सर्वेषां वृक्षाणाम् ।
885. **वृद्ध**—कुर्वृद्धः—[विग्रहपद्धतयै 'कुर्व' (४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
886. **वेग**—(१) अम्बुवेगाः । (२) समृद्धवेगाः ।—(१) (विग्रहपद्धतयै 'अम्बु' शब्दो दृष्टव्यः) ।
(२) समृद्धः वेगः येषां ते समृद्धवेगाः ।

श

908. शक्त ✓ शक्—अशक्तः—न शक्तः ।
909. शङ्ख—महाशङ्खम्—[विग्रहपद्धत्यै 'महत्' (१७) शब्दो दृष्टव्यः] ।
910. शत—आशापाशशतैः—(विग्रहपद्धत्यै 'आशापाश' शब्दो दृष्टव्यः) ।
911. शब्द—(१) शब्दब्रह्म । (२) शब्दादीन् । (३) सञ्छब्दः ।—(१-२) [विग्रह-
पद्धतिभ्या 'ब्रह्मन्' (१४), 'आदि' (१३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) सत् इति
शब्दः सञ्छब्दः ।
912. शम—अशमः—न शमः (शमस्य अभावः) ।
913. शय्या—विहारशय्यासनभोजनेषु—(विग्रहपद्धत्यै 'आसन' शब्दो दृष्टव्यः] ।
914. शर—सशरम्—शरेण सहितम् ।
915. शरीर—(१) शरीरयात्रा । (२) शरीरवाङ्मनोभिः । (३) शरीरविमोक्षणात् । (४)
शरीरस्थम् । (५) शरीरस्थः ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'यात्रा', 'मनस्'
(१२), 'विमोक्षण' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (४-५) शरीरे स्थितः शरीरस्थः;
तम् शरीरस्थम् ।
916. शरीरस्थ—अन्तःशरीरस्थम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अन्तर्' (४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
917. शशिन्—(१) शशिसूर्यनेत्रम् । (२) शशिसूर्ययोः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'नेत्र' (३)
शब्दो दृष्टव्यः] । (२) शशी च सूर्यश्च शशिसूर्यौ, तयोः शशिसूर्ययोः ।
918. शस्त्र—(१) अशस्त्रम् । (२) असज्जशस्त्रेण । (३) शस्त्रपाणयः । (४) शस्त्रभृताम् ।
(५) शस्त्रसंपाते ।—(१) न शस्त्रं विद्यते यस्य हस्ते सः अशस्त्रः, तम् अशस्त्रम् ।
(२-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'असज्ज', 'पाणि', 'भृत्' (५) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
(५) शस्त्राणां संपातः (समन्तात् पतनम्) शस्त्रसंपातः, तस्मिन् शस्त्रसंपाते ।
919. शाखा—(१) अधःशाखम् । (२) बहुशाखाः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अधस्',
'बहु' (६) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
920. शान्त—(१) अशान्तस्य । (२) शान्तरजसम् ।—(१) न विद्यते शान्तिः यस्य हृदये
सः अशान्तः, तस्य अशान्तस्य । (२) (विग्रहपद्धत्यै 'रजस्' शब्दो दृष्टव्यः) ।
921. शाश्वत—अशाश्वतम्—न शाश्वतम् ।
922. शाश्वतधर्म—शाश्वतधर्मगोप्ता—(विग्रहपद्धत्यै 'गोप्त्' शब्दो दृष्टव्यः) ।
923. शास्त्र—शास्त्रविधिम्—[विग्रहपद्धत्यै 'विधि' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
924. शास्त्रविधान—शास्त्रविधानोक्तम्—[विग्रहपद्धत्यै 'उक्त' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
925. शास्त्रविहित—अशास्त्रविहितम्—न शास्त्रविहितम् (शास्त्रेण विहितम्) अशास्त्र-
विहितम् ; तम् ।
926. शिरस्—कायशिरोप्रीवम्—(विग्रहपद्धत्यै 'काय' शब्दो दृष्टव्यः) ।
927. शीतोष्ण—शीतोष्णसुखदुःखेषु—शीतोष्णैः [शीताश्च उष्णाश्च (स्पर्शाः) शीतोष्णाः, तैः]
(जन्ममानानि) सुखदुःखानि (सुखानि च दुःखानि च) शीतोष्णसुखदुःखानि, तेषु ।

Secondary Word-Units

स

948. सक्त—(१) असक्तम् । (२) असक्तः ।—(१-२) न सक्तः असक्तः; तम् असक्तम् ।
949. साक्ति—असक्तिः—न सक्तिः । (अरागः) ।
950. सङ्करः—वर्णसङ्करः—[विग्रहपद्धत्यै 'वर्ण' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
951. सङ्कल्प—सङ्कल्पप्रभवान्—[विग्रहपद्धत्यै 'प्रभव' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
952. सङ्ख्यान—गुणसङ्ख्याने—[विग्रहपद्धत्यै 'गुण' (७) शब्दो दृष्टव्यः] ।
953. सङ्ग—(१) कर्मसङ्गिनाम् । (२) कर्मसङ्गिषु । (३) कर्मसङ्गेन । (४) गतसङ्गस्य । (५) गुणसङ्गः । (६) ज्ञानसङ्गेन । (७) मुक्तसङ्गः । (८) सङ्गरहितम् । (९) सङ्गवर्जितः । (१०) सङ्गविवर्जितः । (११) सुखसङ्गेन ।—(१-१०) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'कर्मन्' (१८-२०), 'गत' (५), 'गुण' (८), 'ज्ञान' (१५), 'मुक्त', 'रहित', 'वर्जित' (२), 'विवर्जित' (२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (११) सुखस्य सङ्गः सुखसङ्गः, तेन सुखसङ्गेन ।
954. सङ्गदोष—जितसङ्गदोषाः—[विग्रहपद्धत्यै 'जित' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
955. सङ्गग्रह—(१) कर्मसङ्गग्रहः । (२) लोकसङ्गग्रहम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'कर्मन्' (२२), 'लोक' (८) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
956. सङ्ग—(१) अवनिपालसङ्घैः । (२) गन्धर्वयक्षासुरसिद्धसङ्घाः । (३) भूतविशेषसङ्घान् । (४) महर्षिसिद्धसङ्घाः । (५) सिद्धसङ्घाः । (६) सुरसङ्घाः ।—(१-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अवनिपाल', 'असुर', 'भूतविशेष', 'महर्षि' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (५) सिद्धानां सङ्घाः सिद्धसङ्घाः । (६) सुराणां सङ्घाः सुरसङ्घाः ।
957. सतत—(१) सततयुक्तानाम् । (२) सततयुक्ताः—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'युक्त' (१५-१६) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
958. सत् (Adj.)—(१) असतः । (२) असत् । (३) सञ्छब्दः । (४) सदसत् । (५) सद्भावे ।—(१-२) न सत् असत् (न विद्यमानम्); तस्य असतः । (३-५) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'शब्द' (३), 'असत्', 'भाव' (१०) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
959. संत्कारमानपूजा—सत्कारमानपूजार्थम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अर्थ' (२१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
960. सत्कृत—(१) असत्कृतम् । (२) असत्कृतः ।—(१) न सत्कृतम् असत्कृतम् [यस्य शिष्टैः सत्कारो (स्वीकारो) न भवति तत्] । (२) न सत्कृतः असत्कृतः (मानपूर्वकं न आह्लाहितः) ।
961. सत्तम—(१) कुरुसत्तम । (२) भरतसत्तम ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'कुरु' (६), 'भरत' (३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
962. सत्य—असत्यम्—न सत्यम् (मिथ्या, अलीकम् वा) ।
963. सत्त्व—(१) नित्यसत्त्वस्थः । (२) सत्त्वसमाविष्टः । (३) सत्त्वसंशुद्धिः । (४) सत्त्वस्थाः । (५) सत्त्वानुरूपाः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'नित्य' (१०) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) सत्त्वेन समाविष्टः सत्त्वसमाविष्टः । (३) सत्त्वस्य संशुद्धिः सत्त्वसंशुद्धिः । (४) सत्त्वे स्थिताः सत्त्वस्थाः । (५) [विग्रहपद्धत्यै 'अनुरूप' शब्दो दृष्टव्यः] ।

Secondary Word-Units

986. **समुद्भव**—(१) अक्षरसमुद्भवम् । (२) कर्मसमुद्भवः । (३) तृष्णासङ्गसमुद्भवम् । (४) देहसमुद्भवान् । (५) रजोगुणसमुद्भवः ।—(१-५) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अक्षर' (१), 'कर्मन्' (२१), 'तृष्णासङ्ग', 'देह' (५), 'रजोगुण' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
987. **समुद्यम**—रणसमुद्यमे—[विग्रहपद्धत्यै 'रण' शब्दो दृष्टव्यः] ।
988. **समृद्ध**—समृद्धवेगाः—[विग्रहपद्धत्यै 'वेग' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
989. **संचय**—अर्थसंचयान्—[विग्रहपद्धत्यै 'अर्थ' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
990. **संछिन्नसंशय**—ज्ञानसंछिन्नसंशयम्—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' (१६) शब्दो दृष्टव्यः] ।
991. **संज्ञा**—(१) अव्यक्तसंज्ञके । (२) संज्ञार्थम् । (३) सुखदुःखसंज्ञैः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अव्यक्त' (३), 'अर्थ' (२०) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) सुखदुःखानि (अर्थं सुखम्, अर्थं दुःखम्, इति) इति संज्ञाः येषां तानि सुखदुःखसंज्ञानि, तैः सुखदुःखसंज्ञैः ।
992. **संज्ञित**—(१) अभ्यात्मसंज्ञितम् । (२) कर्मसंज्ञितः । (३) योगसंज्ञितम् ।—(१-३) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अभ्यात्म' (४), 'कर्मन्' (२३), 'योग' (२०) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
993. **संतुष्ट**—यदृच्छालाभसंतुष्टः—[विग्रहपद्धत्यै 'यदृच्छालाभ' शब्दो दृष्टव्यः] ।
994. **संपन्न**—विद्याविनयसंपन्ने—[विग्रहपद्धत्यै 'विद्याविनय' शब्दो दृष्टव्यः] ।
995. **संपात**—शस्त्रसंपाते—[विग्रहपद्धत्यै 'शस्त्र' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
996. **संप्लुतोदक**—सर्वतःसंप्लुतोदके—सर्वतः (सर्वासु दिक्षु) संप्लुतं (अपरिच्छिन्नं) उदकं यस्मिन् सः सर्वतःसंप्लुतोदकः (समुद्रः, महाह्रदः वा), तस्मिन् ।
997. **संभव**—(१) अज्ञसंभवः । (२) तेजोशंसंभवम् । (३) प्रकृतिसंभवान् । (४) प्रकृतिसंभवाः ।—(१-४) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अज्ञ', 'तेजोश', 'प्रकृति' (३-४) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
998. **संभावित**—आत्मसंभाविताः ।—[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (१७) शब्दो दृष्टव्यः] ।
999. **संभूत**—(१) अज्ञानसंभूतम् । (२) अपरस्परसंभूतम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'अज्ञान' (३), 'अपर' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
1000. **संमूढ**—(१) असंमूढः । (२) गुणसंमूढाः ।—(१) न संमूढः । (न विवेकशून्यो भूतः) । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'गुण' (९) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1001. **संमूढचेतस्**—धर्मसंमूढचेताः—[विग्रहपद्धत्यै 'धर्म' (१०) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1002. **संमोह**—(१) अज्ञानसंमोहः । (२) असंमोहः ।—(१) [विग्रहपद्धत्यै 'अज्ञान' (४) शब्दो दृष्टव्यः] । (२) न संमोहः । (न विवेकशून्यता) ।
1003. **संयत**—संयतेन्द्रियः—[विग्रहपद्धत्यै 'इन्द्रिय' (१७) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1004. **संयतात्मन्**—असंयतात्मना—न संयतात्मा [संयतः आत्मा (हृदयं) येन सः] असंयतात्मा, तेन ।
1005. **संयम**—संयमाभिषु—[विग्रहपद्धत्यै 'अभि' (६) शब्दो दृष्टव्यः] ।

Secondary Word-Units

- (३) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] । (२७) सर्वान् हरतीति सर्वहरः । (२८-३०)
[विग्रहपद्धतिभ्यां 'आरम्भ' (२), 'अर्थ' (२२) 'आश्चर्य' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1020. सर्वकर्मफल—सर्वकर्मफलत्यागम्—[विग्रहपद्धत्यै 'त्याग' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1021. सर्वगत—नित्यसर्वगतस्थाणुः—[विग्रहपद्धत्यै 'नित्य' (१२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1022. सर्वज्ञान—सर्वज्ञानविमूढान्—[विग्रहपद्धत्यै 'विमूढ' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1023. सर्वतः—(१) सर्वतःपाणिपादम् । (२) सर्वतःश्रुतिमत् । (३) सर्वतःसंप्लुतोदके ।
(४) सर्वतोऽक्षिरोमुखम् । (५) सर्वतोऽनन्तरूपम् । (६) सर्वतोदीप्तिमन्तम् ।—
(१-६) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'पाणिपाद', 'श्रुतिमत्', 'संप्लुतोदक', 'अक्षिशिरोमुख',
'अनन्तरूप', 'दीप्तिमत्' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1024. सर्वत्र—(१) सर्वत्रगम् । (२) सर्वत्रगः । (३) सर्वत्रसमदर्शनः ।—(१-३) [विग्रह-
पद्धतिभ्यः 'गत' (१३-१४), 'समदर्शन' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1025. सर्वपरिग्रह—स्यक्तसर्वपरिग्रहः—[विग्रहपद्धत्यै 'त्यक्त' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1026. सर्वभूत—(१) सर्वभूतस्थम् । (२) सर्वभूतस्थितम् । (३) सर्वभूतहिते ।—(१)
सर्वभूतेषु (सर्वेषु भूतेषु) स्थितः सर्वभूतस्थः, तम् सर्वभूतस्थम्; (२) सर्वभूतेषु (सर्वेषु
भूतेषु) स्थितः सर्वभूतस्थितः, तम् सर्वभूतस्थितम् । (३) सर्वभूतानां (सर्वेषां
भूतानां) हितम् सर्वभूतहितम्, तस्मिन् सर्वभूतहिते ।
1027. सर्वभूतात्मभूत—सर्वभूतात्मभूतात्मा—[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मन्' (५३) शब्दो
दृष्टव्यः] ।
1028. सर्वभूताशय—सर्वभूताशयस्थितः—सर्वभूताशये [सर्वभूतानां (सर्वेषां भूतानां) आशये
(अन्तर्हृदि)] स्थितः ।
1029. सर्वलोक—सर्वलोकमहेश्वरम्—[विग्रहपद्धत्यै 'महेश्वर' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1030. सर्वसङ्कल्प—सर्वसङ्कल्पसन्न्यासी—[विग्रहपद्धत्यै 'सन्न्यासिन्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1031. सर्वारम्भ—सर्वारम्भपरित्यागी—[विग्रहपद्धत्यै 'परित्यागिन्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1032. सर्वेन्द्रिय—(१) सर्वेन्द्रियगुणाभासम् । (२) सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।—(१-२)
[विग्रहपद्धतिभ्यां 'गुणाभास', 'विवर्जित' (३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
1033. सव्य—सव्यसाचिन्—यः सव्येन (वामेन) हस्तेन अपि साची करोति (गाडिबं) सः ।
1034. सह—(१) सहयज्ञाः । (२) सहयज्ञैः ।—[विग्रहपद्धतिभ्यां 'यज्ञ' (१९-२०) शब्दौ
दृष्टव्यौ] ।
1035. सहस्र—(१) सहस्रकृत्वः । (२) सहस्रबाहुः । (३) सूर्यसहस्रस्य ।—(१-३)
[विग्रहपद्धतिभ्यां 'कृत्व', 'बाहु' (५) शब्दौ दृष्टव्यौ] । (३) सूर्याणां सहस्रम्,
सूर्यसहस्रम्, तस्य सूर्यसहस्रस्य ।
1036. सहस्रयुग—सहस्रयुगपर्यन्तम्—[विग्रहपद्धत्यै 'पर्यन्त' शब्दो दृष्टव्यः] ।
1037. सहित—(१) विज्ञानसहितम् । (२) सगद्गदम् । (३) सचेताः । (४) सचराचरम् ।
(५) सदोषम् । (६) सविकारम् । (७) सविज्ञानम् । (८) सशरम् । (९) सहजम् ।

Secondary Word-Units

1055. सुष्ठु—(१) सुकृतस्य । (२) सुकृतम् । (३) सुकृतिनः । (४) स्वनुष्ठितात् ।—(१-४)
[विग्रहपद्धतिभ्यः 'कृ' (२२-२३), 'कृतिन्' (२), 'अनुष्ठित' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1056. सुहृत्—सुहृन्मित्रार्युदासीनमध्यस्थद्वेष्यबन्धुषु ।—[विग्रहपद्धत्यै 'अरि' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1057. सूत—सूतपुत्रः—[विग्रहपद्धत्यै 'पुत्र' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1058. सूचिन्—दीर्घसूत्री—(विग्रहपद्धत्यै 'दीर्घ' शब्दो दृष्टव्यः) ।
1059. सूदन—(१) अरिसूदन । (२) मधुसूदन । (३) मधुसूदनः ।—[विग्रहपद्धतिभ्यः 'अरि' (१) 'मधु' (१-२) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1060. सूर्य—(१) शशिसूर्यनेत्रम् ; (२) शशिसूर्ययोः ; (३) सूर्यसहस्रस्य—(१-३) [विग्रह-
पद्धतिभ्यः 'शशिन्' (१-२), 'सहस्र' (३) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1061. सृष्टाज—असृष्टाजम्—न सृष्टाजः (अजं सृष्टं भवति यस्मिन् तत्) असृष्टाजः, तम् ।
1062. सेवा—योगसेवया—[विग्रहपद्धत्यै 'योग' (२४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1063. सेवित्व—विविक्तदेशसेवित्वम्—(विग्रहपद्धत्यै 'विविक्तदेश' शब्दो दृष्टव्यः) ।
1064. सेविन्—विविक्तसेवी—(विग्रहपद्धत्यै 'विविक्त' शब्दो दृष्टव्यः) ।
1065. सोम—सोमपाः—[विग्रहपद्धत्यै 'पा (पिन्)' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1066. सौम्य—सौम्यवपुः—(विग्रहपद्धत्यै 'वपुस्' शब्दो दृष्टव्यः) ।
1067. स्त्री—कुलस्त्रियः—[विग्रहपद्धत्यै 'कुल' (४) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1068. स्थाणु—नित्यसर्वगतस्थाणुः—[विग्रहपद्धत्यै 'नित्य' (१२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1069. स्थावर—स्थावरजंगमम्—(विग्रहपद्धत्यै 'जङ्गम' शब्दो दृष्टव्यः) ।
1070. स्थित—(१) अन्तःस्थानि । (२) आकाशस्थितः । (३) आत्मभावस्थः । (४)
एकस्थम् । (५) कमलासनस्थम् । (६) कूटस्थम् । (७) कूटस्थः । (८) जघन्य-
गुणवृत्तस्थाः । (९) जघन्यगुणवृत्तिस्थाः । (१०) दूरस्थम् । (११) नित्यसत्त्वस्थः ।
(१२) निवातस्थः । (१३) प्रकृतिस्थः । (१४) प्रकृतिस्थानि । (१५) भूतस्थः ।
(१६) मत्स्थानि । (१७) योगस्थः । (१८) शरीरस्थम् । (१९) शरीरस्थः । (२०)
सत्त्वस्थाः । (२१) समाधिस्थस्य । (२२) सर्वभूतस्थम् । (२३) सर्वभूतस्थितम् ।
(२४) सर्वभूताशयस्थितः । (२५) स्थितधीः । (२६) स्थितप्रज्ञस्य । (२७) स्थित-
प्रज्ञः । (२८) स्वस्थः । (२९) हृत्स्थम् ।—(१-२७) [विग्रहपद्धतिभ्यः 'अन्तर्' (६),
'आकाश', 'आत्मभाव', 'एक' (२), 'कमलासन', 'कूट' (१-२) 'जघन्यगुणवृत्त',
'जघन्यगुणवृत्ति', 'दूर', 'नित्य' (१०), 'निवात', 'प्रकृति' (५-६), 'भूत' (१६),
'मत्' (११), 'योग' (२५), 'शरीर' (४-५), 'सत्त्व' (४), 'समाधि' (२), 'सर्व-
भूत' (१-२), 'सर्वभूताशय', 'धी', 'प्रज्ञा' (२-३) एते शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
(२८) स्वस्मिन् (आत्मनि) स्थितः स्वस्थः । (२९) हृदि स्थितम् हृत्स्थम् ।
1071. स्थिर—(१) अस्थिरम् । (२) स्थिरबुद्धिः । (३) स्थिरमतिः—(१) न स्थिरम्
अस्थिरम् (चलम्) । (२-३) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'बुद्धि' (१९), 'मति' (२) शब्दौ क्रमेण
दृष्टव्यौ] ।

Secondary Word-Units

1092. **हित**—(१) अहिताः । (२) प्रियहितम् । (३) सर्वभूतहिते । (४) हितकाम्यया ।—
(१) [हितं (परहितं) ये कुर्वन्ति, इच्छन्ति वा, ते हिताः] न हिताः अहिताः । (२-४)
[विग्रहपद्धतिभ्यः 'प्रिय' (६), 'सर्वभूत' (३), 'काम्या' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1093. **हिम**—हिमालयः—[विग्रहपद्धत्यै 'आलय' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1094. **हिंसा**—(१) अहिंसा । (२) हिंसात्मकः—(१) न हिंसा (हिंसायाः अभावः) । (२)
[विग्रहपद्धत्यै 'आत्मक' (५) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1095. **हीन**—(१) मन्त्रहीनम् । (२) विधिहीनम् ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'मन्त्र',
'विधि' (२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
1096. **हृत**—हृतज्ञानाः—[विग्रहपद्धत्यै 'ज्ञान' (२१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1097. **हृदय**—हृदयदौर्बल्यम्—[विग्रहपद्धत्यै 'दौर्बल्य' शब्दो दृष्टव्यः] ।
1098. **हृद्**—(१) हृत्स्थम् । (२) हृद्देशे ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'स्थित' (२९),
'देश' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
1099. **हृषीक**—(१) हृषीकेश । (२) हृषीकेशम् । (३) हृषीकेशः ।—(१-३) [विग्रहपद्ध-
तिभ्यः 'ईश' (७-९) शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः] ।
1100. **हृष्ट**—हृष्टरोमा—[विग्रहपद्धत्यै 'रोमन्' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
1101. **हेतु**—(१) कर्मफलहेतुः । (२) फलहेतवः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'कर्मफल'
(५), 'फल' (५) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
1102. **हैतुक**—(१) अहैतुकम् । (२) कामहैतुकम् ।—(१) (न कश्चिदपि हेतुर्यस्मिन्विद्यते
तत् हैतुकम्) न हैतुकम् अहैतुकम् । (२) [विग्रहपद्धत्यै 'काम' (१४) शब्दो दृष्टव्यः]

Sub-Section (b)—Kāśmīr Recension

N.B.—The previous words to which references have been made in this sub-section are those occurring in itself.

अ

1. **अति**—(१) अतिजागरतः । (२) अत्यद्भुतम् । (३) अत्यन्तम् । (४) अत्यशतः ।—(१)
अतिशयेन यो जागर्ति स अतिजागरत् (? अतिजाग्रत्), तस्य अतिजागरतः
(? अतिजाग्रतः) । (२) अतिशयेन अद्भुतम् अत्यद्भुतम् । (३) अन्तमतिक्रम्य
यत्तिष्ठति तदत्यन्तम् । (४) अतिशयेन यो अश्राति स अत्यशत् (? अत्यश्रत्), तस्य
अत्यशतः (? अत्यश्रतः) ।
2. **अतिक्रम**—अतिक्रमनाशः—अतिक्रमस्य नाशः ।
3. **अद्भुत**—अत्यद्भुतम्—[विग्रहपद्धत्यै 'अति' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
4. **अध्यात्मज्ञान**—अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम्—अध्यात्मज्ञाने (आत्मविषयकं ज्ञानं अध्यात्मज्ञानम्,
तस्मिन्) निष्ठा अध्यात्मज्ञाननिष्ठा, तस्याः भावः ।
5. **अध्यात्मविद्या**—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः—अध्यात्मविद्यया (आत्मनि तात्पर्यं यस्याः
विद्यायाः सा अध्यात्मविद्या, तया) (अध्यात्मविद्या परिशीलनेन) विनिवृत्तकामाः
(विनिवृत्ताः कामाः येषां ते) ।

Secondary Word-Units

31. आसक्तचेतस्—सर्वत्रासक्तचेतसाम्—सर्वत्र आसक्तचेतसः (आसक्तानि चेतांसि येषां ते) सर्वत्रासक्तचेतसः, तेषाम् ।

इ

32. इच्छमान✓इच्छ—अनिच्छमानः—न इच्छमानः ।
 33. इच्छा—विगतेच्छामयद्वेषः—विगतानि इच्छा भयं द्वेषश्च यस्मात् (यस्य हृदयात्) सः ।
 34. इष्वास—महेष्वासः—महान् इष्वासः [इषवः अस्यन्ते अनेन इति (धनुर्चारी योषः)] ।

ई

35. ईप्सु—जन्मकर्मफलेप्सवः—जन्मकर्मफलानां [जन्मकर्मणा (जन्मकारकाणि कर्माणि जन्म-कर्माणि, तेषां) फलानि जन्मकर्मफलानि, तेषां] ईप्सा येषां ते ।
 36. ईश्वर—(१) परमेश्वरम् । (२) महायोगीश्वरः । (३) योगीश्वरः । (४) सर्वेश्वरः ।—
 (१) परमः ईश्वरः परमेश्वरः, तम् परमेश्वरम् । (२) महायोगीनां (महान्तः योगिनः महायोगिनः, तेषाम्) ईश्वरः महायोगीश्वरः, महान् योगीश्वरः (योगिनां ईश्वरः) महायोगीश्वरः इति वा । (३) योगिनां ईश्वरः योगीश्वरः, संबोधने विसर्ग-लोपः । (४) सर्वेषां ईश्वरः सर्वेश्वरः ।

उ

37. उत्तम—अनुत्तमम्—न उत्तमः अनुत्तमः, तम् ।
 38. उदय—परधर्मोदयात्—परधर्मस्य (परेषां धर्मः परधर्मः, तस्य) उदयः परधर्मोदयः, तस्मात् ।
 39. उपमान—कर्मोपमानम्—कर्मणामुपमानम् ।
 40. उपहत—उपहतान्तरात्मा—(विग्रहपद्धत्यै 'अन्तरात्मन्' शब्दो दृष्टव्यः) ।

ऋ

41. ऋषि—महर्षयः—महान्तो ऋषयः ।

ऐ

42. ऐश्वर्य—भोगैश्वर्यगतीः (१ भोगैश्वर्यगतिः or भोगैश्वर्यगती)—भोगश्च ऐश्वर्यं च यस्यां सा गतिः, भोगगतिः ऐश्वर्यगतिश्च वा, भोगैश्वर्यगती ।

क

43. कर—रविकराः—रवैः कराः (रश्मयः) ।
 44. कर्मन्—(१) कर्मोपमानम् । (२) गुणकर्मविभागतः । (३) पापकर्मभिः । (४) स्वकर्मणि ।—
 (१) (विग्रहपद्धत्यै 'उपमान' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) गुणविभागः कर्मविभागश्च (गुणपरत्वेन विभागः, कर्मपरत्वेन विभागश्च) गुणकर्मविभागौ, तयोः गुणकर्मविभागतः ।
 (३) पापानि कर्माणि ये कुर्वन्ति ते पापकर्माणः, तैः पापकर्मभिः । (४) स्वस्य कर्म स्वकर्म, तस्मिन् स्वकर्मणि ।

45. कर्मबन्ध—कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः—कर्मणां बन्धाः कर्मबन्धाः, तेभ्यो विनिर्मुक्ताः ।

46. कलुष—कलुषक्षुद्रः—कलुषःश्च असौ क्षुद्रश्च ।

Secondary Word-Units

69. चेतन—अचेतनम्—न चेतनं विद्यते यस्मिन् सोऽचेतनः, तम् ।

छ

70. छिद्र—छिद्रप्रेक्षी—छिद्राणां प्रेक्षणे यस्य (सततं) दृष्टिः सः ।

ज

71. जन—स्वजनान्—स्वान् जनान् ।

72. जन्म—पुनर्जन्म—पुनः यज्जन्म भवति तत् ।

73. जन्मकर्मफल—जन्मकर्मफलेप्सवः—(विग्रहपद्धत्यै 'इप्सु' शब्दो दृष्टव्यः) ।

74. जागरत् (जाग्रत्)—अतिजागरतः—[विग्रहपद्धत्यै 'अति' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।

75. जात/जन् (जा)—संसर्गजाः—संसर्गाज्जाताः ।

76. जि.(जय्)—धनजय—धनं जित्वा यो तस्य मध्येऽतिष्ठत् सः धनजयः; संबोधने विसर्गलोपः ।

77. ज्ञ—(१) अज्ञः । (२) क्षेत्रज्ञम् ।—(१) न ज्ञः । (न जानातीति) । (२) (विग्रहपद्धत्यै 'क्षेत्र' शब्दो दृष्टव्यः) ।

78. ज्ञान—ज्ञाननिधौतकल्मषाः—ज्ञानेन निर्धौतकल्मषाः (निःशेषेण धौतानि कल्मषानि येषां ते) ।

त

79. तन्त्र—सुखतन्त्रः—सुखेन तन्त्रं प्रसार्य य आस्ते, सुखेन तन्त्रं प्रसार्यते येन त्रा, सः ।

80. तृ—दुस्तरः—दुःखेन यः तीर्यते सः ।

81. तेजस्—त्वतेजसा—त्वत् (तव) तेजः त्वतेजः, तेन ।

82. त्यागिन्—(१) शुभाशुभफलत्यागी । (२) सर्वारम्भफलत्यागी ।—(१) शुभाशुभफलानि शुभफलानि (शुभानि फलानि) अशुभफलानि (अशुभानि फलानि) च यस्त्यजति सः शुभाशुभफलत्यागी । (२) सर्वारम्भफलानि [सर्वारम्भानां (सर्वेषां आरम्भानां) फलानि] यो त्यजति स सर्वारम्भफलत्यागी ।

83. त्रयः—लोकत्रये—त्रयाणां लोकानां समाहारः लोकत्रयम्, तस्मिन् ।

84. त्वच्छरीर—त्वच्छरीरप्रविष्टाः—त्वत् (तव) शरीरे ये प्रविष्टाः ते ।

85. त्वत् (युष्मद्)—(१) त्वतेजसा । (२) त्वदन्यः । (१-२) (विग्रहपद्धतिभ्यां 'तेजस्', 'अन्य' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ) ।

द

86. दिव्य—दिव्यमालाम्बरधरम्—(विग्रहपद्धत्यै 'अम्बर' शब्दो दृष्टव्यः) ।

87. दीर्घ—दीर्घसूत्रः—दीर्घं सूत्रं यस्य सः ।

88. दुःख—(१) दुष्करम् । (२) दुस्तरः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'दु' (१), 'दु' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।

89. दुःखसुखस्वप्न—समदुःखसुखस्वप्नः—समाः दुःखस्वप्नाः (दुःखानां स्वप्नाः), सुखस्वप्नाः (सुखानां स्वप्नाः) च यस्य सः ।

90. दुस्त्यज—सुदुस्त्यजान्—सुष्ठु दुःखेन ये त्यज्यन्ते ते सुदुस्त्यजाः, तान् ।

Secondary Word-Units

112. पर्युत्थानं—पर्युत्थानात्मकम्—(विग्रहपद्धतौ 'आत्मक' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 113. पाणिपादान्त—सर्वतःपाणिपादान्तम्—सर्वतः पाणिपादान्तम् [पाणिपादौ (पाणी च पादौ च)] अन्ते यस्य तत् ।
 114. पाप—पापकर्मभिः—[विग्रहपद्धतौ 'कर्मन्' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
 115. पिशाच—भूतप्रेतपिशाचान्—भूतानि प्रेताः पिशाचाश्च, एतेषां समाहारः भूतप्रेत-पिशाचाः, तान् ।
 116. पुनर्—पुनर्जन्म—(विग्रहपद्धतौ 'जन्म' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 117. प्रकृति—भूतप्रकृतिम्—भूतानां प्रकृतिः भूतप्रकृतिः, ताम् ।
 118. प्रज्ञा—(१) स्थिरप्रज्ञस्य । (२) स्थिरप्रज्ञः ।—(१-२) स्थिरा प्रज्ञा यस्य सः स्थिर-प्रज्ञः, तस्य स्थिरप्रज्ञस्य ।
 119. प्रभाव—अप्रतिभप्रभावः—(विग्रहपद्धतौ 'अप्रतिभ' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 120. प्रविष्ट—स्वच्छरीरप्रविष्टाः—(विग्रहपद्धतौ 'स्वच्छरीर' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 121. प्रवृत्ति—रजःप्रवृत्तः—रजसः प्रवृत्तिः (उद्भवः) यस्य सः ।
 122. प्रेक्षिन्—छिद्रप्रेक्षी—(विग्रहपद्धतौ 'छिद्र' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 123. प्रेत—भूतप्रेतपिशाचान्—(विग्रहपद्धतौ 'पिशाच' शब्दो दृष्टव्यः) ।

ख

124. बन्धन—निराशीर्बन्धनाः—(विग्रहपद्धतौ 'निराशी' शब्दो दृष्टव्यः) ।
 125. बहुल—(१) क्रियाविशेषबहुलाः । (२) क्लेशबहुलम् ।—(१-२) (विग्रहपद्धतिभ्यां 'क्रियाविशेष', 'क्लेश' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ) ।
 126. बान्धव—सबान्धवान्—बान्धवैः सहिताः सबान्धवाः, तान् ।
 127. ब्रह्मन्—ब्रह्मसंयोगम्—ब्रह्मणः, ब्रह्मणा वा, संयोगः ब्रह्मसंयोगः, तम् ।

ग

128. भक्त—मद्भक्तः—मत् (मम) भक्तः ।
 129. भगवत्—श्रीभगवान्—श्रीयुक्तः, श्रीमान् वा, भगवान् ।
 130. भय—(१) विगतेच्छाभयद्वेषः । (२) हर्षमन्युभयक्रोधैः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'इच्छा', 'क्रोध' (३) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
 131. भूत—(१) भूतग्रामम् । (२) भूतप्रकृतिम् । (३) भूतप्रेतपिशाचान् । (४) सर्वभूतेषु ।—(१-३) (विग्रहपद्धतिभ्यः 'ग्राम', 'प्रकृति' 'पिशाच' शब्दाः क्रमेण दृष्टव्याः) । (४) सर्वाणि भूतानि सर्वभूतानि, तेषु सर्वभूतेषु ।
 132. भोग—भोगैश्वर्यगतीः—(विग्रहपद्धतौ 'ऐश्वर्य' शब्दो दृष्टव्यः) ।

घ

133. मत् (अस्मद्)—(१) मदाश्रितः । (२) मद्भक्तः । (३) मद्दयपाश्रयाः ।—(१-२) [विग्रहपद्धतिभ्यां 'आश्रित' (२), 'भक्त' शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] । (३) मत् (मम) व्यपाश्रयो यैर्गृहीतस्ते ।

Secondary Word-Units

158. विनिर्मुक्त—(१) कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः । (२) कामक्रोधविमुक्तानाम् ।—(१-२)
[विग्रहपद्धतिभ्यां 'कर्मबन्ध', 'काम' (२) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
159. विनिवृत्तकाम—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः—(विग्रहपद्धत्यै 'अध्यात्मविद्या' शब्दो दृष्टव्यः) ।
160. विभाग—गुणकर्मविभागतः—[विग्रहपद्धत्यै 'कर्मन्' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
161. विमुक्त✓वि + मुच् (मुञ्च) —(१) कामक्रोधविमुक्तानाम् । (२) रागद्वेषविमुक्तैः ।—
(विग्रहपद्धतिभ्यां 'काम' (२), 'द्वेष' (१) शब्दौ क्रमेण दृष्टव्यौ] ।
162. विशारद—नानायुद्धविशारदाः—(विग्रहपद्धत्यै 'नानायुद्ध' शब्दो दृष्टव्यः] ।
163. विशेष—(१) विनिश्चितम् । (२) विहताः ।—(१) (विग्रहपद्धत्यै 'निश्चित' शब्दो दृष्टव्यः) । (२) विशेषेण हताः विहताः ।
164. विश्व—विश्वरूप—[विग्रहपद्धत्यै 'रूप' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
165. विषादमोह—विषादमोहाभिभवात्—(विग्रहपद्धत्यै 'अभिभव' शब्दो दृष्टव्यः) ।
166. वीर—वीरयोधान्—(विग्रहपद्धत्यै 'योध' शब्दो दृष्टव्यः) ।
167. वेद (Noun)—वेदकृत—[विग्रहपद्धत्यै 'कृ' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
168. वेदवाद—वेदवादपराः—[विग्रहपद्धत्यै 'पर' (२) शब्दो दृष्टव्यः] ।
169. व्यक्त—व्यक्ताव्यक्तः—[विग्रहपद्धत्यै 'अव्यक्त' शब्दो दृष्टव्यः] ।
170. व्यपाश्रयः—मद्वयपाश्रयाः—[विग्रहपद्धत्यै 'मत्' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
171. व्यय—अव्ययम्—न व्ययो भवन्ति यस्य सः अव्ययः; तत् अव्ययम् । पुंलिङ्गे द्वितीयाया
एकवचनमपि अव्ययमेव ।
172. व्रत—सिद्धव्रताः—सिद्धानां (कृपां संपादितुं) ये व्रतानि आचरन्ति ते ।

श

173. शुभ—अशुभास्तु—न शुभम् अशुभा, तास्तु ।
174. शुभाशुभफल—शुभाशुभफलत्यागी—[विग्रहपद्धत्यै 'त्यागिन्' (१) शब्दो दृष्टव्यः] ।
175. शेष—अशेषाणि—न शेषो यस्मादवशिष्यते तदशेषम्, तस्य बहूनि अशेषाणि ।
176. श्री—श्रीभगवान्—(विग्रहपद्धत्यै 'भगवत्' शब्दो दृष्टव्यः) ।

स

177. सङ्ग—महर्षिसङ्गाः—(विग्रहपद्धत्यै 'महर्षि' शब्दो दृष्टव्यः) ।
178. संज्ञा—विसंज्ञः—[विग्रहपद्धत्यै 'विगत' (३) शब्दो दृष्टव्यः] ।
179. सम—समदुःखसुखस्वप्नः—(विग्रहपद्धत्यै 'दुःखसुखस्वप्न' शब्दो दृष्टव्यः) ।
180. समागम—सर्वक्षत्रसमागमे—सर्वक्षत्राणां (सर्वेषां क्षत्राणां) समागमः सर्वक्षत्रसमागमः
तस्मिन् ।
181. समुद्भव—स्तम्भहर्षसमुद्भवः—स्तम्भश्चासौ हर्षश्चस्तम्भहर्षौ; एतयोर्यस्य समुद्भवः
(उत्पत्तिः) सः ।

Tertiary Word-Units

37. आत्मभूत—सर्वभूतात्मभूत—सर्वभूतात्मभूतात्मा ।
 38. आत्मसंयम—आत्मसंयमयोग—आत्मसंयमयोगाग्नौ ।
 39. आत्मसंस्तुति—निन्दात्मसंस्तुति—दुस्त्यनिन्दात्मसंस्तुतिः ।
 40. आदि—आदिमध्यान्त—अनादिमध्यान्तम् ।
 41. आभरण—दिव्याभरण—अनेकदिव्याभरणम् ।
 42. आभास—गुणाभास—सर्वेन्द्रियगुणाभासम् ।
 43. आमय—दुःखशोकामय—दुःखशोकामयप्रदाः ।
 44. आयाम—प्राणायाम—प्राणायामपरायणाः ।
 45. आयुध—उद्यतायुध—दिव्यानेकोद्यतायुधम् ।
 46. आयुस्—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति ।—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।
 47. आरम्भ—सर्वारम्भ—सर्वारम्भपरित्यागी ।
 48. आरोग्य—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति ।—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।
 49. आर्य—आर्यजुष्ट—अनार्यजुष्ट ।
 50. आवृत्ति—पुनरावृत्ति—अपुनरावृत्तिम् ।
 51. आशय—सर्वभूताशय—सर्वभूताशयस्थितः ।
 52. आशा—आशापाश—आशापाशशतैः ।
 53. आसन—कमलासन—कमलासनस्थम् ।
 54. आहार—आहारविहार—युक्ताहारविहारस्य ।
- इ
55. इच्छा—(१) इच्छाद्वेष । (२) इच्छाभयक्रोध ।—(१) इच्छाद्वेषसमुत्थेन । (२) विगतेच्छाभयक्रोधः ।
 56. इन्द्र—सुरेन्द्र—सुरेन्द्रलोकम् ।
 57. इन्द्रिय—(१) चित्तेन्द्रियक्रिय । (२) सर्वेन्द्रिय ।—(१) यतचित्तेन्द्रियक्रियः । (२) सर्वेन्द्रियगुणाभासम्; सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।
 58. इषु—इष्वास—परमेष्वासः; महेश्वासाः ।
 59. इष्ट—अनिष्ट—इष्टानिष्टोपपत्तिषु ।
- ई
60. ईत—अतीत—गुणातीतः; द्वन्द्वातीतः ।
 61. ईश्वर—(१) महेश्वर । (२) योगेश्वर ।—(१) भूतमहेश्वरम्; लोकमहेश्वरम्; सर्वलोक-
 महेश्वरम् । (२) महायोगेश्वरः ।
- उ
62. उदक—(१) पिण्डोदकक्रिया । (२) संप्लुतोदक ।—(१) छसपिण्डोदकक्रियाः । (२) सर्वतःसंप्लुतोदके । . .

Tertiary Word-Units

80. **कार्पण्य**—कार्पण्यदोष—कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः ।
 81. **कार्य**—अकार्य—कार्याकार्यव्यवस्थितौ; कार्याकार्ये ।
 82. **काल**—(१) कालानल । (२) देशकाल ।—(१) कालानलसन्निभानि । (२) अदेशकाले ।
 83. **कीर्ति**—अकीर्ति—अकीर्तिकरम् ।
 84. **कुल**—(१) कुलक्षय । (२) कुलधर्म ।—(१) कुलक्षयकृतम् । (२) उत्सन्नकुल-धर्माणाम् ।
 85. **कृ**—(१) अहङ्कार । (२) उद्भवकर । (३) उद्वेगकर । (४) कर्मकृत् । (५) दुष्कर ।—
 (१) अनहङ्कारः; अहङ्कारविमूढात्मा; दम्भाहङ्कारसंयुक्ताः; निरहङ्कारः; साहङ्कारेण ।
 (२) भूतभावोद्भवकरः । (३) अनुद्वेगकरम् । (४) अकर्मकृत् । (५) सुदुष्करम् ।
 86. **कृत (Past participial)**—(१) कृतबुद्धित्व । (२) कृतात्मन् ।—(१) अकृतबुद्धि-त्वात् । (२) अकृतात्मानः ।
 87. **कृत (Noun)**—(१) दुष्कृत । (२) सुकृत ।—(१-२) सुकृतदुष्कृते ।
 88. **कृत्स्न**—(१) कृत्स्नकर्म । (२) कृत्स्नवित् ।—(१) कृत्स्नकर्मकृत् । (२) अकृत्स्नविदः ।
 89. **क्रिया**—(१) क्रियाविशेष । (२) चित्तेन्द्रियक्रिय । (३) पिण्डोदकक्रिया ।—(१) क्रिया-विशेषबहुलाम् । (२) यतचित्तेन्द्रियक्रियः । (३) लुप्तपिण्डोदकक्रियाः ।
 90. **क्रोध**—(१) इच्छाभयक्रोध । (२) रागभयक्रोध ।—(१) विगतेच्छाभयक्रोधः । (२) वीतरागभयक्रोधः; वीतरागभयक्रोधाः ।
 91. **क्लेश**—कायक्लेश—कायक्लेशभयात् ।
 92. **क्षपित**—क्षपितकल्मष—यज्ञक्षपितकल्मषाः ।
 93. **क्षय**—(१) कुलक्षय । (२) लोकक्षय ।—(१) कुलक्षयकृतम् । (२) लोकक्षयकृत् ।
 94. **क्षर**—अक्षर—अक्षरसमुद्भवम्; एकाक्षरम् ।
 95. **क्षेत्र**—क्षेत्रज्ञ—क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोः; क्षेत्रक्षेत्रज्ञसंयोगात् ।
 96. **क्षेम**—योगक्षेम—निर्योगक्षेमः ।

ग

97. **गत**—(१) गतासु । (२) मद्गत । (३) सर्वगत ।—(१) अगतासून् । (२) मद्गतमाणाः ।
 (३) नित्यसर्वगतस्थाणुः ।
 98. **गन्ध**—दिव्यगन्ध—दिव्यगन्धानुलेपनम् ।
 99. **गामिन्**—अन्यगामिन्—नान्यगामिना ।
 100. **गुण**—(१) गुणाभास । (२) त्रैगुण्य । (३) रजोगुण ।—(१) सर्वेन्द्रियगुणाभासम् ।
 (२) त्रैगुण्यविषयाः; निस्त्रैगुण्यः । (३) रजोगुणसमुद्भवः ।
 101. **गो**—(१) गोचर । (२) गोमुख । (३) गोरक्ष ।—(१) इन्द्रियगोचराः । (२) पण-वानकगोमुखाः । (३) कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् ।
 102. **ग्राह**—सद्ग्राह—असद्ग्राहान् ।

Tertiary Word-Units

121. तत्त्वज्ञान—तत्त्वज्ञानार्थ—तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ।
 122. तृप्त—ज्ञानविज्ञानतृप्त—ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा ।
 123. तृष्णा—तृष्णासङ्ग—तृष्णासङ्गसमुद्भवम् ।
 124. तेजस्—तेजोश—तेजोशसम्भवम् ।
 125. त्रि—(१) त्रैगुण्य । (२) त्रैलोक्य ।—(१) त्रैगुण्यविषयाः; त्रैलोक्यः । (२) त्रैलोक्यराज्यस्य ।

द्व

126. दग्ध—दग्धकर्मन्—ज्ञानाग्निदग्धकर्मणिम् ।
 127. दंष्ट्रा—बहुदंष्ट्रा—बहुदंष्ट्राकरालम् ।
 128. दर्शन—(१) अद्भुतदर्शन । (२) समदर्शन ।—(१) अनेकाद्भुतदर्शनम् । (२) सर्वत्र-समदर्शनः ।
 129. दिव्य—(१) दिव्यगन्ध । (२) दिव्यमात्याम्बर । (३) दिव्याभरण ।—(१) दिव्य-गन्धानुलेपनम् । (२) दिव्यमात्याम्बरधरम् । (३) अनेकदिव्याभरणम् ।
 130. दीप्त—(१) दीप्तहुताश । (२) दीप्तानलार्क ।—(१) दीप्तहुताशवक्त्रम् । (२) दीप्ता-नलार्कद्युतिम् ।
 131. दुषित—दौर्बल्यम्—हृदयदौर्बल्यम् ।
 132. दुष्ट—(१) दुराचार । (२) दुष्कृत ।—(१) सुदुराचारः । (२) सुदुष्कृतदुष्कृते ।
 133. दुःख—(१) दुर्दर्श । (२) दुर्लभ । (३) दुष्कर । (४) दुःखसुख । (५) सुखदुःख ।—(१) सुदुर्दर्शम् । (२) सुदुर्लभः । (३) सुदुष्करम् । (४) समदुःखसुखम् ; समदुःखसुखः । (५) शीतोष्णसुखदुःखेषु ; सुखदुःखसंज्ञैः ।
 134. दुःखशोक—दुःखशोकामय—दुःखशोकामयप्रदाः ।
 135. दृश्—दुर्दर्श—सुदुर्दर्शम् ।
 136. दृष्ट—दृष्टपूर्व—अदृष्टपूर्वम्; अदृष्टपूर्वाणि ।
 137. देव—अधिदैव—साधिभूताधिदैवम् ।
 138. देवता—अन्यदेवता—अन्यदेवताभक्ताः ।
 139. देश—(१) देशकाल । (२) विविक्तदेश ।—(१) अवेशकाले । (२) विविक्तदेश-सेवित्वम् ।
 140. देह—देहान्तर—देहान्तरप्राप्तिः ।
 141. दोष—(१) कार्पण्यदोष । (२) जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोष । (३) सङ्गदोष ।—(१) कार्पण्यदोषोपहतस्वभावः । (२) जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोषानुदर्शनम् । (३) जित-सङ्गदोषाः ।
 142. द्रन्ध्र—द्रन्ध्रमोह—द्रन्ध्रमोहविनिर्मुक्ताः ।
 143. द्विधा—द्विधाभाव—छिन्नद्विधाः ।

Tertiary Word-Units

163. पाश—आशापाश—आशापाशशतैः ।
 164. पिण्ड—पिण्डोदकक्रिया—छुत्तपिण्डोदकक्रियाः ।
 165. पुनर्—पुनरावृत्ति—अपुनरावृत्तिम् ।
 166. पूजा—सत्कारमानपूजा—सत्कारमानपूजार्थम् ।
 167. पूर्ण—अश्रुपूर्ण—अश्रुपूर्णाकुलेक्षणम् ।
 168. पूर्व—दृष्टपूर्व—अदृष्टपूर्वम् ; अदृष्टपूर्वाणि ।
 169. पूर्वक—विधिपूर्वक—अविधिपूर्वकम् ।
 170. पृथक्—पृथग्भाव—भूतपृथग्भावम् ।
 171. प्रकृति—भूतप्रकृति—भूतप्रकृतिमोक्षम् ।
 172. प्रतिमा—अप्रतिम—अप्रतिमप्रभावः ।
 173. प्रसाद—आत्मबुद्धिप्रसाद—आत्मबुद्धिप्रसादजम् ।
 174. प्राण—प्राणायाम—प्राणायामपरायणाः ।
 175. प्रिय—अप्रिय—तुल्यप्रियाप्रियः ।
 176. प्रीति—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।
 177. प्रेप्सु—फलप्रेप्सु—अफलप्रेप्सुना ।

फ

178. फल—(१) कर्मफल । (२) फलप्रेप्सु । (३) फलाकाङ्क्षिन् । (४) सर्वकर्मफल ।—
 (१) कर्मफलत्यागः, कर्मफलत्यागी, कर्मफलप्रेप्सुः, कर्मफलसंयोगम् ; कर्मफलहेतुः,
 कर्मफलासङ्गम् । (२) अफलप्रेप्सुना । (३) अफलाकाङ्क्षिभिः । (४) सर्वकर्म-
 फलत्यागम् ।

ब

179. बन्ध—जन्मबन्ध—जन्मबन्धविनिर्मुक्ताः ।
 180. बल—(१) आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति । (२) कामरागबल । (३) दौर्बल्यम् ।—
 (१) आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः । (२) कामरागबलान्विताः । (३)
 हृदयदौर्बल्यम् ।
 181. बहु—बहुदंष्ट्रा—बहुदंष्ट्राकरालम् ।
 182. बाहु—बाहूदरवक्त्रनेत्र—अनेकबाहूदरवक्त्रनेत्रम् ।
 183. बुद्धित्व—कृतबुद्धित्व—अकृतबुद्धित्वात् ।
 184. ब्रह्मन्—(१) ब्रह्मकर्मन् । (२) ब्रह्मचारिन् । (३) ब्रह्मभवन । (४) ब्रह्मभुवन ।
 (५) ब्रह्मसूत्र ।—(१) ब्रह्मकर्मसमाधिना । (२) ब्रह्मचारिव्रते । (३) आब्रह्म-
 भवनात् । (४) आब्रह्मभुवनात् । (५) ब्रह्मसूत्रपदैः ।
 185. ब्रह्मयोग—ब्रह्मयोगयुक्त—ब्रह्मयोगयुक्तात्मा ।

भ

186. भङ्ग—अन्यभाक्—अनन्यभाक् ।

Tertiary Word-Units.

206. मृत्यु—(१) जन्ममृत्युजरा । (२) मृत्युसंसार ।—(१) जन्ममृत्युजरादुःखैः । (२) मृत्युसंसारवर्त्मनि; मृत्युसंसारसागरात् ।

207. मोह—(१) द्वन्द्वमोह । (२) मानमोह । (३) मोहजाल ।—(१) द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ताः । (२) निर्मानमोहाः । (३) मोहजालसमावृताः ।

य

208. यज्ञ—(१) अधियज्ञ । (२) यज्ञशिष्ट । (३) यज्ञाध्ययन ।—(१) साधियज्ञम् । (२) यज्ञशिष्टाशिनः । (३) वेदयज्ञाध्ययनैः ।

209. यज्ञशिष्ट—यज्ञशिष्टामृत—यज्ञशिष्टामृतभुजः ।

210. यदृच्छा—यदृच्छालाभ—यदृच्छालाभसंतुष्टः ।

211. युक्त—(१) ब्रह्मयोगयुक्त । (२) योगयुक्त । (३) सन्न्यासयोगयुक्त ।—(१) ब्रह्मयोग-युक्तात्मा । (२) योगयुक्तात्मा । (३) सन्न्यासयोगयुक्तात्मा ।

212. युग—(१) युगसहस्र । (२) सहस्रयुग ।—(१) युगसहस्रान्ताम् । (२) सहस्र-युगपर्यन्तम् ।

213. योग—(१) अभ्यासयोग । (२) आत्मसंयमयोग । (३) ज्ञानयोग । (४) ध्यानयोग । (५) योगक्षेम । (६) योगमाया । (७) योगयुक्त । (८) योगेश्वर ।—(१) अभ्यास-योगयुक्तेन । (२) आत्मसंयमयोगाग्नौ । (३) ज्ञानयोगव्यवस्थितिः । (४) ध्यान-योगपरः । (५) नियोगक्षेमः । (६) योगमायासमावृतः । (७) योगयुक्तात्मा । (८) महायोगेश्वरः ।

214. योनि—सदसद्योनि—सदसद्योनिजन्मसु ।

र

215. रक्षण—गोरक्ष्य—कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् ।

216. रजस्—रजोगुण—रजोगुणसमुद्भवः ।

217. राग—(१) कामराग । (२) रागद्वेष । (३) रागभयक्रोध ।—(१) कामरागविवर्जितम् । (२) अरागद्वेषतः; रागद्वेषवियुक्तैः । (३) वीतरागभयक्रोधः; वीतरागभयक्रोधाः ।

218. राज्य—राज्यसुख—राज्यसुखलोभेन ।

219. रात्रि—अहोरात्रि—अहोरात्रिविदः ।

220. रूप—अनन्तरूप—सर्वतोऽनन्तरूपम् ।

ल

221. लभ—दुर्लभ—सुदुर्लभः ।

222. लाभ—(१) अलाभ । (२) यदृच्छालाभ ।—(१) लाभालाभौ । (२) यदृच्छालाभ-संतुष्टः ।

223. लोक—(१) त्रैलोक्य । (२) नरलोक । (३) लोकक्षय । (४) सर्वलोक ।—(१) त्रैलोक्यराज्यस्य । (२) नरलोकवीराः । (३) लोकक्षयकृत् । (४) सर्वलोक-महेश्वरम् ।

Tertiary Word-Units.

206. मृत्यु—(१) जन्ममृत्युजरा । (२) मृत्युससार ।—(१) जन्ममृत्युजरादुःखैः । (२) मृत्युससारवर्त्मनि; मृत्युससारसागरात् ।

207. मोह—(१) द्वन्द्वमोह । (२) मानमोह । (३) मोहजाल ।—(१) द्वन्द्वमोहनिर्मुक्ताः । (२) निर्मानमोहाः । (३) मोहजालसमावृताः ।

य

208. यज्ञ—(१) अधियज्ञ । (२) यज्ञशिष्ट । (३) यज्ञाध्ययन ।—(१) साधियज्ञम् । (२) यज्ञशिष्टाशिनः । (३) वेदयज्ञाध्ययनैः ।

209. यज्ञशिष्ट—यज्ञशिष्टाशृत—यज्ञशिष्टाशृतभुजः ।

210. यदृच्छा—यदृच्छालाभ—यदृच्छालाभसंतुष्टः ।

211. युक्त—(१) ब्रह्मयोगयुक्त । (२) योगयुक्त । (३) सन्न्यासयोगयुक्त ।—(१) ब्रह्मयोग-युक्तात्मा । (२) योगयुक्तात्मा । (३) सन्न्यासयोगयुक्तात्मा ।

212. युग—(१) युगसहस्र । (२) सहस्रयुग ।—(१) युगसहस्रान्ताम् । (२) सहस्र-युगपर्यन्तम् ।

213. योग—(१) अभ्यासयोग । (२) आत्मसंयमयोग । (३) ज्ञानयोग । (४) ध्यानयोग । (५) योगक्षेम । (६) योगमाया । (७) योगयुक्त । (८) योगेश्वर ।—(१) अभ्यास-योगयुक्तेन । (२) आत्मसंयमयोगामौ । (३) ज्ञानयोगव्यवस्थितिः । (४) ध्यान-योगपरः । (५) नियोगक्षेमः । (६) योगमायासमावृतः । (७) योगयुक्तात्मा । (८) महायोगेश्वरः ।

214. योनि—सदसद्योनि—सदसद्योनिजन्मसु ।

र

215. रक्षण—गोरक्ष्य—कृषिगोरक्ष्यवाणिज्यम् ।

216. रजस्—रजोगुण—रजोगुणसमुद्भवः ।

217. राग—(१) कामराग । (२) रागद्वेष । (३) रागभयक्रोध ।—(१) कामरागविवर्जितम् । (२) अरागद्वेषतः; रागद्वेषवियुक्तैः । (३) वीतरागभयक्रोधः; वीतरागभयक्रोधाः ।

218. राज्य—राज्यसुख—राज्यसुखलौभेन ।

219. रात्रि—अहोरात्रि—अहोरात्रिविदः ।

220. रूप—अनन्तरूप—सर्वतोऽनन्तरूपम् ।

ल

221. लभ्—दुर्लभ—सुदुर्लभः ।

222. लाभ—(१) अलाभ । (२) यदृच्छालाभ ।—(१) लाभालाभौ । (२) यदृच्छालाभ-संतुष्टः ।

223. लोक—(१) त्रैलोक्य । (२) नरलोक । (३) लोकक्षय । (४) सर्वलोक ।—(१) त्रैलोक्यराज्यस्य । (२) नरलोकवीराः । (३) लोकक्षयकृत् । (४) सर्वलोक-महेश्वरम् ।

Tertiary Word-Units

250. शस्त्र—नानाशस्त्र—नानाशस्त्रप्रहरणाः ।
 251. शाश्वत—शाश्वतधर्म—शाश्वतधर्मगोप्ता ।
 252. शास्त्र—(१) शास्त्रविधान । (२) शास्त्रविहित ।—(१) शास्त्रविधानोक्तम् । (२) अशास्त्रविहितम् ।
 253. शिरस्—अक्षिशिरोमुख—सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् ।
 254. शिष्ट—यज्ञशिष्ट—यज्ञशिष्टाशिनः ।
 255. शीत—शीतोष्ण—शीतोष्णसुखदुःखेषु ।
 256. शीतोष्ण—शीतोष्णसुखदुःख—शीतोष्णसुखदुःखदाः ।
 257. शील—स्वप्नशील—अतिस्वप्नशीलस्य ।
 258. शुचि—अशुचि—अशुचित्रताः ।
 259. शुभ—(१) अशुभ । (२) शुभाशुभ ।—(१) शुभाशुभम् । (२) शुभाशुभपरित्यागी; शुभाशुभफलैः ।
 260. शोक—(१) शोकसंविम । (२) हर्षशोक ।—(१) शोकसंविममानसः । (२) हर्ष-शोकान्वितः ।

स

261. सक्त—असक्त—(१) असक्तबुद्धिः; (२) असक्तात्मा ।
 262. सङ्कर—वर्णसङ्कर—वर्णसङ्करकारकैः ।
 263. सङ्कल्प—(१) कामसङ्कल्प । (२) सन्न्यस्तसङ्कल्प । (३) सर्वसङ्कल्प ।—(१) काम-सङ्कल्पवर्जिताः । (२) असन्न्यस्तसङ्कल्पः । (३) सर्वसङ्कल्पसन्न्यासी ।
 264. सङ्ग—(१) असङ्ग । (२) तृष्णासङ्ग । (३) सङ्गदोष ।—(१) असङ्गशब्देन । (२) तृष्णासङ्गसमुद्भवम् । (३) जितसङ्गदोषाः ।
 265. सत् (Adj.)—(१) असत् । (२) सदसद्योनि । (३) सद्ब्राह्म ।—(१) सदसत् । (२) सदसद्योनिजन्मसु । (३) असद्ब्राह्मन् ।
 266. सत्कार—सत्कारमानपूजा—सत्कारमानपूजार्थम् ।
 267. सत्त्व—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीति ।—आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।
 268. सन्न्यस्त—(१) सन्न्यस्तकर्मन् । (२) सन्न्यस्तसङ्कल्प ।—(१) योगसन्न्यस्तकर्माणम् । (२) असन्न्यस्तसङ्कल्पः ।
 269. सन्न्यासयोग—सन्न्यासयोगयुक्त—सन्न्यासयोगयुक्तात्मा ।
 270. सम—समदर्शन—सर्वत्रसमदर्शनः ।
 271. संछिन्न—संछिन्नसंशय—ज्ञानसंछिन्नसंशयम् ।
 272. संप्लुत—संप्लुतोदक—सर्वतःसंप्लुतोदके ।
 273. समूढ—समूढचेतस्—धर्मसमूढचेताः ।
 274. संयत—संयतात्मन्—असंयतात्मना ।

Tertiary Word-Units

Sub-section (b)—Kāśmīr Recension

अ

1. अध्यात्म—(१) अध्यात्मज्ञान^१ । (२) अध्यात्मविद्या ।—(१) अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम् ।
(२) अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
2. अन्त—पाणिपादान्त—सर्वतःपाणिपादान्तम् ।
3. अन्तर्—अन्तरात्मन्—उपहृतान्तरात्मा ।
4. अशुभ—शुभाशुभफल—शुभाशुभफलत्यागी ।
5. असत्—असद्ब्राह्म—असद्ब्राह्मश्रिताः ।
6. अस्—इष्वास—महेष्वासः ।

आ

7. आत्मन्—अन्तरात्मन्—उपहृतान्तरात्मा ।
8. आशा—निराशीः—निराशीर्बन्धनाः ।
9. आसक्त—आसक्तचेतस्—सर्वत्रासक्तचेतसाम् ।

इ

10. इषु—इष्वास—महेष्वासः ।

ऋ

11. ऋषि—महर्षि—महर्षिसङ्गाः ।

ए

12. एक—अनेक—अनेकचित्तः ।

क

13. कर्मन्—(१) कर्मबन्ध । (२) चिन्त्यकर्मन् ।—(१) कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः । (२)
अचिन्त्यकर्माः ।
14. कलमष—निर्धौतकल्मष—ज्ञाननिर्धौतकल्मषाः ।
15. काम—विनिवृत्तकाम—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
16. किञ्चित्—किञ्चित्क ।—अकिञ्चित्कम् ।
17. कृ—किञ्चित्क—अकिञ्चित्कम् ।
18. कृत—हेतुक—अहेतुकम् ।
19. कृत्स्न—कृत्स्नवित्—अकृत्स्नवित् ।
20. क्रिया—क्रियाविशेष—क्रियाविशेषबहुलाः ।
21. क्षत्र—सर्वक्षत्र—सर्वक्षत्रसमागमे ।

1. The dissolution of these compounds will be found in smaller brackets inside that of the primary words, of which they respectively form parts, given in the Index of the secondary units.

Tertiary Word-Units

Sub-section (b)—Kāśmīr Recension

अ

1. अध्यात्म—(१) अध्यात्मज्ञान¹ । (२) अध्यात्मविद्या ।—(१) अध्यात्मज्ञाननिष्ठत्वम् ।
(२) अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
2. अन्त—पाणिपादान्त—सर्वतःपाणिपादान्तम् ।
3. अन्तर्—अन्तरात्मन्—उपहतान्तरात्मा ।
4. अशुभ—शुभाशुभफल—शुभाशुभफलत्यागी ।
5. असत्—असद्भाह—असद्भाहाश्रिताः ।
6. अस्—इष्वास—महेष्वासः ।

आ

7. आत्मन्—अन्तरात्मन्—उपहतान्तरात्मा ।
8. आशा—निराशीः—निराशीर्बन्धनाः ।
9. आसक्त—आसक्चेतस्—सर्वत्रासक्चेतसाम् ।

इ

10. इषु—इष्वास—महेष्वासः ।

ऋ

11. ऋषि—महर्षि—महर्षिसङ्गाः ।

ए

12. एक—अनेक—अनेकचित्तः ।

क

13. कर्मन्—(१) कर्मबन्ध । (२) चिन्त्यकर्मन् ।—(१) कर्मबन्धविनिर्मुक्ताः । (२)
अचिन्त्यकर्मा ।
14. कल्मष—निर्धौतकल्मष—ज्ञाननिर्धौतकल्मषाः ।
15. काम—विनिवृत्तकाम—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
16. किञ्चित्—किञ्चित्क ।—अकिञ्चित्कम् ।
17. कृ—किञ्चित्क—अकिञ्चित्कम् ।
18. कृत—हेतुक—अहेतुकम् ।
19. कृत्स्न—कृत्स्नवित्—अकृत्स्नवित् ।
20. क्रिया—क्रियाविशेष—क्रियाविशेषबहुलाः ।
21. क्षत्र—सर्वक्षत्र—सर्वक्षत्रसमागमे ।

1. The dissolution of these compounds will be found in smaller brackets inside that of the primary words, of which they respectively form parts, given in the Index of the secondary units.

Tertiary Word-Units

म

41. महत्—(१) महर्षिः । (२) महायोगिन् । (३) महाविभूति ।—(१) महर्षिसङ्घाः ।
(२) महायोगीश्वरः । (३) सर्वमहाविभूते ।
42. मृष्ट—अमृष्ट—अमृष्टाक्षम् ।
43. मोह—विषादमोह—विषादमोहाभिभवात् ।

य

44. युद्ध—नानायुद्ध—नानायुद्धविशारदाः ।
45. युष्मद्—See त्वत् ।
46. योगिन्—महायोगिन्—महायोगीश्वरः ।

र

47. रूप—चिन्त्यरूप—अचिन्त्यरूपम् ।

व

48. वाद्—वेदवाद—वेदवादपराः ।
49. विद् (To know)—कृत्स्नवित्—अकृत्स्नवित् ।
50. विद्या—अध्यात्मविद्या—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
51. विनिवृत्त—विनिवृत्तकाम—अध्यात्मविद्याविनिवृत्तकामाः ।
52. विभूति—महाविभूति—सर्वमहाविभूते ।
53. विषाद—विषादमोह—विषादमोहाभिभवात् ।
54. विशेष—क्रियाविशेष—क्रियाविशेषबहुलाः ।
55. वेद (Noun)—वेदवाद—वेदवादपराः ।
56. व्यक्त—अव्यक्त—व्यक्ताव्यक्तः ।

श

57. शरीर—त्वच्छरीर—त्वच्छरीरप्रविष्टाः ।
58. शुभ—शुभाशुभफल—शुभाशुभफलत्यागी ।

स

59. सर्व—सर्वक्षत्र—सर्वक्षत्रसमागमे ।
60. सर्वारम्भ—सर्वारम्भफल—सर्वारम्भफलत्यागी ।
61. स्वप्न—दुःखसुखस्वप्न—समदुःखसुखस्वप्नः ।

ह

62. हेतु—हेतुकम्—अहेतुकम् ।

Quaternary Word-Units

10. **जन्म**—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोष—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख-
दोषानुदर्शनम् ।
11. **जरा**—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोष—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख-
दोषानुदर्शनम् ।
12. **ज्ञान**—तत्त्वज्ञान—तत्त्वज्ञानार्थ—तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ।
- त**
13. **तत्त्व**—तत्त्वज्ञान—तत्त्वज्ञानार्थ—तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ।
- द**
14. **दुःख**—(१) जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख । (२) दुःखशोक । (३) सुखदुःख—(१) जन्ममृत्यु-
जराव्याधिदुःखदोष । (२) दुःखशोकामय । (३) शीतोष्णसुखदुःख—(१)
जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोषानुदर्शनम् । (२) दुःखशोकामयप्रदाः । (३) शीतोष्ण-
सुखदुःखदाः ।
15. **द्वि**—द्विधा—द्विधाभाव—छिन्नद्वैधाः ।
- ध**
16. **धा** (Adv.)—द्विधा—द्विधाभाव—छिन्नद्वैधाः ।
- न**
17. **न**—(१) अनन्त । (२) अनेक । (३) अशुभ । (४) असत् ।—(१) अनन्तरूप ।
(२) अनेकचित्त; अनेकजन्म । (३) शुभाशुभ । (४) सदसद्योनि ।—(१)
सर्वतोऽनन्तरूपम् । (२) अनेकचित्तविभ्रान्ता; अनेकजन्मसंसिद्धः । (३) शुभाशुभ-
परित्यागी; शुभाशुभफलैः । (४) सदसद्योनिजन्मसु ।
- फ**
18. **फल**—कर्मफल—जन्मकर्मफल—जन्मकर्मफलप्रदाम् ।
- ब**
19. **बुद्धि**—आत्मबुद्धि—आत्मबुद्धिप्रसाद—आत्मबुद्धिप्रसादजम् ।
20. **ब्रह्मन्**—ब्रह्मयोग—ब्रह्मयोगयुक्त—ब्रह्मयोगयुक्तात्मा ।
- भ**
21. **भूत**—(१) आत्मभूत । (२) सर्वभूत ।—(१) सर्वभूतात्मभूत । (२) सर्वभूतात्मभूत;
सर्वभूताशय ।—(१) सर्वभूतात्मभूतात्मा । (२) सर्वभूतात्मभूतात्मा; सर्व-
भूताशयस्थितः ।
- म**
22. **मृत्यु**—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोष—जन्ममृत्युजराव्याधिदुःख-
दोषानुदर्शनम् ।

Common Word-Units

3. आरम्भ—सर्वारम्भ—सर्वारम्भफल—सर्वारम्भफलत्यागी ।

क

4. कर्मन्—जन्मकर्म—जन्मकर्मफल—जन्मकर्मफलेप्सवः ।

ज

5. जन्म—जन्मकर्म—जन्मकर्मफल—जन्मकर्मफलेप्सवः ।

द

6. दुःख—दुःखसुख—दुःखसुखस्वप्न—समदुःखसुखस्वप्नः ।

न

7. न—(१) अशुभ । (२) असत् ।—(१) शुभाशुभफल । (२) असद्वाह ।—(१) शुभाशुभफलत्यागी । (२) असद्वाहाश्रिताः ।

प

8. पाणि—पाणिपादौ—पाणिपादान्तम्—सर्वतःपाणिपादान्तम् ।

श

9. शुभ—अशुभ—शुभाशुभफल—शुभाशुभफलत्यागी ।

स

10. सत्—असत्—असद्वाह—असद्वाहाश्रिताः ।

11. सर्व—सर्वारम्भ—सर्वारम्भफल—सर्वारम्भफलत्यागी ।

12. सुख—दुःखसुख—दुःखसुखस्वप्न—समदुःखसुखस्वप्नः ।

SECTION D

WORD-UNITS COMMON TO ALL OR ANY TWO
OF THE PRECEDING SECTIONS OF THIS PART

Sub-Section (a)—Vulgate with Variants

	अ		8. अन्त	53	11	2
1. अभि	(^A ₈) 7	(^B ₈) 2	(^C ₈)—	9. अन्तर	54	12 —
2. अति	18	3	—	10. अन्तर्	56	13 —
3. अद्भुत	23	4	—	11. अन्न	57	14 —
4. अधि	28	5	1	12. अन्य	58	15 —
5. अध्यात्म	33	7	—	13. अभ्यास	86	16 —
6. अनन्त	35	8	—	14. अमृत	91	17 —
7. अनेक	50	10	—	15. अंश	94	19 —

Common Word-Units

73.	चिन्त्य	355	108	—	101.	निर्गत	528	153	—
74.	चेतस्	357	109	—	102.	नेत्र	543	155	—
	ज					प			
75.	जन्म	371	111	10	103.	पत्र	549	156	—
76.	जय	377	113	—	104.	पर	552	157	—
77.	जरा	—	114	11	105.	परिमृद्	557	158	—
78.	ज्ञान	390	118	12	106.	पाणि	566	160	—
	त				107.	पाद	571	161	—
79.	तत्त्व	397	120	13	108.	पुनर्	580	165	—
80.	तृप्त	411	122	—	109.	पूजा	585	166	—
81.	तेजस्	413	124	—	110.	पूर्व	588	168	—
82.	त्रि	420	125	—	111.	पूर्वक	589	169	—
	द्				112.	पृथक्	590	170	—
83.	दंष्ट्रा	428	127	—	113.	प्रकृति	595	171	—
84.	दर्शन	429	128	—	114.	प्रसाद	621	173	—
85.	दिन्य	436	129	—	115.	प्राण	624	174	—
86.	दीप्त	442	130	—	116.	प्रिय	630	175	—
87.	दुष्ट	453	132	—	117.	प्रीति	632	176	—
88.	दुःख	455	133	14	118.	प्रेम्बु	633	177	—
89.	दृष्ट	460	136	—		फ			
90.	देव	462	137	—	119.	फल	635	178	18
91.	देवता	463	138	—		ब			
92.	देश	464	139	—	120.	बन्ध	638	179	—
93.	देह	466	140	—	121.	बल	641	180	—
94.	दोष	470	141	—	122.	बहु	642	181	—
95.	द्वन्द्व	478	142	—	123.	बाहु	646	182	—
96.	द्वेष	484	144	—	124.	बुद्धि	650	—	19
	ध				125.	ब्रह्मन्	654	184	20
97.	धर्म	489	145	—		भ			
	न				126.	भय	663	187	—
98.	न	499	148	17	127.	भाव	669	189	—
99.	नर	503	150	—	128.	भूत	679	191	21
100.	नाना	508	151	—	129.	भोग	687	192	—

Common Word-Units

187.	सहस्र	1035	282	—	193.	स्थित	1070	291	—
188.	सिद्धि	1045	283	—	194.	स्व	1076	292	—
189.	सुख	1049	284	36	195.	स्वाध्याय	1084	294	—
190.	सुखदुःख	1050	285	—		ह			
191.	सुर	1053	286	—	196.	दृष	1088	295	—
192.	सुष्ठु	1055	287	—					

Sub-section (b)—Kāśmīr Recension

1.	अन्त	(A) 7	(B) 2	(C) —	13.	नाना	99	33	—
2.	आश्मन्	28	7	2	14.	निर्गत	104	34	—
3.	ऋषि	41	11	—	15.	पर	108	36	—
4.	कर्मन्	44	13	4	16.	महत्	136	41	—
5.	काम	47	15	—	17.	योगिन्	148	46	—
6.	कृ	52	17	—	18.	रूप	155	47	—
7.	जन्म	72	—	5	19.	विशेष	163	54	—
8.	ज्ञान	78	26	—	20.	वेद (N)	167	55	—
9.	त्वत्	85	28	—	21.	व्यक्त	169	56	—
10.	दुःख	88	29	6	22.	शुभ	173	58	9
11.	धर्म	93	31	—	23.	सर्व	185	59	11
12.	न	97	32	7	24.	सुख	194	—	12

Common Basic Forms

12. अत्र—P. अत्र. 13. अथ—P. अथ. 14. अथो—P. अथो. 15. अदस्—P. अमी; असौ. 16. अद्भुत—P. अद्भुतम्.—S. 23.—T. 4. 17. अद्य—P. अद्य. 18. अधम—P. अधमाम्.—S. 25. 19. अधस्—P. अधः.—S. 27. 20. अधि+ई—P. अभ्येक्ष्यते. 21. अधिक—P. अधिकतर; अधिकम्; अधिकः. 22. अधिकार—P. अधिकारः. 23. अधि+भृम् (गच्छ्)—P. अधिगच्छति. 24. अधिष्ठान—P. अधिष्ठानम्. 25. अधि+स्था—P. अधिष्ठाय. 26. अव्यक्ष—P. अव्यक्षेण. 27. अनल—P. अनलः; अनलेन.—T. 9. 28. अनु+इच्छ्—P. अन्विच्छ. 29. अनुचिन्तयत्/अनु+चिन्त्—P. अनु- चिन्तयन्. 30. अनु+दृश् (पश्य्)—P. अनुपश्यति; अनु- पश्यन्ति; अनुपश्यामि. 31. अनुप्रपन्न/अनु+प्र+पत्—P. अनुप्रपन्नाः. 32. अनुबन्ध—P. अनुबन्धम्; अनुबन्धे.— S. 45. 33. अनुमन्त्/अनु+मन्—P. अनुमन्ता. 34. अनु+रञ्ज्—P. अनुरज्यते. 35. अनु+वृत्—P. अनुवर्तते; अनुवर्तन्ते; अनुवर्तयति. 36. अनु+विधा—P. अनुविधीयते. 37. अनुशास्त्/अनु+शास्—P. अनुशासि- तारम्.	38. अनु+शुच्—P. अनुशोचन्ति; अनुशो- चितुम्; अन्वशोचः. 39. अनु+श्रु—P. अनुश्रुम. 40. अनुसन्तत/अनु+सद्—P. अनुसन्ततामि. 41. अनु+स्था—P. अनुतिष्ठन्ति. 42. अनु+स्मृ—P. अनुस्मर; अनुस्मरन्; अनु- स्मरेत्. 43. अन्त—P. अन्तवत्; अन्तवन्तः; अन्तम्; अन्तः, अन्ते.—S. 53.—T. 11.— Q. 2. 44. अन्तर—P. अन्तरम्; अन्तरे.—S. 54.— T. 12. 45. अन्तिक—P. अन्तिके. 46. अन्न—P. अन्नम्; अन्नात्.—S. 57.— T. 14. 47. अन्य—P. अन्यया; अन्यम्; अन्यः; अन्यानि; अन्यान्; अन्याम्; अन्ये; अन्येभ्यः.—S. 58.—T. 15. 48. अन्यत्र—P. अन्यत्र. 49. अन्यथा—P. अन्यथा. 50. अन्वित/अनु+इ—P. अन्विताः.—S. 64. 51. अप+नुद्—P. अपनुद्यात्. 52. अपान—P. अपानम्; अपाने.—S. 68. 53. अपावृत्/अप+आ+वृत्—P. अपावृत्तम्. 54. अपि—P. अपि.—S. 70. 55. अपोहन—P. अपोहनम्. 56. अप्—P. आपः. 57. अभिजनः—P. अभिजनवान्. 58. अभि+जन्—P. अभिजायते. 59. अभिजात/अभि+जन्—P. अभिजातः. 60. अभि+ज्ञा—P. अभिजानन्ति; अभि- जानाति.

Common Basic Forms

112. अस्—P. असि; अस्ति; अस्तु; अस्मि; आसम्; स्यात्; स्याम; स्याम्; स्युः.—S. 134.
113. अस्मदीय—P. अस्मदीयैः.
114. अस्मद्—P. अस्माकम्; अस्मान्; अस्माभिः; अहम्; आवयोः; नः; मतः; मन्मथा; मम; मया; मयि; माम्; मे; वयम्; वः.—S. 135.—T. 31, 193.
115. अहङ्कार—P. अहङ्कारम्; अहङ्कारः; अहङ्कारात्.—S. 136.
116. अहन्—P. अहः.—S. 137.—T. 32.
117. अहो—P. अहो.
118. अह्—See *ब्रू* *infra*.
- आ**
119. आकाश—P. आकाशम्.—S. 142.
120. आख्यात✓आ+ख्या—P. आख्यातम्.
121. आ+ख्या—P. आख्याहि.
122. आ+गम् (गच्छ)—P. आगच्छेत्.
123. आगत✓आ+गम् (गच्छ)—P. आगताः.—S. 145.
124. आचरत्✓आ+चर्—P. आचरतः; आचरन्.
125. आ+चर्—P. आचरति.
126. आचार—P. आचारः.—S. 147.—T. 34.
127. आचार्य—P. आचार्य; आचार्यम्; आचार्यान्; आचार्याः.—S. 148.
128. आज्य—P. आज्यम्.
129. आढ्य—P. आढ्यः.
130. आततायिन्—P. आततायिनः.
131. आत्मन्—P. आत्मना; आत्मनि; आत्मनः; आत्मा; आत्मानम्; आत्मवन्तम्; आत्मवान्.—S. 150.—T. 35.—Q. 3.
132. आत्यन्तिक—P. आत्यन्तिकम्.
133. आ+दा—P. आदत्ते.
134. आदर्श—P. आदर्शः.
135. आदि—P. आदिम्; आदिः; आदौ.—S. 156.—T. 40.
136. आदित्य—P. आदित्यवत्; आदित्या-
नाम्; आदित्यान्.—S. 157.
137. आद्य—P. आद्यम्.
138. आ+धा—P. आधस्त्व; आधाय.
139. आधिपत्य—P. आधिपत्यम्.
140. आपन्न✓आ+पत्—P. आपन्नम्; आपन्नाः.
141. आ+पूर—P. आपूर्य; आपूर्यमाणम्.
142. आप्—P. आप्तुम्; आप्तुयाम्; आप्तु-
वन्ति; आप्नोति.
143. आयुध—P. आयुधानाम्.—T. 45.
144. आ+रम्—P. आरभते; आरभ्यते.
145. आरम्भ—P. आरम्भः.—S. 167.—T. 47.
146. आरुह्य—P. आरुह्योः.
147. आर्जव—P. आर्जवम्.
148. आर्त—P. आर्त.
149. आवर्तिन्—P. आवर्तिनः.—S. 173.
150. आ+विश्—P. आविश्य; आवेश्य.
151. आविष्ट✓आ+विश्—P. आविष्टम्; आविष्टः.—S. 175.
152. आ+वृ—P. आवृत्य; आव्रियते.
153. आवृत✓आ+वृ—P. आवृतम्; आवृतः; आवृता; आवृताः.

Common Basic Forms

199. उग्र—P. उग्रम्; उग्राः; उग्रैः—S. 204.
 200. उच्च—P. उच्चैः.
 201. उच्चैःश्रवस्—P. उच्चैःश्रवसम्.
 202. उच्छिष्ट—P. उच्छिष्टम्.
 203. उच्छोषण/उद्+शुष्—P. उच्छोषणम्.
 204. उत—P. उत.
 205. उत्क्रामत्/उद्+क्राम्—P. उत्क्रामन्तम्.
 206. उत्क्राम्/उद्+क्राम्—P. उत्क्रामति.
 207. उत्तम—P. उत्तमम्; उत्तमः—S. 206.
 208. उत्तिष्ठ/उद्+स्था—P. उत्तिष्ठ.
 209. उत्थित/उद्+स्था—उत्थिता.
 210. उत्सीद्/उद्+सीद्—P. उत्साद्यन्ते; उत्सिदेयुः.
 211. उत्सृज्/उद्+सृज्—P. उत्सृजामि; उत्सृज्य.
 212. उदार—P. उदाराः.
 213. उदासीन—P. उदासीनवत्; उदासीनः—S. 214.
 214. उदाहृत/उद्+आ+हृ—P. उदाहृतम्; उदाहृतः.
 215. उद्+आ+हृ—P. उदाहृत्य.
 216. उद्+दिश्—P. उद्दिश्य.
 217. उद्देश—P. उद्देशतः.
 218. उद्+हृ—P. उद्धरेत्.
 219. उद्भव—P. उद्भवः—S. 215. -T. 64.
 220. उद्यत—P. उद्यताः—T. 65.
 221. उद्+यम्—P. उद्यम्य.
 222. उद्+विज्—P. उद्विजते; उद्विजेत्.
 223. उन्मिषत्/उद्+मिष्—P. उन्मिषन्.
 224. उप+जन् (जा)—P. उपजायते; उपजायन्ते.
 225. उप+जुह्—P. उपजुह्वति.
 226. उप+दिश्—P. उपदेक्ष्यन्ति.
 227. उपदृष्ट—P. उपदृष्टा.
 228. उप+धृ—P. उपधारय.
 229. उप+पद्—P. उपपद्यते.
 230. उपपन्न/उप+पद्—P. उपपन्नम्.
 231. उपमा—P. उपमा—S. 222.
 232. उप+या—P. उपयान्ति.
 233. उपरत्/उप+रम्—P. उपरतम्.
 234. उप+रम्—P. उपरमते; उपरमेत्.
 235. उप+लम्—P. उपलभ्यते.
 236. उप+लिप्—P. उपलिप्यते.
 237. उप+विश्—P. उपविश्य.
 238. उप+सम्+गम्—P. उपसंगम्य.
 239. उप+सेव्—P. उपसेवते.
 240. उप+हन्—P. उपहन्याम्.
 241. उपाय—P. उपायतः.
 242. उप+आ+विश्—P. उपाविशत्.
 243. उपाश्रित/उप+आ+श्रि—P. उपाश्रिताः—S. 226.
 244. उप+आ+श्रि—P. उपाश्रित्य.
 245. उपास्/उप+आस्—P. उपासते.
 246. उपेत/उप+ई—P. उपेतः; उपेताः.
 247. उप+ई—P. उपेत्य; उपैति; उपैष्यसि.
 248. उभ—P. उभयोः; उभे; उभौ.
 249. उरण—P. उरणान्.
 250. उल्ब—P. उल्बेन.
 251. उशनस्—P. उशाना.
 उ
 252. ऊर्जित/ऊर्ज्—P. ऊर्जितम्.
 253. ऊर्ध्व—P. ऊर्ध्वम्—S. 230.
 ऋ
 254. ऋक्—P. ऋक्.

Common Basic Forms

- कामान् ; कामाः ; कामैः.-S.257.
-T. 77.-Q. 7.
304. काम्य✓काम्—P. काम्यानाम्.
305. काय—P. कायम् ; कायेन.-S.266.-
T. 79.
306. कारण—P. कारणम् ; कारणानि.-
S. 268.
307. कारयत्✓कृ—P. कारयन्.
308. कार्य—P. कार्यम् ; कार्ये.-S. 270.
-T. 81.
309. काल—P. कालम् ; कालः ; काले ;
कालेन ; कालेषु.-S.271.-T.82.
310. काश्य—P. काश्यः.
311. किञ्चन—P. किञ्चन.
312. किञ्चित्—P. किञ्चित्.
313. किम्—P. कम् ; कस्मात् ; कस्यचित् ;
कः ; का ; काम् ; किम् ; के ; केचित् ;
केन ; केषु ; कैः.-S. 274.
314. किरीटिन्—P. किरीटी ; किरीटिनम्.
315. किल्बिषम्—P. किल्बिषम्.-S. 275.
316. कीर्तयत्✓कीर्त्.—कीर्तयन्तः.
317. कीर्ति—P. कीर्तिम् ; कीर्तिः.-S.276.
-T. 83.
318. कृतस्—P. कृतः
319. कुन्तिभोज—P. कुन्तिभोजः.
320. कुब (N.)—P. कुरुन्.-S. 278.
321. कुर्वत्✓कृ—P. कुर्वन्.
322. कुल—P. कुलस्य ; कुलम् ; कुले.
-S. 279. -T. 84.
323. कुशल—P. कुशले.-S. 283.
324. कूर्म—P. कूर्मः.
325. कृ—P. करिष्यति ; करिष्यसि ; करिष्ये ;
करोति , करोमि ; करोषि ; कर्तुम् ;
- कार्यते ; कुरु ; कुरुते ; कुरुष्व ; कुर्यात् ;
कुर्याम् ; कुर्वन्ति ; कुर्वाणः ; कृत्वा ;
क्रियते ; क्रियन्ते ; चिकीर्षुः -S.
286. -T. 85.
326. कृत (N.)—P. कृतम् ; कृतेन. -S.
287. -T. 87.
327. कृत्स्न—P. कृत्स्नवत् ; कृत्स्नचित् ;
कृत्स्नस्य.-S. 294. -T. 88.
328. कृपण—P. कृपणाः
329. कृप—P. कृपः.
330. कृपा—P. कृपया.
331. कृष्—P. कर्षति.
332. कृष्ण—P. कृष्ण ; कृष्णम् ; कृष्णः ;
कृष्णात्.
333. केवल—P. केवलम् ; केवलैः.
334. केशव—P. केशव ; केशवस्य.-S. 299.
335. कौन्तेय—P. कौन्तेय ; कौन्तेयः.
336. कौमार—P. कौमारम्.
337. कौशल—P. कौशलम्.
338. क्रतु—P. क्रतुः.
339. क्रियमाण✓कृ—P. क्रियमाणानि.
340. क्रिया—P. क्रियाभिः , -S. 301.
-T. 89.
341. कूर—P. कूरान्.
342. क्रोध—P. क्रोधम् ; क्रोधः ; क्रोधात्.
-S. 303. -T. 90.
343. क्लिद्—P. क्लेदयन्ति.
344. क्लेश—P. क्लेशः.-T. 91.
345. क्लैब्य—P. क्लैब्यम्.
346. कचित्—P. कचित्.
347. क्षण—P. क्षणम्.
348. क्षत्रिय—P. क्षत्रियस्य ; क्षत्रियाः.
-S. 306.

Common Basic Forms

400. चतुस्—P. चत्वारः.—S. 344.
401. चन्द्रमस्—P. चन्द्रमसि.
402. चम्—P. चमूम्.
403. चर—P. चरम्.—S. 345.—T. 103.
404. चरत्/चर्—P. चरताम्; चरन्.
405. चर्—P. चरति; चरन्ति.
406. चल—P. चलम्.—S. 347.
407. चल्—P. चलति.
408. चान्द्रमस—P. चान्द्रमसम्.
409. चाप—P. चापम्.
410. चित्त—P. चित्तम्.—S. 348.
—T. 107.
411. चित्ररथ—P. चित्ररथः.
412. चिन्तयत्/चिन्त्—P. चिन्तयतः.
413. चिन्ता—P. चिन्ताम्.
414. चिन्त्—P. चिन्तयेत्.
415. चिन्त्य/चिन्त्—P. चिन्त्यः. —S. 355.—T. 108.
416. चिर—P. चिरात्; चिरेण.—S. 356.
417. चूर्णित/चूर्ण—P. चूर्णितैः.
418. चेकितान—P. चेकितानः.
419. चेतना—P. चेतना.
420. चेतस्—P. चेतसा.—S. 357.—T. 109.
421. चेत्—P. चेत.
422. चेष्टा—P. चेष्टाः.—S. 358.
423. चेष्ट—P. चेष्टते.
424. च्यु—P. च्यवन्ति.
- छ**
425. छन्दस्—P. छन्दसाम्; छन्दांसि;
छन्दोभिः.
426. छलयत्/छल्—P. छलयताम्.
427. छिद्—P. छित्वा; छिन्दन्ति; छेतुम्.
428. छेतृ/छिद्—P. छेत्ता.
ज
429. जगत्—P. जगतः; जगत्.—S. 365.
430. जन—P. जनः; जनानाम्; जनाः.
—S. 369.
431. जन् (जा)—P. जनयेत्; जायते;
जायन्ते.
432. जन्तु—P. जन्तवः.
433. जन्म—P. जन्म; जन्मनाम्; जन्मनि;
जन्मानि.—S. 371.—T. 111.
Q. 10.
434. जय—P. जयः.—S. 377.—T. 113.
435. जयद्रथ—P. जयद्रथम्; जयद्रथः.
436. जरा—P. जरा.—T. 114.—Q. 11.
437. जायृ—P. जागर्ति; जाग्रति.
438. जात/जन् (जा)—P. जातस्य; जाताः.
—S. 380.
439. जातु—P. जातु.
440. जानत्/ज्ञा—P. जानन्.—S. 382.
441. जाह्वी—P. जाह्वी.
442. जि (ज्य)—P. जयेम; जयेयुः; जित्वा.
443. जिगीषत्/जि (ज्य)—P. जिगीषताम्.
444. जिघ्रत्/घ्रा—P. जिघ्रन्.
445. जिज्ञासु—P. जिज्ञासुः.
446. जित/जि (ज्य)—जितः.
447. जीर्ण—P. जीर्णानि.
448. जीव्—P. जिजीविषामः; जीवति.
449. जीवन—P. जीवनम्.
450. जीवित—P. जीवितेन.—S. 386.
451. जुष्—P. जोषयेत्.
452. ज्ञा—P. जानाति; जाने; ज्ञातुम्;
ज्ञात्वा; ज्ञास्यसि.—T. 117.

Common Basic Forms

499. त्रा—P. त्रायते.
 500. त्रि—P. त्रिभिः; त्रिषु; त्रीन्.—
 S. 420.—T. 125.
 501. त्वग्—P. त्वक्.
 502. त्वरमाण/त्वर—P. त्वरमाणाः.
 द
 503. दक्ष—P. दक्षः.
 504. दण्ड—P. दण्डः.
 505. दत्त/दा—P. दत्तम्; दत्तान्.
 506. दमयत्/दम्—P. दमयताम्.
 507. दम—P. दमः.
 508. दम्भ—P. दम्भः; दम्भेन.—S. 426.
 509. दया—P. दया.
 510. दर्प—P. दर्पम्; दर्पः.
 511. दर्शित/दृश् (पश्य)—P. दर्शितम्.
 512. दश—P. दश.
 513. दह्—P. दहति.
 514. दा—P. ददामि; ददासि; दास्यन्ते;
 दास्यामि; दीयते.—S. 432
 515. दाक्ष—P. दाक्षम्.
 516. दातव्य/दा—P. दातव्यम्.
 517. दान—P. दानम्; दाने; दानेन; दानेषु;
 दानैः.—S. 433.
 518. दानव—P. दानवाः.
 519. दिक्—P. दिशः.
 520. दिव्य—P. दिव्यम्; दिव्यान्; दिव्या-
 नाम्; दिव्यानि; दिव्याः; दिव्यौ.—
 S. 436.—T. 129.
 521. दीप—P. दीपः.—S. 440.
 522. दीप्त/दीप्—P. दीप्तम्.—S. 442.
 —T. 130.
 523. दीप्तिमत्—P. दीप्तिमन्तम्.—S. 445.
 524. दुष्ट—P. दुष्टास्तु.—S. 453.—T. 132.
 525. दुःख—P. दुःखतरम्; दुःखम्; दुःखेन;
 दुःखेषु.—S. 455.—T. 133.—
 Q. 14.
 526. दूर—P. दूरेण.
 527. दृढ—P. दृढम्; दृढेन.—S. 458.
 528. दृश् (पश्य)—P. अपश्यत्; दर्शय;
 दर्शयामास; दृष्ट्वा; दृश्यसि; द्रष्टुम्;
 पश्य; पश्यति; पश्यन्ति; पश्यामि;
 पश्येत्.—S. 459.—T. 135.
 529. दृष्ट/दृश् (पश्य)—P. दृष्टः.—S. 460.
 —T. 136.
 530. दृष्टवत्/दृश् (पश्य)—P. दृष्टवान्.
 531. दृष्टि—P. दृष्टिम्.
 532. देव—P. देव; देवम्; देवान्; देवा-
 नाम्; देवाः.—S. 462.—T. 137.
 533. देवता—P. देवताः.—S. 463.
 —T. 138.
 534. देवदत्त—P. देवदत्तम्.
 535. देवल—P. देवलः.
 536. देश—P. देशे.—S. 464.—T. 139.
 537. देह—P. देहम्; देहवद्भिः; देहाः; देहे;
 —S. 466.—T. 140.
 538. देहिन्—P. देहिनम्; देहिनः; देहि-
 नाम्; देही.—S. 469.
 539. दैत्य—P. दैत्यानाम्.
 540. दैव—P. दैवम्; दैवः; दैवी; दैवीम्.
 541. दोष—P. दोषवत्; दोषम्; दोषेण;
 दोषैः.—S. 470.—T. 141.
 542. द्यूत—P. द्यूतम्.
 543. द्यू—P. दिवि.—S. 473.
 544. द्रव्य—P. द्रव्यमयात्.—S. 474.
 545. द्रष्टु—P. द्रष्टा.
 546. द्रु—P. द्रवन्ति.

Common Basic Forms

599. नाशित ✓नश्—P. नाशितम्.
 600. नि (नश्)—P. नयेत्.
 601. नि+गम् (गच्छ)—P. निगच्छति.
 602. निगृहीत ✓नि+गृह्—P. निगृहीतानि.
 603. नि+गृह्—P. निगृह्णामि.
 604. निग्रह—P. निग्रहम्; निग्रहः—S. 517.
 605. नित्य—P. नित्यशः; नित्यस्य; नित्यम्;
 नित्यः—S. 518.
 606. निधन—P. निधनम्.—S. 521.
 607. निधान—P. निधानम्.
 608. निन्दत् ✓निन्द्—P. निन्दन्तः.
 609. निबद्ध ✓नि+बन्ध्—निबद्धः.
 610. नि+बन्ध्—P. निबध्नन्ति; निबध्नाति;
 निबध्यते.
 611. निबन्ध—P. निबन्धाय.
 612. नि+बुध्—P. निबोध.
 613. निमित्त—P. निमित्तानि.—S. 524.
 614. निमिषत् ✓नि+मिष्—निमिषन्.
 615. नियत (Adv.)—P. नियतम्.
 616. नियत (Adj.)—P. नियतस्य; नियताः
 —S. 525.
 617. नियम—P. नियमम्.
 618. नि+यम्—P. नियम्य.
 619. नि+युज्—P. नियोजयति; नियोजयसि.
 620. नियोजित ✓नि+युज्—P. नियोजितः.
 621. निरीक्ष् ✓नि+ईक्ष्—P. निरीक्षे. —S.
 527.
 622. निरुद्ध ✓नि+रुध्—P. निरुद्धम्.
 623. नि+रुध्—P. निरुद्धय.
 624. निर्देश—P. निर्देशः.
 625. निर्वेद—P. निर्वेदम्.
 626. नि+वृत् (वर्त)—P. निवर्तते; निवर्तन्ति;
 निवर्तन्ते; निवर्तिषुम्.
 627. नि+वस्—P. निवसिष्यसि.
 628. निवास—P. निवासः.—S. 535.
 629. नि+विश्—P. निवेशय.
 630. निवृत्त ✓नि+वृत्—P. निवृत्तानि.
 631. निवृत्ति—P. निवृत्तिम्.
 632. निशा—P. निशा.
 633. निश्चय—P. निश्चयम्; निश्चयेन. —S.
 536.
 634. निश्चर् (निस्+चर्)—P. निश्चरति.
 635. निश्चल—P. निश्चला.
 636. निश्चल् (निस्+चल्)—P. निश्चलति.
 637. निश्चि (निस्+चि)—निश्चित्य.
 638. निश्चित ✓निस्+चि—P. निश्चितम्;
 निश्चिताः.—S. 537.
 639. निष्ठा—P. निष्ठा.
 640. निहत ✓नि+हन्—P. निहताः.
 641. नि+हन्—P. निहत्य.
 642. नीति—P. नीतिः.
 643. नु—P. नु.
 644. नृ—P. नृषु.—S. 542.
 645. नैष्कर्म्य—P. नैष्कर्म्यम्.—S. 544.
 646. नैष्कृतिक—P. नैष्कृतिकः
 647. नैष्टिक—P. नैष्टिकी.
 648. नो—P. नो.
 649. न्याय्य—P. न्याय्यम्.
 650. न्यास—P. न्यासम्.

प

 651. पक्षिन्—P. पक्षिणाम्.
 652. पच्—P. पचन्ति; पचामि.
 653. पञ्च—P. पञ्च; पञ्चमम्.
 654. पण्डित—P. पण्डितम्; पण्डिताः.
 655. पतञ्ज—P. पतञ्जाः.
 656. पत्—P. पतन्ति.

Common Basic Forms

706. पुनर्—P. पुनः.—S. 580.—T. 162.
707. पुंस्—P. पुमान् ; पुंसः.
708. पुर—P. पुरे.
709. पुरस्तात्—P. पुरस्तात्.
710. पुरा—P. पुरा.
711. पुराण—P. पुराणम् ; पुराणः ; पुराणी.
712. पुरातन—P. पुरातनः.
713. पुरुष—P. पुरुषस्य ; पुरुषम् ; पुरुषः ; पुरुषाः ; पुरुषौ ; पूरुषः—S. 583.
714. पुरोधस्—P. पुरोधसाम्.
715. पुष्—P. पुष्णामि.
716. पुष्कल—P. पुष्कलामिः.
717. पुष्प—P. पुष्पम्.
718. पुष्पित/पुष्प्—P. पुष्पिताम्.
719. पूज्य/पूज्—P. पूज्यः.
720. पूति—P. पूति.
721. पूर्व—P. पूर्वतरम् ; पूर्वम् ; पूर्वैः ; पूर्वैः—S. 588.—T. 168.
722. पृच्छ—P. पृच्छामि.
723. पृथक्—P. पृथक्. —S. 590.—T. 170.
724. पृथक्त्व—P. पृथक्त्वेन.
725. पृथिवी—P. पृथिवीम् ; पृथिव्याम्.—S. 592.
726. पृष्ठ—P. पृष्ठतः.
727. पौण्ड्र—P. पौण्ड्रम्.
728. पौत्र—P. पौत्रान् ; पोत्राः.
729. पौरुष—P. पौरुषम्.
730. प्रकाश—P. प्रकाशम् ; प्रकाशः —S. 594.
731. प्रकाशक—P. प्रकाशकम्.
732. प्र+काश्—P. प्रकाशयति.
733. प्रकीर्ति—P. प्रकीर्त्या.
734. प्रकृति—P. प्रकृतिम् ; प्रकृतिः ; प्रकृतेः ; प्रकृत्या.—S. 595.—T. 171.
735. प्रजन—P. प्रजनः.
736. प्रजा—P. प्रजाः.
737. प्रजापति—P. प्रजापतिः.
738. प्र+ज्ञा (V.)—P. प्रजानाति ; प्रजानामि.
739. प्रज्ञा (N.)—P. प्रज्ञा ; प्रज्ञाम्.—S. 597.
740. प्रणय—P. प्रणयेन.
741. प्रणव—P. प्रणवः.
742. प्रणिधा/प्र+नि+धा—P. प्रणिधाय.
743. प्रणिपात—P. प्रणिपातेन.
744. प्र+तप्—P. प्रतपन्ति.
745. प्रताप—P. प्रतापवान्.
746. प्रति—P. प्रति.
747. प्रति+ज्ञा (V.)—P. प्रतिजानीहि ; प्रतिजाने.
748. प्रति+पद्—P. प्रतिपद्यते.
749. प्रति+युद्—P. प्रतियोत्स्यामि.
750. प्रतिष्ठा—P. प्रतिष्ठा.—S. 599.
751. प्रति+स्थाप्—P. प्रतिष्ठाय.
752. प्रतिष्ठित/प्रति+स्था (तिष्ठ्)—P. प्रतिष्ठितम् ; प्रतिष्ठिता.
753. प्रत्यवाय—P. प्रत्यवायः.
754. प्रथित/प्रथ्—P. प्रथितः.
755. प्रदिष्ट/प्र+दिश्—P. प्रदिष्टम्.
756. प्रदीप्त/प्र+दीप्—P. प्रदीप्तम्.
757. प्र+दुष्—P. प्रदुष्यन्ति.
758. प्रद्विषत्/प्र+द्विष्—P. प्रद्विषन्तः.
759. प्र+ध्मा—P. प्रदध्मद्.
760. प्र+नम्—P. प्रणम्य.

Common Basic Forms

809. प्रसाद—P. प्रसादम्; प्रसादे. -S. 621. -T. 173.
810. प्र+सिष्—P. प्रसिद्धयेत्.
811. प्र+सू—P. प्रसविष्यध्वम्.
812. प्रसृत√ प्र+सृ—P. प्रसृता; प्रसृताः.
813. प्रहसत्√ प्र+हस्—P. प्रहसन्.
814. प्र+हा—P. प्रजहाति; प्रजहि; प्रहा-
स्यसि.
815. प्र+हृष्—P. प्रहृष्यति; प्रहृष्येत्.
816. प्रह्लाद—P. प्रह्लादः.
817. प्राकृत—P. प्राकृतः.
818. प्राक्—P. प्राक्.
819. प्राञ्जलि—P. प्राञ्जलयः.
820. प्राण—P. प्राणम्; प्राणान्; प्राणे;
प्राणेषु.-S. 624. -T. 174.
821. प्राणिन्—P. प्राणिनाम्.
822. प्राधान्य—P. प्राधान्यतः.
823. प्राप्त√ प्र+आप्—P. प्राप्तः.
824. प्राप् (प्र+आप्)—P. प्राप्नुयात्;
प्राप्नुवन्ति; प्राप्य; प्राप्यते;
प्राप्स्यसि; प्राप्स्यसे; प्राप्स्ये. -S. 626.
825. प्रारम् (प्र+आरम्)—P. प्रारभते.
826. प्रार्थ—प्रार्थयन्ते.
827. प्राह् (प्र+अह् or ब्रू)—P. प्राह;
प्राहुः.
828. प्रिय—P. प्रियतरः; प्रियम्; प्रियः;
प्रियायाः; प्रियाः. -S. 630.-T. 175.
829. प्रीति—P. प्रीतिः. -S. 632. -T. 176.
830. प्रीयमाण—P. प्रीयमाणाय.
831. प्रे (प्र+ई)—P. प्रेत्य.
832. प्रेत—P. प्रेतान्.
833. प्रोक्त√प्र+वच्—P. प्रोक्तम्; प्रोक्तः;
प्रोक्ता; प्रोक्तानि.
834. प्रोक्तवत्—P. प्रोक्तवान्.
835. प्रोच् (प्र+वच्)—P. प्रोच्यते.
836. प्रोच्यमान√प्र+वच्—P. प्रोच्यमानम्.
837. प्रोत√प्र+वे—P. प्रोतम्.
- फ**
838. फल—P. फलम्; फलानि; फले; फलेषु.
-S. 635.-T. 178.-Q. 18.
- ब**
839. बत—P. बत.
840. बद्ध√बन्ध्—P. बद्धाः.
841. बन्ध—P. बन्धम्; बन्धात्.-S. 638.
-T. 179.
842. बन्ध्—P. बध्नाति; बध्यते.
843. बन्धु—P. बन्धुः; बन्धून्.-S. 640.
844. बल—P. बलम्; बलवताम्; बलवत्;
बलवान्; बलात्.-S. 641.-
T. 180.
845. बहिस्—P. बहिः.
846. बहु—P. बहवः; बहुना; बहुनाम्;
बहुनि; बहून्.-S. 642.-T. 181.
847. बाल—P. बालाः.
848. बाह्य—P. बाह्यान्.-S. 648.
849. बीज—P. बीजम्.-S. 649.
850. बुद्धि—P. बुद्ध्यः; बुद्धिमताम्; बुद्धि-
मान्; बुद्धिम्; बुद्धिः; बुद्धेः;
बुद्धौ; बुद्ध्या.-S. 650.-Q. 19.
851. बुध—P. बुधः; बुधाः.
852. बुध्—P. बुध्वा.
853. बृहस्पति—P. बृहस्पतिम्.
854. बोद्धव्य√बुध (बोध्)—P. बोद्धव्यम्.

Common Basic Forms

896. भैक्ष्य—P. भैक्ष्यम्.
 897. भोक्तृ—P. भोक्ता; भोक्ताम्.
 898. भोक्तृत्व—P. भोक्तृत्वे.
 899. भोग—P. भोगान्; भोगाः; भोगैः—
 S. 687. —T. 192.
 900. भोगिन्—P. भोगी.
 901. भोजन—P. भोजनम्.—S. 688.
 902. भ्रम्—P. भ्रमति.
 903. भ्रातृ—P. भ्रातृन्.
 904. भ्रामयत्/भ्रम्—भ्रामयन्.
 905. भ्रू—P. भ्रूवोः.
 म
 906. मकर—P. मकरः.
 907. मत—P. मतम्; मतः, मता; मताः;
 मते.—S. 693.
 908. मति—P. मतिः.—S. 694.
 909. मद—मदम्.—S. 698.
 910. मध्य—P. मध्यम्; मध्ये. —S. 701.
 —T. 194.
 911. मनस्—P. मनसः; मनसा; मनः. —S.
 703. —T. 195.
 912. मनीषिन्—P. मनीषिणः; मनीषिणाम्.
 913. मनु—P. मनवः; मनवै; मनुः.
 914. मनुष्य—P. मनुष्याणाम्; मनुष्याः;
 मनुष्येषु.—S. 704.
 915. मनोरथ—P. मनोरथम्.
 916. मन्—P. मत्वा; मन्यते; मन्यन्ते;
 मन्यसे; मन्ये; मन्येत; मन्यन्ते.
 917. मन्तव्य/मन्—P. मन्तव्यः.
 918. मन्त्र—P. मन्त्रः.—S. 705.
 919. मन्द—P. मन्दान्.
 920. मरण—P. मरणात्.—T. 196.
 921. मरीचि—P. मरीचिः.
 922. मरुत्—P. मरुतः; मरुताम्.
 923. मर्त्य—P. मर्त्येषु.—S. 708.
 924. मल—P. मलेन.—S. 709.
 925. महत्—P. महतः; महता; महति;
 महतीम्; महत्; महान्. —S.
 710. —T. 197.
 926. महिमान—P. महिमानम्.
 927. मही—P. महीम्.—S. 712.
 928. मा (Adv.)—P. मा.
 929. मातुल—P. मातुलान्; मातुलाः.
 930. मातृ—P. माता.
 931. मानव—P. मानवः; मानवाः.
 932. मानस—P. मानसम्; मानसाः —S.
 719. —T. 199.
 933. मानुष—P. मानुषम्; मानुषीम्; मानुषे.
 934. मामक—P. मामकम्; मामकाः;
 मामिकाम्.
 935. माया—P. मायया; माया; मायाम्.
 —S. 722. —T. 201.
 936. मास्त—P. मास्तः.
 937. मार्गशीर्ष—P. मार्गशीर्षः.
 938. मार्दव—P. मार्दवम्.
 939. मास—P. मासानाम्.—S. 723.
 940. माहात्म्य—P. माहात्म्यम्.
 941. मित्र—P. मित्रे.—S. 724.
 942. मिथ्या—P. मिथ्या.—S. 725.
 943. मिश्र—P. मिश्रम्.
 944. मुक्त/मुञ् (मुञ्च)—P. मुक्तस्य;
 मुक्तम्; मुक्तः.—S. 726.
 945. मुञ् (मुञ्च)—P. मुक्त्वा; मुच्यन्ते;
 मोक्षयिष्यामि; मोक्षयसे.
 946. मुख—P. मुखम्; मुखानि; मुखे. —S.
 727. —T. 204.

Common Basic Forms

998. युक्त/युज्—P. युक्ततमः; युक्ततमाः;
युक्तः; युक्ते; युक्तैः.—S. 760.—
T. 211. र
999. युग—P. युगे.—S. 212.
1000. युगपत्—P. युगपत्.
1001. युज्—P. युक्त्वा; युज्यते; युज्यस्व;
युज्जीत; युज्ज्यात्.
1002. युजत/युज्—P. युजतः; युजन्.
1003. युद्ध—P. युद्धम्; युद्धात्; युद्धाय;
युद्धे.—S. 762.
1004. युधामन्यु—P. युधामन्युः.
1005. युधिष्ठिर—P. युधिष्ठिरः.
1006. युध् (N.)—P. युधि.
1007. युध् (V.)—P. युध्य; युध्यस्व;
योत्स्ये.—S. 763.
1008. युयुत्सु/युध्—P. युयुत्सवः; युयुत्सुम्.
1009. युयुधान—P. युयुधानः.
1010. युष्मद्—P. तव; त्वत्तः; त्वम्; त्वया;
त्वयि; त्वा; त्वाम्.
1011. येनकेन—P. येनकेनचित्.
1012. योक्तव्य/युज्—P. योक्तव्यः.
1013. योग—P. योगस्य; योगम्; योगः;
योगात्; योगाय; योगे; योगेन;
योगैः.—S. 764.—T. 213.—
Q. 24.
1014. योगिन्—P. योगिनम्; योगिनः;
योगिनाम्; योगिन्; योगी.
1015. योत्स्यमान/युध्—P. योत्स्यमानान्.
1016. योद्धव्य/युध्—P. योद्धव्यम्.
1017. योध—P. योधाः.—S. 769.
1018. योनि—P. योनिम्; योनिषु; योनिः.
—S. 771.—T. 214.
1019. यौवन—P. यौवनम्.
1020. रक्षस्—P. रक्षांसि.—S. 772.
1021. रजस्—P. रजसः; रजसि; रजः.—
S. 773.—T. 216.
1022. रण—P. रणात्; रणे.—S. 775.
1023. रत/रम्—P. रताः.—S. 776.
1024. रथ—P. रथम्.—S. 778.
1025. रम्—P. रमते; रमन्ति.
1026. रवि—P. रविः.
1027. रस—P. रसः.—S. 779.
1028. रसन—P. रसनम्.
1029. रस्य—P. रस्याः.
1030. रहस्—P. रहसि.
1031. रहस्य—P. रहस्यम्.
1032. राक्षसी—P. राक्षसीम्.
1033. रागिन्—P. रागी.
1034. राजन्—P. राजन्; राजा.
1035. राजस—P. राजसस्य; राजसम्;
राजसः; राजसाः; राजसी.
1036. राज्य—P. राज्यम्; राज्येन.—
S. 785.
1037. रात्रि—P. रात्रिम्; रात्रिः.—S. 787.
—T. 219.
1038. राघन—P. राघनम्.
1039. राम—P. रामः.
1040. रिपु—P. रिपुः.
1041. रुद्र—P. रुद्राणाम्; रुद्रान्.—S. 789.
1042. रुध्—P. रुधा.
1043. रूप—P. रूपस्य; रूपम्; रूपाणि;
रूपेण.—S. 792.—T. 220.
- ल
1044. लब्ध/लभ्—P. लब्धम्; लब्धा.

Common Basic Forms

1093. वि+ज्ञा—P. विजानीयाम्; विज्ञातुम्; विज्ञाय.
1094. वितत✓वि+तन्—P. वितताः.
1095. विद् (to know)—P. विदित्वा; विदुः; विद्धि; विद्मः; विद्यात्; वेत्ति; वेत्थ; वेद; वेदितुम्.—S. 837.—T. 232.
1096. विद् (to be)—P. विद्यते.
1097. विद्या—P. विद्यानाम्; विद्याम्.—S. 838.—T. 233.
1098. वि+द्—P. व्यदारयत्.
1099. विद्वस्—P. विद्वान्.—S. 840.
1100. वि+धा—P. विदधामि; विधीयते.
1101. वि+नद्—P. विनद्य.
1102. वि+नश्—P. विनङ्क्ष्यसि; विनश्यति.
1103. विनश्यत्✓वि+नश्—P. विनश्यत्सु.—S. 846.
1104. विना—P. विना.
1105. विनाश—P. विनाशम्; विनाशः; विनाशाय.
1106. विनियत✓वि+नि+यम्—P. विनियतम्.
1107. वि+नि+यम्—P. विनियम्य.
1108. वि+नि+वृत् (वर्त्) —P. विनिवर्तन्ते.
1109. विनिश्चित✓वि+निश्+चि—P. विनिश्चितैः.
1110. विन्द—P. विन्दति; विन्दते; विन्दामि.
1111. वि+परि+वृत् (वर्त्) —P. विपरिवर्तते.
1112. विपरीत✓वि+परि+ई—P. विपरीतम्; विपरीतानि, विपरीतान्.
1113. विपश्चित्—P. विपश्चितः.—S. 851.
1114. विभक्त✓वि+भज्—P. विभक्तम्; विभक्तेषु.—S. 853.
1115. विभावसु—P. विभावसौ.
1116. विभु—P. विभुम्; विभुः.
1117. विभूति—P. विभूतिभिः; विभूतिमत्; विभूतिम्; विभूर्ता; विभूर्तीनाम्; विभूतेः.—S. 855.
1118. विमुक्त✓वि+मुक् (मुञ्च्) —P. विमुक्तः; विमुक्ताः.
1119. वि+मुक् (मुञ्च्) —P. विमुच्य; विमुच्यति; विमोक्ष्यसे.
1120. वि+मुह्—P. विमुह्यति; विमोह्यति.
1121. विमूढ—P. विमूढः; विमूढाः.—S. 859.—T. 237.
1122. वि+मृश्—P. विमृश्य.
1123. विमोक्ष—P. विमोक्षाय.
1124. विराट्—P. विराटः.
1125. विलम्ब✓वि+लम्—P. विलम्बाः.
1126. विषस्वत्—P. विषस्वतः; विषस्वते; विषस्वान्.
1127. विविध—P. विविधाः; विविधैः.
1128. विवृद्ध✓वि+वृध् (वर्ध्) —P. विवृद्धम्; विवृद्धे.
1129. विशाल—P. विशालम्.
1130. वि+शिष्—P. विशिष्यते.
1131. विशिष्ट✓वि+शिष्—P. विशिष्टाः.
1132. विशुद्ध—P. विशुद्धया.—S. 873.
1133. विश्—P. विशते; विशन्ति.
1134. विश्व—P. विश्वस्य; विश्वम्.—S. 875.
1135. विश्वे(—देवाः)—P. विश्वे(—देवाः).
1136. विष—P. विषम्.
1137. विषम—P. विषमे.

Common Basic Forms

1188. वज्र—P. वज्र; वज्रैत. शाश्वते.—S. 921. —T. 251.
- श
1189. शक्—P. शक्नोति; शक्नोमि; 1214. शास्—P. शाधि.
- शक्नोषि; शक्थसे. 1215. शास्त्र—P. शास्त्रम्.—S. 923. —T. 252.
1190. शक्य✓शक्—P. शक्यम्; शक्यः. 1216. शिखण्डिन्—P. शिखण्डी.
1191. शङ्कर—P. शङ्करः. 1217. शिखरिन्—P. शिखरिणाम्.
1192. शङ्ख—P. शङ्खम्; शङ्खाः; शङ्खान्; 1218. शिरस्—P. शिरसा. —S. 926. शङ्खौ.—S. 909. —T. 253.
1193. शठ—P. शठः. 1219. शिष्य—P. शिष्यः; शिष्येण.
1194. शत—P. शतशः.—S. 910. 1220. शुक्ल—P. शुक्लः.—S. 929.
1195. शत्रु—P. शत्रुवत्; शत्रुम्; शत्रुः; 1221. शुचि—P. शुचिः; शुचीनाम्; शुचौ. शत्रून्; शत्रौ. —S. 930. —T. 258.
1196. शत्रुत्व—P. शत्रुत्वे. 1222. शुच्—P. शुचः; शोचति; शोचितुम्.
1197. शनैस्—P. शनैः. 1223. शुभ—P. शुभान्; शुभाः.—S. 932. —T. 259. —Q. 29.
1198. शब्द—P. शब्दः.—S. 911. 1224. शुष्—P. शोषयति.
1199. शम—P. शमम्; शमः.—S. 912. 1225. शङ्ग—P. शङ्गस्य; शङ्गाणाम्; शङ्गाः.
1200. शंस—P. शंससि. 1226. शर—P. शराः.
1201. शरण—P. शरणम्. 1227. श्रु—P. अश्रौषम्; शृणु; शृणुयात्; शृणोति; श्रुत्वा; श्रोष्यसि.
1202. शरीर—P. शरीरम्; शरीराणि; शरीरे. —S. 915. —T. 249. 1228. शृण्वत्✓श्रु—P. शृण्वतः; शृण्वन्.
1203. शरीरिन्—P. शरीरिणः. 1229. शैव्य—P. शैव्यः.
1204. शर्मन्—P. शर्म. 1230. शोक—P. शोकम्.—T. 260.—Q. 30.
1205. शशाङ्क—P. शशाङ्कः. 1231. शौच—P. शौचम्.
1206. शशिन्—P. शशी.—S. 917. 1232. शौर्य—P. शौर्यम्.
1207. शश्वत्—P. शश्वत्. 1233. श्याल—P. श्यालाः.
1208. शस्त्र—P. शस्त्राणि.—S. 918. —T. 250. 1234. श्रद्धवत्✓श्रद्—P. श्रद्धधानाः.
1209. शाखा—P. शाखाः.—S. 919. 1235. श्रद्धा—P. श्रद्धया; श्रद्धा; श्रद्धामयः; श्रद्धावन्तः; श्रद्धावान्; श्रद्धाम्. —S. 940.
1210. शान्त—P. शान्तः.—S. 920. 1236. श्रित✓श्रि—P. श्रिताः.
1211. शान्ति—P. शान्तिम्; शान्तिः.
1212. शारीर—P. शारीरम्.
1213. शाश्वत—P. शाश्वतस्य; शाश्वतम्; शाश्वतः; शाश्वताः; शाश्वतीः;

Common Basic Forms

1281. समग्र—P. समग्रम्; समग्रान्.
 1282. समता—P. समता.
 1283. समतीत√सम्+अति+ई—P. समती-
 तानि.
 1284. सम्+अति+ई—P. समतीत्य.
 1285. समत्व—P. समत्वम्.
 1286. सम्+अधि+गम् (गच्छ्)—P. समधि-
 गच्छति.
 1287. समन्त—P. समन्ततः; समन्तात्.
 1288. समवस्थित√सम् + अव + स्था—P.
 समवस्थितम्.
 1289. समवेत—P. समवेतान्; समवेताः.
 1290. सम्पत् (N.)—P. सम्पत्; सम्पदम्.
 1291. सम्+पत् (V.)—P. सम्पद्यते.
 1292. सम्पश्यत्√सम् + दृश् (पश्य्)—P.
 सम्पश्यन्.
 1293. सम्प्रकीर्तित√सम् + प्र + कर्त्—P.
 सम्प्रकीर्तितः.
 1294. सम्प्रतिष्ठा—P. सम्प्रतिष्ठा.
 1295. सम्प्रवृत्त√सम्+प्र+वृत् (वर्त्)—P.
 सम्प्रवृत्तानि.
 1296. सम्प्रेक्ष (सम्+प्र+ईक्ष्)—P. सम्प्रेक्ष्य.
 1297. सम्बन्धिन्—P. सम्बन्धिनः.
 1298. सम्भव—P. सम्भवः—S. 997.
 1299. सम्भव् [सम्+भू(भव्)]—P. सम्भ-
 वन्ति; सम्भवामि.
 1300. सम्भावित√सम् + भू (भव्)—P.
 सम्भावितस्य.—S. 998.
 1301. सम्मोह—P. सम्मोहम्; सम्मोहः;
 सम्मोहात्.—S. 1002.
 1302. संयमत√सम्+यम्—P. संयमताम्.
 1303. संयमिन्—P. संयमी.
 1304. सम्+यम्—P. संयभ्य.
 1305. सम्+या—P. संयाति.
 1306. संवाद—P. संवादम्.
 1307. संवृत्त√सम्+वृत् (वर्त्)—P. संवृत्तः.
 1308. संशय—P. संशयस्य; संशयम्; संशयाः.
 —S. 1008.—T. 276.
 1309. संश्रित√सम्+श्रि—P. संश्रिताः.
 1310. संसार—P. संसारेषु.—T. 277.
 1311. संसिद्धि—P. संसिद्धिम्; संसिद्धौ.—
 S. 1014.
 1312. सम्+स्तम्भ्—P. संस्तम्भ्य.
 1313. सम्यक्—P. सम्यक्.
 1314. समा (N.)—P. समाः.
 1315. समागत√सम्+आ+गम् (गच्छ्)—P.
 समागताः.
 1316. सम्+आ+चर्—P. समाचर.
 1317. समाचरत्√सम्+आ+चर्—P. समा-
 चरन्.
 1318. सम् + आ + घा—P. समाधातुम्;
 समाधाय.
 1319. समाधि—P. समाधौ.
 1320. सम्+आप्—P. समाप्नोषि.
 1321. समारम्भ—P. समारम्भाः.
 1322. समास—P. समासतः; समासेन.
 1323. समाहित√सम् + आ + घा—P.
 समाहितः.
 1324. सम्+आ+ह्—P. समाहर्तुम्.
 1325. समिद्ध√सम्+इन्ध्—P. समिद्धः.
 1326. समीक्ष् (सम्+ईक्ष्)—P. समीक्ष्य.
 1327. समुद्र—P. समुद्रम्.
 1328. समुद्धर्तु—P. समुद्धर्ता.
 1329. समुपस्थित√सम् + उप + स्था—P.
 समुपस्थितम्.

Common Basic Forms

1378. सौम्यत्व—P. सौम्यत्वम्.	1406. स्व—P. स्वया; स्वस्याः; स्वम्; स्वाम्; स्वे; स्वेन. -S. 1076. -T. 292.
1379. स्कन्द—P. स्कन्दः.	
1380. स्तब्ध✓स्तम्—P. स्तब्धः; स्तब्धाः.	1407. स्वक—P. स्वकम्.
1381. स्तु—P. स्तुवन्ति.	1408. स्वधा—P. स्वधा.
1382. स्तुति—P. स्तुतिभिः.-T. 290.	1409. स्वपत्✓स्वप्—स्वपन्.
1383. स्तेन—P. स्तेनः.	1410. स्वप्न—स्वप्नम्.-T. 293.
1384. स्त्री—P. स्त्रियः; स्त्रीषु. -S. 1067.	1411. स्वभाव—P. स्वभावः.-S. 1080.
1385. स्था (तिष्ठ)—P. तिष्ठति; तिष्ठन्ति; तिष्ठसि; स्थापय; स्थापयित्वा.	1412. स्वयम्—P. स्वयम्.
1386. स्थाणु—P. स्थाणुः.	1413. स्वर्ग—P. स्वर्गम्.-S. 1082.
1387. स्थान—P. स्थानम्; स्थाने.	1414. स्वस्ति—P. स्वस्ति.
1388. स्थावर—P. स्थावराणाम्. -S. 1069.	1415. स्वाध्याय—P. स्वाध्यायः. -S. 1084. -T. 294.
1389. स्थित✓स्था (तिष्ठ)—P. स्थितम्; स्थितः; स्थितान्; स्थिताः. -S. 1070. -T. 291.	ह
1390. स्थिति—P. स्थितिम्; स्थितिः; स्थितौ.	1416. ह—P. ह.
1391. स्थिर—P. स्थिरम्; स्थिराम्; स्थिराः. -S. 1071.	1417. हत✓हन्—P. हतम्; हतः; हतान्.
1392. स्थैर्य—P. स्थैर्यम्.	1418. हन्—P. धातयति; हत्वा; हनिष्ये; हन्ति; हन्तुम्; हन्यते; हन्युः; हिनस्ति.-S. 1086.
1393. स्निग्ध—P. स्निग्धाः.	1419. हन्त—P. हन्त.
1394. स्पर्श—P. स्पर्शान्.-S. 1062.	1420. हन्तृ—P. हन्तारम्.
1395. स्पर्शन—P. स्पर्शनम्.	1421. हन्यमान✓हन्—P. हन्यमाने.
1396. स्पृशत्✓स्पृश्—P. स्पृशन्.	1422. हय—P. हयैः.
1397. स्पृहा—P. स्पृहा.-S. 1074.	1423. हरि—P. हरिः; हरेः.
1398. स्म—P. स्म.	1424. हर्ष—P. हर्षम्. -S. 1088. -T. 295.
1399. स्मरत्✓स्मृ—P. स्मरन्.	1425. हविस्—P. हविः.
1400. स्मृ—P. स्मरति.	1426. हस्त—P. हस्तात्.-S. 1091.
1401. स्मृत✓स्मृ—P. स्मृतम्; स्मृतः; स्मृता.	1427. हस्तिन्—P. हस्तिनि.
1402. स्मृति—P. स्मृतिः.-S. 1075.	1428. हा—P. जहाति; जहि; हित्वा.
1403. स्यन्दन—P. स्यन्दने.	1429. हानि—P. हानिः.
1404. संसृ—P. संसृते.	1430. हि—P. हि.
1405. स्रोतस्—P. स्रोतसाम्.	1431. हित (N.)—P. हितम्.-S. 1092.

Common Basic Forms

36. इदम्—P. अनयोः; अयम्; अस्य; इदम्;
इमम्; इमानि; इमान्; इमे;
एषाम्.
37. इन्द्रिय—P. इन्द्रियैः.
38. इव—P. इव.
39. इष् (इच्छ्)—P. इच्छामि.
40. इह—P. इह.
- ई
41. ईदृक्—P. ईदृक्.
- उ
42. उक्ता / वच्—P. उक्ताः.
43. उत्तम—P. उत्तमम्.—S. 37.
44. उत्सृज् (उद्+सृज्)—P. उत्सृज्य.
45. उपद्रव—P. उपद्रवः.
46. उपास् (उप+आस्)—P. उपासते.
- ऋ
47. ऋद्धि—P. ऋद्धेः.
48. ऋषि—P. ऋषयः.—S. 41. —T. 11.
- ए
49. एक—P. एकः.—T. 12.
50. एतद्—P. एतत्; एषः.
51. एव—P. एव.
52. एवम्—P. एवम्.
- ऐ
53. ऐरावण—P. ऐरावणम्.
- क
54. कथम्—P. कथम्.
55. कर्तृ—P. कर्ता.
56. कर्मन्—P. कर्म; कर्माणि. —S. 44.
—T. 13. —Q. 4.
57. कश्चित्—P. कश्चित्.
58. काम—P. कामः; कामान्.—S. 47.
—T. 15.
59. किञ्चित्—P. किञ्चित्.
60. किम्—P. कः; किम्.
61. किंवा—P. किंवा.
62. कीर्त्त—P. कीर्त्तयिष्ये.
63. कृ—P. करोति.—S. 52.
64. कृत् / कृत्—P. कृताः.
65. कृष्ण—P. कृष्ण.
66. केशव—P. केशव.
67. कौन्तेय—P. कौन्तेय.
68. क्रूर—P. क्रूराः.
69. क्षेत्र—P. क्षेत्रम्.—S. 58.
- ग
70. गत / गम् (गच्छ्)—P. गतम्; गतः;
गताः.
71. गम् (गच्छ्)—P. गच्छ; गच्छति.
72. गा—P. गीयते.
73. गुण—P. गुणानाम्.—S. 62.
74. गुह्य—P. गुह्यतरम्.
- घ
75. घोर—P. घोरः.
- च
76. च—P. च.
77. चर्—P. चरामि.
78. चल—P. चलम्.—S. 65.
79. च्यु—P. च्यवति.
- ज
80. जगत्—P. जगताः.
81. जन् (जा)—P. जावते; जायेते.
82. जयद्रथ—P. जयद्रथः.
83. ज्ञान—P. ज्ञानम्.—S. 78.
84. ज्ञेय / ज्ञा—P. ज्ञेयम्.
85. ज्वल्—P. ज्वलन्ति.

Common Basic Forms

142. ब्रह्मन्—P. ब्रह्मणः; ब्रह्मणा.—S. 127. र
170. रात्रि—P. रात्रिः. ळ
- भ**
143. भय—P. भयम्.—S. 130. 171. लभ्—P. लभन्ते.
144. भव (N.)—P. भवः. 172. लिप्—P. लिप्समानः.
145. भविष्यत्/भू (भव्)—P. भविष्यन्ति. 173. लीन/ली—P. लीनः.
146. भाग—P. भागशः. व
147. भू (भव्)—P. भवति; भवेत्. 174. वक्त्र—P. वक्त्रम्.
- म**
148. मत (P.P.)—P. मतः; मता. 175. वच्—P. उच्यते; उवाच.
149. मति—मतिः. 176. वश—P. वशम्.
150. मनस्—P. मनसा. 177. वस्—P. वसते.
151. मनुष्य—P. मनुष्याणाम्. 178. वा—P. वा.
152. महत्—P. महत्.—S. 136.—T. 37. 179. विद् (To be)—P. विद्यते.
153. मानुष्य—P. मानुष्येण. 180. विद् (To know)—P. विद्यात्;
वेदितुम्.—T. 43.
154. मामकी—P. मामकीम्. 181. विधात्—P. विधाता.
155. मार्ग—P. मार्गम्. 182. विनष्ट/वि+नश्—P. विनष्टान्.
156. सुख—P. सुखम्. 183. विना—P. विना.
157. सुहुस्—P. सुहुः.—S. 143. 184. विनाश—P. विनाशम्.
158. मोह—P. मोहस्य.—S. 144. 185. विभु—P. विभुः; विभो.
159. मोहयत्/मुह् (मोह्)—P. मोहयन्. 186. विभूति—P. विभूतीः.—T. 46.
- य**
160. यतस्—P. यतः. 187. विभ्रान्त/वि+भ्रम्—P. विभ्रान्तः.
161. यत्र—P. यत्र. 188. वि+मुच् (मुञ्च्)—P. विमुच्यते.—S. 161.
162. यद्—P. यत्; यस्य; यः; ये. 189. विविध—P. विविधैः.
163. युष्—P. योद्धुम्. 190. वि+वृष् (वर्ध्)—P. विवर्धते.
164. युष्मद्—P. तव; त्वम्; त्वा. 191. विश्—P. विशन्ति.
165. योग—P. योगम्.—S. 147. 192. विश्व—P. विश्वस्य; विश्वम्.—S. 164.
166. योगिन्—P. योगिनः; योगी.—S. 193. विष्णु—P. विष्णोः.
- 148.—T. 40. 194. वीर्य—P. वीर्यवान्.
167. योध—P. योधाः.—S. 149. 195. वृत् (वर्त्)—P. वर्तन्ते.
168. योध्यमान/युष्—P. योध्यमानाः. 196. वृष् (वर्ध्)—P. वर्धन्ते.
169. यौधिष्ठिर—P. यौधिष्ठिराः. 197. वेष्टित/वेष्ट्—P. वेष्टितम्.

LIST OF PUBLICATIONS

of

Rao Bahadur P. C. Divanji, M.A., LL.M.

(a) *Books*

Name of the Book	Subject	Language	Place and Year of publication
1. Guide to the Bombay Presidency excluding Sindh.	Travels	English	Tasgaon, Dist. Satara, 1920.
2. Charitable and Religious Trusts Act 1920.	Law	,,	Jalgaon, Dist. E. Khandesh, 1923.
3. Siddhāntabindu (Text with notes, translation, introduction etc.; G. O. Series No. 64).	Advaita Vedānta	Sanskrit & English	Baroda, 1933.
4. Prasthānabheda (Text with notes, translation, introduction etc.)	Sanskrit religious-philosophical literature generally.	Sanskrit & Gujarati	Jalgaon, Dist. E. Khandesh, 1935.
5. Vaiśālī-nī Vanitā.	Social Drama based on historical & sociological facts.	Gujarati	Ahmedabad, 1938.
6. Rāsmikalāpa, Part I.	Collection of papers on Gujarati literature, Indian culture etc.,	,,	Bombay, 1940.
7. Bombay Agricultural Debtors' Relief Act, 1939.	Law	English	N. M. Tripathi & Co., Bombay, 1942.
8. Indian Political Riddle.	Indian Constitution	,,	New Book Company, Bombay, 1942.
9. Critical Word-Index to the Bhagavadgītā with an introduction.	Indian Philosophy	Sanskrit & English	Bombay, 1945.

P. C. Divanji

Title	Subject	Language	When & how published
19. Laṅkāvatārasūtra on Non-vegetarian Diet.	"	"	Indian Philosophical Congress, Allahabad, 1938 and Annals of B. O. R. Institute, Poona, 1940.
20. Text of the Laghuyogavāsiṣṭha.	"	"	New Indian Antiquary, 1939.
21. Resurrection of the Jain Bhaṇḍārs, Patan.	"	"	New Indian Antiquary, 1939.
22. Historical Value of Paurāṇic Works	"	"	Journal, Gujarat Research Society, Bhagawanlal Indraji Comm. Volume, Bombay, 1939.
23. Asparśa Yoga of Gauḍapāda and Śaṅkara's Jñānavāda.	"	"	Poona Orientalist, 1940.
24. Madhusudanānanda.	"	"	New Indian Antiquary, 1940.
25. Ancient Indian History and Research Work.	"	"	Oriental Conference, Tirupati, and New Indian Antiquary, 1940.
26. Ms. No. 8771 at the S. P. P. Library, Śrīnagar.	Indology	"	Bhāratīya Vidyā, 1940.
27. Yogavāsiṣṭha on the Origin of Indian Philosophy.	"	"	Poona Orientalist, 1941.
28. Materials for the History of Gujarat of the Pre-Valabhi Period.	"	"	Kane Comm. - Volume, 1941.
29. Probable Dates of Two Pre-historic Tīrthaṅkaras.	"	"	Mahāvīr Jaina Vidyālaya Silver Jubilee Volume, 1942.
30. Three Gujarati Legal Documents of the Moghul Period.	History	"	Journal, Gujarat Research Society, 1942.
31. Origin of the Bhāgavata and Jaina Religions.	Indology	"	Annals, B. O. R. Institute, Silver Jubilee Volume, 1943.
32. Codification of Hindu Law.	Law	"	Journal, Bombay Law Reporter, 1943.
33. Puruṣārtha, Daiva and Niyati.	Philosophy in general	"	Oriental Conference, Benares, 1944.
34. Brahma-Ākāśa Equation.	Vedānta	"	Poona Orientalist, 1945.

P. C. Divanji

Title	Subject	Language	When & how published
19. Laṅkāvatārasūtra on Non-vegetarian Diet.	"	"	Indian Philosophical Congress, Allahabad, 1938 and Annals of B. O. R. Institute, Poona, 1940.
20. Text of the Laghuyo-gavāsiṣṭha.	"	"	New Indian Antiquary, 1939.
21. Resurrection of the Jain Bhaṇḍārs, Patan.	"	"	New Indian Antiquary. 1939.
22. Historical Value of Paurāṇic Works	"	"	Journal, Gujarat Research Society, Bhagawanlal Indraji Comm. Volume, Bombay, 1939.
23. Asparśa Yoga of Gauḍapāda and Śaṅkara's Jñānavāda.	"	"	Poona Orientalist, 1940.
24. Madhusudanānanda.	"	"	New Indian Antiquary, 1940.
25. Ancient Indian History and Research Work.	"	"	Oriental Conference, Tirupati, and New Indian Antiquary, 1940.
26. Ms. No. 8771 at the S. P. P. Library, Śrīnagar.	Indology	"	Bhāratiya Vidyā, 1940.
27. Yogavāsiṣṭha on the Origin of Indian Philosophy.	"	"	Poona Orientalist, 1941.
28. Materials for the History of Gujarat of the Pre-Valabhi Period.	"	"	Kane Comm.-Volume, 1941.
29. Probable Dates of Two Pre-historic Tīrthaṅkaras.	"	"	Mahāvīr Jaina Vidyālaya Silver Jubilee Volume, 1942.
30. Three Gujarati Legal Documents of the Moghul Period.	History	"	Journal, Gujarat Research Society, 1942.
31. Origin of the Bhāgavata and Jaina Religions.	Indology	"	Annals, B. O. R. Institute, Silver Jubilee Volume, 1943.
32. Codification of Hindu Law.	Law	"	Journal, Bombay Law Reporter, 1943.
33. Puruṣārtha, Daiva and Niyati.	Philosophy in general	"	Oriental Conference, Benares, 1944.
34. Brahma-Ākāśa Equation.	Vedānta	"	Poona Orientalist, 1945.

